

České vydání

Informace a oznámení

Ročník 60
13. října 2017

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

USNESENÍ

Evropský hospodářský a sociální výbor

527. plenární zasedání EHSV ve dnech 5. a 6. července 2017

2017/C 345/01	Usnesení Příspěvek Evropského hospodářského a sociálního výboru k pracovnímu programu Komise na rok 2018	1
2017/C 345/02	Usnesení Evropského hospodářského a sociálního výboru Bílá kniha Komise o budoucnosti Evropy a další záležitosti	11

STANOVISKA

Evropský hospodářský a sociální výbor

527. plenární zasedání EHSV ve dnech 5. a 6. července 2017

2017/C 345/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Posílení účinnosti politik EU pro malé a střední podniky (stanovisko z vlastní iniciativy)	15
2017/C 345/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Odvětví padělaných a pirátských výrobků (stanovisko z vlastní iniciativy)	25
2017/C 345/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Průmyslové změny v odvětví výroby řepného cukru v EU (stanovisko z vlastní iniciativy)	32
2017/C 345/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Od deklarace Cork 2.0 ke konkrétním opatřením (stanovisko z vlastní iniciativy)	37
2017/C 345/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Použití pravidel v oblasti státní podpory na vyrovnávací platby za poskytování služeb obecného hospodářského zájmu (rozhodnutí 2012/21/EU a rámec Evropské unie) (stanovisko z vlastní iniciativy)	45

2017/C 345/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Dopady digitalizace a robotizace dopravy na tvorbu politik EU (stanovisko z vlastní iniciativy)	52
2017/C 345/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Vnější rozměr sociální ekonomiky (stanovisko z vlastní iniciativy)	58

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

527. plenární zasedání EHSV ve dnech 5. a 6. července 2017

2017/C 345/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění směrnice 2010/40/EU, pokud jde o dobu pro přijetí aktů v přenesené pravomoci [COM(2017) 136 <i>final</i> – 2017/0060(COD)]	67
2017/C 345/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o posílení postavení orgánů pro hospodářskou soutěž v členských státech tak, aby mohly účinněji prosazovat pravidla, a o zajištění řádného fungování vnitřního trhu [COM(2017) 142 <i>final</i> – 2017/0063 (COD)]	70
2017/C 345/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o přeshraniční výměně kopií některých děl a jiných předmětů, které jsou chráněny autorským právem a právy s ním souvisejícími, v přístupném formátu mezi Unií a třetími zeměmi, z nichž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení [COM(2016) 595 <i>final</i> – 2016/0279 (COD)]	76
2017/C 345/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení Rady (EU) č. 904/2010 o správní spolupráci a boji proti podvodům v oblasti daně z přidané hodnoty [COM(2016) 755 <i>final</i> – 2016/0371 (CNS)] Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES a směrnice 2009/132/ES, pokud jde o určité povinnosti v oblasti daně z přidané hodnoty při poskytování služeb a prodeji zboží na dálku [COM(2016) 757 <i>final</i> – 2016/0370 (CNS)] Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o sazby daně z přidané hodnoty uplatňované na knihy, noviny a časopisy [COM(2016) 758 <i>final</i> – 2016/0374 (CNS)]	79
2017/C 345/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a nařízení (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 ⁽¹⁾ . [COM(2016) 815 <i>final</i> – 2016/0397 (COD)]	85
2017/C 345/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Další kroky k udržitelné evropské budoucnosti — Evropské úsilí v oblasti udržitelnosti [COM(2016) 739 <i>final</i>]	91
2017/C 345/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Pracovní plán pro ekodesign na období 2016–2019 [COM(2016) 773 <i>final</i>]	97
2017/C 345/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů — Úloha výroby energie z odpadů v oběhovém hospodářství [COM(2017) 34 <i>final</i>]	102
2017/C 345/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2011/65/EU o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních [COM(2017) 38 <i>final</i> – 2017/0013 (COD)]	110

⁽¹⁾ Text s významem pro EHP a pro Švýcarsko.

2017/C 345/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů — Přezkum provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí: společné výzvy a jak sjednotit úsilí za účelem dosažení lepších výsledků [COM(2017) 63 <i>final</i>]	114
2017/C 345/20	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů — Ceny energie a energetické náklady v Evropě [COM(2016) 769 <i>final</i>]	120
2017/C 345/21	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1008/2008 o společných pravidlech pro provozování leteckých služeb ve Společenství [COM(2016) 818 <i>final</i> – 2016/0411 (COD)]	126
2017/C 345/22	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů — Budování evropské ekonomiky založené na datech [COM(2017) 9 <i>final</i>]	130
2017/C 345/23	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o respektování soukromého života a ochraně osobních údajů v elektronických komunikacích a o zrušení směrnice 2002/58/ES (nařízení o soukromí a elektronických komunikacích) [COM(2017) 10 <i>final</i> – 2017/0003 (COD)]	138

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

USNESENÍ

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

527. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 5. A 6. ČERVENCE 2017

Usnesení Příspěvek Evropského hospodářského a sociálního výboru k pracovnímu programu Komise na rok 2018

(2017/C 345/01)

Na plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 5. a 6. července 2017 (jednání dne 5. července 2017), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující usnesení 191 hlasy pro, 6 hlasů bylo proti a 16 členů se zdrželo hlasování.

1. Vytvoření pozitivně laděné argumentace pro EU

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) zdůrazňuje význam roku 2018 jako posledního celého roku činnosti pro stávající Komisi, jakož i Evropský parlament. EHSV proto vyzývá Komisi, aby vypracovala svůj pracovní program ambiciózním, avšak pragmatickým způsobem, s cílem náležitě reagovat na výzvy Evropské unie, která se v současnosti nachází na křižovatce. Vzhledem k nejistotě spojené s brexitem a celosvětovým vývojem je rozsáhlá, participativní a strukturovaná diskuse o budoucnosti Evropy nyní nutnější než kdykoli předtím. Je důležité, abychom se vrátili ke svým kořenům a připomněli si původní projekt a základní hodnoty a cíle Unie, jak jsou zakotveny ve Smlouvách EU.

1.2. Měli bychom se opřít o pozitivní výsledky, kterých bylo dosud dosaženo. Nicméně vznik nacionalistických, protekcionistických, autoritářských a populistických postojů a hnutí by měl být pro vedoucí představitele orgánů EU a členských států alarmem v tom smyslu, že potřebujeme přezkoumat, co je třeba učinit pro opětovné získání důvěry veřejnosti a zajištění úspěšné budoucnosti evropského projektu.

1.3. Za tímto účelem EHSV vyzývá Komisi, aby usilovala o silnou, pevnou a soudržnou Unii, která je s to vytvořit udržitelný růst, kvalitní pracovní místa, blahobyt a rovné příležitosti pro všechny evropské občany na základě sdílené vize a pozitivně laděné argumentace zakotvené v zapojení a účasti veřejnosti. Jednotná, soudržná Unie, založená na oddanosti členských států evropskému projektu, je nutně zapotřebí k řešení hospodářských, sociálních a environmentálních výzev, kterým EU čelí. Vnitřní soudržnost je rovněž nezbytným předpokladem toho, aby EU mohla jednat jako silný globální hráč v oblastech, jako je mezinárodní obchod, bezpečnost, energetika, politika v oblasti klimatu a prosazování lidských práv.

1.4. EHSV uznává, že jednání o brexitu budou pro rok 2018 představovat náročnou výzvu. Je však důležité, aby Komise pokračovala v provádění již schválených opatření, zejména těch, která se týkají iniciativ v oblasti jednotného trhu. Zároveň je nezbytné připravit se na dlouhodobou budoucnost EU. EHSV v tomto ohledu odkazuje na své názory na bílou knihu o budoucnosti Evropy. EHSV rovněž předloží stanoviska k souvisejícím diskusním dokumentům; z tohoto důvodu jsou tato témata v tomto příspěvku zmíněna jen stručně.

1.5. Vzhledem k tomu, že existuje silná vazba mezi hospodářstvím, zaměstnaností, obecným blahobytem a životním prostředím, EHSV vyzývá Komisi, aby přijala udržitelný rozvoj jako zastřešující přístup ke svému pracovnímu programu. EHSV proto sestavuje svůj příspěvek podle tří „pilířů“ udržitelnosti:

a) Posílení hospodářských základů Evropy;

- b) Podpora jejího sociálního rozměru;
- c) Uspadnění přechodu na nízkouhlíkové a oběhové hospodářství.

1.6. EHSV zdůrazňuje, že tyto pilíře jsou univerzální, neoddělitelné a vzájemně provázané. EU by měla být ambiciózní a měla by usilovat o vytvoření politik a iniciativ, které budou přínosné z hospodářského, sociálního i environmentálního hlediska.

1.7. Za tímto účelem EHSV vyzývá Komisi, aby vypracovávala své politiky integrovaným způsobem a uplatňovala soudržný, ucelený přístup, do něhož budou zapojeny všechny části Komise a který bude odstraňovat izolovaná řešení při vytváření politik a právních předpisů. EHSV rovněž vyzývá Komisi, aby pokračovala – v souladu se zásadami zlepšování právní úpravy – ve zvyšování kvality tvorby právních předpisů EU a zjednodušování a vyjasňování právních předpisů s cílem vytvořit praktické přínosy pro všechny subjekty.

1.8. Dále EHSV opětovně vyzývá k vypracování zastřešující strategie k zahrnutí cílů udržitelného rozvoje agendy OSN pro období do roku 2030 do všech relevantních politik EU a vybízí Komisi, aby připravila dlouhodobou vizi a strategii týkající se udržitelnosti na základě nadcházejícího stanoviska EHSV „Přechod k udržitelnější budoucnosti Evropy – strategie pro rok 2050“.

1.9. EHSV zdůrazňuje klíčový význam, který má strukturovaná účast občanské společnosti na navrhování, provádění a monitorování politik, programů a dalších iniciativ EU pro dosažení hmatatelných výsledků, přijetí širokou veřejností a podporu soudržnosti ve společnosti. Při vytváření a provádění politik, které mají přímý nebo nepřímý vliv na zaměstnanost a trhy práce, přísluší zvláštní role sociálním partnerům.

1.10. Zatímco návrhy opatření jsou podrobněji popsány v oddílech 2 až 5, EHSV shrnuje své **klíčové priority v oblasti politik** pro pracovní program Komise na rok 2018 takto:

- EHSV vyzývá Komisi, aby pokračovala v provádění strategií a programů, jejichž cílem je další rozvoj jednotného trhu a vzala při tom v úvahu jeho hospodářský a sociální rozměr v rámci udržitelného rozvoje. Ačkoli uznává, že jádrem jednotného trhu je HMU, opatření jsou obzvláště zapotřebí v oblasti kapitálových trhů, jakož i digitálních, energetických a dopravních trhů. Kromě toho EHSV vyzývá k aktivní obchodní politice, jež zohlední potřebu transparentnosti a úzkého spojení občanské společnosti.
- Komise by měla přijmout komplexní strategii na podporu podnikání, inovací a průmyslového rozvoje zahrnující příležitosti a výzvy, které s sebou přinášejí globální megatrendy, jako je rychlý pokrok v digitalizaci a internet věcí a přechod na nízkouhlíkové a oběhové hospodářství.
- EHSV vyzývá Komisi, aby rozvíjela sociální rozměr EU s cílem podpořit vytváření kvalitních pracovních míst, zlepšit dovednosti a schopnosti, zvýšit sociální investice a rozvoj sociální ekonomiky a také předcházet chudobě, nerovnostem, diskriminaci a sociálnímu vyloučení se zvláštním důrazem na začlenění mladých lidí do společnosti. Zvláštní pozornost by měla být dále věnována iniciativám, které mají reagovat na hluboké změny způsobené digitalizací celé společnosti.
- EHSV vyzývá k přijetí opatření, jejichž cílem je účinně směřovat finanční prostředky z veřejných zdrojů a reagovat na budoucí výzvy související s brexitem a potřebu udržitelného růstu, inovací, zaměstnanosti a soudržnosti. Podobně je třeba kromě veřejných investic podpořit soukromé investice s cílem reagovat na výraznou potřebu investic.
- Komise by měla pokračovat v provádění opatření, včetně účinné kontroly vnějších hranic, s cílem chránit Evropany před bezpečnostními hrozbami. Měla by také posílit opatření, která přispívají k větší účinnosti EU na světové scéně díky mnohostranné spolupráci a aktivnímu předcházení konfliktům. EHSV navíc považuje za nezbytné posílit spolupráci v oblasti obrany.

— EHSV vyzývá Komisi, aby vypracovala strategii, jejímž cílem bude vyvolat účinně zorganizovaný a trvalý strukturovaný občanský dialog, a za tímto účelem jí nabízí svoji podporu.

2. Posílení hospodářských základů Evropy

2.1. Evropský semestr a HMU

2.1.1. Proces evropského semestru by měl posílit koordinační úlohu Komise, aby se zajistil soulad členských států s cíli a doporučeními strategie Evropa 2020 a provádění strukturálních reforem potřebných pro dlouhodobý udržitelný hospodářský růst, vytváření kvalitních pracovních míst a sociální pokrok. Klíčovým faktorem úspěšnosti v tomto procesu je užší zapojení sociálních partnerů a dalších organizací zastupujících občanskou společnost a zvýšení jejich vlastní odpovědnosti při vytváření a provádění programů reforem, čímž se uznává, že sociálním partnerům přísluší zvláštní role s ohledem na jejich výlučné pravomoci, odpovědnost a úkoly.

2.1.2. EHSV vyzývá k symetrické makroekonomické úpravě v eurozóně prováděné jak členskými státy se schodky, tak členskými státy s přebytky. To zahrnuje celkovou pozitivní orientaci fiskální politiky pro celou eurozónu.

2.1.3. Hospodářská a měnová unie je stěžejním prvkem evropské integrace. EHSV odkazuje na své předchozí postoje a výzvy k přijetí iniciativ pro dokončení HMU, včetně rozvoje její správy, demokratické kontroly a makroekonomického dialogu.

2.2. Finanční zdroje a investice

2.2.1. V příštím víceletém finančním rámci by Komise měla připravit podmínky pro účinné zaměření zdrojů a řešení budoucích výzev souvisejících s brexitem a potřeb udržitelného růstu, konkurenceschopnosti, inovací, zaměstnanosti a sociální soudržnosti zaujetím přístupu orientovaného na výkonnost a výsledky. EHSV vyzývá Komisi, aby sladila dobu trvání příštího víceletého finančního rámce s politickým cyklem Evropské komise a Evropského parlamentu. Vyzývá rovněž k přípravám na zavedení nových typů vlastních zdrojů EU.

2.2.2. EHSV vítá druhou fázi EFSI (Evropský fond pro strategické investice) pro oživení investic zahrnutím ještě významnějšího soukromého kapitálu společně s veřejným kapitálem z vnitrostátních i regionálních zdrojů. Za tímto účelem by se působnost EFSI měla kromě bank vztahovat rovněž na jiné oblasti financí.

2.2.3. EHSV zdůrazňuje potřebu účinného a účelného využívání evropských zdrojů. Je třeba upřednostňovat investice do inovací, podnikání, rozvoje dovedností, aktivních politik na trhu práce a digitálních, energetických a dopravních systémů, přičemž je třeba zajistit, aby finanční prostředky byly náležitě přiděleny na projekty s vysokým sociálním dopadem.

2.2.4. EHSV zdůrazňuje, že je zapotřebí další provádění unie kapitálových trhů pro zlepšení přístupu k soukromým financím, se zvláštním důrazem na potřeby malých a středních podniků. Mělo by být rovněž podporováno větší využívání financování z vlastních zdrojů a z prostředků kapitálového trhu.

2.2.5. Pokud jde o dokončení bankovní unie, EHSV zdůrazňuje, že další sdílení rizik musí být doprovázeno dalšími návrhy na snížení rizik. V nadcházejících reformách bankovní regulace by Komise měla věnovat náležitou pozornost zvláštním rysům a možnostem malých a nekomplexních bank.

2.2.6. EHSV požaduje opatření, která omezí daňové podvody, daňové úniky a agresivní daňové plánování. Je třeba změnit stávající zvýhodnění v daňových systémech, které upřednostňuje dluhové financování podniků. Pokud jde o DPH, EHSV opakuje své doporučení přejít ze stávajícího přechodného systému na definitivní režim DPH uzpůsobený evropskému jednotnému trhu.

2.3. Digitální, energetický a dopravní systém

2.3.1. EHSV zdůrazňuje význam digitálního jednotného trhu pro celou společnost. Digitální dovednosti, prostředí příznivé pro podnikání a důvěra spotřebitelů patří mezi nejdůležitější podmínky pro využití potenciálu digitalizace.

Vzhledem k tomu, že údaje jsou výrobním faktorem a výchozím materiálem pro vytvoření přidané hospodářské hodnoty, přístupnost a volný pohyb údajů mají klíčový význam. Zároveň je třeba zajistit odpovídající ochranu soukromých a obchodních údajů, přičemž je třeba věnovat zvláštní pozornost údajům vytvořeným jednotlivými podniky. EHSV rovněž vyzývá Komisi, aby nadále usilovala o zvýšení schopností a spolupráce v oblasti kybernetické bezpečnosti. EHSV dále vyzývá k mezinárodní spolupráci v digitální oblasti, například v rámci Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

2.3.2. Je též zapotřebí nadále rozvíjet digitální infrastrukturu, včetně širokopásmového a bezdrátového připojení, digitálního energetického a dopravního systému a „inteligentních“ budov a komunit. Využívání digitalizace je třeba v souladu s tím prosazovat v odvětví vzdělávání, zdravotnictví a v sociálním odvětví. Plné využívání digitalizace by rovněž mělo být podporováno s cílem usnadnit provádění správních postupů. Zvláštní důraz by měl být kladen na zajištění pokrytí pro odlehle oblasti a minimální digitální přístup pro každého, přičemž je rovněž třeba podpořit začlenění zranitelných skupin společnosti.

2.3.3. EHSV od samého počátku neochvějně podporuje iniciativu energetické unie. Vyzývá Komisi, aby pokračovala v provádění strategie energetické unie a zajišťovala při tom odpovídající energetickou infrastrukturu a hladce fungující energetické trhy, které zajistí dostupnost bezpečné, cenově přístupné energie šetrné ke klimatu pro širokou veřejnost a podniky. EHSV zdůrazňuje význam dialogu o energetice na úrovni EU a na vnitrostátní a místní úrovni při plném zapojení občanské společnosti. Bude pravidelně vydávat stanoviska ke stavu energetické unie a jednotlivých iniciativ.

2.3.4. Doprava je úzce spjata s energetickou unií. Vzhledem k tomu, že doprava je jedním ze základních prvků, které společnosti jako celku umožňují provádění činností, měla by jí být v pracovním programu Komise věnována zvláštní pozornost. Hlavním účelem opatření by mělo být zajistit pro občany a podniky dostupnou, bezproblémovou, bezpečnou, cenově dostupnou a ke klimatu šetrnou mobilitu a dopravu. To vyžaduje významné veřejné a soukromé investice do dopravních systémů a rozvoj veřejné dopravy. Energetické a klimatické otázky související s dopravou a zavádění nových technologií by neměly být zkoumány odděleně od otázek souvisejících s trhem dopravy.

2.3.5. S ohledem na horizontální význam služeb obecného hospodářského zájmu vyzývá EHSV Komisi, aby zlepšila pravidla o veřejné vyrovnávací platbě za poskytování služeb obecného hospodářského zájmu a jejich uplatňování s cílem poskytnout pokyny a vytvořit přehled osvědčených postupů.

2.3.6. EHSV uznává úlohu, kterou hrají města i venkovské oblasti, pokud jde o hospodářský, sociální a územní rozvoj a soudržnost. Při zdůrazňování úlohy měst by EU měla nadále usilovat o dobře definovanou, náležitě provedenou městskou agendu. Značný potenciál venkovských, horských a ostrovních oblastí by měl být využit v rámci nového přístupu Komise k integrovanému územnímu rozvoji.

2.4. Rozvoj výroby a služeb

2.4.1. EHSV vyzývá Komisi, aby zaujala komplexní přístup k průmyslovému rozvoji a přijala strategii týkající se průmyslového rozvoje. Zvláštní pozornost by měla být věnována příležitostem a výzvám, jež s sebou přináší globální megatrendy, jako je rychlý pokrok v digitalizaci a internet věcí, vzájemné propojení odvětví výroby a služeb a přechod na nízkouhlíkové a oběhové hospodářství.

2.4.2. Zároveň je nutné uvolnit růstový potenciál služeb, včetně maloobchodního sektoru, a současně zaručit práva spotřebitelů a pracovníků a uznat, že na jednotném trhu stále existují překážky.

2.4.3. Inovační politika včetně sociálních inovací je klíčová pro hospodářskou konkurenceschopnost a obnovu a pro dosažení společenských přínosů. EHSV vyzývá k podpoře nadnárodních sítí a průřezových sítí mezi univerzitami, podniky a organizacemi občanské společnosti v rámci programu Horizont 2020. EHSV rovněž doporučuje, aby byla zjednodušena správní pravidla týkající financování a státní podpory.

2.4.4. Je zapotřebí celounijní strategie Průmysl 4.0 a Společnost 4.0, která se zaměří na technologie a platformy, normy a referenční architektury, sítě regionálních center pro inovace a dovednosti na všech úrovních.

2.4.5. Pokud jde o výzvy, které s sebou přinášejí globální megatrendy v jednotlivých oblastech, jako je automobilový, ocelářský a uhelný průmysl, EHSV vyzývá k náležitému řízení strukturální změny prostřednictvím spravedlivých a vhodných rámců pro přechod a k dialogu o odvětvově specifických záležitostech se sociálními partnery. Na druhé straně je třeba uchopit a využít vznikající příležitosti v oblastech, jako je vesmírný a obranný průmysl, a obecně přitom zajistit příznivé podmínky pro rozvoj průmyslových odvětví s dobrými pracovními podmínkami.

2.4.6. Zvláštní úsilí by mělo být soustředěno na podporu financování, inovací a internacionalizace malých a středních podniků a je třeba v plném rozsahu provést „Small Business Act“ pro Evropu. Politiky pro malé a střední podniky by měly být přizpůsobeny rozdílným potřebám různých forem podniků, jako jsou rodinné podniky, tradiční malé podniky a mikropodniky, začínající podniky a rozvíjející se podniky, včetně podniků sociální ekonomiky. EHSV rovněž vyzývá Komisi, aby zahájila konzultaci o definici malých a středních podniků.

2.4.7. EHSV považuje za důležité, aby byl vytvořen komplexní pohled na nové trendy ve způsobech výroby a spotřeby, jako je model spolupráce, oběhového hospodářství, model sdílení a funkční hospodářský model, jakož i příležitosti pro rozvoj, jako je sociální ekonomika. Je třeba přijmout opatření, která usnadní zavedení těchto nových a rozmanitých modelů, zároveň je však nutné zaručit rovné podmínky a soulad s relevantními a odpovídajícími právními předpisy s cílem zajistit ochranu veřejnosti, spotřebitelů a práv pracovníků.

2.4.8. S ohledem na specifickou úlohu, kterou hraje sociální ekonomika, EHSV opakuje svou žádost o zahájení komplexního akčního plánu pro sociální ekonomiku v souladu se závěry Rady z prosince 2015 nazvané „Podpora sociální ekonomiky jakožto jednoho z klíčových motorů hospodářského a sociálního vývoje v Evropě“.

2.4.9. Multifunkčnost, rozmanitost zemědělských modelů a udržitelnost by měly být i nadále ústředním bodem problematiky při řešení potřeb financování, modernizace a zjednodušení společné zemědělské politiky (SZP) v kontextu příštího víceletého finančního rámce. Větší úsilí je rovněž vyžadováno v oblasti výzkumu a digitalizace v odvětví zemědělství.

2.4.10. EHSV vyzývá Komisi, aby podnikla kroky směrem k integrovanější zemědělské a potravinové politice a rovněž přitom vzala v potaz nutnost přejít na oběhové hospodářství a zásadně omezit plýtvání potravinami. Komise by rovněž měla přijmout právní předpisy, které by umožnily odstranit nekalé obchodní praktiky v potravinovém dodavatelském řetězci.

2.4.11. Má-li politický a regulační rámec umožnit náležitý rozvoj a obnovu průmyslu a zemědělství, musí zajistit stabilní a předvídatelné investiční a provozní prostředí a řídit se zásadami zlepšování právní úpravy ku prospěchu občanů.

2.5. Mezinárodní obchod

2.5.1. EHSV vyzývá k aktivním a spravedlivým obchodním jednáním s partnery, jako je Japonsko, Mercosur a ASEAN, jakož i k hladkému provádění již uzavřených dohod se zohledněním otázek nadnesených v předchozích stanoviscích EHSV. Pokud jde o provádění sdělení Komise „Obchod pro všechny“, EHSV se domnívá, že je důležité uzavírat jednání vyváženým a transparentním způsobem, což přinese výhody podnikům a občanům, přičemž je třeba zachovat environmentální, sociální, pracovní, spotřebitelské a jiné normy, jakož i veřejné služby. Celkově EHSV zdůrazňuje význam transparentnosti a zapojení občanské společnosti do jednání o obchodních dohodách a jejich provádění a monitorování od samého začátku.

2.5.2. EHSV vítá zlepšení v urovnávání sporů s investory díky zavedení nového systému, jenž má nahradit urovnávání sporů mezi investorem a státem, vyzývá však Komisi, aby učinila další kroky, aby mohl systém soudů pro investice skutečně fungovat jako nezávislý mezinárodní soudní orgán.

2.5.3. Uskutečňování dvoustranných obchodních jednání by nemělo oslabit závazky EU vůči WTO a silnou vícestrannou globální dohodu. EHSV očekává, že v návaznosti na ministerskou konferenci WTO, která proběhne v roce 2017, budou přijata aktivní opatření v oblastech, jako je zemědělství a elektronické obchodování. Kromě toho je naléhavě

zapotřebí posoudit rizika a příležitosti z pohledu občanské společnosti, aby bylo možné určit další postup v rámci probíhajících mnohostranných jednání o dohodě o obchodu se službami (TISA) a dohodě o environmentálních produktech (EGA). EHSV rovněž vyzývá k rychlému přijetí a provedení reforem politiky v oblasti ochrany obchodu v EU.

2.5.4. EHSV považuje za důležité zajistit soulad mezi obchodní politikou a cíli udržitelného rozvoje OSN, Pařížskou dohodou o změně klimatu a rozvojovou politikou EU. Za tímto účelem by mělo být usilováno o to, aby do obchodních dohod byly zahrnuty ambiciózní kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji se silnými monitorovacími mechanismy občanské společnosti.

2.5.5. EHSV dále vyzývá k monitorování všech aspektů dohod občanskou společností, včetně dohod, jejichž ustanovení konkrétně neobsahují společný monitorovací orgán s účastí občanské společnosti. Odborné znalosti EHSV dodávají této práci jedinečnou hodnotu.

2.5.6. Vyzývá rovněž k vedení diskusí s občanskou společností o posouzení dopadů a praktickém provádění navrhovaného mnohostranného tribunálu pro investice.

3. Podpora sociálního rozměru Evropy

3.1. Evropský pilíř sociálních práv

3.1.1. EHSV bere na vědomí sdělení Komise o evropském pilíři sociálních práv, návrh Komise na vyhlášení evropského pilíře sociálních práv a doprovodné legislativní a nelegislativní iniciativy. EHSV na tomto balíčku pracuje a vydá k němu ve vhodnou dobu svá stanoviska.

3.1.2. EHSV zatím odkazuje na své dřívější stanovisko k evropskému pilíři sociálních práv⁽¹⁾, ve kterém zdůraznil své obecné cíle pro rozvoj pilíře prostřednictvím kombinace právních nástrojů a nástrojů, jež nejsou právní povahy, týkajících se oblastí, jako je budoucnost práce, spravedlivé pracovní podmínky, zaměstnanost, prosazování stávajícího sociálního acquis EU a sociální investice. Uvedl, že pilíř by se měl vztahovat na všechny členské státy, přičemž uznal, že eurozóna může vyžadovat zvláštní nástroje nebo mechanismy. Podle jeho názoru by se hlavními nástroji provádění a monitorování pilíře měl stát evropský semestr a národní programy reforem a vyzval k vytvoření konkrétních referenčních kritérií v evropském semestru.

3.1.3. Rámcové podmínky na trzích práce musí napomáhat vytváření nových a rozmanitějších možností profesního růstu. V pracovní sféře je třeba využívat různých forem získávání pracovní síly i různých forem práce. To vyžaduje vytvoření vhodného legislativního prostředí poskytujícího zaměstnancům ochranu, a je také třeba vytvořit rámec pro spravedlivé pracovní podmínky a přispívat k tomu, aby noví pracovníci byli přijímáni na základě zaměstnaneckých smluv.

3.1.4. EHSV zdůrazňuje, že k přizpůsobení se měnící se poptávce po dovednostech a schopnostech je nezbytné zlepšit vzdělávací systém založený na práci, odborné vzdělávání a odbornou přípravu, celoživotní vzdělávání, jakož i prohlubování dovedností a rekvalifikaci. Je rovněž třeba nalézt způsoby, jak podpořit bezproblémový přechod z jednoho zaměstnání do jiného, ze stavu nezaměstnanosti do zaměstnaneckého stavu a ze školy do zaměstnání, s cílem dosáhnout inkluzivního trhu práce.

3.1.5. EHSV uznává, že budoucnost EU je pevně spojena s důvěrou mladších generací v evropský projekt, a zdůrazňuje, že by Komise měla posílit své aktivity, aby účinně řešila základní příčiny nezaměstnanosti a vyloučení mladých lidí.

3.1.6. V zájmu posílení inkluzivního růstu a sociální soudržnosti EHSV vyzývá k přijetí opatření, která zohlední potřebu sociálních investic, ve smyslu investování do lidí a sociální infrastruktury a služeb. Je třeba důkladněji zvážit možnosti propojení tzv. druhého Junckerova plánu s cíli, jež sleduje balíček sociálních investic, mimo jiné prostřednictvím EFSI. EHSV vyzval také k uzavření evropského paktu sociálních investic, který by měl podporovat sociální reformy a sociální investice a přispívat k opětovnému hospodářskému, sociálnímu a územnímu sblížení. Sociální investice by rovněž měla zdůrazňovat roční analýza růstu.

⁽¹⁾ Stanovisko ze dne 25. ledna 2017 ke sdělení Komise *Zahájení veřejné konzultace o evropském pilíři sociálních práv* (Úř. věst. C 125, 21.4.2017, s. 10).

3.1.7. Evropský sociální fond by měl být i nadále klíčovou složkou evropských strukturálních a investičních fondů, přičemž zvláštní pozornost je třeba věnovat podpoře odborné přípravy a začleňování zranitelných skupin obyvatelstva do trhu práce (například mladých lidí, přistěhovalců a uprchlíků a osob se zdravotním postižením). Je třeba zajistit větší systematičnost a inkluzivnost konsolidace a reorganizace postupů nového programu Erasmus. EHSV také opakuje svoji výzvu, aby byly všem mladým lidem poskytnuty příležitosti k využívání evropských výměn.

3.1.8. EHSV si uvědomuje, že snižování chudoby náleží v první řadě do pravomoci členských států, upozorňuje však, že na snižování chudoby by se mělo systematickým způsobem pracovat v rámci evropského semestru; měl by být nadále podporován akademický výzkum „referenčních rozpočtů“ umožňujících důstojný život; a měly by být zavedeny porovnatelné a společné ukazatele, například ukazatel míry chudoby a nerovnosti, jakož i povinné posuzování sociálního dopadu všech plánovaných reforem navržených v národních programech reforem a doporučeních pro jednotlivé země. EHSV se také vyslovil pro to, aby byl na základě zkušeností s prováděním FEAD a ESF zřízen integrovaný evropský fond pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Kromě toho by strategie Evropa 2020 měla být provázána s prováděním Agendy 2030.

3.2. Práva občanů a spotřebitelů

3.2.1. EHSV vyzývá Komisi, aby podrobně sledovala dodržování základních hodnot a zásad EU ve všech členských státech a posílila postupy k ochraně a hájení demokracie, právního státu, základních práv, lidských práv a přístupu ke spravedlnosti.

3.2.2. Spotřebitelská politika se dotýká zájmů veřejnosti, a může mít proto vliv na ztotožnění lidí s integračním procesem EU. EHSV vyzývá Komisi, aby zajistila prosazování a respektování práv spotřebitelů v rámci Programu pro účelnost a účinnost právních předpisů (REFIT), v digitálním světě a v oblasti bezpečnosti výrobků a služeb. Komise by měla posílit opatření, jejichž cílem je odstranit energetickou chudobu a chudobu v oblasti spotřeby a zlepšit přístup k potravinám a službám pro všechny Evropany. Komise by rovněž měla prosazovat práva spotřebitelů na informace, vzdělávání a účast a jejich právo sdružovat se za účelem zastoupení svých zájmů, když jsou vytvářena pravidla, která jsou pro ně relevantní.

3.2.3. Komise musí dokončit přezkum hlavních právních a jiných než právních nástrojů evropské spotřebitelské politiky jako průřezové a horizontální politiky zaměřené na občany a předložit nový akční plán pro ochranu a obranu spotřebitelů na příštích 10 let.

3.2.4. EHSV vyzývá Komisi, aby přijala veškerá vhodná opatření proti diskriminaci na základě pohlaví na trhu práce, při vzdělávání a rozhodování, jakož i proti genderově podmíněnému násilí. EHSV rovněž vyzývá Komisi, aby vypracovala program na ochranu mladistvých a zranitelných skupin, který bude podporovat plné respektování základních práv a nediskriminaci. Komise by měla zintenzivnit své úsilí o odblokování směrnice o provádění zásad rovného zacházení a zabývat se podmínkami dětí, žen a starších osob nacházejících se v tíživé situaci, jakož i novými podobami zranitelnosti.

3.2.5. Komise by měla modernizovat evropskou strategii pro pomoc osobám se zdravotním postižením v souladu s doporučeními Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením a provést úmluvu UNCRPD ve svých vnějších politikách a programech, včetně zavedení evropského průkazu osob se zdravotním postižením uznaného ve všech členských státech. Měly by být rovněž zahájeny přípravy na evropský program týkající se práv osob se zdravotním postižením na období 2020–2030 a rok 2021 by měl být vyhlášen Evropským rokem práv osob se zdravotním postižením.

3.2.6. Do iniciativ digitálního jednotného trhu by měla být zahrnuta přístupnost pro všechny. Za tímto účelem by Komise měla zintenzivnit své úsilí o uzavření jednání o Evropském aktu přístupnosti s ostatními orgány. Měla by být též posílána práva cestujících, přičemž je třeba věnovat zvláštní pozornost lidem se zdravotním postižením a omezenou schopností pohybu.

3.2.7. EHSV rovněž vybízí Komisi, aby podporovala činnosti ve vzdělávacích institucích na všech úrovních, jež by pomáhaly studentům rozlišovat mezi falešnými zprávami a vědecky podloženými fakty.

3.3. Migrace

3.3.1. EHSV zdůrazňuje nutnost poskytování pomoci uprchlíkům a žadatelům o azyl a zajištění jejich integrace. Prosazuje účinnou reformu společného evropského azylového systému, který respektuje lidská práva, a vytvoření skutečně společného systému pro všechny členské státy. Doporučuje rovněž, aby bylo dosaženo pokroku v oblasti víz pro přesídlení a humanitárních víz pro uprchlíky s cílem reagovat na skutečné potřeby. Vyzývá Komisi, aby monitorovala provádění dohody o rozdělení uprchlíků mezi členské státy.

3.3.2. Dále vyzývá k přezkumu partnerských dohod se třetími zeměmi tranzitu a původu migračních toků s cílem zajistit, aby respektovaly lidská práva a mezinárodní právo a vytvořily finanční nástroje zaměřené na řešení hlavních příčin migrace.

3.3.3. EHSV oceňuje práci Komise týkající se legálních způsobů migrace, jež spočívá v hodnocení stávajících směrnic, vyzývá nicméně k dlouhodobějšímu řízení pracovní migrace, plánování aktualizovaných způsobů legální mobility a výměně informací o příležitostech na trhu práce. S ohledem na demografickou strukturu Evropy EHSV zdůrazňuje, že je zapotřebí přeměnit výzvu, kterou představuje začlenění uprchlíků a migrantů na trh práce, na příležitost. Pro usnadnění začlenění na trh práce budou mít zásadní význam investice do vzdělávání a odpovídající systémy podpory, jež migrantům pomohou plně uplatnit jejich potenciál, díky čemuž bude možné využít jejich dovedností, podnikatelského ducha a činorodosti, přičemž je třeba uznat hodnotu rozmanitosti a různých kultur v naší společnosti obecně.

3.3.4. EHSV se domnívá, že rok 2018 – jako Evropský rok kulturního dědictví – představuje jedinečnou příležitost k mobilizaci všech aktérů proti populismu a nacionalismu a k podpoře pozitivně laděné argumentace pro budoucnost Evropy. V této souvislosti by rovněž mohlo být podpořeno zvyšování povědomí o nutnosti mezikulturního porozumění s ohledem na uprchlíky a migranty.

3.4. Vnitřní bezpečnost a vnější politika

3.4.1. EHSV vyzývá Komisi, aby pokračovala v provádění opatření, včetně účinné kontroly vnějších hranic, s cílem chránit Evropany před bezpečnostními hrozbami, jako je terorismus, organizovaný zločin a kyberkriminalita.

3.4.2. Kromě toho považuje za nezbytné posílit spolupráci v oblasti obrany. Za tímto účelem EHSV schvaluje vytvoření evropské obranné unie a vítá evropský obranný akční plán.

3.4.3. S ohledem na výzvy, jež přináší nepředvídatelnost politiky USA, a riziko zvýšeného protekcionismu a unilaterality EHSV vyzývá EU, aby nadále vyvíjela činnost v souladu se svou globální strategií, podporovala mnohostrannost v rámci OSN a aktivně usilovala o předcházení konfliktům a řešení mezinárodních krizí. EHSV rovněž zdůrazňuje, že je třeba zajistit užší koordinaci cílů, politik a zdrojů mezi členskými státy, aby se EU účinněji prosazovala na světové scéně.

3.4.4. Provádění Agendy 2030 by mělo představovat základ rozvojové spolupráce EU. Má-li EU v úmyslu prokázat své vedoucí postavení, měla by na politickém fóru OSN na vysoké úrovni předložit dobrovolný přezkum svých vnitřních a vnějších činností zaměřených na dosažení cílů udržitelného rozvoje.

3.4.5. EHSV podporuje vytvoření platformy pro dialog se sociálními partnery v rámci evropské politiky sousedství s cílem lépe posoudit trh práce a vyzývá členské státy EU, aby vypracovaly společný evropský přístup ke koordinaci systémů sociálního zabezpečení mezi EU a jižními sousedními zeměmi. Politika sousedství musí jasně stanovit souvislost mezi nestabilitou a chudobou a nerovností a nedostatkem příležitostí, jež mohou zvýšit náchylnost k radikalizaci a brzdit proces demokratizace.

3.4.6. EHSV zdůrazňuje význam vnějších hospodářských vztahů a mezinárodní diplomacie pro zajištění a zvýšení stability a bezpečnosti. Vybízí rovněž EU, aby plně využívala role, kterou může v mezinárodních vztazích sehrát kultura.

4. Usnadnění přechodu na nízkouhlíkové a oběhové hospodářství

4.1. Akční plán pro oběhové hospodářství by měl být prováděn integrovaným, uceleným způsobem a měl by využívat příležitosti pro zajištění rovnováhy mezi hospodářskými, sociálními a environmentálními aspekty. EHSV vyzývá Komisi, aby podnítila činnosti orientované na trh podporou inovací, usnadněním průkopnických iniciativ, a to i ve vzdálených a městských oblastech, posílením jejich rozvoje a zajištěním příznivého regulačního rámce. Upozorňuje rovněž na vazby mezi oběhovým hospodářstvím a dalšími „novými hospodářskými modely“.

4.2. Náležitá pozornost by také měla být věnována provádění „tradiční“ politiky a právních předpisů v oblasti životního prostředí, které zahrnují nakládání s odpady a ochranu vzduchu, vody, půdy a biologické rozmanitosti. EHSV vyzývá Komisi, aby pokračovala v této činnosti v rámci evropského environmentálního přezkumu.

4.3. Cíle týkající se klimatu pro rok 2030 by měly být provedeny co nejefektivněji z hlediska nákladů. Za tímto účelem EHSV vyzývá Komisi, aby provedla komplexní posouzení stávajících nástrojů nízkouhlíkové politiky a zajistila, aby byly tyto nástroje vhodné a byly využívány co nejefektivnějším způsobem.

4.4. Komise by rovněž měla zvážit otázky týkající se klimatu z hlediska klimatické spravedlnosti, tj. z perspektivy záležitostí, jako je rovnost, lidská práva a chudoba.

4.5. Diplomatická činnost v oblasti klimatu zůstává pro EU důležitým úkolem v rámci boje proti změně klimatu. Je nezbytné dosáhnout toho, aby se všichni největší producenti emisí zavázali ke splnění cílů, které jsou přinejmenším stejně ambiciózní jako cíle EU. EHSV rovněž vybízí Komisi, aby usilovala o globální stanovování cen uhlíku s cílem vytvořit rovné podmínky ve vztahu ke konkurentům mimo EU.

4.6. EHSV vyzývá Komisi, aby vypracovala strategii pro zvyšování svého klimatického a environmentálního „otisku ruky“, tj. svého pozitivního globálního dopadu. Předpokladem dosažení tohoto cíle je prostředí, které usnadní inovace a investice a zajistí příznivé obchodní podmínky pro vývoz řešení týkajících se klimatu a nízkouhlíkových produktů. Tímto způsobem může EU účinně přispět k řešení problému změny klimatu a výzev v oblasti životního prostředí a dosáhnout mnohem většího dopadu, než kdyby působila sama uvnitř svých vlastních hranic.

5. Posílení postavení občanské společnosti, její účast a konzultace s ní

5.1. EHSV zdůrazňuje stěžejní úlohu organizací občanské společnosti při navrhování, provádění a monitorování politik ve všech fázích a na všech úrovních, včetně místní. V tomto ohledu je nutná změna kultury a uznání hodnoty občanské společnosti na úrovni EU a na úrovni členských států, která je již zakotvena v článku 11 SEU, jenž stanoví, že orgány EU podporují a zprostředkovávají horizontální a vertikální občanský dialog, vedou rozsáhlé konzultace a vytvářejí základy pro evropské občanské iniciativy. Toto jsou doplňkové procesy, které se uskutečňují, aniž je dotčena konzultace EHSV a sociální dialog.

5.2. EHSV pečlivě sleduje strukturovaný dialog nebo jednací fóra (například platforma zúčastněných stran oběhového hospodářství, Evropské fórum pro migraci), které sdružují a zapojují organizace občanské společnosti a další subjekty z orgánů EU a z členských států, aktivně se do nich zapojuje a vyzývá k podpoře svých iniciativ směřujících k vytvoření platformy pro změnu (rovnost žen a mužů v odvětví dopravy) a institucionálního fóra o účasti občanů (v rámci občanské iniciativy). Komise by při vytváření takových platforem, jako je REFIT, měla vzít v úvahu zastoupení EHSV v souladu s mandátem, který mu udělují smlouvy, a zaručit při tom, že budou odrážet složení Výboru a jeho tří skupin.

5.3. Jakožto doplňkový proces k výše uvedeným iniciativám Komise nedávno zřídila specializovaný internetový portál nazvaný „Podílejte se na tvorbě právních předpisů“, který má shromažďovat názory široké veřejnosti, zahrnující jak organizace, tak jednotlivce. EHSV doporučuje, aby Komise rozlišovala mezi příspěvky organizací občanské společnosti a příspěvky jednotlivců. Za tímto účelem by Komise měla ve spolupráci s EHSV provést mapování zúčastněných stran s cílem určit reprezentativní a geograficky vyvážené cílové skupiny při využití rejstříku transparentnosti. Kromě toho by Komise měla zajistit, aby byly příspěvky posuzovány z kvantitativního a kvalitativního hlediska. Dále by Komise měla neustále pracovat na zlepšování transparentnosti, dostupnosti, zpětné vazby a odpovědnosti ve vztahu k účastníkům.

5.4. EHSV vyzývá Komisi, aby vyvinula strategičtější přístup k těmto postupům, aby je lépe strukturovala na institucionálním a reprezentativním základě a využila zdrojů reprezentativních poradních orgánů, které již existují jak na evropské úrovni, tak v členských státech a regionech. Za tímto účelem by měla Komise úzce spolupracovat s EHSV a vyžádat si průzkumné stanovisko ohledně toho, jak by měl být občanský dialog účinně a trvale organizován, a poté na základě tohoto stanoviska vypracovat zvláštní sdělení.

5.5. EHSV zdůrazňuje, že je třeba zlepšit účinnost evropské občanské iniciativy v souladu s oznámením revize nařízení o evropské občanské iniciativě, které učinil první místopředseda Evropské komise, pan Timmermans, a zkoumat nové způsoby – např. používání digitálních nástrojů –, jak posílit zapojení mladých lidí, a zejména lidí ze zranitelných skupin.

5.6. V neposlední řadě EHSV uznává, že Komise vzala v potaz celou řadu prvků z příspěvku EHSV k pracovnímu programu na rok 2017. Existují však rovněž otázky, které nebyly do programu Komise zahrnuty, a byly proto v tomto dokumentu opětovně zdůrazněny. Pokud jde o provádění pracovního programu Komise na rok 2018, EHSV je připraven předložit svá stanoviska a účastnit se vypracovávání konkrétních iniciativ v průběhu nadcházejícího roku.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Usnesení Evropského hospodářského a sociálního výboru Bílá kniha Komise o budoucnosti Evropy a další záležitosti

(2017/C 345/02)

Na svém plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 5. a 6. července 2017 (jednání dne 5. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující usnesení 226 hlasy pro, 16 hlasů bylo proti a 15 členů se zdrželo hlasování.

Směrem k vědomí společného cíle

Pohled EHSV na budoucnost Evropy ⁽¹⁾

1. Evropská společnost a občané požadují důvěryhodnou, legitimní a odolnou EU. Evropa již více než deset let čelí politickým, hospodářským a společenským otřesům, které vyvolávají mezi občany pesimismus a nejistotu. EU potřebuje celkové strategie na podporu blahobytu svých občanů, masivních a udržitelných investic, tvořivosti a podnikání a k řešení problému prohlubující se propasti mezi bohatými a chudými, chudoby a majetkové nerovnosti. Nynější hospodářské oživení nemůže být v žádném případě výmluvou pro setrvávání v pasivitě. EHSV naopak naléhavě vyzývá k nalezení promyšleného a soudržného dalšího postupu s cílem posílit důvěru a soustředit se na hmatatelné výsledky pro občany a na obrovský potenciál Evropy.

2. Je třeba vyhnout se falešným očekáváním. Cílem by především měla být EU, která je schopná nabídnout plnohodnotné rovné příležitosti pro všechny. Hospodářské, sociální a environmentální faktory jsou vzájemně provázané. Je nezbytné zajistit, aby byl kontinent schopen přizpůsobit se hlubokým transformačním procesům a silné konkurenci po celém světě a účinně formovat globalizaci podle hodnot EU.

3. Hra na „obviňování Bruselu“, kterou hrálo a stále hraje příliš mnoho lidí, musí skončit. Je nezbytné, aby byly přijaty společné závazky ze strany evropských orgánů a široké škály zúčastněných subjektů, včetně sociálních partnerů a organizací občanské společnosti, a to na vnitrostátní i unijní úrovni. EHSV zdůrazňuje, že legitimita rozhodnutí EU v konečném důsledku závisí na kvalitě demokratického procesu.

4. Cesta kupředu může být úspěšná jen tehdy, jestliže bude inspirována stejným *vědomím společného cíle*, které vyjadřovalo i přesvědčení otců zakladatelů a které se i později odráželo v každém důležitém kroku kupředu. EU by měla mobilizovat legislativní nástroje, pokyny, financování a spolupráci, které má k dispozici, aby umožnila pokrok ve všech požadovaných aspektech. Cestu vytyčuje Lisabonská smlouva.

Scénáře bílé knihy

5. EHSV se nedomnívá, že by volba mezi jednotlivými scénáři ⁽²⁾ byla úspěšnou metodou, jak podpořit *vědomí společného cíle* nebo jak určit budoucí směřování. Zprvč EU nezačíná od nuly. Komise by tedy měla opírat své návrhy o hloubkovou analýzu historie EU – jejich úspěchů a nedostatků – coby užitečného zdroje zkušeností pro budoucnost. Závazky členských států v Římském prohlášení jsou pozitivním a zdravým výchozím bodem ⁽³⁾. Zadruhé je všech pět scénářů určeno členským státům a zaměřuje se na institucionální změny, a tudíž postrádá přímý význam pro evropské občany. Mimoto tyto scénáře působí uměle.

6. Scénář 1 neboli – z pohledu EHSV – protloukání se nepřipadá pro EHSV v úvahu. Scénář 5 vypadá pro mnoho lidí přitažlivě, ale v současné době je nereálný. Scénář 2 se svým výlučným zaměřením na společný trh je až příliš omezený. Scénář 4 vyžaduje dohodu mezi 27 státy, což by mohlo vést k ochromení EU a podpořit odstředivé tendence, čímž by mohly být ohroženy cíle a hodnoty Unie. Podle scénáře 3 by mechanismy diferencované integrace, jako je posílená spolupráce, mohly být užitečným nástrojem k překonání neprůchodnosti v některých oblastech a k podpoře pozitivní dynamiky v rámci procesu evropské integrace. Jedná se však spíše o nástroje k dosažení politických cílů, nikoli o cíl sám

⁽¹⁾ Toto usnesení, jež Evropský hospodářský a sociální výbor přijal na svém plenárním zasedání dne 5. července 2017, vychází z žádosti předsedy Evropské komise Jeana-Clauda Junckera ze dne 4. dubna 2017, v níž požádal EHSV, aby prezentoval nápady a priority evropské organizované občanské společnosti týkající se budoucího vývoje Evropské unie na základě dokumentu Bílá kniha o budoucnosti Evropy.

⁽²⁾ Viz dokument Bílá kniha o budoucnosti Evropy, březen 2017.

⁽³⁾ Prohlášení vedoucích představitelů 27 členských států a Evropské rady, Evropského parlamentu a Evropské komise, které bylo přijato dne 25. března 2017:
<http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2017/03/25-rome-declaration/>.

o sobě. Ačkoli by měly být doporučeny jakožto způsob, jak překonat ochromení či překážky blokující žádoucí právní předpisy EU, EHSV zároveň zdůrazňuje, že je třeba podporovat sblížení v rámci Unie a bojovat proti roztržtosti a rozdělení. Možnost dohody mezi vedoucími zeměmi nebo zeměmi urychlujícími vývoj by vždy měla zůstat otevřená všem, kteří k ní budou svolní, avšak vždy by mělo převážet vědomí společného cíle.

Pohled EHSV na budoucnost

A. Metoda

7. U strategických témat je třeba vycházet ze společné perspektivy, aby se předešlo vzniku rýsující se Evropy *à la carte* nebo odstředivým tendencím. EHSV doporučuje vývoj, při němž jsou vytvořeny podmínky pro lepší sdílení politické moci ve všech oblastech. To vše závisí v první řadě na politické vůli, a mělo by tudíž být ústředním tématem skutečné rozpravy o budoucnosti.

8. Tradiční rozdělení na vnitrostátní a evropskou úroveň by mělo zmizet. Společné výzvy a vzájemně propojená realita celého kontinentu jen zdůrazňují potřebu *společného poslání*. Tato témata rovněž vyžadují, aby vedle občanství jednotlivých členských států bylo uznáváno i evropské občanství. Tvorba politiky musí zahrnovat a zapojovat všechny vrstvy společnosti. Cíle by měly být sdíleny a dopad rozhodnutí a politik by měl být rovněž systematicky vyhodnocován na celostátní, regionální a místní úrovni za účelem získání podpory občanů.

9. Při určování budoucího směřování Evropy musí ústřední úlohu hrát Evropský parlament (EP). Kromě toho je zásadně zapotřebí prosazovat zapojení parlamentů členských států a jejich součinnost s EP.

10. Ústřední cíle musí být doplněny o dohodu mezi členskými státy týkající se:

- cílů, společných nástrojů a termínů, přičemž nejdůležitější je společné pojetí vycházející z ucelenosti, transparentnosti, viditelnosti a především společné komunikace;
- potřebné reformy Rady, která zajistí účinnost a transparentnost, a na nezávislé Komisi ve věcech výlučné pravomoci a sdílených pravomocí, a to se silným důrazem na metodu Společenství;
- potřeby řádných konzultací se všemi příslušnými zúčastněnými subjekty a také řádného provádění a respektování zásad právního státu.

B. Politiky

11. Ať již bude pro budoucnost Evropy zvolena kterákoli z možností, EHSV si přeje soudržnou a koherentní Evropskou unii. Mnoho stávajících politik je součástí prohlubování integrace, tedy dlouhodobého procesu, který EHSV plně podporuje. EHSV v poměrně nedávné době k téměř všem těmto politikám předložil podrobné připomínky a návrhy do budoucna.

12. Nezbytným pojítkem evropské integrace je jednotný trh ve všech svých hospodářských a společenských rozměrech a v rámci modelu udržitelného rozvoje. Měl by zajistit skutečné rovné podmínky. Za rozhodující krok kupředu byla zároveň považována HMU. Navzdory působivému pokroku je však její struktura i nadále křehká. HMU je ústředním bodem budoucího vývoje v EU, a proto je její prohlubování velmi důležité. EHSV dává přednost postupné cestě k politické unii s celou škálou makroekonomických a mikroekonomických opatření a ustanovení a se silným sociálním rozměrem. K dokončení HMU je nezbytná skutečná správa ekonomických záležitostí, včetně řízení finančního sektoru v rámci EU, řádných reforem v dotčených členských státech a sdílených přístupů k politikám trhu práce. Lepší správa musí posílit základy pro větší sblížení a solidaritu v celé eurozóně. Velkou podporu mohou představovat vysoce kompetentní veřejné služby v EU. Eurozóna by měla zahájit užší spolupráci v dalších oblastech činnosti.

13. EHSV též zdůrazňuje nutnost soudržnější správy, hlubší integrace a plného nasazení členských států v následujících oblastech:

- koordinovaná evropská průmyslová politika založená na spravedlivé hospodářské soutěži, která zároveň odrazuje od vyhýbání se daňovým povinnostem, musí namísto přístupů jednotlivých států zajišťovat sdílené přístupy ke zlepšování celoevropských podmínek pro posílení konkurenceschopnosti v sociálně tržním hospodářství, a to s rozhodným zapojením všech zúčastněných subjektů do konsenzuálních dialogů a do usnadňování investic (programů) a podpory malých a středních podniků;
- podpora sociálního sblížení zdola nahoru, v souladu s ekonomickým sblížením, z hlediska zaměstnanosti a výsledků v sociální oblasti, a to prostřednictvím provádění evropského pilíře sociálních práv při současném respektování pravomocí jednotlivých členských států;
- energetická unie s řádnou správou, která je nezbytná pro řádný společný trh a energetickou bezpečnost;
- progresivní evropská strategie a legislativní rámec pro boj proti změně klimatu, jež vycházejí z Pařížské dohody a jsou příspěvkem k mezinárodním dohodám v oblasti klimatu, a podpora Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 v rámci všech politik EU;
- jednotný digitální trh jako důležitý prvek budoucí konkurenceschopnosti a podpory tvorby kvalitních pracovních míst a současné předjímání dopadů digitální transformace na zaměstnanost a trhy práce;
- posílená celoevropská strategie v oblasti technologií, výzkumu a inovací;
- (vícestranná) obchodní politika, jež by v rámci transparentních jednání měla zajistit otevřené trhy a sociální a environmentální udržitelnost a zdůraznit rovnost v obchodních vztazích s cílem zabezpečit evropské zájmy ve světě, který stále více čelí protekcionistickým tendencím;
- evropská spotřebitelská politika coby politika pro občany.

14. EHSV je toho názoru, že stejně tak sociální otázky a oblast vzdělávání je třeba na úrovni EU řešit systematictější způsobem, aby byla nalezena přesvědčivá řešení. Na sociální zabezpečení a vzdělávání se většinou vztahuje zásada subsidiarity, a spadají tedy do oblasti působnosti vnitrostátních právních předpisů a rozhodovacích procesů, a to často za aktivní účasti sociálních partnerů. Pravomoci sdílené mezi EU a členskými státy musí být v sociální oblasti uplatňovány lépe. Vzhledem ke zvýšenému napětí na trzích práce v důsledku digitální revoluce, strukturálních nedostatků na trzích práce a globalizace požaduje EHSV, aby se Evropa viditelně zapojila s cílem prosazovat větší sblížení, pokud jde o některé sociální a pracovní podmínky, a zároveň pomáhat prosazovat tvorbu kvalitních pracovních míst, spravedlivou mobilitu a pozitivní angažovanost občanů. Je třeba se zvláště zaměřit na mladé lidi a jejich nezaměstnanost. Prvořadá je úloha sociálních partnerů, občanská společnost obecně a společenský dialog.

15. Potřebné je větší sblížení v ekonomické a sociální oblasti v EU. Je však třeba brát v úvahu i rozdíly mezi jednotlivými členskými státy v oblasti hospodářství, kultury a tradic sociálních systémů. EHSV zdůrazňuje, že by EU neměla přihlížet, ale měla by převzít dobře stanovenou odpovědnost. Dříve, než bude moci být stanovena společná cesta kupředu, je nezbytné, aby proběhly řádné diskuse mezi sociálními partnery (a dalšími zúčastněnými subjekty). EHSV navíc poukazuje na význam účinného provádění sociálních směrnic EU ze strany členských států.

16. I na oblast vzdělávání se vztahuje subsidiarita. Je však nesporné, že sociální a ekonomická budoucnost Evropy a zapojení občanů jsou úzce spjaty s moderními systémy vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních. Budoucnost mladší generace značně závisí na vzdělávání. Dovednosti jsou klíčovými faktory pro mladé lidi i pro starší generace. EU tak musí hrát aktivní úlohu v probíhajícím procesu modernizace. Vzdělávání hraje důležitou úlohu i při informování o Evropě: EHSV zdůrazňuje nutnost odpovídajícího informování a vzdělávání o EU – a také o evropských hodnotách a občanství – na základních a středních školách.

17. Je třeba obnovit volný pohyb osob v schengenském prostoru. To z definice znamená, že musí být účinněji chráněny společné hranice. Zároveň je třeba bojovat proti odsouzeníhodnému nárůstu mezinárodního terorismu – včetně vraždění, ale i počítačové kriminality –, který je závažnou příčinou nejistoty, již pociťuje veřejnost. Více než kdy dříve je potřebná spolupráce mezi policií a soudními orgány.

18. Tyto oblasti přímo souvisejí se zahraniční politikou a s palčivým problémem, který představují nefungující státy a občanské války v sousedství Evropy, a s migračními toky, jež z této situace vyplývají a jež v současné době zastíňují všechny ostatní evropské záležitosti. EHSV velmi podporuje společnou migrační politiku, která poskytuje uprchlíkům ochranu podle mezinárodního práva, společný azylový systém, opatření, jež jsou zaměřena na boj proti nelegální migraci a obchodování s lidmi, a prosazování legálních cest do EU. V téže souvislosti musí EU navázat skutečná partnerství se sousedními zeměmi, a především musí znovu zahájit provádění opravdové evropsko-středomořské politiky.

19. Evropa stojí před výzvou, aby se postarala o své vlastní záležitosti, a tato výzva je naléhavější, než kdy byla v období po roce 1945. Vztahy v rámci NATO a se Spojenými státy a efektivní společné evropské zvládnání problémů objevujících se v sousedství EU naléhavě vyžadují prohloubení společné unijní zahraniční a bezpečnostní politiky, na níž bude nutně záviset úspěšnost vnitřní i vnější bezpečnosti.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

527. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 5. A 6. ČERVENCE 2017

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Posílení účinnosti politik EU pro malé a střední podniky**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2017/C 345/03)

Zpravodajka: **Milena ANGELOVA**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	21. 1. 2016
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	7. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	6. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	157/1/4

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV oceňuje skutečnost, že malé a střední podniky jsou považovány za ústřední bod hospodářských politik v EU. Oceňuje, že během posledního desetiletí bylo přijato velké množství právních předpisů a bylo vyčleněno mnoho finančních prostředků na jejich podporu. EHSV však souhlasí s názorem, který často zaznívá z řad malých a středních podniků, že ve formulaci i provádění politik v oblasti malých a středních podniků stále existuje značná neúčinnost, která významně brání dopadu podpůrných opatření.

1.2. Nedávné studie⁽¹⁾ EHSV zjistily, že politiky EU v oblasti malých a středních podniků a současné podpůrné mechanismy pohlízejí na mnoho malých a středních podniků v Evropě jako na stejnorodou skupinu a bohužel nerozlišují mezi odlišnými potřebami četných dílčích skupin podniků vyhovujících definici malých a středních podniků. Příklady individuálně přizpůsobených podpůrných mechanismů nalezneme spíše zřídka. Používání jednoho univerzálního přístupu k vytváření politik EU v oblasti malých a středních podniků je zásadním problémem, který brání tomu, aby tyto politiky v plné míře dosáhly požadovaného účinku na malé a střední podniky⁽²⁾. Proto vedle nadcházející veřejné konzultace o správnosti definice malých a středních podniků velice doporučujeme, aby politiky v oblasti malých a středních podniků měly lepší marketing a přesněji cílily na zvláštní potřeby malých a středních podniků.

1.3. EHSV upozorňuje na to, že v politikách EU v oblasti malých a středních podniků a v současných podpůrných mechanismech stále převažuje byrokratický přístup a složitost administrativních předpisů, a to navzdory neustálému úsilí EU minimalizovat administrativní zátěž. Malé a střední podniky z EU mají často pocit, že odpovědní úředníci nevědí, jak

⁽¹⁾ Studie EHSV „Posouzení účinnosti politik EU pro malé a střední podniky v letech 2007–2015“ (leden 2017); studie EHSV „Přístup k financím pro malé a střední podniky a podniky se střední tržní kapitalizací v období 2014–2020: příležitosti a výzvy“ (květen 2015), zde uvedeny jako „studie EHSV“.

⁽²⁾ Nástroj pro úvěrové záruky a všechny finanční nástroje programu COSME jsou vhodnými příklady cílených podpůrných mechanismů.

tyto podniky ve skutečnosti fungují. Většina podpůrných mechanismů EU se jeví jako nevhodná k tomu, aby uspokojila naléhavé potřeby malých a středních podniků mít rychlá, jasná a účinná řešení.

1.4. EHSV je znepokojen skutečností, že kvůli nedostatečné komunikaci většina malých a středních podniků – především malých podniků a mikropodniků – neví o existenci těchto podpůrných nástrojů a sítí. To lze řešit prostřednictvím většího úsilí o zvyšování informovanosti, další podpory malých a středních podniků, aby získaly přístup ke správným informacím, intenzivnější spolupráce oficiálních orgánů s klíčovými místními prostředníky na vnitrostátní a regionální úrovni, kteří se specializují na práci s malými a středními podniky (zaměstnavatelé a sdružení malých a středních podniků, obchodní komory), a poskytování podpory, která by byla více uživatelsky vstřícná a přizpůsobená potřebám podniků. Většina nabízených nástrojů je z hlediska formy i obsahu příliš složitá, nejasná a byrokratická na to, aby splnila potřeby malých a středních podniků. V zájmu řešení vyzývá EHSV Evropskou komisi (EK) a členské státy, aby co nejlépe využily evropský semestr, systematicky a všude uplatňovaly zásadu partnerství⁽³⁾ a povinně zapojily reprezentativní organizace malých a středních podniků na evropské, vnitrostátní a regionální úrovni do koncipování, provádění a monitorování politiky a podpůrných opatření pro malé a střední podniky. Doporučení pro jednotlivé země by se měla důsledně zaměřovat na politiky podpory pro malé a střední podniky, aby bylo zajištěno jejich náležité formulování, účinné provádění a kvalitativní a kvantitativní měření výsledků.

1.5. EHSV lituje toho, že sledování pokroku politik EU v oblasti malých a středních podniků zůstává roztržštěné. Ačkoli jsou obchodní aktivity malých a středních podniků komplexním způsobem zaznamenávány, dopad podpůrných opatření EU na tyto aktivity a míra, do jaké lze změny ve vývoji malých a středních podniků připsat na vrub těmto opatřením, zaznamenávány nejsou. Dostupné informace jsou většinou kvantitativní a nepřinášejí kvalitativní poznatky, proto neposkytují základ pro náležité posouzení účinnosti a účelnosti politik a podpůrných nástrojů⁽⁴⁾.

1.6. EHSV v souladu se svými předchozími stanovisky vyjadřuje obavu ohledně toho, že provedení iniciativy „Small Business Act“ pro Evropu zdaleka není dokončeno⁽⁵⁾. Výsledky dosažené v různých oblastech jsou nevyvážené, přičemž horších výsledků bylo dosaženo v oblasti podnikání, jednotného trhu a přístupu k financování. Dovednosti a inovace a zadávání státních a veřejných zakázek se ve skutečnosti od roku 2008 zhoršily⁽⁶⁾. Je jasné, že členské státy by měly být vybízeny k tomu, aby přijaly příslušná opatření a začlenily Small Business Act do přípravy a provádění politik a právních předpisů, které mají dopad na malé a střední podniky.

1.7. Konkrétní doporučení

1.7.1. Politiky EU v oblasti malých a středních podniků by měly uznat různorodost a rozmanitost evropských malých a středních podniků. Měly by prozkoumat zvláštní potřeby mikropodniků, rodinných a „tradičních“ podniků, sociálních podniků, svobodných povolání, samostatně výdělečně činných osob a všech dalších specifických dílčích skupin, které mají poměrně odlišné právní formy a modely provozu, aby byly schopny zajistit přiměřené portfolio politických opatření na podporu jejich růstu.

1.7.2. EHSV navrhuje, aby EK posoudila, zda stávající definice malých a středních podniků odpovídá jejich různorodosti, dynamice jednotlivých odvětví, specifickým charakteristikám a rozmanitosti během posledních deseti let⁽⁷⁾. EHSV žádá o viditelnou, koordinovanou a soudržnou horizontální politiku v oblasti malých a středních podniků založenou na víceletém akčním plánu.

1.7.3. Podpůrné nástroje EU pro malé a střední podniky by měly být převedeny do jazyka obchodu, tak aby vhodně plnily svůj účel, jímž je podpora růstu a zaměstnanosti. V zájmu vyrovnání se s přílišnou složitostí podpůrných mechanismů, jež byla odhalena, je důležité usilovat o pomoc a poradenství organizací malých a středních podniků, které nejlépe chápou potřeby těchto podniků, aby politiky EU v oblasti malých a středních podniků hovořily obchodním jazykem. V tomto ohledu spoléhají v současnosti malé a střední podniky na národní sociální partnery jako významný pozitivní faktor, který tlumočí jejich názory na to, jak zlepšit politiky na podporu malých a středních podniků, a vyzývá je,

⁽³⁾ Podle nařízení 1303/2013 (článku 5), dále rozvinuto v nařízení 240/2014.

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2013/wp2_final_en.pdf, s. 31.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 49; Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 125.

⁽⁶⁾ Informativní přehled o iniciativě „Small Business Act“ z roku 2016. Profil iniciativy „Small Business Act“. Výkon měřený pomocí ukazatelů iniciativy „Small Business Act“.

⁽⁷⁾ Například v USA stanoví orgán Small Business Administration svá kritéria, která musí být založena nejen na vlastnické struktuře, příjmu a počtu zaměstnanců, ale také na hospodářské činnosti daného podniku. To usnadňuje uplatňování příslušných průmyslových politik.

aby byli aktivněji zapojeni do národních programů reforem. Jejich úloha i úloha sdružení malých a středních podniků, obchodních a průmyslových komor a dalších zprostředkujících organizací malých a středních podniků by proto měla být posílena.

1.7.4. Politiky EU v oblasti malých a středních podniků by měly věnovat více úsilí informování malých a středních podniků – a zejména nejzranitelnějších dílčích skupin mezi nimi, jako jsou monopodniky a mikropodniky, tradiční společnosti s nízkým inovačním potenciálem, společnosti z odlehlých regionů atd. ⁽⁸⁾ – o dostupné podpoře. Měly by být zachovány a popularizovány hlavní podpůrné sítě a současně by se měla zvýšit jejich vstřícnost pro uživatele a komplexnost pro malé a střední podniky. EK by měla pečlivě zvážit možnost zajistit koordinaci stávajících podpůrných sítí v rámci společného systému jednotných kontaktních míst, který by respektoval situaci v jednotlivých členských státech.

1.7.5. Je zásadní vytvořit silné vícestranné partnerství – platformy malých a středních podniků – se sociálními partnery a veřejnými a soukromými zúčastněnými subjekty zabývajícími se problémy malých a středních podniků na vnitrostátní a regionální úrovni. Posílení interakce s organizacemi malých a středních podniků, které nejlépe chápou potřeby malých a středních podniků, má zejména na vnitrostátní a regionální úrovni zásadní význam pro překonání stávající komunikační propasti mezi malými a středními podniky a podpůrnými mechanismy EU. Může také vytvořit nový a účinný kanál komunikace s malými a středními podniky prostřednictvím místních poboček organizací zaměstnavatelů, obchodních a hospodářských komor, sdružení malých a středních podniků a profesních a odvětvových organizací jako klíčových prostředníků pro šíření a poskytování stávajících podpůrných nástrojů.

1.7.6. Nejlepších výsledků pro malé a střední podniky je dosaženo tehdy, když místní orgány při formulaci a provádění politiky spolupracují s organizacemi malých a středních podniků. Současná tendence přenášet zprostředkování především na banky není nejvhodnější volbou. Banky by měly být finančními zprostředkovateli, ale ve všech ostatních aspektech (formulace politiky, informace, propagace atd.) jsou vhodnějšími prostředníky organizace malých a středních podniků. EHSV proto vyzývá EK, aby vytvořila opatření na podporu organizací malých a středních podniků při provádění politiky v oblasti malých a středních podniků a poskytování relevantních informací a finanční podpory těmto podnikům.

1.7.7. EHSV žádá, aby se stala právně závaznou iniciativa „Small Business Act“ a obě zásady, jež stanovuje – „zelenou malým a středním podnikům“ a „pouze jednou“. Avšak uplatňování zásady „pouze jednou“ by nemělo bránit hostitelským zemím v ověřování nezbytných právních a odborných požadavků pro podnikání. Zásada partnerství by měla být rozšířena na všechny legislativní postupy, jež se přímo či nepřímo týkají malých a středních podniků. Po praktické stránce jsou velmi vhodná výroční zasedání platform malých a středních podniků na úrovni EU a členských států.

2. Malé a střední podniky – centrum pozornosti hospodářských politik v EU

2.1. Politiky EU na podporu malých a středních podniků ⁽⁹⁾ jsou zapotřebí, neboť evropské malé a střední podniky musí na rozdíl od malých a středních podniků v jiných částech světa dodržovat soulad s předpisy na vnitrostátní i evropské úrovni, které jsou často přijímány bez skutečné konzultace s organizacemi, jež je zastupují, a v rozporu s přístupem „zelenou malým a středním podnikům“. To podstatně zvyšuje úsilí a náklady potřebné k podnikání, bez ohledu na omezené lidské a technické zdroje malých a středních podniků.

2.2. V roce 2008 EK představila zásadu „zelenou malým a středním podnikům“ a zásadu „pouze jednou“ jako rozhodný krok k podpoře konkurenceschopnosti a zlepšování podnikatelského klimatu pro 23 milionů malých a středních podniků v Evropě ⁽¹⁰⁾. EHSV velmi podporoval tuto snahu ⁽¹¹⁾, ale varuje, že pokud iniciativa „Small Business Act“ nebude právně závazná a všechny úrovně správy – EU, členské státy a regiony – nebudou povinny ji uplatňovat, zůstane pouhým politickým prohlášením.

⁽⁸⁾ Různé rozměry malých a středních podniků jsou velmi dobře popsány zde: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2013/wp2_final_en.pdf, s. 20.

⁽⁹⁾ Evropská charta pro malé podniky (2000).

⁽¹⁰⁾ COM(2008) 394 final.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 7; Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 32; Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 30.

2.3. Provádění iniciativy „Small Business Act“ bylo vyhodnoceno a aktualizováno v roce 2011⁽¹²⁾, ale závěry ohledně jejího skutečného dopadu nebyly příliš nadšené a vyzývaly k většímu úsilí⁽¹³⁾. EHSV opakovaně předložil návrhy za účelem zlepšení účinnosti politik pro malé a střední podniky⁽¹⁴⁾. V současnosti se malých a středních podniků dotýkají všechny politiky EU, a proto potřebují skutečně horizontální, viditelnou, koordinovanou a soudržnou politiku, která je účinně a účelně formulována a prováděna⁽¹⁵⁾.

2.4. Politiky v oblasti malých a středních podniků nezohledňují rozdílné potřeby různých kategorií malých a středních podniků. Má-li se zvýšit účinnost jejich utváření a provádění, je zapotřebí shromáždit dostatečné informace za účelem přesnějšího rozlišení adresátů těchto politik a cílení nabízených řešení na jejich zvláštní potřeby a jejich přizpůsobení těmto potřebám. Kritéria pro segmentaci by neměla být založena pouze na velikosti (např. obecně platí, že čím menší je podnik, tím je pro něj obtížnější získat přístup k financování a tím více potřebuje poradenství, koučování a instruktáž), ale také na místě (velká města versus maloměsta a vzdálené venkovské oblasti), na fázi vývoje (začínající podnik, rychle se rozvíjející podnik), na odvětví (průmysl, obchod, zemědělství, cestovní ruch atd.) atd.

2.5. Již byly provedeny podstatné přípravné práce týkající se revize iniciativy „Small Business Act“. Program REFIT se ujal úkolu provést tolik potřebná zlepšení legislativního rámce EU a snížit administrativní překážky. Během let se počet platných právních předpisů EU zvýšil na 19 875⁽¹⁶⁾. Celkem 1 527 z nich obsahuje ustanovení týkající se malých a středních podniků, přičemž většinou je nalezneme v těchto tematických oblastech: státní podpora (343), hospodářská soutěž (293), vnitřní trh (217), výzkum a technologický vývoj (133) a rozpočet (117).

2.6. Nedávné studie EHSV ukazují, že navzdory četným iniciativám, které byly zahájeny, potřebují politiky EU v oblasti malých a středních podniků důkladnou revizi s cílem rozrůznit podpůrná opatření, zjednodušit platná pravidla a optimalizovat komunikaci a spolupráci s malými a středními podniky a organizacemi malých a středních podniků, aby bylo možno účinně řešit rozmanitost malých a středních podniků a jejich rozdílné potřeby. Významně roste role regionů a území v provádění politik a právních předpisů EU, zvláště těch, jež se týkají malých a středních podniků⁽¹⁷⁾.

3. Politiky na podporu malých a středních podniků – výzvy a příležitosti

3.1. Malé a střední podniky se setkávají s různými typy stále závažnějších výzev:

- stále intenzivnější hospodářská soutěž a globalizující se trhy;
- nové obchodní modely coby výsledek rozvoje nových technologií, jako je rozšířená digitalizace (průmysl 4.0), oběhového hospodářství a ekonomiky sdílení;
- nedostatek kvalifikované pracovní síly v důsledku demografické krize v Evropě, stárnutí populace a migrace.

3.2. Malé a střední podniky jsou docela různorodá a rozmanitá skupina. Můžeme je rozlišovat na základě velikosti, fáze vývoje, místa, typu vlastnictví, odvětví činnosti atd. a jejich potřeba podpory se dosti liší v závislosti na tom, do jakého dílčího segmentu daný malý nebo střední podnik patří. Specifickou skupinou, jež vyžaduje zvláštní přístup, jsou „podnikatelé bez zaměstnanců“ (téměř 50 % všech malých a středních podniků), kteří jsou téměř vyňati z oblasti působnosti podpůrných opatření. Abychom pomohli této nejzranitelnější skupině malých a středních podniků se rozvíjet a prosperovat, měl by se příčně řešit problém falešné samostatné výdělečné činnosti.

3.3. Na tomto pozadí může být formulace podpůrných politik pouze na základě velikosti podporovaných společností zastaralá, příliš široce zaměřená a neschopná zohlednit odlišné potřeby různých skupin malých a středních podniků. EHSV ve svých stanoviscích neustále zdůrazňoval, že jsou zapotřebí lépe zaměřené a přesněji definované politiky na podporu malých a středních podniků v Evropě⁽¹⁸⁾ a že je nutné přehodnotit definici malých a středních podniků, aby lépe odrážela

⁽¹²⁾ COM(2011) 78 final.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 51.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 49; Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 125.

⁽¹⁵⁾ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/final-joint-declaration—horizontal-sme-policy.pdf>

⁽¹⁶⁾ Dohody, směrnice, nařízení a rozhodnutí.

⁽¹⁷⁾ Podle Evropského výboru regionů se více než 85 % právních předpisů EU uplatňuje na územní úrovni.

⁽¹⁸⁾ ECO/372, informační zpráva nezveřejněná v Úředním věstníku (Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 8; Úř. věst. C 383, 17.11.2015, s. 64).

celou škálu malých a středních podniků a rozdíly mezi členskými státy⁽¹⁹⁾. EHSV vyzývá EK, aby zahájila konzultaci věnovanou definici malých a středních podniků. Součástí konzultace by mělo být posouzení toho, jakým způsobem je tato definice uplatňována při provádění opatření politik pro mikropodniky a malé a střední podniky.

3.4. Přiměřenost podpůrných nástrojů pro potřeby malých a středních podniků

3.4.1. Nástroje na podporu malých a středních podniků je třeba vyhodnotit z hlediska skutečného účinku, který mají na zlepšení situace těchto podniků, a zvláště podle toho, zda splňují zásady stanovené v iniciativě „Small Business Act“. EHSV má za to, že je nezbytné kvalitativní a hloubkové posouzení účelnosti a účinnosti investic finančních prostředků EU a že je třeba, aby členské státy vyvinuly větší úsilí s cílem provést zásadu „zelenou malým a středním podnikům“ a „pouze jednou“ na vnitrostátní a regionální úrovni, což by mělo být povinné na všech úrovních⁽²⁰⁾.

3.4.2. Zásady „zelenou malým a středním podnikům“ a „Small Business Act“ nejsou přímo uvedeny v Junckerově plánu. Nalezneme je do určité míry v programech Horizont 2020 a COSME, ale měly by být lépe uplatňovány v praxi. EHSV žádá tvůrce politik EU, aby zohlednili zásady „Small Business Act“ ve všech legislativních textech EU, které by mohly mít přímý či nepřímý dopad na malé a střední podniky.

3.4.3. Náklady na úvěr, na výstavbu a na pronájem se z důvodu krize v posledních letech snížily. To spolu s některými novými zacílenými nástroji vytváří dobré příležitosti pro začínající podniky, ale fáze rozvíjejícího se podniku je nadále většinou podporována nedostatečně. V tomto ohledu EHSV vítá novou iniciativu Evropské komise určenou k řešení tohoto problému⁽²¹⁾.

3.4.4. Bankovní úvěry jsou i nadále hlavním zdrojem financování malých a středních podniků, ale pro mnoho malých a středních podniků není přístup k bankovním úvěrům stále snadný z důvodu slabých bankovních zůstatků, chybějící transmise měnové politiky ECB do některých zemí a poměrně vysokých překážek daných požadavky na záruky. Stále významnější je tržní financování pomocí fondů soukromého kapitálu, rizikového kapitálu, emisí dluhopisů a kapitálových nástrojů pro specializované segmenty trhu a skupinového financování, ale většina malých a středních podniků dosud není připravena tyto příležitosti využít⁽²²⁾. Aby je mohly prozkoumat, potřebují malé a střední podniky náležité pokyny týkající se načasování, podrobné informace a podporu. Podle průzkumu EHSV si neobyčejně vysoký podíl malých a středních podniků není vědom příležitostí podpory prostřednictvím grantových programů ESI fondů nebo možnosti získat financování prostřednictvím investičního fondu podporovaného fondy EU.

3.4.5. Namátkový průzkum ukazuje, že zaměření a priority podpůrných nástrojů se ne vždy shodují s prioritními potřebami malých a středních podniků⁽²³⁾, přičemž jednou z příčin je neschopnost uznat významné rozdíly, které stále existují mezi členskými státy. Například přístup na nové trhy uvádějí jako nejzávažnější výzvu pro malé a střední podniky především společnosti z jižní Evropy, zatímco většinu podpory za účelem zlepšení přístupu na trhy, včetně mezinárodních trhů, získávají společnosti ze severní Evropy. To jasně dokazuje, že potřeby malých a středních podniků se na vnitrostátní úrovni značně odlišují, což vybízí k otázce, zda by celoevropské nástroje neměly být navrhovány důkladněji. Tento názor také plně podporuje výroční zpráva o evropských malých a středních podnicích za rok 2014/2015⁽²⁴⁾, podle níž pochází

⁽¹⁹⁾ Společná definice malých a středních podniků je stanovena v doporučení 2003/361/ES. Další definice malých a středních podniků je uvedena ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 a ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU ze dne 26. června 2013 (Úř. věst. C 383, 17.11.2015, s. 64).

⁽²⁰⁾ Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 94.

⁽²¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=COM%3A2016%3A733%3AFIN>

⁽²²⁾ Úř. věst. C 388, 31.12.1994, s. 14 (neexistuje v českém znění).

⁽²³⁾ Průzkum provedli členové EHSV, UEAPME, CEEP a BICA v období od dubna do května 2016. Výsledky byly analyzovány, přičemž členské státy byly rozděleny do dvou skupin na základě klasifikace používané ve studii „Průmysl 4.0. Nová průmyslová revoluce. Jak Evropa uspěje“ (Industry 4.0. The new industrial revolution. How Europe will succeed), Roland Berger Strategy Consultants, březen 2014. Zeměmi skupiny 1 jsou Rakousko, Belgie, Švédsko a Německo – země vysoce připravené na Průmysl 4.0 a označované jako „potencialisté“ a „průkopníci“. Do skupiny 2 byly zařazeny Bulharsko, Rumunsko, Maďarsko, Španělsko a Kypr – označované jako „váhající“ a „tradicionalisté“. Díky tomuto rozdělení jsou výsledky náátkového průzkumu srovnatelné s předchozím průzkumem EHSV (viz ECO/372).

⁽²⁴⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16341/attachments/2/translations/en/renditions/pdf>

skupina zemí s nejnižší bilancí především z jižní Evropy. Tyto země vykazují mimořádně nízkou míru úspěšnosti projektů, včetně těch, které jsou ve složce programu Horizont 2020 určené malým a středním podnikům⁽²⁵⁾.

3.4.6. Vysoká očekávání spojená s úlohou „zmocněnce pro malé a střední podniky“ zatím bohužel nebyla opodstatněná. Jen málo zástupců malých a středních podniků si je vědomo toho, kdo tuto funkci vykonává v jejich zemi. Většina malých a středních podniků uvádí, že „zmocněnce pro malé a střední podniky“ vykonává pouze protokolární a reprezentativní funkci, místo aby hrál úlohu spojenou se skutečnými opatřeními na podporu malých a středních podniků. Zatímco ústředním cílem této sítě je být styčným bodem mezi Evropskou komisí a vnitrostátními orgány a účinně podporovat zájmy malých a středních podniků v rámci vnitrostátních orgánů a ve vnitrostátních právních předpisech, malé a střední podniky očekávají, že jim bude ve spolupráci s organizacemi malých a středních podniků poskytnuto skutečné poradenství a informace o politikách EU.

3.4.7. Podpora podnikání je spojena s vytvořením vhodných podmínek pro zvýšení podílu začínajících podniků a nových společností, které přežívají a jsou úspěšné, dále pro pomoc novým společnostem zvýšit svou konkurenceschopnost a rychleji a účinněji růst a pro zlepšení insolvenčního řízení, jakož i pro rozvoj a posílení převádění podniků⁽²⁶⁾. Přestože již bylo dosaženo mnohých výsledků z hlediska zjednodušení technologie a postupu registrace v EU, stále je třeba vykonat více pro dosažení druhého a třetího cíle. Odhaduje se, že zásada „druhé šance“ je všech členských státech nejméně dodržována a dokonce ani EK nezadává zakázky podnikatelům, kteří neuspěli.

3.4.8. Kromě toho jsou v mnoha zemích z čistě procesního hlediska složité postupy likvidace (jak v případě platební neschopnosti, tak v případě dobrovolné likvidace), restrukturalizace a dědění. EHSV zdůrazňuje, že je nutné zjednodušit a harmonizovat insolvenční právo⁽²⁷⁾.

3.4.9. Veřejné slyšení a nedávné studie EHSV také poskytly důležité poznatky týkající se klíčových výzev, s nimiž se malé a střední podniky z EU setkávají ve všech hlavních prioritních oblastech:

3.4.9.1. Snížení/zjednodušení zátěže:

- počet iniciativ v oblasti výjimek/zjednodušení týkajících se malých a středních podniků v rámci programu REFIT je omezený;
- zastaralá definice malých a středních podniků zůstává nevyřešena;
- test dopadů na malé a střední podniky uplatňují členské státy částečně a v nestejně míře, neboť stále není povinný;
- veřejné konzultace o posouzení dopadů a plány narušuje byrokratický institucionální přístup a skutečnost, že nejsou dostupné ve všech jazycích EU;
- všechny malé a střední podniky poukazují na korupci a neefektivní státní správu jako na vážné problémy, které mají velmi nepříznivý dopad na jejich podnikání;
- opožděné platby ze strany veřejné správy a velkých klientů zůstávají v některých členských státech brzdícím faktorem i navzdory zavedení přísnějších požadavků v revizi směrnice o opožděných platbách⁽²⁸⁾.

3.4.9.2. Podpora podnikání:

- podnikání stále není důsledně začleňováno do většiny vnitrostátních vzdělávacích systémů členských států;

⁽²⁵⁾ Existuje vzájemná souvislost mezi závěry zprávy a počtem projektů schválených v rámci nástroje Horizont 2020 ke konci roku 2015:

Rakousko (25), Belgie (12), Německo (88), Francie (67), Švédsko (46) a Spojené království (139). Tyto země zaznamenaly zlepšení zaměstnanosti v oblasti malých a středních podniků a přidané hodnoty na konci roku 2014, jež dosáhly úrovně z roku 2008; Bulharsko (1), Česká republika (6), Chorvatsko (1), Kypr (2), Dánsko, Řecko (11), Maďarsko, Itálie, Lotyšsko, Litva (5), Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko a Španělsko úrovně z roku 2008 dosud nedosáhly.

⁽²⁶⁾ Lichtenstein, G. A., T. S. Lyons, „Inkubace nových podniků: průvodce úspěšnou praxí“ (The Aspen Institute, Rural Economic Policy Programme, USA, 1996).

⁽²⁷⁾ Úř. věst. C 209, 30.6.2017, s. 21.

⁽²⁸⁾ Směrnice 2011/7/EU.

- odborná příprava učitelů v oblasti podnikání je ojedinělá a většinou se uskutečňuje v souvislosti s jednotlivými projekty – v této oblasti existuje málo celoevropských iniciativ⁽²⁹⁾;
- u programů pro mládež zaměřených na podnikání, ačkoli jsou úspěšné, hrozí odklon od jejich původních cílů podpory podnikání;
- propagační kampaně, jako je Evropský týden malých a středních podniků, mají jen malý vliv na motivaci účastníků k tomu, aby se vážně zabývali tím, že se stanou podnikateli;
- náklady na začínající podniky jsou stále třikrát vyšší než uváděná referenční úroveň;

3.4.9.3. Zlepšení přístupu k trhům a internacionalizace:

- dosud nebyl dokončen jednotný trh, což ztěžuje přístup malých a středních podniků na trhy, a to i v souvislosti s přeshraničním poskytováním služeb;
- složité administrativní postupy a vysoké dodací náklady na vývoz a dovoz;
- režimy podpory internacionalizace malých a středních podniků postrádají individualizovaný přístup;
- normy a práva duševního vlastnictví stále nejsou pro malé a střední podniky lákavé zejména kvůli tomu, že nejsou dobře informovány o jejich přínosech, náklady na ně jsou vysoké a pravidla příliš komplikovaná.

3.4.9.4. Usnadnění přístupu k financování:

- typickým modelem financování je bankovní úvěr podporovaný finančními nástroji, za nímž s velkým odstupem následují granty;
- granty nejsou tržně založené, nejsou individuálně přizpůsobené dílčím skupinám malých a středních podniků a jejich politická orientace jen zřídka odpovídá potřebám malých a středních podniků;
- finanční nástroje lépe odpovídají okamžitým potřebám malých a středních podniků ohledně provozního kapitálu. Naneštěstí náležitě informace o nich má velmi malý podíl malých a středních podniků, individualizovaný přístup k jejich uplatňování je stále výjimečný, jejich poskytování ve velké míře závisí na účinné spolupráci mezi finančními institucemi, prostředníky a konečnými příjemci a existuje nedostatečné množství údajů a analýz ohledně jejich skutečného dopadu; větší doplňkovost a synergie mezi stávajícími nástroji a subjekty na regionální, vnitrostátní a nadnárodní úrovni a podpora účinnějších finančních nástrojů – např. protizáruk;
- i přes významný pokrok v poskytování inovativního neúvěrového financování, jako je např. soukromý vlastní kapitál, rizikový kapitál atd., zůstávají poměrně málo rozšířeny ve většině členských států⁽³⁰⁾;
- značný počet malých a středních podniků se obává žádat o finanční nástroje evropských programů, protože „získat financování se zdá být příliš složité“.

3.4.9.5. Podpora konkurenceschopnosti a inovací:

- ačkoli program Horizont 2020 vyčleňuje zvláštní financování pro malé a střední podniky, nemůže vyřešit všechny jejich problémy s přístupem k rizikovému financování pro inovace a existuje politováníhodně málo projektů z nejnovějších členských států;
- zájem malých a středních podniků o program je stále nedostatečný kvůli příliš náročným a nespravedlivým pravidlům způsobilosti a prováděcím pravidlům;
- stávající pravidla mohou odradit malé a střední podniky od účasti na funkčních konsorciích pro provádění inovativních projektů;
- náklady na uplatnění dobrovolných nástrojů vytvořených EK⁽³¹⁾ zůstávají pro malé a střední podniky poměrně vysoké, a tudíž je jen malé množství společností schopno je použít.

⁽²⁹⁾ https://ec.europa.eu/growth/smes/promoting-entrepreneurship/support/education/projects-studies_cs

⁽³⁰⁾ Úř. věst. C 388, 31.12.1994, s. 14 (neexistuje v českém znění).

⁽³¹⁾ Například systém Společenství pro environmentální řízení podniků a audit, ekoznačka EU, ověřování environmentálních technologií EU nebo environmentální stopa produktu.

3.4.9.6. Zajištění klíčových podpůrných sítí:

- poskytované informace stále nedosahují očekávané kvality;
- struktura, obsah a návrh nejsou příliš uživatelsky vstřícné;
- přístup k poskytování informací je často byrokratický;
- časté jsou jazykové bariéry, protože informace jsou z velké části poskytovány pouze v angličtině.

3.5. Soudržnost politik

3.5.1. Aby byly politiky na podporu malých a středních podniků soudržné, musí zohlednit rozmanitost malých a středních podniků tím, že shromáždí mikroúdaje a analyzuje je na mikroekonomické úrovni. To je jediný způsob, jak zlepšit pochopení různých potřeb malých a středních podniků v souladu s jejich specifickými rysy.

3.5.2. V současnosti zůstávají bankovní a kapitálové trhy Evropy roztržštěné. Projekt unie kapitálových trhů, který měl toto řešit, lze provést pouze tehdy, pokud bude v souladu s ostatními politikami na podporu malých a středních podniků. Omezené znalosti a chápání většiny malých a středních podniků týkající se různých finančních nástrojů by rozvoj unie kapitálových trhů omezily. Proto by podpora pro malé a střední podniky měla zahrnovat zavedení dlouhodobého a udržitelného přístupu k financování a dosažení pochopení různých nástrojů, možností doplňkovosti a výhod a rizik spojených s jednotlivými nástroji.

3.5.3. Vztahy mezi majitelem, vedením a zaměstnanci jsou v malých a středních podnicích většinou těsnější než ve velkých společnostech a sociální dialog je tak výhodný pro všechny strany, neboť vytváří takové podmínky, díky nimž jsou zaměstnanci motivovaní a angažovaní a pracovní místa vysoce kvalitní. Aby z této situace měly prospěch všechny zúčastněné strany a posílila se akumulace sociálního kapitálu v malých a středních podnicích, měla by být těmto podnikům poskytována systematická podpora, která by jim pomohla uvědomit si význam sociálního dialogu, ochrany zdraví a bezpečnosti, pracovních podmínek, inovativních forem organizace práce, učení se prací a rozvoje dovedností. V tomto úsilí je nenahraditelná úloha sociálních partnerů a nevládních organizací.

3.6. Konkrétní doporučení ohledně prioritních oblastí politik EU v oblasti malých a středních podniků:

3.6.1. Snížení/zjednodušení zátěže:

- předejít tzv. gold platingu zajištěním srozumitelnějšího překladu právních předpisů EU, zavedením systému pro řešení sporných otázek a nesprávného výkladu těchto textů a vypracováním „poznámek vycházejících vstříc malým a středním podnikům“ a příručky shrnující a objasňující důležité informace pro malé a střední podniky;
- zavést povinný test dopadů na malé a střední podniky pro nové legislativní návrhy a zaručit jeho účinné provádění všemi členskými státy a systematické provádění napříč útvary EK⁽³²⁾;
- zajistit účinnější strukturovanější začlenění malých a středních podniků a jejich organizací do posuzování dopadů nových právních předpisů pomocí zjednodušení jejich struktury a obsahu a dostupnosti informací ve všech jazycích EU a posoudit dopad na různé skupiny malých a středních podniků;
- provádět pravidelně úplnou kontrolu účelnosti právních předpisů EU pro politiky EU;
- účinněji (zavedením povinnosti) začlenit vnitrostátní a regionální organizace malých a středních podniků jako partnery do interinstitucionální debaty o nových právních předpisech, které jsou významné pro malé a střední podniky;
- zajistit účinné sledování výsledků v rámci programu REFIT z hlediska snížení zátěže pro malé a střední podniky.

⁽³²⁾ Test dopadů na malé a střední podniky je již zahrnut v posouzení dopadu EK https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/small-business-act/sme-test_cs.

3.6.2. Podpora podnikání:

- podporovat činnosti unijních, vnitrostátních a regionálních organizací malých a středních podniků v oblasti poskytování informací, školení a koučování/mentorování podniků;
- obohatit stávající nástroje na podporu posílení podnikatelského myšlení mezi mladými lidmi a zajistit, aby podpůrné programy zůstaly zaměřeny na rozvoj klíčových podnikatelských dovedností;
- zavést podnikatelství jako součást školních osnov na všech úrovních vzdělávání⁽³³⁾;
- dále zjednodušit a snížit náklady na postupy týkající se začínajících podniků, usnadnit přístup k finančním prostředkům a motivovat více lidí k rozvíjení jejich podnikatelských snah;
- zajistit jednoduché a snadné postupy pro převádění podniků a jejich likvidaci a možnosti druhé šance.

3.6.3. Zlepšení přístupu k trhům a internacionalizace:

- optimalizovat fungování jednotného trhu s cílem předejít tzv. gold-platingu, neuplatňování předpisů a dalším postupům členských států, které narušují hospodářskou soutěž, aniž by došlo k omezování práv zaměstnanců a spotřebitelů;
- zvýšit viditelnost stávajících sítí na podporu internacionalizace prostřednictvím lepší spolupráce s organizacemi malých a středních podniků na vnitrostátní a regionální úrovni;
- poskytnout nástroje napomáhající malým a středním podnikům k tomu, aby se mohly účastnit výstav, kongresů a veletrhů v zahraničí;
- podpořit vytváření regionálních a vnitrostátních odvětvových klastrů malých a středních podniků s certifikátem zaručené kvality;
- dále snížit náklady na normy a práva duševního vlastnictví pro malé a střední podniky a propagovat jejich přínosy pro konkurenceschopnost.

3.6.4. Usnadnění přístupu malých a středních podniků k financování:

- snížit objem formalit, monitorování a kontrolu na naprosto nezbytné minimum – povinné provádění zásady „pouze jednou“, používání elektronických formulářů, zjednodušení uplatňování pravidla „de minimis“;
- navrhnout programy pro malé a střední podniky založené na grantech na základě pečlivého posouzení potřeb a vyvarovat se škodlivé praxi provádění projektů pouze za účelem získání nevratných finančních prostředků, aniž by podnik měl strategii rozvoje podnikání;
- posílit spolupráci mezi Evropským investičním fondem, finančními zprostředkovateli a organizacemi malých a středních podniků s cílem navrhnout vysoce účinné finanční nástroje, které budou odpovídat potřebám malých a středních podniků týkajícím se provozního kapitálu, úvěrů a záruk, a předložit posouzení účinku vypracované prostřednictvím kvantitativních ukazatelů;
- vytvořit plně diverzifikované portfolio uzpůsobených a inovativních podpůrných opatření schopných účinně oslovit různorodou skupinu malých a středních podniků⁽³⁴⁾;
- poskytnout podporu malým a středním podnikům, které jsou připraveny na emise dluhopisů a kapitálové nástroje pro specializované segmenty trhu;
- vybavit nástroj pro úvěrové záruky COSME dostatečnými prostředky k dosažení cíle, s přihlédnutím k finančním důsledkům brexitu;
- prozkoumat způsoby, jak posílit inovativní neúvěrové způsoby financování, jako jsou soukromý vlastní kapitál, rizikový kapitál, andělské investory a skupinové financování, a účinné využití podpory institucí poskytujících záruky.

3.6.5. Podpora konkurenceschopnosti a inovací:

- poskytovat nástroje pro zlepšení přístupu malých a středních podniků k rizikovému kapitálu za účelem zavádění inovací;

⁽³³⁾ Úř. věst. C 332, 8.10.2015, s. 20.

⁽³⁴⁾ Úř. věst. C 351, 15.11.2012, s. 45; Úř. věst. C 34, 2.2.2017, s. 66; Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 94.

- podporovat spolupráci mezi malými a středními podniky a výzkumnými a vzdělávacími institucemi a usnadnit výměnu informací mezi nimi;
- vytvořit příznivé podmínky pro vybudování funkčních konsorcií, ve kterých budou hrát ústřední úlohu malé a střední podniky a jejich tržně orientované inovativní nápady;
- podporovat konkurenceschopnost malých a středních podniků prostřednictvím koučování a instruktáže s cílem zajistit budování kapacit a technickou pomoc, šířit osvědčené postupy a podporovat spolupráci mezi organizacemi malých a středních podniků.

3.6.6. Zajištění klíčových podpůrných sítí:

- podpořit unijní, vnitrostátní a regionální organizace malých a středních podniků jako nejdůležitějších ústřední subjekty tím, že se pro ně zavedou strategie pro budování jejich kapacity a bude se provádět zásada víceúrovňové a víceprvkové správy na úrovni EU a vnitrostátní a regionální úrovni, a zapojit je do legislativního procesu;
- zvážit možnost vytvoření jediného portálu pro všechny iniciativy na podporu malých a středních podniků s jasnou a uživatelsky vstřícnou podobou, který by se vyznačoval bohatým digitálním obsahem, omezeným přesměrováním a srozumitelným jazykem.

3.6.7. Rozvoj vhodných pracovních dovedností:

- přizpůsobit systémy odborné přípravy požadavkům trhů práce; vytvořit systémy sledování a odhadování potřeb trhů práce;
- zvýšit podporu členskými státy s cílem usnadnit zapojení malých a středních podniků do programů učňovského vzdělávání;
- podpořit krátkodobé programy odborné přípravy; podnítit spolupráci mezi sdruženími zaměstnavatelů a vzdělávacími institucemi.

V Bruselu dne 6. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Odvětví padělaných a pirátských výrobků**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2017/C 345/04)

Zpravodaj: **Antonello PEZZINI**Spoluzpravodaj: **Hannes LEO**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	26. 1. 2017
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědný orgán	Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI)
Přijato v CCMI	22. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	119/0/0

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropská ekonomika se ve stále větší míře opírá o kreativitu a inovace. Průmyslová odvětví v Evropě, která využívají práv duševního vlastnictví, se 39 % podílejí na HDP EU a připadají na ně 26 % pracovních míst v EU⁽¹⁾. EHSV má za to, že podniky musí mít k dispozici řadu podmínek, které usnadňují inovace, investice a zaměstnanost.

1.2. Podle odhadů OSN⁽²⁾ a OECD představují padělané výrobky 5–7 % (OSN) nebo až 2,5 % (OECD) světového obchodu. Většina padělaných výrobků v Evropě se vyrábí mimo EU, jejich výroba je však na vzestupu i v členských státech. Internet značně zjednodušil a výrazně rozšířil možnosti prodeje padělaných výrobků on-line, přičemž riziko trestního stíhání je i nadále velmi malé.

1.3. Odvětví padělaných výrobků využívá jednak rozdílné míry účinnosti celních kontrol v hlavních místech vstupu na jednotný trh a jednak rozdílnosti a nejednotnosti provádění předpisů a norem EU na vnitrostátní úrovni, na základě čehož se do EU snáze dostávají výrobky, které ohrožují zdraví spotřebitelů, veřejnou bezpečnost a konkurenceschopnost podniků.

1.4. V důsledku toho musí plně funkční a interoperativní celní unie zajistit efektivní provoz nového systému, který bude zaveden prostřednictvím celního kodexu a bude chránit podniky před nekalou hospodářskou soutěží, zejména ze strany celosvětového průmyslu padělaných a pirátských výrobků – nejenom v zájmu podniků, ale také s ohledem na to, že má přímý dopad na zdraví a bezpečnost v celosvětovém měřítku a na hospodářský růst.

1.5. Vzhledem k tomu, že je třeba rozlišovat mezi dvěma druhy padělání – „paděláním“ jakožto porušením práv duševního vlastnictví, tj. prostou nekalou hospodářskou soutěží, která neohrožuje bezpečnost a veřejné zdraví, a „zločinem padělání“ jakožto trestným činem definovaným v úmluvě Medicrime⁽³⁾ –, je EHSV toho názoru, že by vymýcení padělání a pirátského napodobování výrobků mělo být jednou z klíčových priorit EU nejenom proto, aby byl zajištěn zdravý růst

⁽¹⁾ Společná zpráva EPO a OHIM o průmyslových odvětvích využívajících práv duševního vlastnictví v EU, září 2013.

⁽²⁾ <http://www.springer.com/978-1-4614-5567-7> – Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC).

⁽³⁾ <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/211>

volného světového obchodu bez protekcionismu, ale také s ohledem na profesionalizaci organizované trestné činnosti v oblasti obchodu s padělanými a pirátskými výrobky a na rizika, jež to přináší spotřebitelům. S tím by mohla být spojena odpovídající trestní řízení s cílem odradit od těchto zločinů padělání.

1.6. Pro omezení negativního dopadu narůstajícího objemu padělků a nedovolených napodobenin na trhu je na odvětvové, vnitrostátní, evropské a mnohostranné úrovni třeba přijmout opatření, která budou bojovat proti:

- neúspěšné snaze navýšit výrobu a investice;
- poškozování image a kvality, včetně nedodržování technických požadavků, nepravých osvědčení o shodě a nepravých označení shody, a zneužívání těchto osvědčení a označení;
- rizikům pro zdraví, bezpečnost a životní prostředí;
- absenci jakéhokoli typu certifikace, norem a kontrol kvality u padělaného zboží;
- ztrátě pracovních míst a nezdarům v oblasti zakládání nových podniků;
- ztrátě fiskálních a parafiskálních příjmů;
- narůstajícím problémům v oblasti bezpečnosti a boje proti organizované trestné činnosti, včetně financování terorismu.

1.7. EHSV je přesvědčen, že je zapotřebí společného úsilí všech veřejných a soukromých aktérů s cílem určit a provádět společnou strategii koordinovaných opatření zaměřených na prevenci, odhalování a potírání tohoto jevu, která bude podpořena odpovídajícím společným technickým a legislativním rámcem.

1.8. EHSV však zastává názor, že tato iniciativa se týká především soukromého sektoru EU, který se skládá z odvětví a poskytovatelů služeb, jichž se daný problém nejvíce dotýká, stejně jako celého hodnotového řetězce se zapojením držitelů práv a malých a středních podniků, zatímco Evropská komise musí aktualizovat regulační rámec v oblasti práv duševního vlastnictví s cílem modernizovat stávající předpisy a přizpůsobit trestněprávní možnosti, které jsou momentálně v EU a jejích členských státech k dispozici. Společně by pak tyto subjekty měly dosáhnout silné společné motivace procházející od zdroje celým dodavatelským řetězcem a určit interoperativní mechanismy pro mezinárodní spolupráci a monitorování dodavatelů/zákazníků, aby tak bylo minimalizováno riziko padělání v dodavatelském řetězci.

1.9. Důraznější společný postup soukromého sektoru má podle EHSV zásadní význam pro zajištění účinného partnerství s poskytovateli internetových stránek, výrobci obsahu, vlastníky značek, provozovateli elektronického platebního styku, zadavateli reklamy/reklamními sítěmi a registry internetových domén a také dobrovolných memorand o společných opatřeních, jež mohou přinést rychlá přizpůsobení náhlým změnám trhu.

1.10. Důrazné prosazování ze strany soukromého sektoru by mělo být doplněno veřejnými opatřeními, například:

- vyvinutí nových postupů, jež by doplňovaly soudní postupy, pro omezení narůstajícího obchodování s padělanými výrobky, přičemž by měla být umožněna spolupráce soukromého a veřejného sektoru s cílem optimalizovat zásahy celních orgánů prostřednictvím označování a sledovatelnosti;
- interoperativní detekční systémy, které komunikují s automatickými systémy řízení rizik na základě vhodných technologií a umožňují vlastníkům elektronického obchodu a držitelům práv zjišťovat porušování práv a předcházet jim;
- zavedení nového strategického plánu na období 2018–2021 s obnoveným a lépe koordinovaným akčním rámcem, který se bude opírat o odpovídající finanční zdroje a bude nabízet větší transparentnost a schopnost předvídat, propracovanější zpravodajské techniky, „černou listinu zemí EU“, posílené poradenské služby v oblasti práv duševního vlastnictví na místě, včetně snah o potírání zločinu padělání, a pokročilejší nástroje dozoru nad trhem (interaktivní

databáze) s účinnou společnou celní službou, v souladu s návrhem směrnice o právním rámci Unie, který se týká porušení celních předpisů a sankcí⁽⁴⁾;

— iniciativy s cílem poskytnout lepší statistické údaje a analýzu ohledně rozsahu a dopadu padělatelské činnosti.

1.11. EHSV zastává názor, že by měla být financována evropská kampaň proti padělání, včetně evropského dne proti padělání a zvláštní telefonní horké linky, které budou upozorňovat na:

— závažnou ztrátu, kterou vstup padělaných a pirátských výrobků na trh a jejich nákup působí v celých sektorech hospodářství, v oblasti zdraví, bezpečnosti, životního prostředí, evropských inovací a kreativity a v oblasti zaměstnanosti, veřejných příjmů a hospodářského růstu obecně;

— nutnost vyvinout značné úsilí zaměřené na vylepšení databáze padělaných výrobků a posuzování souvisejících ztrát výroby a pracovních míst, aby bylo možné vypracovat odpovídající politická opatření. Je nutné zvýšit přesnost, spolehlivost a porovnatelnost stávající statistické základny a ekonometrických odhadů.

1.12. EHSV má za to, že je naprosto nezbytná užší koordinace jednotlivých útvarů Evropské komise s evropskými agenturami, které se této problematice věnují, a jejich protějšky v členských státech. Naplnění tohoto cíle lze zajistit poskytnutím dostatečných zdrojů pro spolupráci v celé Evropě a úsilím o vybudování skutečné kultury spolupráce. Účinnému dosažení tohoto cíle by mělo napomoci zřízení centrální pracovní skupiny proti padělání na odpovídající dobu.

1.13. EHSV naléhavě žádá Radu a Evropský parlament, aby neprodleně vyzvaly Evropskou komisi k těmto krokům:

— rychle pokročit s technologickými a strukturálními opatřeními a novým akčním plánem proti padělaným a pirátským výrobkům na období 2018–2021;

— podpořit důraznější společný postup soukromého sektoru pomocí pravidel a struktur, které zajistí, aby se volný mezinárodní obchod rozvíjel na spravedlivém a proaktivním základě.

2. Úvod: povaha a kvantitativní a kvalitativní charakteristiky daného jevu

2.1. K definování předmětu tohoto stanoviska odkazujeme na pojmy týkající se padělání, které vymezuje nařízení (EU) č. 608/2013. Toto stanovisko se nezabývá „elektronickým a digitálním pirátstvím“, obchodováním s IT softwarem nebo nelegálními soubory a jejich šířením, které je v rozporu s příslušnými právními předpisy v oblasti duševního vlastnictví, neboť má úzkou spojitost s Digitální agendou, pro kterou EHSV zřídil stálou studijní skupinu.

2.2. Kvantifikace fenoménu padělání je složitý úkol, neboť stejně jako ve všech oblastech nelegální činnosti vycházejí dostupné údaje v přílišné míře z odhadů a aproximací, vzhledem k tomu, že padělatelské kanály ovládají z větší části zločinná společenství, která chytře odhalila obrovský potenciál tohoto druhu nelegální činnosti s minimálním rizikem odhalení.

2.3. V posledních letech se druhy zboží, na které se padělání soustředí, znásobily do té míry, že nyní neexistují žádné výrobky, které nelze napodobit a prodat: kopíruje se všechno, od oděvních doplňků po mechanické náhradní díly a nástroje, stavební materiál a zařízení, šperky, obuv, designové předměty, hračky, kosmetiku a léčivé přípravky a padělané zboží nyní samo o sobě zřejmě představuje paralelní odvětví, skutečného konkurenta, kterému se podniky musí postavit a před kterým musí bránit svůj podíl na trhu.

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52016AE4500>

2.4. To, jak snadné je tyto výrobky koupit, často znamená, že spotřebitelé zvolí padělané výrobky, což má závažné dopady na podniky, především na podniky malé a střední. Elektronický obchod a on-line aukce, které jsou nedostatečně regulované a obtížně kontrolovatelné, představují účinnou a bezpečnou metodu pro vybudování široké zákaznické základny a pro obchodování s padělkami za nízkou cenu.

2.5. Padělání se stalo jedním z hlavních prostředků, jak napomáhat organizované trestné činnosti a financovat ji. Zapojení zločineckých organizací vedlo k obrovskému nárůstu profesionality padělatelského odvětví: pachatelé organizované trestné činnosti vybudovali nezbytné sítě, které jim umožňují optimalizovat výsledky v celosvětovém měřítku.

2.6. Výroba padělků se obecně považuje za externí jev: celní statistiky jasně ukazují, že země, z nichž padělané výrobky pocházejí, většinou nejsou členskými státy EU. Jedním z hlavních aktérů tohoto odvětví zůstává Čína, i přes svou maximální snahu vymýtit padělání.

2.7. Rozvoj internetu vytvořil nové kanály pro distribuci padělaných výrobků, přičemž prodejce nese malé riziko, jelikož je obtížné stíhat zprostředkovatele v hodnotovém řetězci. Je nezbytná rozsáhlejší spolupráce v celém hodnotovém řetězci, aby bylo možné účinně bojovat proti elektronickému obchodování s padělanými výrobky.

2.8. Průmyslová odvětví v Evropě, která využívají práv duševního vlastnictví, se 39 % podílejí na HDP EU a připadá na ně 26 % pracovních míst v EU⁽⁵⁾. Podle nejnovějších studií⁽⁶⁾ představují padělkami 5 až 7 % světového obchodu, což znamená přibližně 600 miliard EUR ročně, zatímco OECD⁽⁷⁾ uvádí hodnotu dovožených padělků jako 2,5 % mezinárodního obchodu v roce 2013, což se rovná 338 miliardám EUR, a odhaduje, že až 5 % zboží dováženého do EU, neboli zboží v hodnotě 85 miliard EUR, jsou padělkami nebo nedovolené napodobeniny, do čehož nejsou zahrnuty výrobky, jež jsou jak vyrobeny, tak prodány v tomto členském státě, a výrobky nakupované přes internet a prostřednictvím nepřímé hospodářské činnosti.

2.9. Z jiných mezinárodních statistik z roku 2017⁽⁸⁾ vyplývá, že podle odhadů přináší celosvětový obchod s padělaným a pirátským zbožím 923 miliard až 1,13 bilionu USD ročně.

2.10. Na vzestupu je výroba padělaných výrobků v členských státech, a to včetně velkovýroby, neboť padělatelé se pokoušejí obcházet celní kontroly na vnějších hranicích EU.

2.11. Uvádění padělaných a pirátských výrobků na trh způsobuje hospodářství nesmírné škody a usnadňuje rozvoj „šedé ekonomiky“, která je na úkor příjmů⁽⁹⁾ potřebných pro základní veřejné služby a vede k většímu daňovému zatížení daňových poplatníků a ztrátě řádných pracovních míst.

2.12. V EU způsobuje padělání ztrátu přibližně 800 000 pracovních míst ročně a roční ušlé daňové příjmy ve výši zhruba 14,3 miliardy EUR, včetně DPH a spotřebních daní⁽¹⁰⁾.

2.13. Evropský parlament přijal k tomuto tématu sérii usnesení, zejména usnesení ze dne 9. června 2015⁽¹¹⁾, v němž doporučil uplatňovat přístup, který spojí všechny aktéry v boji proti padělání, zvyšovat povědomí spotřebitelů a poskytovat jim více informací, rozvíjet nové obchodní modely, zlepšovat obranné mechanismy pro malé a střední podniky, prosazovat

⁽⁵⁾ Společná zpráva EPO a OHIM o průmyslových odvětvích využívajících práv duševního vlastnictví v EU, září 2013.

⁽⁶⁾ UNODC, *The Globalisation of Crime. A Transnational Crime Threat Assessment*.

⁽⁷⁾ OECD/EUIPO (2016), *Trade in Counterfeit and Pirated Goods: Mapping the Economic Impact*.

⁽⁸⁾ Global Financial Integrity, *Transnational Crime and the Developing World*, březen 2017 (statistické údaje potvrdila nadace WAITO – duben 2017).

⁽⁹⁾ V roce 2013 činily ušlé daňové příjmy odhadem 90 až 120 miliard EUR – *Frontier Economics*, 2016.

⁽¹⁰⁾ Odvětvové studie týkající se devíti odvětví zasažených paděláním: kosmetické přípravky a produkty pro osobní péči; oděvy, obuv a doplňky; sportovní potřeby, hračky a hry; šperky a hodinářské výrobky; tašky a kabelky; hudební záznamy; víno a alkohol; léčivé přípravky.

⁽¹¹⁾ Europarl P8_TA(2015)0219 – 09/06/2015

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2015-0219+0+DOC+XML+V0//CS>.

sblížení zájmů členských států a třetích zemí a více využívat údaje, které shromažďuje Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO).

2.14. Dne 19. března 2013 přijala Rada usnesení o akčním plánu EU v celní oblasti pro boj proti porušování práv duševního vlastnictví pro období let 2013–2017, v němž stanoví jasné cíle, vymezuje odpovídající zdroje a definuje ukazatele výsledků a výkonnosti na základě jasně vymezeného plánu, který se týká:

- provádění a monitorování nových právních předpisů k prosazování práv duševního vlastnictví;
- opatření, která mají řešit porušování práv duševního vlastnictví v oblasti obchodu se zbožím a službami;
- spolupráce s klíčovými zdrojovými, tranzitními a cílovými zeměmi s cílem bojovat proti nelegálnímu obchodu v rozsahu celého mezinárodního dodavatelského řetězce;
- zvýšené spolupráce s úřadem EUIPO a donucovacími orgány.

2.15. Dne 18. května 2017 zdůraznila Rada ve svých závěrech, jimiž se stanoví priority EU pro boj proti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti na období let 2018 až 2021, že „trhy spojené s trestnou činností jsou stále složitější a dynamičtější [...]. Internetovému obchodu s nezákonným zbožím a službami, včetně padělaného zboží, je tedy třeba věnovat [...] zvláštní pozornost“.

3. Mezinárodní přehled

3.1. Celní statistiky jasně ukazují, že země, z nichž padělané výrobky pocházejí, většinou nejsou členy EU, vzhledem k tomu, že k hlavním aktérům v padělatelském odvětví patří nejen Čína a Hongkong, ale i další asijské země specializované na konkrétní odvětví: Indie v odvětví léčivých přípravků, Egypt v potravinářském odvětví a Turecko v odvětví parfémů, kosmetiky a obuvi, spolu s Malajsií, Běloruskem, Spojenými arabskými emiráty, Indonésií, Thajskem a Filipínami.

3.2. Z celních statistik EU za rok 2014 vyplývá, že více než 66 % padělaného textilního a oděvního zboží pocházelo ze zemí mimo EU.

3.3. Zvláště důležitou úlohu při přepravě zboží z Asie do Evropy hrají tranzitní místa, neboť ta fungují jako centrální zóny pro přepravu kontejnerů se zbožím v síti 3 000 svobodných pásem, která se nacházejí ve 135 různých zemích. Tyto oblasti se využívají jako místa k výměně obsahu kontejnerů a jeho opatření dokumentací a novým označením.

3.4. Dalším faktorem, který je třeba vzít v úvahu, je značný nárůst domácí výroby padělků a nedovolených napodobenin v EU, což je činnost, která se podle Europolu stává pro pachatele organizované trestné činnosti stále ziskovější, je zatížena daleko nižšími riziky a je vázána na jiné druhy trestné činnosti, například na podvody, padělání dokladů, daňové úniky a obchodování s lidmi.

3.5. V souvislosti s přemísťováním zařízení na výrobu padělků a nedovolených napodobenin dovnitř EU, výslednými nižšími přepravními náklady a nižšími riziky záchytu a s rozvojem dobře organizovaných zločineckých sítí s dostatečnými zdroji patrně vzniká nový model: očekávané rozšiřování svobodného pásma Tanger Med v Maroku, pouhých 15 km od EU, by mohlo zločineckým sítím nabídnout další příležitosti k uvádění větších množství padělků na evropský trh.

3.6. K zemím, jejichž podniky byly nejvíce zasaženy padělatelskou činností v letech 2011 až 2013, patří Spojené státy americké, které vykazují 20 %, Itálie s 15 %, Francie a Švýcarsko s 12 %, Japonsko a Německo s 8 %, Spojené království a Lucembursko. Neměly by se podceňovat ani nepřímé ztráty a dodatečné náklady, které vznikají v souvislosti s novými koncepčními či inovativními řešeními v reakci na padělatelskou činnost.

4. Boj proti padělání a pirátství na jednotném trhu

4.1. EHSV důrazně vyzývá členské státy, aby zavedly opatření, která budou zaměřena na:

- posílení vnitrostátních opatření a právních předpisů proti padělání, prosazování harmonizace právních předpisů na úrovni EU, vytvoření účinných rámců pro administrativní kontrolu padělaného zboží a přizpůsobení trestněprávních možností, které jsou k dispozici v členských státech;
- zajištění společné vysoké úrovně provádění evropských právních předpisů na vnitrostátní úrovni prostřednictvím výměny osvědčených postupů;
- pověření příslušných orgánů shromažďováním porovnatelných statistických údajů, včetně údajů o souvislostech mezi padělanými výrobky a úmrtími nebo nehodami, např. podle skupin výrobků;
- vypracování politik pro účinnější sledování, kontrolu a prevenci rizik, jež představují padělané výrobky pro veřejné zdraví;
- zajištění toho, aby byli spotřebitelé pomocí technologie chytrých telefonů sami schopni posoudit pravost výrobků a ověřit a zkontrolovat znaky, hodnotu a bezpečnost zboží, které kupují;
- zlepšení komunikace se spotřebiteli, varování spotřebitelů před riziky padělaných výrobků a předvádění způsobu využití nových metod k snadnému rozpoznání padělků – je třeba zvýšit povědomí spotřebitelů a provádět vnitrostátní informační a vzdělávací kampaně;
- aktivnější zapojení místních subjektů, mezioborových skupin a sdružení spotřebitelů do boje proti padělání na vnitrostátní úrovni, zejména prostřednictvím informačních kampaní;
- zajištění dostatečných prostředků a zdrojů pro celní úředníky a jejich odpovídající odborné přípravy v oblasti metod a postupů pro odhalování padělaných výrobků;
- usnadnění zápisu ochranných známek, modelů a dalších práv duševního vlastnictví pro malé a střední podniky a současně udržení vysoké úrovně technických standardů a práv duševního vlastnictví.

4.2. EHSV požaduje, aby byl zaveden nový rámec EU na období 2018–2021, včetně plně financovaného a koordinovaného akčního plánu, s cílem posílit právní předpisy a iniciativy proti padělání na úrovni EU, například prostřednictvím těchto opatření:

- zrychlit budování jednotného evropského celního systému pomocí sdílených postupů, nástrojů a jednotných databází, do nichž lze okamžitě nahlížet;
- přijmout společná kritéria pro shromažďování statistických údajů, s důrazem na odvětvové iniciativy, jelikož neexistují univerzální řešení;
- prosazovat inovativní sledovací a monitorovací aplikace;
- provádět větší koordinaci na evropské úrovni tak, aby se standardy boje proti padělání dostaly ve všech členských státech na stejnou úroveň;
- zintenzivnit zpravodajskou činnost a dvoustranné dohody o prosazování práva v celém dodavatelském řetězci, a to i za pomoci rozšířené poradenské služby EU v oblasti práv duševního vlastnictví na místě;
- přijmout okamžitá opatření k prosazování zjednodušeného rámce EU pro podporu a pomoc poskytovanou evropským malým a středním podnikům;
- zahrnovat do nových dohod o volném obchodu ustanovení o boji proti padělání;
- provádět a koordinovat preventivní opatření na mezinárodní úrovni pro monitorování 3 000 svobodných pásem a celého dodavatelského řetězce;

- pověřit příslušné orgány EU, aby shromažďovaly plně porovnatelné statistické údaje o souvislostech mezi padělanými výrobky a úmrtími nebo nehodami;
- zavést společná opatření EU pro účinnější kontrolu a prevenci rizik, jež představují padělané výrobky pro veřejné zdraví;
- zlepšit komunikaci v EU se spotřebiteli, zvýšit jejich obezřetnost a naučit je rozpoznávat tyto výrobky (model JRC);
- pobídnout podnikatelskou sféru v EU, aby účinněji sdílela informace o problémech souvisejících s paděláním a zintenzivnila opatření zaměřená na boj proti paděláním, jako jsou například zvláštní telefonní horké linky pro spotřebitele a dokonalejší systémy správy dat;
- uplatnit koordinovaný postup v oblasti elektronického obchodu (platební metody a reklama) a přijmout zvláštní společná pravidla pro monitorování prodeje léčivých přípravků a dalších citlivých výrobků po internetu se zapojením příslušných subjektů, mezioborových skupin a sdružení spotřebitelů;
- rozvinout přístup související s trestným činem paděláním proti zločineckým organizacím a jejich dopadu na bezpečnost a veřejné zdraví a použít zavedené právní zásady spojené s úmluvou Medicrime a rozšířit je na padělané průmyslové výrobky, které ohrožují bezpečnost a veřejné zdraví;
- ve spolupráci s EMA, Europolem, EFSA a ENISA navrhnout zvláštní pravidla pro monitorování prodeje léčivých přípravků, potravin a dalších citlivých výrobků po internetu;
- posoudit, jakou úlohu mohou při ochraně práv duševního vlastnictví sehrát zprostředkovatelé, a to i pokud jde o padělané zboží, a zvážit změnu zvláštního právního rámce EU pro prosazování předpisů⁽¹²⁾;
- vypracovat a podpořit důraznou evropskou kampaň proti paděláním na vnitřním trhu a mimo něj, vedle kampaní vnitrostátních;
- podpořit společnou technologickou iniciativu proti paděláním v rámci programu Horizont 2020;
- přidělit odpovídající finanční prostředky na opatření přijatá v rámci nového akčního plánu na období 2018–2021.

5. Zajištění optimální správy

5.1. Podle EHSV je naprosto nezbytné zajistit užší koordinaci jednotlivých útvarů Komise a evropských agentur, které se dané problematice věnují. Toho lze dosáhnout zřízením pracovní skupiny odpovědné přímo předsedovi Komise, která bude moci být v kontaktu s příslušnými segmenty soukromého sektoru, mezinárodními subjekty a příslušnými orgány členských států.

5.2. Tato pracovní skupina pro boj proti paděláním by měla předkládat komplexní výroční zprávu o pokroku dosaženém v technologické, strukturální a regulační sféře, zvláště na mezinárodní úrovni.

5.3. Evropská komise a evropské agentury, zejména EUIPO, Europol a OLAF, jakož i nevládní organizace zapojené do boje proti paděláním, musí zintenzivnit svou mezinárodní koordinaci pořádáním výročních mezinárodních konferencí.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽¹²⁾ Viz COM(2016) 288 final.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Průmyslové změny v odvětví výroby řepného cukru v EU**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2017/C 345/05)

Zpravodaj: **José Manuel ROCHE RAMO**Spoluzpravodajka: **Estelle BRETNALL**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	26. 1. 2017
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědný orgán	Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI)
Přijato v CCMI	22. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	111/1/2

1. Závěry a doporučení

1.1. Odvětví výroby řepného cukru v EU se připravuje na jednu z největších změn ve své historii: konec produkčních kvót ke dni 1. října 2017. Konec kvót představuje příležitosti pro výrobce řepného cukru v EU, zejména možnost vyrábět více cukru k potravinářskému využití a neomezeně vyvážet. Aby mohlo odvětví výroby řepného cukru v EU těchto nových příležitostí využívat, usiluje o zvýšení své konkurenceschopnosti. Ukončení produkčních kvót však přináší i dodatečná rizika a nejistoty a mohlo by vyvolat i určitý tlak na toto odvětví. Hospodářská soutěž zesílí a bude znamenat tlak na ceny pěstitelů i zpracovatelů, přičemž se předpokládá větší podíl isoglukózy na trhu. Méně konkurenceschopní výrobci řepného cukru a pěstitelé cukrové řepy v EU mohou mít s přežitím v náročnějším a méně stabilním tržním prostředí problémy. To by mohlo mít závažné důsledky pro dělníky, podniky, zemědělce a venkovská společenství. Je nezbytné, aby tvůrci politik bedlivě sledovali budoucí vývoj v odvětví.

1.2. Jediným konkrétním nástrojem, který bude zbývat jako možnost podpory odvětví výroby řepného cukru v EU po skončení produkčních kvót, bude podpora soukromého skladování cukru. V případě krize trhu v odvětví řepného cukru v EU však není jasné, za jakých okolností by taková podpora mohla být zavedena. Podmínky pro aktivaci podpory soukromého skladování musí být lépe vymezeny, aby systém sloužil svému účelu. Evropská komise by mohla zvážit definici objektivní prahové ceny, která by spustila rozhodovací proces týkající se aktivace podpory soukromého skladování. Proces by tak byl méně subjektivní a podporoval by rychlé a jednotné zavedení takové pomoci v dobách krize. Jako variantu by bylo možné zkoumat i obecná ustanovení týkající se krizí, například článek 222 jednotného nařízení o společné organizaci trhů. Výbor vítá zřízení Střediska pro sledování cukru, pokud jeho složení bude vyvážené a pokud bude v případě potíží na trhu svoláno včas.

1.3. SZP by měla zahrnovat nástroje trhu, které podporují pokračující výrobu cukru v členských státech EU. Odvětví výroby řepného cukru v EU rozhodujícím způsobem přispívá k tvorbě pracovních příležitostí a k hospodářské činnosti, jakož i ke konkurenceschopnosti potravinářského a nápojového průmyslu. V současné době umožňuje SZP členským státům poskytovat podporu vázanou na produkci těm odvětvím nebo regionům, kde čelí určitým obtížím konkrétní zemědělská odvětví, jež jsou obzvláště důležitá z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. To je případ pěstování cukrové řepy ve zranitelných regionech. Vázané přímé platby by měly být zaměřeny na omezení rizika snížení nebo zanechání výroby řepného cukru v těchto regionech, aby se zabránilo opouštění půdy a chránila se biologická

rozmanitost. Za situace zvýšené nestability by mohla být přímá podpora pro zemědělce doplněna lepším přístupem k nástrojům řízení rizik. Vzájemná závislost zpracovatelů a zemědělců je důvodem pro specifický smluvní rámec, který upravuje vztah mezi pěstiteli a zpracovateli v tomto odvětví.

1.4. V případě nepříznivého vývoje na trhu cukru v EU po 1. říjnu 2017 může docházet k propouštění pro nadbytečnost. Evropská komise by měla prozkoumat vhodnost jednotlivých strukturálních a investičních fondů (ESIF) pro podporu regionální nebo místní zaměstnanosti, zejména u pracovníků a zemědělců, kterých se dotknou případná uzavření závodů. Je možné, že bude nutné učinit výjimky, pokud jde o kritéria pro uplatnění některých z těchto fondů.

1.5. Od 1. října 2017 budou výrobci řepného cukru v EU povinni oznamovat jak prodejní cenu svého hlavního produktu, tak kupní cenu své hlavní vstupní suroviny. Této míře transparentnosti trhu neodpovídá transparentnost v dalších částech dodavatelského řetězce a transparentnost týkající se výrobců isoglukózy. Evropská komise by měla zvážit doporučení pracovní skupiny pro zemědělské trhy na rozšíření transparentnosti trhu až k uživatelům cukru, aby existovala lepší představa o tom, jak je přidaná hodnota sdílena v rámci celého dodavatelského řetězce. Transparentnost trhu – ať již jde o výrobce cukru a isoglukózy nebo o uživatele cukru – nesmí mít vliv na konkurenční postavení dotčených podniků.

1.6. Po skončení kvót bude mít pro odvětví cukru v EU zásadní význam zvýšený vývoz cukru. Evropská komise by měla podporovat vývoz cukru z EU a protestovat proti svévolnému používání nástrojů na ochranu obchodu ze strany dovozců z třetích zemí. Evropská komise by měla postupovat velmi obezřetně ve své snaze o liberalizaci obchodu v rámci jednání EU o volném obchodu. Ve WTO i během dvoustranných obchodních jednání by měla důrazněji protestovat proti politikám podpory narušujícím obchod, které uplatňují významní světoví výrobci a vývozci cukru.

1.7. Pro budoucí konkurenceschopnost tohoto odvětví bude mít zásadní význam podpora alternativních odbytišť pro cukrovou řepu, jako jsou bioethanol, krmivo, bioplasty a chemické látky z biologických materiálů. Evropská komise by měla zachovat strop ve výši 7 % na biopaliva, který lze započítat do cíle 10 % obnovitelné energie v dopravě. Příloha IX směrnice o obnovitelných zdrojích energie (2009/28/ES), jež klasifikuje melasu jako pokročilou vstupní surovinu pro biopaliva, by měla zůstat beze změny. Evropská komise a Evropská investiční banka by měly spolupracovat, aby podpořily a posílily inovace v oblasti dalších vedlejších produktů z biologických materiálů. Tato činnost by mohla mít podobu inovačního fondu EU a programu nízkouhročených půjček.

2. Důležitost výroby řepného cukru pro venkovské oblasti a životní prostředí

2.1. Evropská unie je hlavním světovým výrobcem řepného cukru. V období 2011/12 až 2015/16 činila výroba v průměru 17,2 milionu tuny ročně. Výrobci cukru ročně nakupují přibližně 107 milionů tun cukrové řepy od 137 000 evropských pěstitelů. Cukrová řepa se zpracovává hlavně na cukr, ze značného množství se však vyrábí také jiné produkty, jako je krmivo pro zvířata, obnovitelný etanol a bioprodukty. Tyto produkty mohou hrát v případě převisu nabídky důležitou úlohu nárazníku.

2.2. Cukrovary se většinou nacházejí ve venkovských oblastech, které se vyznačují nízkou mírou průmyslové činnosti. Často jsou ekonomickou páteří regionů, v nichž se nacházejí, a neexistuje k nim mnoho průmyslových alternativ. Odvětví cukru v EU zajišťuje téměř 28 000 přímých pracovních míst, která se soustřeďují zejména v nejvíce konkurenceschopných regionech produkce cukrové řepy. Tato pracovní místa obvykle vyžadují vysokou kvalifikaci a pracovníci v odvětví výroby cukru mají vyšší mzdy než ve většině ostatních zemědělských odvětví. Kromě přímé zaměstnanosti zajišťuje hospodářská činnost generovaná tímto odvětvím dalších 150 000 nepřímých pracovních míst, například v dopravě, logistice a stavebnictví.

2.3. Jakmile je cukrovar uzavřen, je opětovné zahájení výroby cukru možné jen za velmi výjimečných okolností. Důvodem je skutečnost, že výstavba cukrovaru je spojena s vysokými kapitálovými náklady, které obvykle dosahují několika stovek milionů eur. Ve většině případů znamená uzavření jednoho cukrovaru trvalou ztrátu velmi potřebné průmyslové činnosti a vede ke ztrátě stovek přímých a nepřímých pracovních míst. Snaha nalézt náhradní zaměstnání v průmyslu může vést k venkovské migraci a odlivu obyvatel z venkova.

2.4. U pěstitelů je situace podobná. Cukrová řepa se musí pěstovat v zeměpisné blízkosti zpracovatelských závodů. Důvodem jsou poměrně vysoké náklady na dopravu řepy – na výrobu jedné tuny cukru je zapotřebí šest až sedm tun řepy. Jestliže cukrovar ukončí výrobu, jsou pěstitelé zbaveni odbytu pro svou cukrovou řepu. Neexistuje-li v ekonomicky schůdné vzdálenosti jiný závod, jsou pěstitelé nuceni přejít na jiné plodiny. To má podstatný negativní dopad na finanční výnosy dotčených zemědělců, z nichž mnozí významně investovali do specifického vybavení, například do zařízení ke sklizni řepy, které nelze použít u jiných plodin. Kromě toho může náhlý přechod velkého počtu zemědělců na jiné plodiny vyvolat značný tlak na místní zemědělské trhy.

2.5. Výroba řepného cukru je z hlediska životního prostředí udržitelná. Cukrová řepa je vždy střídána s jinými polními plodinami. Střídání plodin pomáhá zachovávat úrodnost půdy a snižovat úrovně půdních patogenů a škůdců, a tudíž snižuje potřebu přípravků na ochranu rostlin. V oblastech pěstování cukrové řepy v EU jsou v rozsáhlém měřítku vypracovávány a šířeny osvědčené postupy. V rámci odvětví je podporováno mulčování a omezená orba, které mají podpořit úrodnost půdy a snížit erozi. V cukrovaru se minimalizuje spotřeba energie vyživáním systémů kombinované výroby tepla a elektřiny, regenerací tepla a šetrným používáním vody.

3. Konkurenční postavení odvětví výroby řepného cukru v EU

3.1. Odvětví cukru v EU výrazně investovalo do technických zlepšení a snížení nákladů i do lidského kapitálu, výzkumu, vzdělávání a odborné přípravy. Za posledních 26 let se průměrné náklady na výrobu cukru podléhajícího kvótám v EU zvýšily jen o 0,4 % ročně v porovnání s mírou inflace, která činila 2,2 % ročně. To znamená soustavné snižování nákladů v poměru k inflaci za dvě desetiletí⁽¹⁾. Tyto zisky přispěly ke zvýšení konkurenceschopnosti potravinářského a nápojového průmyslu EU využívajícího cukr.

3.1.1. Výnosy cukrové řepy se v posledních letech podstatně zvýšily díky kombinaci technických zlepšení a osiv dokonalejších odrůd na základě spolupráce mezi odvětvím, pěstiteli, výzkumem a vývojem a odvětvím šlechtění osiv. Průměrné výnosy cukrové řepy (v t cukru/ha) se za posledních 26 let zvýšily o 2,4 % ročně a předpokládá se, že tento trend bude pokračovat i po roce 2017. Výnosy cukru na hektar v EU jsou nyní vyšší než v Austrálii nebo ve střední a jižní Brazílii, tedy oblastech, které se řadí k nejvíce konkurenceschopným regionům světa. Čtyři z deseti největších světových společností vyrábějících cukr mají sídlo v EU⁽²⁾.

3.2. Tyto konkurenceschopné výnosy jsou zčásti výsledkem podstatné restrukturalizace odvětví, k níž došlo v letech 2006 až 2009. Po reformě provedené v roce 2006 uzavřel cukrovarnický průmysl EU téměř polovinu svých závodů a ztratil tak 4,5 milionu tun své výrobní kapacity, více než 24 000 přímých pracovních míst a 165 000 zemědělských dodavatelů⁽³⁾. Tato transformace přinesla odvětví řepného cukru v EU větší ekonomickou udržitelnost, i když za vysokou cenu v sociální oblasti. Od hospodářského roku 2008/2009 zůstává zaměstnanost poměrně stabilní, stejně jako počet závodů.

3.3. Pevné vztahy mezi zpracovateli cukru a zaměstnanci jsou udržovány pomocí dlouhodobého sociálního dialogu na evropské a vnitrostátní úrovni. Sociální dialog v odvětví cukru v EU existuje od roku 1968 a je klíčovým prvkem pro zajištění sociálně přiměřeného přechodu v obtížných dobách, jako bylo období po reformě politiky EU v oblasti cukru v roce 2006. Tím, že přispívá k pocitu společné odpovědnosti, napomáhá sociální dialog i konkurenceschopnosti odvětví.

3.4. Od roku 2017 bude úsilí o zvýšení konkurenceschopnosti pokračovat, zejména vzhledem k tomu, že se výrobci mohou snažit snižovat fixní náklady využíváním plné provozní kapacity výrobních závodů. To by mohlo znamenat delší řepné kampaně, a tudíž vyšší rizika pro zpracovatele i pěstitele kvůli nejistotám spojeným se sklizní a skladováním řepy v zimě.

⁽¹⁾ Údaje převzaty z šetření ročních výrobních nákladů, které provedl Výbor evropských výrobců cukru (CEFS). Šetření se provádí každoročně za účelem výpočtu průměrných nákladů na výrobu řepného cukru podléhajícího kvótám v EU.

⁽²⁾ F.O. Licht's International Sugar and Sweetener Report, 18. května 2017, svazek 149, č. 14. Těmito čtyřmi společnostmi vyrábějícími cukr jsou: Südzucker, Tereos, ABSugar a Nordzucker.

⁽³⁾ Statistické údaje Výboru evropských výrobců cukru (CEFS).

3.5. Aby se předešlo plýtvání, používají výrobci cukru v EU celou cukrovou řepu k výrobě řady dalších produktů kromě cukru, například: kamínky a půda z očištěné řepy se prodávají odvětví stavebnictví; vláknitý materiál z řepy („řepné řízky“) a melasa se extrahují a zpracovávají k použití při výrobě krmiv; a melasu a jiné sirupy vznikající při výrobě cukru lze používat k produkci obnovitelného etanolu. Výrobci cukru také ve stále větší míře rozšiřují výrobu o přísady pro biologické produkty pro odvětví, jako jsou průmysl výroby plastů, textilní, farmaceutický a chemický průmysl.

4. Vztahy s dodavatelským řetězcem cukru

4.1. Zpracovatelé a pěstitelé cukrové řepy jsou na sobě navzájem závislí. Zemědělci jsou závislí na tom, že cukrovarnické společnosti poskytnou fixní kapitál a odborné znalosti pro extrakci cukru z řepy, a zpracovatelé jsou zase závislí na tom, že jim zemědělci, s nimiž mají smluvní vztah, dodají plodinu. Aby se minimalizovaly náklady na dopravu, musí zemědělci působit v zeměpisné blízkosti cukrovaru, kterému dodávají. Kromě toho mají mnohé z největších cukrovarnických společností podobu družstev, což dodávajícím zemědělcům umožňuje získat přímý podíl v cukrovarnickém odvětví.

4.1.1. Vzájemná závislost zpracovatelů a zemědělců vyžaduje specifický smluvní rámec, který zajistí rovnováhu práv a povinností obou partnerů. Smluvní vztahy mezi pěstiteli a zpracovateli cukrové řepy po roce 2017 jsou stanoveny v článku 125 a v příloze X jednotného nařízení o společné organizaci trhů. Tato pravidla nedávno doplnilo nařízení v přenesené pravomoci, které umožňuje další používání ustanovení o sdílení hodnoty, jež budou do smluv o cukrové řepě zařazována dobrovolně⁽⁴⁾. Většina cukrovarnických odvětví nedávno uzavřela na dodávky cukrové řepy pro období 2017/18 a období následující smlouvy, které zahrnují určitou formu vazby mezi cenami cukrové řepy a tržními cenami cukru.

4.1.2. Výrobci řepného cukru jsou již dlouho povinni každý měsíc podávat zprávy o cenách, produkci a zásobách a tato povinnost zůstane v platnosti i v období po skončení kvót. Od 1. října 2017 musí být ceny cukrové řepy rovněž oznamovány Evropské komisi a každoročně zveřejňovány. Této míře transparentnosti trhu, kterou se vyznačuje cukrovarnické odvětví, neodpovídá transparentnost v dalších částech dodavatelského řetězce a transparentnost týkající se výrobců isoglukózy. Z důkazů vyplývá, že cenový přenos je v celém dodavatelském řetězci cukru nízký⁽⁵⁾, a mohlo by být užitečné zkoumat možnost dosažení větší transparentnosti pro spotřebitele řepného cukru v EU.

4.2. Na trhu cukru v EU působí i rafinerie třtinového cukru. Rafinerie třtinového cukru nezpracovávají cukrovou řepu, ale jsou závislé na dovozu surového třtinového cukru určeného k rafinaci. EU povoluje neomezený bezcelní dovoz cukru z nejméně rozvinutých zemí v rámci režimu „Vše kromě zbraní“, jakož i z afrických, karibských a tichomořských zemí, které s EU uzavřely dohodu o hospodářském partnerství. Rafinerie surového třtinového cukru v EU využívají koncesí k bezcelnímu přístupu na trh v rámci dvoustranných dohod se Střední Amerikou, Kolumbií, Peru, Ekvádorem a Jihoafrickou republikou, které aktuálně činí celkem 420 000 tun ročně. Roční množství surového cukru k rafinaci, které je k dispozici v rámci kvóty CXL pro snížené clo, jež se dělí mezi Brazílii, Austrálii, Kubu a všechny třetí země („Erga Omnes“), činí více než 700 000 tun a předpokládá se, že v hospodářském roce 2017/18 vzroste na téměř 800 000 tun. Jak v nedávno dokončených, tak v probíhajících jednáních o volném obchodu nabízí EU dodatečný přístup třetích zemí na trh EU s cukrem.

5. Konec produkčních kvót

5.1. Od roku 1968 je produkce cukru a isoglukózy pro potravinářské použití v EU omezena produkčními kvótami. Produkční kvóty přestanou existovat dne 1. října 2017, tj. od začátku hospodářského roku 2017/18 pro cukr v EU. Od tohoto okamžiku budou moci výrobci cukru a isoglukózy v EU vyrábět cukr a isoglukózu pro potravinářské použití bez omezení. Přestane existovat i současná horní hranice pro vývoz⁽⁶⁾. V důsledku toho budou moci hospodářské subjekty v odvětví cukru v EU vyvážet od 1. října 2017 cukr bez omezení.

⁽⁴⁾ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1166 ze dne 17. května 2016, kterým se mění příloha X nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podmínky nákupu cukrové řepy v odvětví cukru od 1. října 2017.

⁽⁵⁾ Areté, říjen 2012. Studie cenového přenosu v odvětví cukru. Závěrečná zpráva. Evropská komise, GR pro zemědělství a rozvoj venkova. Výběrové řízení č. AGRI-2011-EVAL-03.

⁽⁶⁾ Srov. DS266. EU může v současnosti vyvážet přibližně 1,35 milionu tun cukru za hospodářský rok, tj. 10 % produkce cukru v rámci kvót.

5.2. Předpokládá se, že produkce cukru v hospodářském roce 2017/18 vzroste. Očekává se, že tento nárůst bude mít strukturální povahu. Kromě toho pravděpodobně získá větší podíl na trhu se sladidly v EU isoglukóza, jejíž výrobci plánují vyrábět časem 2–3 miliony tun, z čehož bude převážnou většinu možné využít k výrobě nealkoholických nápojů⁽⁷⁾. Ve srovnání s ní se spotřeba cukru v EU mírně snižuje.

5.3. Zvýšená domácí produkce cukru a větší podíl isoglukózy na trhu by v období po skončení kvót mohly mít dopad na ceny bílého cukru v EU. Střednědobý výhled Evropské komise pro zemědělské trhy na období 2016–2026 naznačuje, že ceny bílého cukru budou v EU po většinu období po skončení kvót nižší než referenční prahová hodnota 404 EUR/t, tedy nižší než průměrné náklady na výrobu cukru a pěstování cukrové řepy.

5.3.1. V roce 2015 klesly ceny bílého cukru v EU na svou nejnižší úroveň od spuštění systému oznamování cen v roce 2006⁽⁸⁾. Tento stav měl závažný dopad na vykázané finanční výsledky výrobců cukru v EU, z nichž mnozí nebyli schopni v hospodářském roce 2015/16 dosáhnout zisku. Do zvláště tíživé situace se dostali výrobci cukru v Itálii, kde se jeden výrobce rozhodl v hospodářském roce 2015/16 nevyrábět. Závažné problémy má i jediný řecký výrobce cukru.

5.4. Od 1. října 2017 budou moci výrobci cukru z EU vyvážet bez omezení. To může být příležitost zvýšit příjmy a kompenzovat tak nižší ceny cukru v rámci EU. Předpokládá se, že světová spotřeba cukru poroste tempem 1,5–2 % ročně (přibližně 2–3 miliony tun ročně), a pro zvýšení vývozu cukru z EU by tedy měla existovat dostatečná poptávka.

5.4.1. Větší vývoz cukru z EU však závisí na dostatečném přístupu na trhy třetích zemí. Evropská komise by při svých jednáních o volném obchodu měla usilovat o otevření trhů s cukrem v zemích, které jsou čistými dovozci cukru, a to prostřednictvím snížení nebo odstranění cel a otevření celních kvót. Měla by pokračovat v odstraňování cel na vývoz produktů obsahujících vysoké množství cukru z EU a podpořit přísná pravidla ohledně původu těchto produktů, aby mohli výrobci cukru v EU těžit ze zvýšení vývozu.

5.4.2. Vývoz cukru z EU se někdy potýká s tím, že třetí země uplatňují nástroje na ochranu obchodu. Evropská komise by měla učinit vše, co je v jejích silách, aby proti takovým opatřením bojovala, jakmile od 1. října 2017 dojde k deregulaci odvětví, a odvětví musí nabídnout potřebnou podporu v jakýchkoli dohodnutých řízeních.

5.5. Jak v nedávno dokončených, tak v probíhajících jednáních o volném obchodu nabízí EU třetím zemím přístup na trh EU s cukrem. Otevření trhu vystavuje ceny bílého cukru v EU tlaku na pokles a narůstající nestabilitě. Současný světový trh je trž zatížený zbytkovým dumpingem a vysokou nestabilitou, na němž se často obchoduje za ceny pod průměrnými výrobními náklady i těch nejefektivnějších světových průmyslových odvětví. Důvodem jsou z velké části obchod narušující opatření některých velkých výrobců a vývozců cukru, jako jsou Brazílie a Thajsko. Výsledkem je to, že odvětví řepného cukru v EU nesoutěží s výrobci cukru ve třetích zemích za rovných podmínek. Komise musí v rámci svých jednání o volném obchodu k cukru přistupovat jako k citlivé položce, a to tak, že zachová cla EU na cukr. Probíhající jednání se Společným jihoamerickým trhem (Mercosur) představují pro toto odvětví závažné riziko, neboť Brazílie je dominantní světový výrobce a vývozc. Komise musí být připravena napadnout vysoké dotace na cukr u orgánu Světové obchodní organizace pro řešení sporů a během obchodních jednání.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽⁷⁾ Tento údaj poskytlo sdružení StarchEurope (škrobárenský průmysl).

⁽⁸⁾ Ceny byly nejnižší v únoru a červnu 2015, kdy činily 414 EUR/t.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Od deklarace Cork 2.0 ke konkrétním opatřením**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2017/C 345/06)

Zpravodajka: **Sofia BJÖRNSSON**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	26. 1. 2017
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato ve specializované sekci	15. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	6. 7. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	123/0/0

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá deklaraci Cork 2.0 a konferenci, která k ní v září 2016 vedla. V deklaraci se neustále důrazně podporuje politika venkova na úrovni EU.

1.2. Je zřejmé, že venkovské oblasti nejsou v EU homogenní a že podmínky se liší jak mezi jednotlivými členskými státy, tak v jejich rámci. EHSV se domnívá, že v důsledku těchto odlišností je potřeba se zaměřit na využívání dostupných fondů EU a zaujmout k němu strategický přístup. Ten se musí zakládat jak na prioritách stanovených členskými státy a jejich regiony, tak – a to je nejdůležitější – na iniciativách venkovského obyvatelstva. Povinná ochrana venkova v politických rozhodnutích a strategiích může být navíc způsobem, jak brát ohled na specifické podmínky venkova a vzít je v úvahu.

1.3. Rozvoj venkova je horizontální otázka, která má v podstatě vliv na všechny oblasti politiky. Je potřebná soudržnější politika rozvoje venkova a regionální rozvoj a také vysoký rozpočet pro ESI fondy (evropské strukturální a investiční fondy). EHSV konstatuje, že ESI fondem, jenž se nejvíce zaměřuje na rozvoj venkova, je Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV), a zdůrazňuje, že ostatní ESI fondy, jako je Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) a Evropský sociální fond (ESF) by měly zvýšit svůj podíl.

1.4. Prostor pro zjednodušení politiky je veliký. EHSV zdůrazňuje, že zjednodušení právního rámce ESI fondů je nezbytné, a to jak na úrovni EU, tak při provádění politiky na vnitrostátní a regionální úrovni. Současný systém je tak složitý, že určité potenciální žadatele od žádosti o podporu odrazuje.

1.5. Na mnoha místech v EU, zejména ve venkovských oblastech, stále ještě chybějí udržitelná řešení v oblasti internetové komunikace. EHSV to hodnotí velmi kriticky. Venkovské oblasti potřebují širokopásmové připojení z bezpečnostních důvodů (např. pro dobře fungující telefonické spojení) a také kvůli životní úrovni. Širokopásmové připojení může být jedním z faktorů rozhodujících o tom, zda zejména mladí lidé budou chtít na venkově zůstat, nebo zda odejdou. Pro podniky a podnikatele je širokopásmové připojení nutností.

1.6. Ve venkovských oblastech hraje velmi důležitou úlohu zemědělství, neboť je velmi úzce spjata s půdou. Zemědělská produkce je jak nedílnou součástí venkova, pokud jde o uspokojení poptávky společnosti po udržitelných potravinách, tak hnací silou rozvoje venkova. EHSV proto považuje za přirozené, že bude většina prostředků z EZFRV vyčleněna na zemědělskou činnost. Podmínkou pro dlouhodobě udržitelnou zemědělskou produkci jsou dobré podmínky pro mladé podnikatele v zemědělství.

1.7. EHSV zdůrazňuje, že k dosažení udržitelného rozvoje je zapotřebí dobré inovační klima.

1.8. EHSV konstatuje, že 17 cílů udržitelného rozvoje OSN a jejich dílčí cíle, stejně jako Pařížská dohoda o změně klimatu (COP 21) představují všeobecné cíle, které se týkají všech oblastí politiky EU, mj. politiky rozvoje venkova. Do provádění zmíněných mezinárodních ujednání se musí aktivně zapojit místní a regionální orgány činné ve venkovských oblastech.

2. Obecné připomínky

Cork 2.0

2.1. V roce 1996 uspořádala Komise konferenci v irském Corku. Výsledkem této konference byla Corkská deklarace, která položila základ pro druhý pilíř společné zemědělské politiky (SZP) a pro programy rozvoje venkova. Na podzim roku 2016 zorganizovala Komise novou konferenci v Corku, na které byla přijata deklarace Cork 2.0.

2.2. Deklarace byla vypracována na základě širokého konsenzu na konferenci uspořádané Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova s přibližně 340 účastníky z většiny členských států EU, kteří zastupovali občanskou společnost a orgány na vnitrostátní a regionální úrovni a na úrovni EU, včetně zástupců EHSV. Na závěr byla prezentována deklarace s názvem Za lepší život ve venkovských oblastech, kterou účastníci implicitně schválili.

2.3. Výchozím bodem deklarace je politika rozvoje venkova a zemědělská politika v EU. Do určité míry byl však zaujat širší přístup prostřednictvím odkazu na cíle udržitelného rozvoje OSN (Agenda pro udržitelný rozvoj 2030) ⁽¹⁾ a Pařížskou dohodu o změně klimatu (COP 21) ⁽²⁾.

2.4. V úvodu jsou popsány důvody vzniku deklarace a pak se vymezuje deset politických směrů:

- Bod 1: Podpora prosperity ve venkovských oblastech
- Bod 2: Posílení hodnotových řetězců venkova
- Bod 3: Investice do rentability a životaschopnosti venkova
- Bod 4: Zachování venkovského prostředí
- Bod 5: Řízení přírodních zdrojů
- Bod 6: Podpora opatření v oblasti změny klimatu
- Bod 7: Podpora znalostí a inovací
- Bod 8: Lepší správa ve venkovských oblastech
- Bod 9: Podpora provádění a zjednodušení politik
- Bod 10: Zlepšení výkonnosti a odpovědnosti

2.5. V deklaraci je zaujat obecnější přístup k rozvoji venkova a její silná stránka spočívá v rozsahu a obsahu, jelikož byly zahrnuty všechny části aspektů, které jsou zapotřebí pro životaschopné udržitelné venkovské prostředí v EU. EHSV však konstatuje, že rozsah deklarace je i její slabou stránkou, protože ji činí velice komplexní, a nezbývá tak prostor pro zaměření na úroveň EU. EHSV by chtěl s ohledem na podstatné výzvy, jimž čelí venkovské oblasti, zdůraznit, že je důležité použít dostupné prostředky zacíleným způsobem, a tím dosáhnout konkrétních výsledků. Toto zacílení se musí zakládat jak na prioritách jednotlivých členských států nebo regionů, tak – a to je nejdůležitější – na iniciativách venkovského obyvatelstva.

⁽¹⁾ Viz stanovisko Další kroky k udržitelné evropské budoucnosti (viz strana 15 v tomto čísle Úředního věstníku).

⁽²⁾ Stanovisko Po pařížské konferenci (Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 103).

2.6. Obsah deklarace Cork 2.0 je ve značné míře podobný obsahu deklarace z roku 1996 s tím rozdílem, že byly přidány otázky týkající klimatu a digitalizace.

2.7. EHSV se považuje za přirozenou součást provádění deklarace a žádá Komisi, aby v budoucnu předložila zprávy o pokroku hodnotící stav jejího provádění.

Fondy EU na politiku rozvoje venkova

2.8. Všechny země EU mají vnitrostátní nebo regionální programy rozvoje venkova, jež jsou zčásti financovány prostřednictvím EZFRV a zčásti z vnitrostátních (veřejných a soukromých) prostředků. Tyto programy obsahují opatření, jejichž cílem je přispět k udržitelnému rozvoji ve třech oblastech – environmentální, sociální a hospodářské. Vypracoval je příslušný členský stát nebo region a schválila Komise.

2.9. EZFRV patří spolu s Fondem soudržnosti (SF), Evropským fondem pro regionální rozvoj (EFRR), Evropským sociálním fondem (ESF) a Evropským námořním a rybářským fondem (ENRF) mezi takzvané ESI fondy (evropské strukturální a investiční fondy). Technické provádění ESI fondů se řídí společným regulačním rámcem⁽³⁾. Každá země kromě toho vypracovala společné dohody o partnerství pro fondy, kde jsou definovány priority pro provádění politiky. Je to součástí procesu provádění cílů strategie Evropa 2020. Existuje proto úzký vztah mezi fondy a strategií pro jejich koordinaci.

2.10. EZFRV zajišťuje síť pro venkov, a to zčásti na evropské úrovni prostřednictvím Evropské sítě pro rozvoj venkova a zčásti na vnitrostátní a regionální úrovni. Síť vytvářejí platformy pro setkávání a výměnu zkušeností a prostřednictvím jejich činnosti dochází ke zlepšování podmínek pro účinné provádění programů rozvoje venkova a plnění jejich cílů.

2.11. Výbor regionů dal vypracovat studii o tom, do jaké míry se prostředky ESI fondů využívají na rozvoj venkova⁽⁴⁾. Není překvapivé, že fondem, který poskytl nejvíce prostředků a který se nejvíce využívá na tyto účely, je EZFRV. Podíl prostředků poskytnutých z ostatních fondů je relativně malý. Jelikož je rozvoj venkova horizontální otázkou a je důležitý pro soudržnou Unii, domnívá se EHSV, že je zapotřebí vyvinout úsilí na zvýšení tohoto podílu.

2.12. ESI fondy doposud byly a budou nejdůležitějším prostředkem na úrovni EU na provádění záměrů corkských deklarací. Další finanční období začíná v EU v roce 2021 a zformování politik pro toto období bude rozhodující pro to, jak efektivně se budou záměry uvedené v deklaraci Cork 2.0 realizovat. EHSV mimoto konstatuje, že k realizaci deklarace a naplnění cílů politiky vyžadují ESI fondy vysoký rozpočet.

3. Kroky vpřed

Ochrana venkova

3.1. V bodě 1 deklarace se uvádí, že by měl existovat mechanismus ochrany venkova, jenž by zajišťoval, aby se potenciál venkova odrážel v politikách a strategiích EU. Politika venkova a zemědělská politika by měly vycházet z identity a dynamiky venkovských oblastí prostřednictvím víceodvětvových přístupů a měly by zohledňovat hodnoty udržitelnosti, sociálního začleňování a místního rozvoje.

3.2. Ochrana venkova by znamenala, že se objektivně a systematicky zohlední osobité podmínky venkovských oblastí. Může představovat nástroj, který ukazuje, jak politická rozhodnutí ovlivňují venkov, a tím zabránit tomu, aby jej ovlivňovala nepříznivě.

3.3. Ochrana venkova se uplatňuje např. ve Finsku, Velké Británii a v Kanadě. Může být jak povinná, tak dobrovolná. V Severním Irsku je od roku 2016 zákonem stanovený požadavek provádět ochranu venkova. Systémy různých zemí jsou si podobné.

3.4. Pokud má ochrana venkova přinést výsledky, musí být její provádění povinné. Musí subjektům, jež mají přijímat rozhodnutí, poskytnout dobré podklady. Ochrana venkova, která vede pouze k šetření a konstatování, ale ne k tomu, aby byla ovlivněna rozhodnutí, je bezvýznamná.

⁽³⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013.

⁽⁴⁾ <http://cor.europa.eu/en/documentation/studies/Documents/Evolution-Budget-Dedicated-Rural-Development-Policy.pdf>

3.5. Je rovněž zapotřebí si uvědomit, že v EU a v členských státech není pouze jedna venkovská oblast, ale několik různých venkovských oblastí s různými příležitostmi a podmínkami. I to se musí odrazit v ochraně venkova a v politikách na úrovni EU a členských států, pokud má rozvoj venkovských oblastí přinést dobré výsledky. Obyvatelstvo venkova hraje rovněž úlohu v budování místní identity a ve snaze o její rozvoj a také v diskusi a rozhodování o tom, do jaké míry se zachová venkovský charakter.

LEADER a komunitně vedený místní rozvoj

3.6. V bodě 8 deklarace se uvádí, že je zapotřebí vycházet z úspěchu iniciativy Společenství pro rozvoj venkova (LEADER) a z přístupu zdola nahoru, na němž je založena. EHSV uvedl v mnoha dokumentech své názory na politiku soudržnosti EU, partnerství uzavřená na jejím základě, metodu LEADER a na nový přístup – tzv. komunitně vedený místní rozvoj.

3.7. EHSV vyjádřil souhlas s analýzou Komise uvedenou již v její třetí zprávě o soudržnosti z roku 2004, která si kladla za cíl dosáhnout vyváženějšího rozvoje tím, že se sníží existující rozdíly, předejde se územní nerovnováze a propojí se regionální a odvětvová politika⁽⁵⁾.

3.8. Výbor však může konstatovat, že tohoto cíle nebylo dosaženo a že je zapotřebí soudržnější politika rozvoje venkova a regionální rozvoj.

3.9. EHSV rovněž uvítal zásadu partnerství jako účinnou metodu k podpoře programů pro ESI fondy. Zásada partnerství znamená, že kromě tradičních hospodářských a sociálních hráčů jsou zapojeny také organizace občanské společnosti, environmentální partneři, nevládní organizace a orgány, které podporují rovnost žen a mužů.

3.10. Metoda LEADER představuje ověřený nástroj rozvoje, který umožňuje veřejnosti a občanské společnosti podílet se na místním partnerství. EHSV se již v roce 2011 vyjádřil, že by tato metoda měla mít přístup také k prostředkům ve všech ESI fondech. Je rovněž pozitivním faktorem přispívajícím k lepšímu propojování měst a venkova⁽⁶⁾. Metodu lze používat rovněž v městských oblastech, EHSV však zdůrazňuje, že by to nemělo být na úkor rozvoje venkova.

3.11. V programovém období 2014–2020 se komunitně vedený místní rozvoj stal v rámci metody LEADER novým nástrojem, který je financován ze čtyř ESI fondů společně. Neefektivněji umějí místní rozvoj provádět ti, kteří na místě bydlí, pracují a znají danou oblast.

3.12. Alespoň pět procent prostředků z EZFRV se musí využít prostřednictvím komunitně vedeného místního rozvoje. Vzhledem k jeho struktuře, kdy se pro každý jednotlivý fond musí dodržet čtyři různé regulační rámce, jsou možnosti omezené na racionální a jednoduché využití. S ohledem na nadcházející programové období by Komise měla předložit návrhy na výrazné zjednodušení, aby mohl komunitně vedený místní rozvoj plně dosáhnout svého potenciálu jako nástroj pro venkovské i městské oblasti, a vyčlenit na tuto metodu určitý minimální podíl prostředků fondů.

Služby a pracovní příležitosti

3.13. Faktory, jako jsou služby a pracovní příležitosti, ovlivňují, do jaké míry obyvatelé chtějí nebo mohou zůstat žít ve venkovských oblastech nebo se do nich přestěhovat. V EU převládá obecný trend stěhování obyvatel z venkovských oblastí, což vytváří klesající spirálu a snižuje možnost dosáhnout cílů Unie a OSN týkajících se udržitelného rozvoje. Demografický vývoj může v budoucnu představovat výzvu a mladí i staří obyvatelé venkova musí mít podmínky pro dobrou kvalitu života.

⁽⁵⁾ Stanovisko Územní soudržnost (Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 123).

⁽⁶⁾ Stanovisko LEADER jako nástroj pro místní rozvoj (Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 15).

3.14. Přístup k základním veřejným a komerčním službám, jako jsou školy, zdravotní péče, pošta, obchody s potravinami, veřejná doprava a podobně, se může mezi městskými a venkovskými oblastmi lišit. To může představovat rozhodující faktor, na jehož základě si lidé vyberou, kde chtějí a mohou žít. Pro rodiny s dětmi může mít například přístup k fungující péči o děti dopad na to, v jaké míře jsou rodiče schopni pracovat. V některých částech EU je přístup ke službám obecně horší ve venkovských oblastech než v oblastech městských. Tento problém by se měl zohlednit v územním plánování, aby se zajistilo, že nedojde ke snížení kvality života obyvatel venkovských oblastí.

3.15. V řadě zemí EU je nezaměstnanost vyšší na venkově než ve městech. Ze statistik sestavených Eurostatem ⁽⁷⁾ je však zřejmé, že tento trend značně kolísá. Zároveň některé podniky uvádějí, že je ve venkovských oblastech obtížné najít kvalifikovanou pracovní sílu. Určitou nesouměrnost tak lze pozorovat u nabídky a poptávky oběma směry. Trendem je to, že mladí lidé, kteří se chtějí vzdělávat, vyhledávají místa, kde jsou univerzity a vysoké školy, ale pak se už nevrátí zpátky.

3.16. Pro obyvatele venkovských oblastí je a v nadcházejících letech i nadále bude představovat výzvu vytváření podmínek pro usazování přistěhovalců, zejména jejich rodin. Měla by se stimulovat snaha o vzájemnou úctu a respekt a jejich zachování. Venkovské oblasti mohou přistěhovalcům a jejich rodinám nabídnout dobré životní podmínky. Pro země s vysokým přistěhovalectvím (např. uprchlíků či migrantů) a přílivem pracovní síly může nalezení pracovních příležitostí představovat výzvu, na druhé straně tak ale vzniká příležitost k zaměstnání.

3.17. V deklaraci se otázkami pracovních míst a vzdělávání zabývají zejména body 3 a 7. Otázka služeb se řeší spíše nepřímo. EHSV se domnívá, že je iniciativa Unie důležitá pro rozvoj přímo i nepřímo, zvláště pokud jde o otázku vytváření pracovních míst prostřednictvím opatření na podporu podniků. Za přístup k službám jsou z velké části zodpovědné jednotlivé členské státy, přestože například ESI fondy mohou představovat nástroj na urychlení jejich poskytování.

Zemědělství a rozvoj venkova

3.18. Zemědělská plocha a lesy tvoří přibližně 85 % rozlohy EU, přičemž mezi jednotlivými zeměmi a regiony existují velké rozdíly. Obdělávaná krajina zajišťuje podmínky pro produkci potravin, krmiv, energie a vláken, je však také zdrojem z hlediska ochrany a produkce veřejných statků, například bohatství rostlinných a živočišných druhů. Krajina je faktorem, který odlišuje venkovské oblasti od oblastí městských a je jedinečným prvkem venkova v EU. Ve venkovských oblastech hraje velmi důležitou úlohu zemědělství, neboť je s půdou velmi úzce spjato. Problematika ochrany venkovského prostředí a řízení přírodních zdrojů je zdůrazněna v bodech 4 a 5 deklarace. Podmínky pro udržitelné řízení a využívání mají rozhodující význam pro skutečné hodnoty krajiny, kvalitu vody a biologickou rozmanitost.

3.19. Deklarace se věnuje i zemědělské produkci, třebaže jen nepřímo, a její znění naznačuje, že zemědělská produkce (v podobě potravin) je do určité míry považována za samozřejmost. Jak již bylo uvedeno, deklarace se výslovněji zabývá problematikou ochrany životního prostředí a řízení přírodních zdrojů. EHSV poukazuje na to, že zemědělská produkce je jednak nedílnou součástí venkova, pokud jde o uspokojení poptávky společnosti po udržitelných potravinách, jednak hnací silou rozvoje venkova. Významný podíl venkovského obyvatelstva tvoří lidé pracující v zemědělství a lesnictví, kteří vytvářejí pracovní příležitosti a představují základ poptávky po službách. V této souvislosti je důležitým faktorem možnost nových zemědělců, především pak mladých zemědělců, převzít podniky a rozšířit jejich činnost. Mladí zemědělci tvoří jen malý podíl a je třeba vyvíjet úsilí o snadnější generační obměnu.

3.20. Pro udržitelnou zemědělskou produkci je důležité spojení tří rozměrů udržitelného rozvoje: hospodářského, sociálního a environmentálního. Hospodářský rozměr může mít v některých případech rozhodující význam pro správu. Jako příklad lze uvést postupné snižování rozlohy druhově bohatých luk a pastvin v důsledku poklesu ziskovosti chovu pasoucích se hospodářských zvířat, což má zase negativní dopad na biologickou rozmanitost. Tento příklad ukazuje, že nejsou-li zemědělské podniky ekonomicky životaschopné, ovlivňuje tato skutečnost i okolní prostředí, a že je důležité, aby byla zemědělcům poskytována kompenzace za environmentální služby, které poskytují.

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics_at_regional_level

3.21. EHSV se domnívá, že zemědělství je oblastí rozvoje venkova, v níž primární odpovědnost nese a nadále by nést měl EZFRV. Většina prostředků tohoto fondu je a měla by zůstat vyčleněna na zemědělské činnosti, například v podobě environmentálních plateb, rozvoje dovedností, podpory oblastí s přírodními omezeními a investiční podpory. Jiné oblasti EZFRV, například energetika, širokopásmové připojení a podpora inovací, v širším měřítku pozitivně ovlivňují venkovské oblasti. Zemědělství je jako kterýkoliv jiné odvětví současně i podnikatelskou činností a tato cílová skupina by neměla být vyloučena z opatření jiných ESI fondů.

3.22. Dnešní zemědělce a lesníky lze považovat jak za tvůrce krajiny, tak za správce krajiny, kterou obdělávaly minulé generace. Pro mnoho lidí je obdělávaná kulturní krajina důležitým faktorem kvalitnějšího života a její význam pro volný čas, aktivity provozované v přírodě a cestovní ruch by neměl být podceňován. Skutečná hodnota krajiny a půdních zdrojů může nejrůznějšími způsoby vytvářet podnikatelské příležitosti a zajišťovat živobytí.

3.23. Vyváženější územní rozvoj by měl rovněž zahrnovat přechod k udržitelným potravinovým systémům⁽⁸⁾. Vytvoření holistického přístupu k potravinovým systémům je zásadní pro řešení ekonomických, environmentálních a sociálních problémů spojených s produkcí a spotřebou potravin a pro zajištění řádného řízení iniciativ na více úrovních a ve více odvětvích. Mezi tyto iniciativy patří například podpora krátkých dodavatelských řetězců, zaměřených na zlepšení rozvoje venkova podporou přístupu spotřebitelů k čerstvým zdravým potravinám⁽⁹⁾. Přínosné jsou i pro místní ekonomiku a zemědělskou produkci.

Inovace

3.24. Inovace, jejichž účelem je vyvíjet a zavádět nové myšlenky, mají pro rozvoj venkova neocenitelný význam. Inovativní řešení vytvářejí podmínky pro udržitelnou společnost, například pro to, aby venkov přispíval k intenzivnějšímu oběhovému hospodářství založenému na biotechnologiích a k inteligentním řešením v oblasti klimatu, a rozšiřují možnosti vyrábět více s méně vstupy. Předávání poznatků a přístup k nim je klíčovými faktorem realizace inovativních myšlenek.

3.25. Nové technologie a nové, inovativní způsoby produkce představují vhodný základ pro udržitelnější zemědělskou výrobu, jež vede k lepším životním podmínkám zvířat a možnosti vyrábět více s méně vstupy např. v podobě výživy rostlin nebo přípravků na jejich ochranu. Využívání nových technologií a zavádění inovací však často vyžaduje rozsáhlé investice, které pro jednotlivé majitele zemědělských podniků mohou představovat riziko. Často není možné, aby jeden podnikatel nesl riziko sám. Jednou z možností, jak stimulovat technologie a metody, které společnost požaduje, by měla být investiční podpora poskytovaná například z programu rozvoje venkova. Mezi rozvojem zemědělských technologií a počtem volných pracovních míst může dojít k nevyhnutelnému střetu, neboť intenzivnější mechanizace a strukturální rozvoj vedou v mnoha případech ke snížení počtu pracovních míst. Tento rozvoj však může vyústit i ve více ekonomicky stabilní pracovní místa.

3.26. Strategie pro inovace a zavádění inovací musí vycházet spíše ze zjištěných potřeb než z množství dostupných finančních prostředků. V bodě 7 deklarace se vyzdvihuje potřeba rozšiřovat znalosti a stimulovat technické i sociální inovace, přičemž je zapotřebí, aby zainteresované strany spolupracovaly při využívání a sdílení informací. V tomto případě mohou být přínosné iniciativy Unie, jako jsou evropská inovační partnerství, např. EIP-AGRI, neboť uplatňují přístup zdola nahoru, který zajišťuje vytváření sítí, komunikaci a výměny mezi subjekty na různých úrovních, především pak pokud jde o obchodní praxi. K další stimulaci inovací na venkově by mohlo být vhodné podpořit zprostředkovatele v oblasti inovací.

Digitalizace

3.27. V současném světě je přístup k vysokorychlostnímu širokopásmovému připojení nepostradatelným aspektem infrastruktury a nutností pro řádné fungování společnosti v městských i venkovských oblastech. Ovlivňuje jak přístup k pracovní síle, tak přístup k pracovním příležitostem. Čím dál tím více činností se provádí on-line. Rada evropských oblastí, především pak venkovských, však stále postrádá spolehlivá řešení pro širokopásmové připojení. EHSV zdůrazňuje, že tento stav je nepřijatelný. Lidé, kteří žijí ve venkovských oblastech, potřebují širokopásmové připojení kvůli vlastní bezpečnosti (např. plně funkční telefonní linky) a pro kvalitní život (např. plně funkční televizi). Přístup k širokopásmovému

⁽⁸⁾ Viz stanovisko Udržitelnější potravinové systémy (Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 64).

⁽⁹⁾ To je tématem stanoviska EHSV z vlastní iniciativy Příspěvek občanské společnosti k vypracování komplexní politiky EU v oblasti potravin, které má být přijato na plenárním zasedání v prosinci 2017.

připojení může být faktorem, jenž ovlivní, do jaké míry se především mladí lidé rozhodnou v určité oblasti zůstat, nebo z ní odejít. Pro podniky je širokopásmové připojení nezbytné, neboť ve většině případů nemohou bez fungujícího širokopásmového připojení provádět svoji činnost. Příkladem mohou být platební řešení ve společnosti, jež v rostoucí míře využívá bezhotovostní styk, účetnictví, elektronický obchod nebo komunikace se zákazníky. Podnikání v zemědělství je příkladem oblasti, kde IKT hraje stále významnější úlohu v nových technických řešeních.

3.28. Na potřebu digitalizace a příležitosti, které skýtá, upozorňuje i deklarace. EHSV se domnívá, že pokud tržní síly nestačí k tomu, aby podněcovaly rozšiřování širokopásmového připojení, což je časté právě ve venkovských oblastech, měly by se zjistit možnosti podpory. EHSV se domnívá, že EFRR by měl být prvořadým zdrojem podpory infrastruktury, zatímco u podrobnějších a cílenějších opatření by mělo být možné využívat EZFRV. Přispět by zde mohly Evropská investiční banka a Evropský fond pro strategické investice, a sice např. prostřednictvím inovativních finančních nástrojů.

Úloha venkovských oblastí v souvislosti s oběhovým hospodářstvím a změnou klimatu

3.29. Venkovské oblasti hrají v oběhovém hospodářství důležitou úlohu. Oběhové hospodářství zmiňuje i bod 6 deklarace – Podpora opatření v oblasti změny klimatu –, oběhové hospodářství má však i další kladné aspekty, na něž EHSV upozornil ve svém stanovisku Balíček opatření týkajících se oběhového hospodářství⁽¹⁰⁾. Mezi městy a venkovem musí být vytvořen udržitelný cyklus, nejen pokud jde o zdroje, ale také v zájmu posílení zemědělství a snížení dovozu vstupů. Venkovské oblasti tak mají velký potenciál přispívat ke společnosti více využívající oběhové hospodářství, zčásti z toho důvodu, že jsou schopny používat odpadní produkty jako zdroje, např. jako hnojiva nebo pomocné půdní látky, a zčásti proto, že produkují obnovitelnou energii a biomateriály.

3.30. Jednou ze součástí snižování emisí přispívajících ke změně klimatu je omezení používání fosilních paliv a využívání obnovitelné energie. I v této sféře mohou venkovské oblasti značně přispívat, v neposlední řadě výrobou solární, větrné a vodní energie a bioenergie. Výroba obnovitelné energie však může mít zásadní dopad na místní obyvatelstvo a životní prostředí, a proto je důležité zohledňovat všechny aspekty udržitelného rozvoje.

3.31. Pokud jde o změnu klimatu, musíme omezovat její dopady a současně se jim přizpůsobovat. Vzhledem k rozsáhlým plochám zemědělské půdy a lesů mají venkovské oblasti značný potenciál fungovat jako úložiště uhlíku, a přispívat tak ke snižování emisí přispívajících ke změně klimatu, které jsou při výrobě současně uvolňovány. Za účelem minimalizace těchto emisí je třeba ve výrobě využívat nejlepší dostupné technologie. Je zapotřebí rozvíjet dovednosti na všech úrovních, od výrobců po činitele přijímající rozhodnutí, v kombinaci s investičními příležitostmi.

3.32. Venkovské oblasti mají tedy značný potenciál přispívat k udržitelné společnosti, a tím i k naplňování cílů udržitelného rozvoje OSN (Agenda pro udržitelný rozvoj 2030) a k Pařížské dohodě o změně klimatu (COP 21), jak je jasné uvedeno v deklaraci Cork 2.0. Výzvy jsou však značné a k jejich řešení jsou zapotřebí hmotné i nehmotné investice.

Zjednodušení

3.33. V diskusích o podpoře z fondů EU je často zdůrazňována složitost s ní spojená, a to jak pro příjemce, tak pro orgány. Složitostí této otázky se deklarace zabývá v bodě 9. EHSV zdůrazňuje, že zjednodušení je nezbytné, a to jak na úrovni EU, tak při provádění politiky na vnitrostátní a regionální úrovni. Současný systém je tak složitý, že mnohé odrazuje od žádosti o podporu, a tato složitost tudíž ohrožuje provádění politiky a plnění jejích cílů. Některé typy žádostí nelze v zásadě správně vyplnit bez spolupráce s poradcem. Středem pozornosti musí být právní jistota pro jednotlivce.

3.34. Pro současné období 2014–2020 byla administrativní pravidla pro využívání evropských strukturálních a investičních fondů sloučena do jednoho nařízení⁽¹¹⁾. To je v zásadě pozitivní, neboť širší koordinace zajistí větší efektivitu zejména ve výkonu veřejné moci, zatímco přínosy pro jednotlivé příjemce budou pravděpodobně menší, v neposlední řadě z toho důvodu, že ti samí příjemci zpravidla nežádají o podporu z několika různých fondů. Přínosy by mohly být eventuálně výraznější pro komunitně vedený místní rozvoj v zemích, v nichž je místní rozvoj podporován z několika fondů. Dopad nařízení o společných ustanoveních si заслужuje hlubší prozkoumání.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko Balíček opatření týkajících se oběhového hospodářství (Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 98).

⁽¹¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1303>.

3.35. Současná politika rozvoje venkova v rámci EZFRV je prováděna prostřednictvím programů rozvoje venkova, přičemž jsou stanoveny priority a oblasti zájmu. Vznikl tak systém, v němž jsou rozpočty programů značně nejednotné, neboť pro jednotlivá opatření, oblasti zájmu a priority byly stanoveny samostatné okruhy. Přehled nad programy je špatný a struktura přinesla orgánům další administrativní zátěž, což zase odklání prostředky na provádění programů, v důsledku čehož se snižuje pravděpodobnost dosažení jejich cílů.

3.36. V bodě 10 deklaráce je zmíněna nutnost zlepšit výkonnost a odpovědnost. Je to rovněž hlavní zásada rozpočtového procesu Komise, která v roce 2015 zahájila svou iniciativu Rozpočet EU zaměřený na výsledky. Občané a daňoví poplatníci musí mít možnost získat informace o výsledcích politiky a o tom, v jaké míře jsou cíle politiky naplňovány.

V Bruselu dne 6. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Použití pravidel v oblasti státní podpory na vyrovnávací platby za poskytování služeb obecného hospodářského zájmu

(rozhodnutí 2012/21/EU a rámec Evropské unie)

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2017/C 345/07)

Zpravodajka: **Milena ANGELOVA**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	22. 9. 2016
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	14. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	6. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	116/0/0

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) oceňuje provádění balíčku týkajícího se služeb obecného hospodářského zájmu, který přináší právní jistotu poskytovatelům veřejných služeb. Balíček dosahuje správné rovnováhy mezi nutností povzbuzovat a podporovat službu obecného hospodářského zájmu a cílem, kterým je předcházet případným narušením hospodářské soutěže. Zúčastněné subjekty na regionální a místní úrovni, zejména poskytovatelé služeb obecného hospodářského zájmu ve veřejném vlastnictví (jak bylo zjištěno ve studii EHSV „Přezkum zpráv členských států o provádění rozhodnutí Evropské komise o udělování státní podpory pro poskytování služeb obecného hospodářského zájmu“), však vyjadřují obavy týkající se klíčových otázek u stávajících pravidel, která vytvářejí zbytečné překážky nebo nedostatečnou právní jistotu, a proto EHSV vyzývá Komisi, aby přijala opatření nutná ke zlepšení stávajících pravidel a jejich praktického provádění, poskytla pokyny, vytvořila souhrn osvědčených postupů a případně prozkoumala potřebu aktualizace a změn balíčku.

1.2. EHSV provedl přezkum prvních dvou vln zpráv členských států o provádění balíčku týkajícího se služeb obecného hospodářského zájmu a se znepokojením konstatuje, že tyto zprávy se nezabývají zásadní otázkou požadavků na slučitelnost, což je téma, kterému se rámec důkladně věnuje.

1.3. EHSV upozorňuje, že ve většině případů nedostatek jistoty nebo značné náklady spojené s plněním požadavků vytvářejí přílišné překážky, které orgánům brání plně provádět politiku v oblasti služeb obecného hospodářského zájmu. Tyto překážky mají silný dopad na regionální a místní orgány, neboť dialog mezi členskými státy a Komisí týkající se případů státní podpory vede centrální vláda a ostatní úrovně správy nemají k tomuto procesu přímý přístup.

1.4. Fakt, že na regionální nebo místní úrovni je (podle výše uvedené studie) oznamován jen velmi malý počet služeb obecného hospodářského zájmu, ukazuje, že nedostatek přímého kontaktu s Komisí brání řádnému financování veřejných služeb, a v důsledku toho jsou příslušné orgány méně ochotné plně využívat rozhodnutí a vyjasnit pochybnosti týkající se jeho provádění.

1.5. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby zkoumala možnosti, jak rozhodnutí zdokonalit a rozšířit jeho oblast působnosti s cílem řešit následující prvky:

1.5.1. EHSV navrhuje, aby Komise odstranila prahovou hodnotu pro vynětí služeb a zařadila do rozhodnutí všechny služby obecného hospodářského zájmu, bez ohledu na roční vyrovnávací částku. Pečlivé studium aktuálního provádění rozhodnutí prokazuje, že se tím sníží správní náklady a složité situace, kterým by jinak orgány čelily, a to zvláště na místní úrovni, aniž by byla jakkoli narušena hospodářská soutěž.

1.5.2. S ohledem na trh práce a přetrvávající problémy plynoucí z nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi EHSV vyzývá Komisi, aby přezkoumala možnost rozšíření oblasti působnosti rozhodnutí a považovala za způsobilé služby, jež jsou poskytované pro zlepšení znalostí a kvalifikací osob, a tak jim pomohla zlepšit jejich pracovní vyhlídky.

1.5.3. EHSV žádá Komisi, aby pečlivě přezkoumala a případně pozměnila konkrétní části rozhodnutí týkající se zejména: lhůty pro uchovávání záznamů všech informací nutných pro určení slučitelnosti poskytnuté vyrovnávací platby; vyjasnění toho, že doba trvání pověření by neměla mít žádný podstatný dopad na jejich obnovení nebo prodloužení nebo na způsobilost poskytovatelů služeb k výkonu jejich pověření; stanovení okamžitě použitelné metody výpočtu přiměřeného zisku; poskytnutí dalšího vyjasnění při řešení požadavku na sdílení nárůstu produktivity v rámci podniku; zajištění pružnějšího přístupu k drobným překročením částek, která nepřesáhnou 10 % roční průměrné vyrovnávací platby, a vynětí těchto částek z povinnosti aktualizace parametrů.

1.6. EHSV konstatuje, že je zapotřebí další vyjasnění podmínek slučitelnosti podle rámce, a to pokud jde o:

- další upřesnění alternativních způsobů splnění požadavku na zajištění slučitelnosti v souladu s čl. 106 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), které již jsou v praxi běžně používány;
- vyhnutí se povinným požadavkům, které by mohly narušit vnitrostátní legislativní postupy a vytvořit nežádoucí problémy;
- řádné zohlednění nových právních požadavků týkajících se zadávání veřejných zakázek a koncesí;
- provázání metodiky *ex ante* s plným využíváním výpočtu čistých nákladů *ex post*, pokud se orgán nerozhodne stanovit vyrovnávací platbu jako paušální částku v okamžiku pověření;
- potvrzení obou přístupů k výpočtu vyrovnávací platby (čisté souhrnné náklady a čisté ušetřené náklady) a poskytnutí pokynů k těmto přístupům v rámci, neboť ten nyní neobsahuje téměř žádné informace k metodě stanovení příslušných hypotetických srovnávacích scénářů;
- rozlišení zvláštních nebo výhradních práv spojených s výhodou, u nichž je třeba zohledňovat zisk při financování závazků veřejné služby, a univerzálního pokrytí, které je pro pověřeného poskytovatele spojeno se znevýhodněním;
- další vyjasnění norem rentability a povolení, aby členské státy používaly různé normy namísto určité povinné normy;
- další vyjasnění alternativních metod výpočtu pobídek, jejichž využívání by s ohledem na jejich složitost nemělo být závazné.

1.7. EHSV poznamenává, že Evropský parlament a Rada nepřijaly nařízení, kterými se stanoví zásady a podmínky pro fungování služeb obecného hospodářského zájmu, zejména v hospodářské a finanční oblasti. Vyzývá proto Komisi, Parlament a Radu, aby prozkoumaly možnosti, jak naplnit mandát stanovený v článku 14 Smlouvy o fungování Evropské unie, aniž by tím byly dotčeny pravomoci členských států a ustanovení Smlouvy uvedené v tomto článku.

2. Cíl stanoviska z vlastní iniciativy

2.1. Ve svém akčním plánu na rok 2017 EHSV zdůraznil důležitost služeb obecného hospodářského zájmu jako nepostradatelného prvku našeho evropského hospodářského a sociálního modelu, který je jako takový zakotven v článku 14 Smlouvy o fungování Evropské unie.

2.2. Článek 14 stanoví, že Unie a členské státy v rámci svých příslušných pravomocí „pečují [...] o to, aby zejména hospodářské a finanční zásady a podmínky pro fungování těchto služeb umožňovaly naplnění jejich úkolů“. Dále uvádí, že „[t]yto zásady a podmínky stanoví řádným legislativním postupem formou nařízení Evropský parlament a Rada, aniž je dotčena pravomoc členských států poskytovat, zadávat či financovat tyto služby v souladu se Smlouvami“. Tento mandát dosud nebyl naplněn formou konkrétních legislativních iniciativ. Evropská komise naopak v návaznosti na judikaturu Soudního dvora Evropské unie vypracovala rozsáhlý soubor pravidel pro státní podporu týkající se služeb obecného hospodářského zájmu.

2.3. Podmínky slučitelnosti s pravidly pro státní podporu stanovenými ve Smlouvě a s čl. 106 odst. 2 SFEU jsou sporné od té doby, co v roce 1997 Soud prvního stupně rozhodl ⁽¹⁾, že vyrovnávací platba vyplácená firmám, které jsou pověřeny výkonem veřejné služby, by měla být považována za státní podporu. Do té doby panovala obecná shoda na tom, že vyrovnání nadměrných nákladů vyplývajících z náročnějších povinností spojených se službami obecného hospodářského zájmu nezakládá žádnou výhodu. Soudní dvůr tento postoj změnil v roce 2001 ⁽²⁾, kdy došel k názoru, že vyrovnání může být považováno za státní podporu jen tehdy, pokud překročí částku dodatečných nákladů, které nese pověřený poskytovatel. A konečně v rozsudku ve věci Altmark v roce 2003 ⁽³⁾ byla stanovena kritéria, která by měl splňovat každý systém vyrovnávacích plateb, aby nespadal do oblasti působnosti pravidel pro státní podporu.

2.4. Evropská komise určuje slučitelnost služeb obecného hospodářského zájmu s pravidly pro státní podporu a pečlivě při tom dodržuje tři úvodní kritéria podle věci Altmark. To vyžaduje:

- jasné vymezení povinností veřejné služby a konkrétní zmocnění pověřeného poskytovatele prostřednictvím veřejnoprávního aktu;
- aby byly předem objektivním a transparentním způsobem stanoveny parametry, na jejichž základě je vyrovnání vypočteno;
- aby vyrovnání nepřesáhlo náklady vynaložené k plnění veřejné služby, a to se zohledněním příjmů, které se k nim vztahují, jakož i přiměřeného zisku;
- aby byl výběr pověřeného poskytovatele proveden:
 - v rámci řízení o zadání veřejné zakázky;
 - nebo musí být úroveň vyrovnání určena na základě nákladů, které by při poskytování služby vynaložil průměrný podnik, správně řízený a vybavený přiměřenými prostředky, a odpovídajících příjmů a přiměřeného zisku.

2.5. V roce 2005 Komise přijala tzv. „balíček Montiho a Kroesové“, který byl v roce 2011 aktualizován („Almuniův balíček“) a obsahuje klíčová pravidla pro financování služeb obecného hospodářského zájmu: balíček obsahuje sdělení Komise ⁽⁴⁾ (dále jen „rámec“), které pro služby obecného hospodářského zájmu vymezuje podmínky slučitelnosti, a rozhodnutí Komise ⁽⁵⁾, které vyjímá z oznamovací povinnosti režimy podpory, u nichž díky omezenému financování existuje menší pravděpodobnost narušení hospodářské soutěže (čl. 2 odst. 1 písm. a) rozhodnutí stanoví roční prahovou hodnotu na 15 milionů EUR), nebo které jsou zaměřeny na činnosti uspokojující sociální potřeby (tj. nemocnice, zdravotní a dlouhodobá péče, péče o děti, přístup na trh práce a opětovné začlenění do trhu práce, sociální bydlení, péče o zranitelné skupiny a jejich sociální začleňování a námořní spoje na ostrovy, letiště a přístavy, které využívá nízký počet cestujících). Komise deklarovala svůj záměr provést přezkum tohoto souboru pravidel pět let po jejich vstupu v platnost.

2.6. V rámci svého programu pro Evropu usiluje EHSV o to, přispět tímto stanoviskem z vlastní iniciativy k nadcházejícímu přezkumu, který bude provádět Komise, a to pomocí podrobného posouzení zkušeností s prováděním balíčku týkajícího se služeb obecného hospodářského zájmu. Za tímto účelem EHSV zadal studii o uplatňování pravidel o vyrovnávacích platbách z veřejných prostředků za poskytování služeb obecného hospodářského zájmu („Přezkum zpráv členských států o provádění rozhodnutí Evropské komise o udělování státní podpory pro poskytování služeb obecného hospodářského zájmu“).

⁽¹⁾ Věc T-106/95.

⁽²⁾ Věc C-53/00.

⁽³⁾ Věc C-280/00.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 8, 11.1.2012, s. 15.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 7, 11.1.2012, s. 3.

2.7. Vyrovňovací platby za služby obecného hospodářského zájmu, pokud kryjí nadměrné náklady vynaložené pověřenými provozovateli při plnění závazků veřejné služby, mají na hospodářskou soutěž vliv jen zřídka. Zatížit provozovatele povinností oznamování státní podpory se tudíž jeví jako přehnané opatření, které je odůvodněné jen v případech, kdy by mohla ostatním účastníkům vzniknout nesporná škoda. Opatření Společenství naopak nerovnoměrně reagují na jednání, které závažně narušuje tržní podmínky, například dumpingový prodej ze strany třetích zemí nebo ceny stanovené na nižší než zaručené úrovni. Zdá se tudíž nezbytné rozšířit oblast působnosti rozhodnutí, které vyjímá služby obecného hospodářského zájmu z oznamovací povinnosti, a zároveň posílit právní jistotu a další pružnost při provádění pravidel, aby bylo zajištěno, že budou řádně naplněna ustanovení Smlouvy o podpoře těchto základních služeb.

3. Modernizace rozhodnutí a rozšíření jeho oblasti působnosti

3.1. EHSV je přesvědčen, že rozhodnutí dosahuje řádné rovnováhy mezi nutností povzbuzovat a podporovat služby obecného hospodářského zájmu a cílem, který spočívá v předcházení případným narušením hospodářské soutěže. Vynětí z oznamovací povinnosti snižuje administrativní náklady a omezuje problémy, kterým by jinak orgány čelily, zejména pak na místní úrovni. Vzhledem k tomu, že služby obecného hospodářského zájmu, které podle rozhodnutí nejsou způsobilé, podléhají přísnějším pravidlům, měly by mimo oblast působnosti rozhodnutí spadat jen případy, které vyvolávají zvláštní obavy z hlediska hospodářské soutěže, a to v souladu s cílem, kterým je soustředit zdroje ke kontrole státní podpory na úrovni EU. Ze zkušeností vyplývá, že Komise schválí naprostou většinu režimů služeb obecného hospodářského zájmu, které prošetřuje. Od roku 2012, kdy byly rozhodnutí a rámec přijaty, vedly pouze tři případy služeb obecného hospodářského zájmu k hloubkovému šetření podle čl. 108 odst. 2 SFEU. Dva případy se týkaly poštovních služeb (státní podpora SA.35608 pro Hellenic Post (ELTA) a státní podpora SA.37977 pro Španělskou poštu) a další režimu pro nemocnice (státní podpora SA.19864 ve věci financování nemocnic IRIS v regionu Brusel) na základě rozhodnutí Soudního dvora, kterým bylo zrušeno schvalující rozhodnutí Komise, neboť složitost věci vyžadovala formální vyšetřování. Ve všech případech, které Komise šetřila, hrají klíčovou úlohu nároky ze strany konkurenčních subjektů, a tím je zajištěna plná kázeň, aniž by bylo vyžadováno systematické oznamování režimů služeb obecného hospodářského zájmu. Kromě toho judikatura a praxe Komise poskytují zúčastněným stranám dostatečné pokyny ke zhodnocení toho, zda mohou bezpečně uplatňovat rozhodnutí, aniž by pro zajištění naprosté jistoty musely režimy služeb obecného hospodářského zájmu oznamovat. EHSV proto navrhuje, aby Komise odstranila prahovou hodnotu pro vynětí služeb a zařadila do oblasti působnosti všechny služby obecného hospodářského zájmu, bez ohledu na roční vyrovnávací částku podle příkladu vyrovnávacích režimů v přepravě cestujících⁽⁶⁾.

3.2. Stanovení prahové hodnoty podle objemu související podpory, která by pak aktivovala oznamovací povinnost, může mít význam pro kontrolu na úrovni EU, zvláště v případech, kdy poskytnutí podpory zahrnuje netransparentní metody, jako jsou daňové slevy nebo zproštění daně, úvěry za zvýhodněných podmínek nebo veřejné záruky. Kromě toho rozhodnutí stanoví, že konkrétní činnosti mohou vyžadovat kontrolu z důvodu obav ohledně hospodářské soutěže, což potom umožňuje uložit povinné oznamování k řešení takových případů. V každém případě zachování stávající prahové hodnoty podle čl. 2 odst. 1 písm. a) rozhodnutí na takto nízké úrovni klade na orgány zbytečnou zátěž, aniž by byla patrná jakákoli výhoda z hlediska prosazování hospodářské soutěže. EHSV by tudíž chtěl Komisi požádat, aby omezila požadavek na oznamování na ty formy podpory nebo konkrétní činnosti, u nichž by případná narušení hospodářské soutěže mohla vyžadovat bližší zkoumání s cílem zajistit rovné podmínky.

3.3. EHSV vyzývá EK, aby přezkoumala možnost rozšíření oblasti působnosti rozhodnutí, a zajistila tak způsobilost služeb, jejichž cílem je posílit znalosti a kvalifikace lidí za účelem zlepšení jejich pracovních vyhlídek. Kromě toho je nutné poskytnout vysvětlení v dosud nejasných oblastech spojených se zapojením soukromých subjektů, kde by byly vítány další pokyny.

3.4. Rozhodnutí by mělo zajistit plnou slučitelnost s vyšší úrovní právních předpisů Společenství a mělo by předcházet zbytečné zátěži pro regionální a místní orgány. Konkrétně článek 8 vyžaduje, aby členské státy měly po dobu trvání pověření a alespoň deseti let od konce doby pověření k dispozici veškeré údaje nezbytné k určení toho, zda je poskytnutá vyrovnávací platba slučitelná s rozhodnutím. Toto pravidlo je v rozporu s článkem 17 nařízení Rady (EU) 2015/1589, který stanoví, že po uplynutí lhůty deseti let nemůže být žádná udělená podpora získána zpět, a Komise proto neposuzuje její slučitelnost, jak jinak obvykle činí. Uchovávaní údajů po dobu delší deseti let, což z hlediska kontroly státní podpory neslouží žádnému účelu, představuje zbytečnou zátěž pro orgány a porušuje zásady proporcionality a řádné správy zakotvené ve Smlouvě.

⁽⁶⁾ Úř. věst. L 315, 3.12.2007, s. 1.

3.5. Ustanovení čl. 2 odst. 2 rozhodnutí se týká pověření udělených na dobu nejvýše deseti let, vyjma těch služeb obecného hospodářského zájmu, které vyžadují velkou investici, jež odůvodňuje delší období. Zatímco praxe Komise v oblasti rámce toto pravidlo vykládá obecně tak, že brání pověřením přesahujícím uvedenou časovou mez, z formulace rozhodnutí by mohlo vyplývat, že podniky provozující veřejnou službu po delší období by mohly být mimo oblast působnosti rozhodnutí. EHSV tudíž žádá, aby Komise vyjasnila, že časové omezení pověření by nemělo mít žádný podstatný vliv na jejich obnovení nebo prodloužení nebo na způsobilost poskytovatelů služeb k výkonu jejich pověření. Tato otázka je zvláště citlivá v případech poskytovatelů ve veřejném vlastnictví pověřených jejich příslušnými orgány, neboť jejich jediným účelem je poskytovat dotčenou veřejnou službu.

3.6. Ustanovení čl. 5 odst. 5, 7 a 8 týkající se přiměřeného zisku by měla uvádět snadno použitelnou metodu jeho výpočtu. Stávající přístup podobně jako přístup uvedený v rámci obsahuje metody, jako je interní míra návratnosti, které se pro místní služby obecného hospodářského zájmu ukazují jako příliš složité, a tudíž je odrazují od použití těchto metod pro výpočet vyrovnávací platby. Stanovení referenčních hodnot rentability je spojeno s nákladnými poradenskými službami, které jsou pro většinu poskytovatelů služeb obecného hospodářského zájmu nedosažitelné. EHSV žádá Komisi, aby tuto otázku vyjasnila, neboť praxe Komise potvrzuje přímé srovnání s rentabilitou souvisejících odvětví na základě dostupných oficiálních nebo soukromých zdrojů údajů obecně uznávaných jako plně reprezentativní.

3.7. Pobídky ke zvyšování efektivity jsou zohledňovány v čl. 5 odst. 6, ačkoli nejsou nijak definovány, což vyžaduje další vyjasnění, zejména pokud jde o řešení požadavku na sdílení nárůstu produktivity mezi podnikem, členským státem a/nebo uživateli. EHSV žádá Komisi, aby vyvrátila veškeré pochybnosti týkající se výkladu tohoto požadavku.

3.8. Podle ustanovení čl. 6 odst. 2 rozhodnutí by jakékoli nadměrné vyrovnání mělo aktivovat úpravu parametrů v budoucnu. Vyrovnávací platbu, která nepřesahuje 10 % průměrné roční částky, však lze převést do dalšího období. V zájmu plné jednotnosti by bylo vhodné v takovém případě parametry neaktualizovat, aby se předešlo opakovanému ocenění, které by pro pověřené poskytovatele znamenalo právní nejistotu v případech, které se nijak nedotýkají hospodářské soutěže. EHSV doporučuje, aby Komise zajistila pružnější přístup k menším překročením, která nepřesáhnou 10 % průměrného ročního vyrovnání, a vyňala je z povinnosti aktualizovat parametry.

3.9. Je třeba se vyhnout jakémukoli diskriminačnímu zacházení s místními a regionálními orgány, a tudíž i se službami obecného hospodářského zájmu poskytovanými na těchto úrovních. V současné době musí místní a regionální orgány předkládat své žádosti, odpovědi a pochybnosti úřední cestou prostřednictvím svého členského státu, neboť jen tento členský stát může vstoupit do formálního dialogu s Komisí o ustanoveních státní podpory. Informace, které místní a regionální orgány chtějí sdělit Komisi, tak musí nejprve přijmout příslušný členský stát. EHSV tudíž vyzývá Komisi, aby navázala strukturovanější dialog s místními a regionálními orgány o řízeních a problémech v oblasti státní podpory. Je také třeba přizpůsobit pravidla a požadavky týkající se státní podpory zvláštním potřebám a prostředkům, které mají k dispozici regionální a místní orgány, a zajistit tak spravedlivé a rovné zacházení v praxi.

4. Vyjasnění podmínek slučitelnosti podle rámce

4.1. Rámec podrobně stanoví jednotlivé požadavky pro zajištění slučitelnosti v souladu s čl. 106 odst. 2 SFEU a s judikaturou, která ji vykládá. Jakkoli poskytuje rozsáhlé vysvětlení kritérií, která Komise uplatňuje, často zaujímá příliš obezřetný postoj, jenž vytváří zbytečné problémy a vede k určité míře nejistoty. Praxe Komise ukazuje, že v mnoha oblastech byly problémy překonány uplatněním pragmatického výkladu rámce. Konkrétní odkazy na tato řešení by zvýšily právní jistotu, účinně by posílily rovné zacházení a současně by zachovávaly zásadu, podle níž by každá věc měla být přezkoumána po meritorní stránce. EHSV proto doporučuje, aby Komise dále specifikovala alternativní metody plnění požadavku, které se v praxi již obecně používají. Toto vyjasnění by vyvrátilo mnoho pochybností, kterým v současnosti orgány a poskytovatelé čelí.

4.2. Podle Smlouvy spadá svěřování a vymezení veřejné služby do základních pravomocí členských států. Odkazy v bodě 13 rámce na podmínky, které by služby obecného hospodářského zájmu/veřejné služby měly plnit, proto mohou sloužit jen jako užitečné vodítko. Zařazení těchto odkazů však může vzbuzovat oprávněné obavy týkající se potenciálního omezení pravomocí členských států. Je totiž na členských státech, aby ve veřejném zájmu rozhodly o standardech „kvality, bezpečnosti a dostupnosti, rovného zacházení a podpory univerzálního přístupu a práv uživatelů“, které by každá základní služba měla splňovat, bez ohledu na její pokrytí z hlediska trhu nebo působnosti. Členské státy mají rovněž pravomoc

v souladu s tím rozhodovat o tom, zda zajišťování těchto standardů vyžaduje službu obecného hospodářského zájmu/ veřejnou službu. Podmínky na trhu, ačkoli jsou vysoce relevantní, nemohou být nadřazeny pravomoci orgánů hájit veřejný zájem ani tuto pravomoc omezovat. EHSV proto navrhuje, aby Komise své kroky v tomto ohledu omezila na odkaz na své sdělení uvádějící pokyny, které omezuje oblast působnosti jejího posouzení na kontrolu případné zjevné chyby, tedy záležitost, která v konečném důsledku spadá do oblasti působnosti Soudního dvora.

4.3. Bod 14 rámce zbytečně stanoví podmínky pro pravomoci členských států k pověřování, neboť požaduje, aby členské státy provedly veřejné konzultace, a přihlédy tak k zájmům uživatelů a poskytovatelů, což znamená vměšování do pravomocí členských států, jež nespádají do oblasti pravomocí Komise. Jakkoli orgány vždy věnují řádnou pozornost zájmům zúčastněných stran, nařídít jim, aby potřebu pověření odůvodňovaly a aby vedly veřejné konzultace, nebo zavádět alternativní nástroje je sotva v souladu s ustanoveními a zásadami Smlouvy. Praxe ukazuje, že Komise tomuto pravidlu věnuje omezenou pozornost, zejména pokud členským státům brání v jeho vymáhání určité překážky. EHSV proto navrhuje, aby Komise tento bod přepracovala tak, aby se vyhnula povinným požadavkům, které by mohly narušit vnitrostátní legislativní postupy a vytvořit nežádoucí problémy.

4.4. Požadavek podle bodu 19 rámce, aby pověřující orgány dodržovaly pravidla Unie v oblasti zadávání veřejných zakázek, nebere v potaz skutečnost, že v návaznosti na balíček právních předpisů z roku 2014 týkajících se zadávání veřejných zakázek prošly sekundární právní předpisy v této oblasti důkladným přezkumem. Směrnice o zadávání veřejných zakázek se podle čl. 1 odst. 2 použije jen na nákupy prováděné veřejnými zadavateli a nemůže určovat závazný režim pro služby obecného hospodářského zájmu, neboť ty se týkají úkolů, které plní podniky v zastoupení příslušného orgánu. Jakýkoli požadavek podle práva pro zadávání veřejných zakázek by tudíž byl v rozporu se směrnicí, která je upravuje. Balíček právních předpisů z roku 2014 týkajících se zadávání veřejných zakázek také poprvé upravuje koncese. Bylo by však vysoce zavádějící vyvozovat, že by do tohoto režimu mohly spadat služby obecného hospodářského zájmu: koncese znamenají, že jakmile je koncese udělena, podniky přebírají veškeré riziko, což je v naprostém rozporu se službami obecného hospodářského zájmu, u nichž orgány kryjí nadměrné náklady spojené s provozováním dané služby, a tím riziko minimalizují. Tento režim by se použil jen v případě, že by se orgán rozhodl uplatnit na službu obecného hospodářského zájmu metodu koncese, v těchto případech by však neexistoval prvek podpory, neboť veškeré riziko by nesl pověřený poskytovatel. Na služby obecného hospodářského zájmu by se tudíž nepoužila ani pravidla pro zadávání veřejných zakázek, ani pravidla pro koncese. Z právního hlediska by rámec mohl pouze požadovat, aby členské státy v příslušných případech při výběru poskytovatelů, zejména pak soukromých poskytovatelů, uplatňovaly zásady transparentnosti a rovného zacházení, aniž by tento požadavek byl spojen s jakoukoli závaznou povinností. EHSV proto žádá Komisi, aby bod 19 rámce revidovala tak, aby řádně zohledňoval nové právní požadavky týkající se zadávání veřejných zakázek a koncesí.

4.5. Ačkoli bod 22 rámce stanoví, že výši vyrovnávací platby lze určit na základě očekávaných nebo skutečných nákladů a příjmů, praxe Komise příliš často vyžaduje, aby byly částky vyrovnávací platby stanoveny předem. Tato metoda výpočtu, která orgánům brání poskytnout vyrovnávací platbu *ex post* na základě skutečných čistých nákladů, se jeví jako zbytečné vměšování, které by mohlo vést k neřešitelným problémům, neboť v případě, že částky určené předem nepokryjí náklady, by byl poskytovatel vystaven systematickému podfinancování. Jestliže orgán poskytne dodatečnou podporu k překlenutí této mezery, navíc by v zásadě čelil potenciálním sankcím za porušení podmínek stanovených v rozhodnutí o pověření. Praxe Komise tuto nejednotnost do značné míry přehlížela, kromě případů, kdy na problém upozornil navrhovatel. Ačkoli se zdá vhodné stanovit metodiku pro výpočet vyrovnávací platby *ex ante*, výsledné předběžné částky by neměly mít závaznou povahu. Výpočet čistých nákladů a odpovídající vyrovnávací platby lze provést až poté, co budou k dispozici roční výsledky. EHSV proto vyzývá Komisi, aby zajistila plnou jednotnost a soulad s druhým kritériem podle věci Altmark tak, že spojí metodiku *ex ante* s plným uplatněním výpočtu čistých nákladů provedeným *ex post*, ledaže se orgán rozhodne stanovit vyrovnávací platbu v okamžiku pověření.

4.6. Metoda čistých ušetřených nákladů pro výpočet vyrovnávací platby vychází z předpokladu, že pokud by neexistoval závazek veřejné služby, pověřený poskytovatel by redukoval svou činnost a jeho cílem by bylo maximalizovat příjmy. Konvenční metoda čistých ušetřených nákladů by znamenala, že poskytovatel ukončí všechny ztrátové činnosti. Rozdíl mezi tímto srovnávacím scénářem a skutečnými výsledky poskytovatele služby určuje výši vyrovnávací platby. Komise v nedávné době prosazovala přístup založený na rentabilitě nákladů, kde by srovnávacím scénářem bylo ukončení činnosti, které podniku brání maximalizovat výsledky. Vyrovnávací platba tak kryje nejen dodatečné náklady služby obecného hospodářského zájmu, ale i méně efektivní činnosti, a to i pokud jsou rentabilní. Za účelem snížení vyrovnávacích plateb Komise požaduje, aby byly od vyrovnávací částky odečteny tržní a nemateriální výhody, které poskytovatel získává. Upřednostňování metody rentability nákladů vede k faktickým rozdílům při provádění jediné zásady, což snižuje právní

jistotu. EHSV doporučuje Komisi, aby schválila oba přístupy a v rámci poskytla pokyny k těmto přístupům, neboť rámec nyní neobsahuje téměř žádné informace k metodě stanovení příslušných hypotetických srovnávacích scénářů.

4.7. Pro většinu služeb obecného hospodářského zájmu se jako nevhodnější jeví metoda rozdělení nákladů, neboť její výpočet vychází z rozdílu mezi náklady na plnění závazku veřejné služby a odpovídajícími příjmy. Přesto členské státy, které tuto metodu chtějí použít, musí odůvodnit, proč nepoužívají metodu čistých ušetřených nákladů, která se jinak považuje za povinnou. Vzhledem k tomu, že metoda čistých ušetřených nákladů zahrnuje složitou a nákladnou analýzu a často jsou zapotřebí i externí poradenské služby, EHSV doporučuje, aby Komise uvedenou metodu uznala jako plně platnou na stejné úrovni jako metodu čistých ušetřených nákladů, vyjma specifických činností, jako jsou například poštovní služby, u nichž je tato metodika podle třetí poštovní směrnice stanovena jako závazná.

4.8. Bod 32 rámce týkající se příjmů náležitě zahrnuje nadměrné zisky ze zvláštních nebo výhradních práv. V nedávné praxi to však zahrnovalo i zisky z univerzálního poskytování i v případech, kdy nebyly odvozeny z uvedených práv, což vedlo k zavádějícím posouzením. Je třeba zdůraznit, že univerzální pokrytí znamená nevýhodu, neboť pověřený poskytovatel je povinen obsluhovat dané území bez ohledu na náklady s tím spojené. Pokud by tedy poskytovatel tuto službu poskytoval ziskově, byly by porušeny zásady Smlouvy, jestliže by tento přebytek měl povinně financovat jiné ztrátové závazky veřejné služby. EHSV tudíž žádá Komisi, aby tuto záležitost vyjasnila a aby rozlišila mezi zvláštními nebo výhradními právy spojenými s výhodou, u nichž je třeba zohledňovat zisk při financování závazků veřejné služby, a univerzálním pokrytím, které je pro pověřeného poskytovatele spojeno se znevýhodněním.

4.9. Přiměřený zisk, který rámec předpokládá, vyvolává určité otázky, které vyžadují další vyjasnění. Ačkoli rámec prosazuje používání interních měr návratnosti, uznává problémy, které jsou spjaty s uplatňováním této metody. V praxi tak Komise srovnává firmy z téhož odvětví nebo z odvětví souvisejících pomocí standardních kritérií rentability, jako je návratnost vlastního kapitálu (ROE) nebo rentabilita tržeb (ROS). Nedostatečná jistota v této věci však často vede k odlišným výsledkům. EHSV proto navrhuje, aby Komise uznala všechna standardní a zavedená kritéria rentability, namísto aby stanovila jedno konkrétní kritérium jako povinné. EHSV žádá Komisi, aby poskytla další vyjasnění norem rentability a aby povolila používání různých norem, místo aby členským státům uložila jednu konkrétní normu.

4.10. Povinný požadavek efektivity podle bodů 39 až 46 rámce se ukazuje být značnou překážkou pro zúčastněné strany i pro orgány. Vzhledem k tomu, že rámec nestanoví žádné vodítko, jak pobídky ke zvyšování efektivity vypočítávat, umožňuje praxe Komise velmi odchýlná posouzení, což narušuje dodržování zásad právní jistoty a rovného zacházení. EHSV tudíž žádá Komisi, aby dále vyjasnila alternativní metody výpočtu těchto pobídek, jejichž využívání by s ohledem na jejich složitost nemělo být závazné.

V Bruselu dne 6. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Dopady digitalizace a robotizace dopravy na tvorbu politik EU**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2017/C 345/08)

Zpravodajka: **Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	26. 1. 2017
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	14. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	157/0/2

1. Závěry a doporučení

1.1. Digitalizace a robotizace v oblasti mobility osob a přepravy zboží je pro společnost potenciálně prospěšná z více důvodů, například kvůli lepší dostupnosti a vyššímu komfortu pro cestující, kvůli účinnosti a produktivitě v oblasti logistiky a kvůli vyšší bezpečnosti dopravy a snížení emisí. Zároveň však panují obavy stran bezpečnosti, zabezpečení, soukromí, pracovních míst a životního prostředí.

1.2. Ačkoliv technologie nabízí nesčetné možnosti, pokrok nesmí být určován výhradně technologicky, nýbrž jeho cílem musí být vytváření přidané hodnoty pro společnost. Z tohoto důvodu je nutné vést politickou diskusi a současně náležitě zapojit občanskou společnost do procesů plánování dopravy, obzvláště v rozlehlých městských oblastech.

1.3. Realizace digitální dopravy vyžaduje řešení pro odstranění stávajících úzkých míst a integrované investice do dopravních, energetických a telekomunikačních systémů v celé síti TEN-T, včetně zavádění technologie 5G. Tyto iniciativy by měly být podporovány prostřednictvím finančních nástrojů EU, jako jsou Nástroj pro propojení Evropy, Evropský fond pro strategické investice a program Horizont 2020.

1.4. Digitalizace a robotizace dopravy přináší nové podnikatelské příležitosti pro výrobní odvětví i odvětví služeb, včetně malých a středních podniků, a mohla by být pro EU oblastí konkurenční výhody. Proto EHSV vyzývá k vytvoření stimulujícího a příznivého podnikatelského prostředí a také k otevřenosti vůči novým podnikatelským modelům a podněcování rozvoje evropských digitálních platforem.

1.5. Digitalizace a robotizace dopravy přivodí zásadní změny v charakteru práce a poptávce po dovednostech. EHSV zdůrazňuje, že s těmito strukturálními změnami je důležité se vyrovnat podporou spravedlivé a hladké transformace a reagováním na nedostatek v oblasti dovedností, ve spojení s odpovídajícím monitorováním pokroku. V procesu transformace hrají klíčovou úlohu sociální dialog, informování pracovníků a konzultace s nimi. Členské státy také musí přizpůsobit své vzdělávací systémy tak, aby reagovaly na novou poptávku po dovednostech.

1.6. Digitalizace a robotizace dopravy se neobejde bez odpovídající dostupnosti, přístupnosti a volného toku dat. Zároveň je nutné zajistit řádnou ochranu údajů. Reakce na nový vývoj vyžaduje také posílení kapacit v oblasti kybernetické bezpečnosti a řešení otázek odpovědnosti.

1.7. EHSV zdůrazňuje skutečnost, že digitální doprava má intermodální povahu, jež zaujímá ústřední místo v dopravní strategii EU. To také znamená úzké propojení s dalšími oblastmi politiky, například s oblastí jednotného digitálního trhu, energetiky, průmyslového rozvoje, inovací a dovedností. Vzhledem k tomu, že cíle a požadavky týkající se zmírňování změny klimatu patří k faktorům, které popohánějí digitalizaci dopravy, je zde rovněž těsná spojitost s environmentální udržitelností.

2. Souvislosti a současné trendy

2.1. Digitalizace se šíří do všech oblastí hospodářství a společnosti, přičemž doprava je často uváděným příkladem. Účelem tohoto stanoviska z vlastní iniciativy je posoudit rozvoj a dopady digitalizace a robotizace dopravy z hlediska celé společnosti, včetně podniků, pracovníků, spotřebitelů a obecně občanů a prezentovat názory EHSV na to, jak by měl být tento vývoj zohledněn v tvorbě politik EU, aby se náležitě využily příležitosti a zvládla rizika.

2.2. Na trzích i v různých oblastech politiky na vnitrostátní úrovni a úrovni EU se již mnoho věcí uskutečňuje. EHSV se již tomuto tématu také věnoval ve svých stanoviscích, například pokud jde o budoucnost automobilového průmyslu⁽¹⁾, evropskou strategii týkající se spolupracujících inteligentních dopravních systémů (C-ITS)⁽²⁾ a umělou inteligenci⁽³⁾.

2.3. Digitalizace dopravy nabývá několika forem. Vozidla, letadla a lodě již v současnosti využívají digitální informace mnoha způsoby, včetně technologií a služeb podporujících řízení aut, řízení provozu na železnici a řízení letecké a lodní dopravy. Další oblastí každodenního využití je digitalizace informací o cestujících a o zboží. Za třetí se roboti běžně používají při provozu terminálů v oblasti logistiky nákladní dopravy.

2.4. Další automatizace a robotizace otevírá nové možnosti pro přepravu zboží a osob i pro různé druhy monitorování a dohledu. Ústřední úlohu zde hrají virtuální roboti, tj. softwaroví roboti, kteří umožňují větší využití a propojení různých informačních systémů, což těmto systémům umožňuje fungovat jako jedna interoperabilní jednotka.

2.5. Automatizace dopravy zahrnuje vývoj dopravních prostředků z hlediska jejich interakce s lidmi, infrastrukturou a dalšími vnějšími systémy. Posledním krokem v tomto vývoji jsou vozidla bez řidičů, samostatné lodě a bezpilotní systémy, jež jsou plně autonomní, tzn. jež fungují samostatně.

2.6. Několik výrobců automobilů v současnosti vyvíjí automobily bez řidiče, které se testují v praxi. V mnoha městech již byly zavedeny soupravy podzemní dráhy bez řidičů a testují se autobusy a konvoje nákladních vozidel bez řidičů. Rychle se rozšiřuje využívání bezpilotních systémů či dronů a probíhá rovněž vývoj dálkově ovládaných a autonomních lodí. Kromě vozidel, letadel a lodí se nyní zkoumají nové typy infrastrukturních řešení a systémů řízení dopravy.

2.7. Ačkoliv se podnikají kroky směrem k autonomní dopravě bez lidského řízení, základní struktury se dosud opírají o lidi jako hlavní aktéry. Nejvýznamnější dopady budou patrné, až se zcela autonomní doprava bez lidského řízení stane realitou. Předpovědi, kdy to nastane, se výrazně rozcházejí. Je však důležité připravit se na budoucnost a učinit ve správný čas nezbytná rozhodnutí.

⁽¹⁾ Informační zpráva Poradní komise EHSV pro průmyslové změny (CCMI) k tématu Automobilový průmysl, CCMI/148, přijatá v CCMI dne 30. ledna 2017.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV k tématu Spolupracující inteligentní dopravní systémy, TEN/621 (zatím nebylo zveřejněno v Úředním věstníku).

⁽³⁾ Stanovisko EHSV k tématu Umělá inteligence, INT/806 (zatím nebylo zveřejněno v Úředním věstníku).

2.8. Digitalizace také cestujícím a jiným uživatelům dopravy umožňuje využívat nové pojetí mobility jako služby (Mobility as a Service – MaaS) prostřednictvím digitálních platforem.

2.9. Probíhající rozvoj mobility jako služby se snaží lépe odpovědět na poptávku trhu tím, že spojuje rezervační, nákupní a platební systémy dopravních řetězců a poskytuje v reálném čase informace o jízdních řádech, počasí, dopravní situaci a dostupné přepravní kapacitě a řešeních. Mobilita jako služba je tudíž uživatelským rozhraním digitalizované dopravy. Současně se snaží optimalizovat využití přepravní kapacity.

2.10. Překotný rozvoj takových technologií, jako jsou data velkého objemu, cloud computing, mobilní sítě 5G, senzory, robotika a umělá inteligence (zejména díky své schopnosti učení, například strojového učení a hlubokého učení), je klíčovým faktorem rozvoje digitální a automatizované dopravy.

2.11. Je však zřejmé, že se nelze úspěšně dobrat cíle, je-li pokrok určován výhradně technologicky. Ideální by bylo, kdyby se vývoj řídil poptávkou ze strany společnosti. Na druhou stranu je pro občany často obtížné rozpoznat příležitosti, jež jim nejnovější vývoj přináší.

3. Dopady na dopravní systém

3.1. Digitální rozvoj vytváří podmínky pro intermodalitu, a přispívá tak k systémovému přístupu v dopravě. Vede také k tomu, že dopravní systém má oproti tradiční infrastruktuře několik nových prvků.

3.2. Základem systému však nadále zůstávají silnice, koleje, přístavy a letiště. Kromě těchto základních prvků je potřebná pokročilá digitální infrastruktura zahrnující systémy mapování a určování polohy, různé druhy senzorů pro získávání dat, hardware a software pro zpracování dat a mobilní a širokopásmové připojení pro distribuci dat. Součástí digitální infrastruktury jsou také automatizované systémy řízení a kontroly dopravy.

3.3. Důležitým prvkem dopravního systému je také elektroenergetická infrastruktura, protože digitální ani digitalizovaná infrastruktura se neobejde bez elektřiny a mezi inteligentními elektrorozvodnými sítěmi a elektrickými vozidly dochází k interakci. A konečně jsou potřebné nové služby a infrastruktura pro přístup k dopravním informacím a pro rezervaci a platbu služeb mobility. Tento systém, od fyzické infrastruktury po fyzické dopravní služby, tudíž propojuje různé digitální prvky.

3.4. Navzdory rychlému vývoji stále existují určitá úzká místa, jež brzdí pokrok na cestě k digitálním dopravním systémům, a proto je nutné je odstranit. Mezi ně patří například nedostatky v oblasti dostupnosti dat a přístupu k nim, absence rychlého internetového připojení a technická omezení týkající se senzorů a určování polohy v reálném čase.

3.5. EHSV vyzývá k tomu, aby se investovalo do technologií a infrastruktury, o něž by se mohla digitální doprava opírat. Jde především o systémy řízení a kontroly dopravy – projekty SESAR (výzkum uspořádání letového provozu jednotného evropského nebe) a ERTMS (evropský systém řízení železničního provozu) jsou již v pokročilé fázi, chybí jim však značné finanční zdroje. Je ještě třeba rozvinout VTMS (kontrolní a informační systém pro provoz plavidel) a C-ITS (spolupracující inteligentní dopravní systémy). Mimoto je třeba zajistit v celé hlavní síti TEN-T připojení 5G. Na tyto iniciativy by se měly přednostně zaměřit finanční nástroje EU, jako jsou Nástroj pro propojení Evropy, Evropský fond pro strategické investice a program Horizont 2020.

3.6. Interoperabilita digitálních systémů je rovněž nezbytná pro přeshraniční propojení, a to v rámci EU i navenek. EU by se měla snažit být průkopníkem a tvůrcem norem v této oblasti.

3.7. EHSV zdůrazňuje, že i když digitalizace optimalizuje využití stávající kapacity, neodstraňuje nutnost investic do základní dopravní infrastruktury. Navíc v přechodném období se vedle sebe pohybují částečně automatizovaná a plně autonomní vozidla a plavidla, což musí být zohledněno v silniční a námořní infrastruktuře. Kvůli využívání dronů vyvstaly nové výzvy také v oblasti letectví.

3.8. EHSV podporuje vytvoření systémů řízení dopravy a společných pravidel pro drony na úrovni EU a na mezinárodní úrovni v rámci Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO). Dále je nezbytné, aby Mezinárodní námořní organizace (IMO) vypracovala pravidla, která umožní vývoj a zavádění dálkově řízené a autonomní lodní dopravy, a to i v přístavech.

4. Dopady na podnikání a inovace

4.1. Digitalizace a robotizace přináší vyšší účinnost, produktivitu a bezpečnost v oblasti nákladní dopravy a logistiky. Vznikají také nové podnikatelské příležitosti pro výrobní odvětví a odvětví služeb, pokud jde o automatizaci a robotiku, služby mobility pro občany, efektivnější logistická řešení nebo digitalizaci celého dopravního systému. To platí jak pro velké podniky, tak i pro malé a střední podniky včetně startupů.

4.2. Vzhledem k tomu, že podniky z EU zaujímají vedoucí postavení v mnoha oblastech digitální dopravy, by se mohlo jednat o oblast, v níž by bylo možné získat konkurenční výhodu. K významnému rozvoji v oblasti digitální a autonomní dopravy dochází také mimo EU, a proto musí EU rovněž zintenzivnit své úsilí v oblasti inovací, infrastruktury a dokončení jednotného trhu, jakož i přizpůsobit právní rámec novým provozním podmínkám.

4.3. Kromě toho je nezbytná otevřenost vůči vyvíjení a zavádění nových druhů podnikatelských modelů na základě digitálních platforem. Aby se podpořil vznik evropských platforem, je nutné zajistit pro tento účel příznivé a stimulační podmínky a regulační rámec, který podnikům stanoví rovná pravidla.

4.4. Digitalizace a robotizace dopravy je tak jako v ostatních odvětvích založena především na správě dat. Z hlediska podnikání lze data považovat za produkční faktor nebo surovinu, kterou je třeba zpracovávat a vylepšovat, a vytvořit tak přidanou hodnotu. K tomuto účelu je nezbytný volný tok dat. EHSV proto vyzývá k nalezení účinných řešení, jež odstraní problémy týkající se dostupnosti, interoperability a přenosu dat a zajistí přiměřenou ochranu údajů a soukromí.

4.5. EHSV se domnívá, že je důležité otevřít a usnadnit všem uživatelům přístup k hromadným údajům vytvořeným veřejným sektorem, jež se týkají dopravy a infrastruktury. Kromě toho je zapotřebí přesněji vymezit správu údajů neosobní povahy, zejména dat vytvořených senzory a inteligentními zařízeními, a stanovit pro ni pravidla. Při promyšlení otázek přístupnosti a opětovného používání dat je vhodné podotknout, že konkurenční výhodu obecně vzato nepřináší tato data samotná, ale nástroje, inovativní zdroje a tržní postavení umožňující jejich další zpracování.

4.6. Za účelem rozvoje a získání zkušenosti s digitální a autonomní dopravou je nutné podporovat experimentování s novými technologiemi a koncepty a pilotně je testovat. To vyžaduje fungující inovační a podnikatelské ekosystémy, vhodné testovací prostředí a příznivý regulační rámec. EHSV vyzývá příslušné orgány, aby místo uplatňování podrobných pravidel a požadavků, které brzdí rozvoj, zaujaly přístup podněcující inovace.

5. Dopad na zaměstnanost, práci a dovednosti

5.1. Dopady automatizace a robotizace dopravy na trh práce jsou zjevně stejné jako v jiných odvětvích. Nové procesy a koncepty mohou vést ke ztrátě pracovních míst, ale nové výrobky a služby zároveň mohou nová pracovní místa vytvářet.

5.2. Nejvýznamnější změny pravděpodobně nastanou přímo v odvětví dopravy a logistiky, ale dopady na zaměstnanost se mohou projevit také v souvisejících výrobních odvětvích, dodavatelských řetězcích a regionálních klastrech.

5.3. Zavedení dopravy bez řidičů povede ke snížení poptávky po dopravním personálu. Větší využití robotiky v oblasti fyzické práce při provozu terminálů bude mít stejné dopady. Některá pracovní místa mohou být nahrazena úkoly v oblasti řízení a monitorování, ale tyto úkoly mohou postupně také ubývat. Současně mohou vzniknout nová pracovní místa v jiných odvětvích, zejména odvětvích spojených s informačními a komunikačními technologiemi, digitálními službami, elektronikou a robotikou. Dále ačkoliv ubude fyzická práce a rutinní úkoly, může vzrůst počet úkolů v oblasti řešení problémů a kreativních úkolů.

5.4. Změna úkolů s sebou také nese významnou změnu v poptávce trhu po dovednostech. Roste poptávka po vysoce kvalifikovaných odbornících v oblasti kybernetiky, například po softwarových vývojářích. Na druhou stranu roste potřeba praktických dovedností souvisejících s používáním robotiky a využíváním systémů spolupráce mezi lidmi a roboty. Kromě toho poroste význam odborníků se široce založenými kompetencemi.

5.5. EHSV zdůrazňuje, že je důležité se s těmito strukturálními změnami náležitě vyrovnat vypracováním strategií pro spravedlivou a hladkou transformaci, pro snížení negativních sociálních dopadů a reakci na nedostatek v oblasti dovedností, ve spojení s odpovídajícím monitorováním pokroku. V procesu transformace hrají klíčovou úlohu sociální dialog, informování pracovníků a konzultace s nimi na všech úrovních.

5.6. Existují akutní i dlouhodobé potřeby odborné přípravy a vzdělávání. Členské státy hrají v reakci na poptávku po nových dovednostech důležitou roli spočívající v přizpůsobení vzdělávacích systémů. Osvědčené postupy je třeba sdílet na evropské úrovni. Je nezbytné klást velký důraz na vědu, technologie, inženýrství a matematiku a současně pamatovat na to, že poptávka po nových řešeních vyžaduje rozsáhlé kompetence také v oblasti humanitního a sociálněvědního vzdělání.

6. Dopady na bezpečnost, zabezpečení a soukromí

6.1. Občané si zjevně do značné míry neuvědomují, jaké možnosti digitalizace a robotizace přináší, například pokud jde o dostupnost a komfort mobility. Největší obavy vzbuzují otázky bezpečnosti, zabezpečení a ochrana soukromí. Je zapotřebí více informací a komunikace ohledně přínosů a nevýhod a současně je nutné náležitě zapojit občanskou společnost do procesů plánování dopravy na místní úrovni, obzvláště v rozlehlých městských oblastech.

6.2. Pokročilá automatizace nesporně zvyšuje bezpečnost dopravy díky snížení množství lidských chyb. Kvůli omezeným schopnostem senzorů rozpoznávat tvary, možnému vadnému fungování zařízení, výpadkům internetového připojení a novým druhům lidských chyb, jako jsou například softwarové chyby, však mohou vzniknout nová bezpečnostní rizika. Její čistý efekt je však hodnocen jako jednoznačně pozitivní.

6.3. Jelikož však stále větší znepokojení vyvolává kybernetická bezpečnost, bude se jednat o jeden z klíčových prvků bezpečnosti dopravy. Kybernetická bezpečnost se týká vozidel, letadel a lodí, ale také infrastruktury, kterou využívají, která je řídí a kontroluje.

6.4. Zavedení a využívání dopravy bez řidičů a autonomní dopravy s sebou nese také otázky týkající se dopravních pravidel, zejména v souvislosti s etickými aspekty. Jelikož doprava funguje přeshraničně, měla by se dopravní pravidla na vnitřním trhu harmonizovat s cílem dosáhnout další harmonizace na mezinárodní úrovni.

6.5. V případě plně autonomní dopravy vyvstávají také nové otázky týkající se odpovědnosti. To se odráží také ve vývoji systémů pojištění. Hlavním problémem může být konkrétní stanovení odpovědnosti v případě nehody vzhledem k úloze digitálních systémů a zapojení více subjektů, jako jsou například výrobci, majitelé vozidel a správci infrastruktury. To může vyžadovat ukládání více údajů, aby bylo možno stanovit okolnosti nehody. EHSV proto vyzývá Komisi, aby pro účely stanovení odpovědnosti prozkoumala možné rámce sběru údajů a požadavky na něj a zohlednila při tom nutnost ochrany soukromí.

6.6. V souvislosti se soukromím a zvýšenou potřebou shromažďování údajů se lidé obávají, zda nebudou neustále sledováni. Obavy o ochranu soukromí vzbuzuje také rozpoznávání tvarů. Pokud jde o ochranu osobních údajů, bude od roku 2018 platit obecné nařízení o ochraně osobních údajů s cílem zajistit jednotný soubor pravidel pro celou EU. EHSV upozornil na důležitost ochrany soukromí a údajů ve svých předchozích stanoviscích a zdůrazňuje, že údaje by se měly používat pouze pro účely související s provozem systému a neměly by se uchovávat pro jiné účely.

7. Dopady na klima a životní prostředí

7.1. Dopady dopravy na klima a životní prostředí závisí na mnoha faktorech. Jedním z klíčových opatření ke snížení emisí je zlepšení energetické účinnosti vozidel, letadel a lodí. S automatizací fungování a řídicích systémů se obecně zlepšuje energetická účinnost.

7.2. Dalším důležitým prostředkem ke snížení emisí je nahrazení fosilních paliv nízkouhlíkovými palivy, elektřinou nebo vodíkem. Ačkoliv je zavádění elektromobilů a inteligentních elektrorozvodných sítí samostatným procesem, je úzce spjata s automatizací dopravy.

7.3. Při snižování emisí hrají důležitou úlohu také opatření zvyšující plynulost provozu. Digitalizace a automatizace umožňuje plynulý provoz a účinné multimodální dopravní řetězce. To s sebou nese vyšší dopravní účinnost, vyšší energetickou účinnost, nižší spotřebu paliva a méně emisí. Proto jsou velmi důležité také vysoce kvalitní infrastruktura a plynulé hraniční přechody. Na potřebu dopravy a plynulost provozu má kromě toho vliv využití půdy a územní plánování.

7.4. Environmentální dopady nesouvisí pouze se samotnou dopravou, ale také s životním cyklem vozidel, letadel a lodí od výroby po skončení jejich životnosti. Ke snížení dopadu životního cyklu přispívají jevy, jako jsou relokace výroby a uplatňování přístupu oběhového hospodářství.

7.5. Autonomní doprava může díky většímu komfortu pro cestující vést k většímu používání osobních automobilů. Na druhou stranu by se sdílením aut a využíváním veřejné dopravy mělo množství soukromých automobilů snížit. Pro budoucnost mobility mají tudíž určující význam preference spotřebitelů. Ty lze ovlivnit snadnou dostupností takových zařízení pro plánování cest, jež lidi povedou k environmentálně odpovědným volbám. K ovlivnění chování spotřebitelů mohou přispět také vhodné cenové pobídky.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Vnější rozměr sociální ekonomiky**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2017/C 345/09)

Zpravodaj: **Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	22. 9. 2016
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná specializovaná sekce	REX
Přijato ve specializované sekci	8. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	129/1/4

1. Závěry a doporučení

1.1. Sociální ekonomika je významným aktérem, který přispívá k dosahování cílů všech evropských politik, které mají vnější rozměr: vnější a bezpečnostní politiky, obchodní politiky a politiky sousedství, politiky v oblasti změny klimatu, rozvojové spolupráce a udržitelného rozvoje. Absence vhodného regulačního prostředí, a to jak na evropské, tak na vnitrostátní úrovni, však brání tomuto odvětví plně rozvinout svůj potenciál a maximalizovat jeho dopad.

1.2. Nástroj partnerství⁽¹⁾ pro spolupráci s třetími zeměmi, který je zaměřen na rozvinuté a rozvojové země, by mohl poskytnout příležitost pro sociální ekonomiku Evropské unie (EU) v procesu její internacionalizace tím, že posílí konkurenceschopnost, inovace a výzkum.

1.3. EU hraje významnou úlohu v boji za vymýcení chudoby a při podněcování hospodářského a sociálního rozvoje na světové úrovni, což se odráží v agendě EU na období po roce 2015 a v přijetí Agendy Organizace spojených národů (OSN) pro udržitelný rozvoj 2030.

1.4. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá význam, který Rada v rámci agendy na období po roce 2015 přikládá „sociální ekonomice při vytváření pracovních míst a podpoře udržitelného rozvoje“, což nabízí nové perspektivy pro podnikání ze strany sociální ekonomiky v jejím vnějším rozměru (bod 43 agendy na období po roce 2015), ačkoliv lituje, že Komise nezačlenila sociální ekonomiku do svého návrhu nové dohody v oblasti rozvoje.

1.5. Díky úspěchům podniků, které lze pozorovat v různých zemích mimo EU, lze konstatovat, že sociální ekonomika je ve svých rozmanitých projevech na úrovni podniků výrazně přítomna v každodenním životě a v produktivní činnosti rozsáhlých regionů Afriky, Ameriky a Asie a rozhodným způsobem přispívá ke zlepšení životních a pracovních podmínek milionů osob.

⁽¹⁾ Nařízení (EU) Evropského parlamentu a Rady č. 234/2014 ze dne 11. března 2014.

1.6. Mezi různými formami podniků sociální ekonomiky, které lze najít v uvedených regionech, vyniká mimo jiné vedoucí postavení družstev a vzájemných pojišťoven, které jsou hojné a aktivní v zemědělské výrobě, v oblasti financí a mikrofinancí, zásobování čistou vodou, bydlení, začleňování osob se zdravotním postižením na trhu práce, snižování neformální práce pomocí iniciativ kolektivního podnikání v sociální ekonomice, začleňování mladých lidí na trhu práce a emancipace žen, jež hrají v produktivní činnosti družstev a vzájemných pojišťoven stále významnější úlohu.

1.7. Vedle družstev, vzájemných společností a dalších podobných podniků sociální ekonomiky na asociacním základě vyniká důležitá funkce neziskových organizací, sdružení a nadací známých jako NGO, které jsou všechny nedílnou součástí sociální ekonomiky v oblasti neziskového sektoru týkajícího se sociální činnosti a jež řídí služby sociální pomoci a zdravotnické, vzdělávací a další služby, a dokonce podporují iniciativy v oblasti sociálního podnikání ve formách sociální ekonomiky mezi místním obyvatelstvem.

1.8. Komise uznala důležitou roli, kterou mohou hrát podniky a organizace sociální ekonomiky v rozvoji oběhového hospodářství, k němuž mohou „významně přispět“⁽²⁾. V Evropě existuje v této oblasti mnoho příkladů osvědčených postupů, v nichž podniky sociální ekonomiky mohou hrát významnou roli u plánovaných investic v evropském plánu vnějších investic (EEIP) v oblasti obnovitelných zdrojů energie v Africe. Podniky sociální ekonomiky přispívají k udržitelnému hospodářskému růstu tím, že snižují jeho negativní environmentální dopad.

1.9. Tradiční finanční nástroje pro podniky a organizace sociální ekonomiky s výhradou činností etické banky nefungují; tyto subjekty potřebují specificky upravené nástroje. Proto EHSV lituje toho, že navzdory své nepochybné stěžejní úloze v procesu dosahování cílů udržitelného rozvoje a jejich sociální a hospodářské přítomnosti nejsou podniky a organizace sociální ekonomiky systematicky vzaty v úvahu v programech na podporu internacionalizace a podnikání v zahraničí a v programech rozvojové spolupráce EU jako specificky uznaný aktér. Ani EEIP a Evropský fond pro udržitelný rozvoj (EFSD) nezvažují žádnou zvláštní položku k jejich financování.

1.10. Například obnova dohody o partnerství z Cotonou se dotkne více než 100 afrických, karibských a tichomořských zemí (země AKT) s celkovým počtem obyvatel dosahujícím 1,5 miliardy osob. Dohoda z Cotonou bude obnovena v roce 2020 a jednání musí začít nejpozději v srpnu 2018. Je překvapivé, že zmíněné sdělení, jež vychází z Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 a z globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie, neuvádí mezi nestátními subjekty podílejícími se na partnerství sociální ekonomiky, jež je zahrnuta do obecné „občanské společnosti, hospodářských a sociálních partnerů a soukromého sektoru“ (bod 4.3.3 sdělení).

S ohledem na výše uvedené:

1.11. Obchodní politika je jedním z pilířů vnější činnosti EU. Organizovaná občanská společnost se účastní různých dohod EU s ostatními zeměmi nebo regiony světa (obchodních dohod, dohod o partnerství či o hospodářském partnerství) prostřednictvím smíšených poradních výborů a interních poradních skupin, které uvedené dohody navazují. EHSV doporučuje, aby se účast sociální ekonomiky, která se již podílí na několika z těchto dohod, stala běžnou a aby byla pevnou součástí všech těchto dohod.

1.12. Jak EFSD, tak Evropská investiční banka musí spolupracovat na vytvoření zvláštního finančního ekosystému podniků a organizací sociální ekonomiky, jak požaduje stanovisko EHSV⁽³⁾. Navíc musí programy technické pomoci a rozvojové spolupráce evropského plánu vnějších investic zohlednit impulz digitálních platform pro spolupráci. Digitální ekonomika otevírá podnikům a organizacím sociální ekonomiky nové prostory pro působení a rozvoj. Ekonomika sdílení tak umožňuje vytvářet neziskové platformy (*platform cooperativism*) a rozvíjet činnosti, na nichž má velký zájem vnější rozměr sociální ekonomiky, jako je sdílená výroba, sdílené financování (*crowdfunding* nebo *peer-to-peer lending*), společná správa nebo společné učení (*learning*). V posledním jmenovaném případě může být učení prostřednictvím platform pro spolupráci významné pro vzdělávání sociálních podnikatelů na místě v sousedních zemích a jižních zemích, čímž dojde k posílení strukturálního lidského kapitálu těchto zemí.

⁽²⁾ COM(2015) 614 final, 2. prosince 2015.

⁽³⁾ Průzkumné stanovisko EHSV Vytvoření finančního ekosystému pro sociální podniky (Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 152).

1.13. EHSV podporuje doporučení konzultační skupiny sociálního podnikání Evropské komise (GECES) posílit úlohu podniků sociální ekonomiky v rámci vnější politiky EU. V tomto smyslu musí Komise a Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ) koordinovat své politiky a iniciativy s cílem:

- přidělovat přímé a nepřímé financování podnikům sociální ekonomiky ve třetích zemích spolu s dotčenými vládami a organizacemi na podporu sociální ekonomiky;
- ustavit konkrétní spolupráci s dalšími světovými partnery a inovačními a investičními fondy za účelem zvýšení dopadu příslušných programů.

1.14. Komise a sociální ekonomika by měly usnadnit zapojení G20 a G7 do podpory konkrétních politik na podporu sociální ekonomiky (jak dokládá rámec pro podnikání podporující začlenění skupiny G20), které by odrážely rozdíly hodnot, zásad a důvodů existence těchto organizací (doporučení č. 12 GECES).

1.15. Prostřednictvím ekonomické diplomacie je třeba podporovat úlohu sociální ekonomiky v rámci mezinárodních fór (UNTFSE, ILSSE, G20, G7, MOP atd.) a spolupráci s mezinárodními finančními institucemi.

1.16. EU má zajistit, aby při vyjednávání obchodních dohod nebyly podniky sociální ekonomiky diskriminovány oproti jiným podnikům a byly odstraněny necelní překážky, které de facto tuto diskriminaci způsobují.

1.17. Jak Evropský nástroj sousedství, tak i ostatní finanční nástroje mají systematicky přispívat k propagaci sociální ekonomiky, a to jak v rámci přístupových jednání s kandidátskými zeměmi, tak i s dalšími sousedními zeměmi, příjemci preferenčních dohod.

1.18. Komise by měla posílit svou vedoucí úlohu v oblasti mezinárodní spolupráce a při podpoře a uznání podniků sociální ekonomiky jako klíčového subjektu soukromého sektoru pro dosažení cílů udržitelného rozvoje a jako součásti vnějších vztahů EU. Za tím účelem je třeba koordinovat činnost různých útvarů Komise a ESVČ a vytvořit programy společné činnosti v oblasti rozvojové spolupráce s dalšími mezinárodními finančními institucemi, jako je Světová banka, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), Africká rozvojová banka, Asijská rozvojová banka a další veřejné a soukromé subjekty, při hledání vícestranných investic, včetně investic místních, a vytváření pobídek, aby tyto způsoby financování fungovaly. Je naléhavě nutné, aby se podniky a organizace sociální ekonomiky staly účinným a všeobecným způsobem součástí „ekonomické diplomacie“ EU. Komise by měla posílit vazby spolupráce v oblasti sociální ekonomiky s mezinárodními organizacemi (OSN, MOP, OECD, atd.).

1.19. Komise musí odvětví sociální ekonomiky výslovně začlenit jako podnikový subjekt EU do iniciativ týkajících se přístupu na trhy třetích zemí, do všech programů rozvojové spolupráce a do provádění agendy na období po roce 2015, a ustavit specifické ukazatele a cíle pro družstva a další podobné podniky sociální ekonomiky. Konkrétně je důležité, aby Komise a vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku výslovně zahrnuly sociální ekonomiku jako jeden z nestátních subjektů do příští dohody z Cotonou a ustavily v EEIP a EFSO zvláštní položky k financování podniků a organizací sociální ekonomiky.

1.20. S cílem přispívat ke sledování a přezkumu cílů udržitelného rozvoje by tato činnost měla zahrnovat pravidelnou zprávu o asociálních politikách mezi členskými státy a dalšími veřejnými orgány a sociální ekonomikou, včetně družstev, jež mají zásadní význam pro provádění cílů udržitelného rozvoje. Státy by měly být rovněž vybízeny k tomu, aby vypracovávaly údaje a statistiky.

1.21. Komise by měla usnadnit účast sociální ekonomiky na strukturovaném dialogu, který bude podporovat s evropským a africkým soukromým sektorem v rámci platformy udržitelných podniků pro Afriku.

1.22. Komise by měla vybízet k přednostní podpoře podniků sociální ekonomiky týkající se oběhového hospodářství, s výraznými úspěchy v Evropě, které mohou být zásadními subjekty udržitelného rozvoje v zemích mimo Evropu a vytvořit mnoho pracovních míst pro mladé lidi a ženy na místní úrovni.

1.23. Komise a členské státy musí podporovat účast, konzultace a koordinaci podnikatelské činnosti ve vnější oblasti a v oblasti rozvojové spolupráce s evropskými a vnitrostátními zástupci sociální ekonomiky, a to i s partnerskými zeměmi, a s mezinárodními organizacemi sociální ekonomiky, které tvoří země na ose sever–jih a jih–jih. EHSV připomíná svůj požadavek ⁽⁴⁾ zřídit *forum evropské občanské společnosti pro udržitelný rozvoj*, které by mělo za úkol prosazovat a monitorovat provádění Agendy 2030, přičemž hlavními subjekty by byly Rada, Komise, Parlament, zástupci evropské sociální ekonomiky a zbytek občanské společnosti.

1.24. Programy technické pomoci a rozvojové programy Komise musí zohlednit účast sítí a reprezentativních organizací sociální ekonomiky coby prostředníků a strategických subjektů při provádění investičních programů a programů spolupráce v sousedních zemích a při rozvoji a musí podpořit vlády, aby prosazovaly institucionální prostředí příznivé pro podniky a organizace sociální ekonomiky. Jižní Středomoří a Balkán jsou absolutní prioritou.

1.25. Komise a ESVČ musí ve třetích zemích prosazovat proces identifikace různých tříd podniků sociální ekonomiky a ustanovení vhodného právního rámce, který umožní zviditelnit podniky sociální ekonomiky jako celek. Vzhledem k tomu, že se jedná o složitý střednědobý/dlouhodobý proces, je třeba zdůraznit družstva a vzájemné pojišťovny, které jsou subjekty rozšířenými na celém světě s danými právními scénáři, s účastí zdůrazněnou ve všech odvětvích produktivní činnosti a s inspirativním systémem hodnot a správy celé sociální ekonomiky, který je umožní identifikovat coby její páteř.

1.26. Pro účely tohoto stanoviska EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby neprodleně začala plnit svůj závazek zvyšovat povědomí o sociální ekonomice prostřednictvím vnitřního informování příslušných generálních ředitelství a delegací Evropské unie ve třetích zemích.

2. Úvod

2.1. Globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie považuje za své dvě hlavní priority bezpečnost EU a investice do odolnosti států a společností ležících na východ od Evropy a na jih směrem ke střední Africe. Při provádění uvedených priorit a evropské politiky sousedství (EPS) může sociální ekonomika zastávat významné funkce při podněcování procesů rozvoje podporujícího začlenění a udržitelný rozvoj.

2.2. EPS s východními zeměmi a se zeměmi na jih od Evropy a její finanční nástroj, evropský nástroj sousedství, představují klíčový prvek pro podněcování vztahů se 16 zeměmi (šest východních zemí a deset zemí jižního Středomoří), na které se tato politika uplatňuje, přičemž vycházejí z 15,4 miliardy EUR, které EU vyčlenila v období 2014–2020 na jejich rozvoj.

2.3. EEIP podpoří v období let 2016–2020 prostřednictvím EFSD v Africe a sousedních zemích EU investice ve výši pohybující se mezi 44 miliardami a 88 miliardami EUR, přičemž za způsobilé smluvní strany pro investiční projekty jsou považovány subjekty veřejného sektoru a investoři soukromého sektoru.

2.4. Mezinárodní obchod je jedním z pilířů nové strategie Evropa 2020, která má zajistit konkurenceschopnější a ekologičtější Evropu. Dohody o volném obchodu a investicích, které podporuje EU, mohou přispět k větší dynamice hospodářského růstu v EU, pokud uvážíme, že 90 % budoucího světového růstu se uskuteční mimo Evropu. EU by měla zajistit, aby při vyjednávání obchodních dohod nebyly podniky sociální ekonomiky diskriminovány oproti jiným podnikům a byly odstraněny necelní překážky, které de facto tuto diskriminaci způsobují. Evropská sociální ekonomika musí využít uvedených dohod ke stimulaci internacionalizace svých podniků, a to jak v oblasti zemí východního a jižního sousedství Evropy, tak ve zbytku světa.

⁽⁴⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Agenda 2030 – Odhodlání Evropské unie globálně podporovat udržitelný rozvoj (Úř. věst. C 34, 2.2.2017, s. 58).

2.5. EU zastává významnou funkci v boji za vymýcení chudoby a při podněcování hospodářského a sociálního rozvoje na světové úrovni. Oficiální rozvojová pomoc, kterou poskytuje EU a členské státy, dosáhla v roce 2015 výše 68 miliard EUR⁽⁵⁾ a převyšuje ostatní světové dárce o 50 %.

2.6. Rada na svém zasedání dne 26. května 2015 přijala postoj EU vůči nové rozvojové agendě na období po roce 2015 (*Nové globální partnerství pro vymýcení chudoby a udržitelný rozvoj na období po roce 2015*). EU tuto agendu na období po roce 2015 obhájila na Valném shromáždění Organizace spojených národů konaném v září 2015, které přijalo Agendu OSN pro udržitelný rozvoj 2030. V uvedené agendě na období po roce 2015 Rada zdůrazňuje „význam mikropodniků, malých a středních podniků a **podniků sociální ekonomiky** při vytváření pracovních míst a podpoře udržitelného rozvoje“ (bod 43).

3. Podniky a organizace sociální ekonomiky

3.1. Podniky a organizace sociální ekonomiky jsou integrovány prostřednictvím velké plurality subjektů, jež mají společné jádro, pokud jde o jejich identitu, se zásadami a hodnotami v oblasti jednání, které je charakterizuje jako svobodné a dobrovolné subjekty s demokratickými a participativními systémy správy vytvořené občanskou společností, jejichž prioritním cílem je uspokojit a vyřešit na základě solidárních kritérií potřeby osob a společenských skupin, kterých jsou součástí, spíše než odměnit investory kapitálu⁽⁶⁾. Jako příklad je třeba uvést, že organizace UNESCO uznala německá družstva coby nehmotné dědictví lidstva.

3.2. Kromě vlastních představitelů sociální ekonomiky a odborné literatury jsou subjekty tvořící sociální ekonomiku řádně vymezeny také orgány EU. V tomto směru vyniká usnesení Evropského parlamentu o sociální ekonomice (2008/2250(INI)) ze dne 25. ledna 2009, *Příručka pro satelitní účty podniků sociální ekonomiky: družstva a vzájemné pojišťovny* prosazovaná Evropskou komisí (2006), stanoviska EHSV⁽⁷⁾ a zpráva EHSV *Sociální ekonomika v Evropské unii*⁽⁸⁾. Všechny tyto dokumenty se shodují na identifikaci odvětví sociální ekonomiky, jež je tvořeno velkým počtem podniků a subjektů, „které vycházejí z nadřazenosti člověka nad kapitálem a zahrnují organizační formy, jako jsou družstva, vzájemné společnosti, nadace a sdružení, a rovněž novější formy sociálních podniků“ (závěry Rady Evropské unie ze dne 7. prosince 2015 s názvem „Podpora sociální ekonomiky jakožto jednoho z klíčových motorů hospodářského a sociálního vývoje v Evropě“)⁽⁹⁾.

4. Sociální ekonomika, evropská politika sousedství a globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky

4.1. Sociální ekonomika může hrát velmi významnou úlohu ve vnější činnosti EU. Historie sociální ekonomiky je historií úspěchů, nejen v Evropě, ale v četných sousedních zemích jihu a v rozsáhlých regionech Afriky. Tak to zdůraznila MOP ve svém doporučení č. 193 ze dne 20. června 2002 týkajícím se podpory družstev, neboť je považuje za jeden z pilířů hospodářského a sociálního rozvoje a domnívá se, že družstva díky svým hodnotám a systémům správy podporují nejkompletnější účast veškerého obyvatelstva na uvedeném rozvoji a posilují stabilitu, důvěru a sociální soudržnost.

4.2. Komise a Rada několikrát zdůraznily význam družstev a sociální ekonomiky ve vnější činnosti EU. Sdělení Komise ze dne 12. září 2012 („Kořeny demokracie a udržitelný rozvoj: spolupráce Evropské unie s občanskou společností v oblasti vnějších vztahů“) tak poukazuje na úlohu družstev coby významných aktérů občanské společnosti, kteří „se zasazují zejména o podporu podnikání a vytváření pracovních míst mobilizací společenství na nejnižší úrovni“. Rada zase v agendě na období po roce 2015 přiznává sociální ekonomice významnou úlohu při vytváření pracovních míst a podpoře udržitelného rozvoje (bod 43 uvedené agendy).

4.3. Globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie považuje za své dvě hlavní priority bezpečnost EU a investice do odolnosti států a společností ležících na východ od Evropy a na jih směrem ke střední Africe.

⁽⁵⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru z vlastní iniciativy Agenda 2030 – Odhodlání Evropské unie globálně podporovat udržitelný rozvoj (Úř. věst. C 34, 2.2.2017, s. 58).

⁽⁶⁾ Zásady a hodnoty založené na družstevních zásadách, které stanovil Mezinárodní družstevní svaz (Manchester, 1995).

⁽⁷⁾ Mimo jiné stanovisko EHSV z vlastní iniciativy k tématu Různé typy podniků (Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 22).

⁽⁸⁾ Zpráva Monzóna a Chavese ze střediska CIRIEC: 2012.

⁽⁹⁾ Pracovní dokument z roku 2011 s názvem „Sociální a solidární ekonomika: naše společná cesta k důstojné práci“.

4.4. EPS představuje klíčový prvek pro zajištění priorit stanovených v globální strategii zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie. Tato strategie má za to, že jedna z priorit vnější činnosti spočívá v *investicích do odolnosti* států a společností ležících na východ od Evropy a na jih směrem ke střední Africe, a to co se týče zemí v rámci EPS i mimo ni.

4.5. Upevnění odolných států v evropském prostředí, které je prioritou vnější činnosti EU, není možné zaručit bez silných, stmelených a odolných společností. Sociální ekonomika založená na podnicích vytvořených lidmi a pro lidi představuje živý projev občanské společnosti. Podniky sociální ekonomiky jsou výsledkem občanských iniciativ kolektivního podnikání, které začleňují hospodářské a sociální cíle do společného projektu, díky němuž se lidé stávají odpovědnými za svůj vlastní osud a jeho hlavními představiteli a jenž jim umožňuje zlepšit své životní podmínky a posílit naděje do budoucnosti. To je nejlepší zárukou pro upevnění odolných států ve východní Evropě a na jihu, v dalších zemích v rámci EPS a mimo ni, jak stanoví globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky EU. A jde o nejlepší záruku, jak z dlouhodobého hlediska zajistit udržitelnost a úspěch první z pěti velkých priorit vnější činnosti EU, kterou je *bezpečnost našeho společného obydlí, Evropy*, a zabránit tedy všem procesům radikalizace.

4.6. Vnější rozměr sociální ekonomiky může být nesmírně užitečný pro tvorbu pracovních míst s právy v zemích s vysokým procentním podílem stínové ekonomiky nebo v zemích nacházejících se v procesu transformace svého ekonomického modelu. Rovněž pro to, aby se zabránilo uzavírání podniků tím, že se jich ujmou pracovníci na základě právní a organizační formy v podobě družstva.

5. Sociální ekonomika a obchodní a investiční politika EU

5.1. Obchodní politika je jedním z pilířů vnější činnosti EU. Organizovaná občanská společnost se účastní různých dohod EU s ostatními zeměmi nebo regiony světa (obchodních dohod, dohod o partnerství či o hospodářském partnerství) prostřednictvím smíšených poradních výborů a interních poradních skupin, které uvedené dohody navazují. EHSV doporučuje, aby se účast sociální ekonomiky, která se již podílí na několika z těchto dohod, stala běžnou a aby byla pevnou součástí všech těchto dohod; a navrhuje, aby to v rámci kapitol těchto dohod týkajících se udržitelného rozvoje sloužilo k využití zkušeností sociální ekonomiky při tvorbě podniků s hodnotami a charakteristikami vlastními sociální ekonomice. A aby se organizace sociální ekonomiky pravidelně zapojovaly do interních poradních skupin občanské společnosti stanovených v těchto kapitolách a do obchodních misí podporovaných Komisí ve třetích zemích.

5.2. Účast sociální ekonomiky na smíšených poradních výborech a interních poradních skupinách může přispět k upevnění znalostí, vazeb a spolupráce v rámci sociální ekonomiky mezi různými regiony. Jako je tomu již například mezi sociální ekonomikou EU a jejími příslušnými protějšky v Latinské Americe a na jižním pobřeží Středomoří.

5.3. EPS přidělila v období let 2014–2016 prostřednictvím svého evropského nástroje sousedství 15,4 miliardy EUR na dosažení svých cílů. EEIP⁽¹⁰⁾, jenž poskytuje globální rámec pro zvýšení investic v Africe a v sousedních zemích EU, může být vhodným nástrojem na podporu sociální ekonomiky v těchto zeměpisných oblastech.

5.4. V listopadu 2017 se uskuteční pátý summit Afrika-EU, který bude nově definovat a dále rozvíjet partnerství mezi Afrikou a EU⁽¹¹⁾. Komise by měla usnadnit účast sociální ekonomiky na strukturovaném dialogu, který bude podporovat s evropským a africkým soukromým sektorem v rámci platformy udržitelných podniků pro Afriku.

5.5. Komise uznala důležitou roli, kterou mohou hrát podniky a organizace sociální ekonomiky v rozvoji oběhového hospodářství, k němuž mohou „významně přispět“⁽¹²⁾. V Evropě existuje v této oblasti mnoho příkladů osvědčených postupů, zejména v oblasti obnovitelné energie.

5.6. Podniky a organizace sociální ekonomiky mohou na základě charakteristických znaků a hodnot hrát významnou roli u plánovaných investic v EEIP v oblasti obnovitelných zdrojů energie v Africe, a to na základě konkurenčních výhod vyplývajících z lepší řízení zdrojů, surovin a propojení s daným územím, což umožní tvorbu nových pracovních míst na místní úrovni, zejména pokud jde o mladé lidi a ženy. Přednostní podpora pro podniky sociální ekonomiky, jež jsou napojeny na oběhové hospodářství, umožní to, že hospodářský růst bude udržitelnější, sníží se jeho negativní

⁽¹⁰⁾ Sdělení Komise ze dne 14. září 2016 (COM(2016) 581 final).

⁽¹¹⁾ JOIN(2017) 17 final, 4.5.2017 (Nové podněty pro partnerství mezi EU a Afrikou).

⁽¹²⁾ COM(2015) 614 final, 2. prosince 2015.

environmentální dopad tím, že se zlepší řízení zdrojů a omezí těžba a znečištění.

5.7. Nástroj partnerství⁽¹³⁾ pro spolupráci s třetími zeměmi, který je zaměřen na rozvinuté a rozvojové země, by mohl poskytnout příležitost pro sociální ekonomiku EU v procesu její internacionalizace tím, že posílí konkurenceschopnost, inovace a výzkum.

5.8. Jak bylo několikrát poznamenáno, logika finančního trhu není uzpůsobena tak, aby podporovala rozvoj podniků a organizací sociální ekonomiky. Tradiční finanční nástroje pro podniky a organizace sociální ekonomiky nefungují, jsou zapotřebí nástroje speciálně uzpůsobené. Proto je možné skutečný potenciál podniků a organizací sociální ekonomiky uplatnit pouze tehdy, pokud bude přístup k financování součástí přizpůsobeného a zcela integrovaného finančního ekosystému⁽¹⁴⁾.

5.9. Konzultační skupina sociálního podnikání Evropské komise (GECES) rovněž vyjádřila, že je nezbytné, aby Komise přidělila „zvláštní přímé a nepřímé financování organizacím sociální ekonomiky, včetně podniků, které fungují v tomto odvětví, ve třetích zemích spolu s jejich vládami, a podpořila sociální finanční organizace“ (doporučení č. 13 zprávy GECES s názvem „Budoucnost sociální ekonomiky a podniků fungujících v tomto odvětví“).

5.10. V tomto ohledu by jak EPS tak i ostatní finanční nástroje měly systematicky přispívat k propagaci sociální ekonomiky, a to jak v rámci přístupových jednání s kandidátskými zeměmi, tak i s dalšími sousedními zeměmi, příjemci preferenčních dohod.

5.11. Komise nedávno vyvinula několik vnějších iniciativ, například v „Rámcové dohodě o partnerství mezi Evropskou komisí a Mezinárodním družstevním svazem na podporu družstevního sektoru na světové úrovni“, s cílem provést v letech 2016 až 2020 program, na který bylo poskytnuto osm milionů EUR. Jak EPS, tak globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky však podniky a organizace sociální ekonomiky přehlížejí, pokud jde o jejich výslovné zahrnutí coby podnikových aktérů do vnějších politik a programů EU, a nezvažují žádnou zvláštní položku financování pro podniky a organizace sociální ekonomiky mezi četnými finančními prostředky vyčleněnými pro EEIP a EFSF, a nezvažují také činnosti zaměřené na internacionalizaci evropských podniků.

5.12. Komise a sociální ekonomika by měly usnadnit zapojení G20 a G7 do podpory konkrétních politik na podporu podnikání a podniků sociální ekonomiky podporující začlenění (jak dokládá rámec pro podnikání podporující začlenění skupiny G20), které by lépe odrážely rozdíly v souboru hodnot, zásad a důvodů existence organizací, jak doporučuje GECES (doporučení č. 12).

5.13. Prostřednictvím ekonomické diplomacie je třeba podporovat úlohu sociální ekonomiky v rámci mezinárodních fór (UNTFSS, ILSSE, G20, G7, MOP atd.) a spolupráci s mezinárodními finančními institucemi, jako je GSG (Global Social Impact Investment Steering Group), například prostřednictvím účasti na akcích organizovaných ILSSE o financování.

6. Význam sociální ekonomiky pro dosažení cílů udržitelného rozvoje

6.1. Agenda OSN pro udržitelný rozvoj 2030 zahrnuje 17 cílů udržitelného rozvoje založených na třech pilířích – hospodářském, sociálním a environmentálním. Při jejich dosahování hraje sociální ekonomika významnou úlohu. Velký počet subjektů, které tvoří sociální ekonomiku, a průřezový charakter jejich právních forem ztěžují získání souhrnných údajů o činnosti sociální ekonomiky, ačkoli na základě dostupných údajů o družstvech, vzájemných společnostech a dalších podobných subjektech lze potvrdit, že sociální ekonomika a zejména družstva jsou hlavními faktory, které umožní dosáhnout cílů udržitelného rozvoje Agendy pro udržitelný rozvoj 2030.

6.2. S cílem přispívat ke sledování a přezkumu cílů udržitelného rozvoje by tato činnost měla zahrnovat pravidelnou zprávu o asociačních politikách mezi členskými státy a dalšími veřejnými orgány a sociální ekonomikou, včetně družstev, jež mají zásadní význam pro provádění cílů udržitelného rozvoje. Státy by měly být rovněž vybízeny k tomu, aby vypracovávaly údaje a statistiky.

⁽¹³⁾ Nařízení (EU) Evropského parlamentu a Rady č. 234/2014 ze dne 11. března 2014.

⁽¹⁴⁾ Průzkumné stanovisko EHSV Vytvoření finančního ekosystému pro sociální podniky (Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 152).

6.3. V rámci cíle snížení chudoby a udržitelného rozvoje hrají družstva hlavní úlohu v rozsáhlých regionech Afriky, Asie a Ameriky. Jde především o družstevní spořitelny a úvěrová družstva a zemědělsko-potravinářská družstva pro výrobu, zásobování a uvádění na trh (úloha, kterou zdůrazňuje organizace FAO). V zemích, jako je Tanzanie, Etiopie, Ghana, Rwanda nebo Srí Lanka, mají družstevní spořitelny a úvěrová družstva velký význam pro financování pracovních prostředků, provozního kapitálu nebo předmětů dlouhodobé spotřeby pro chudé lidi. Družstva uvedených zemí rovněž zaujímají vedoucí postavení v procesech emancipace žen⁽¹⁵⁾. V Africe bylo napočítáno 12 000 družstevních spořitel a úvěrových družstev s 15 miliony uživatelů v 23 zemích⁽¹⁶⁾.

6.4. Družstva a vzájemné společnosti jsou velice významné v oblasti zdraví, a to na celém světě jak v rozvinutých, tak v rozvíjejících se zemích. Na celém světě existuje více než 100 milionů rodin využívajících služeb zdravotnických družstev⁽¹⁷⁾.

6.5. Odvětvím, ve kterém družstva rozhodně přispívají k jednomu z cílů udržitelného rozvoje, je přístup k čisté vodě a k hygieně. V Bolívii (Santa Cruz de la Sierra) se nachází největší družstvo pro zásobování pitnou vodou na světě, které zásobuje 1,2 milionu osob vysoce kvalitní čistou vodou. Na Filipínách, v Indii a v různých afrických zemích zajišťují družstva pro zásobování vodou čistou vodu pro desítky tisíc domácností. V některých případech sami družstevníci vyhloubili studny a vytvořili místní skupiny, které je udržují. Ve Spojených státech amerických existuje okolo 3 300 družstev, která zajišťují vodu určenou k lidské spotřebě, ochraně proti požárům a zavlažování a služby odstraňování odpadních vod⁽¹⁸⁾.

6.6. Činnosti spočívající v poskytnutí vhodného obydlí a zlepšení nebezpečných chudinských čtvrtí nacházejí v družstvech velmi účinný nástroj. V Indii Národní federace bytových družstev podpořila spolu s chudými rodinami z městských oblastí 92 000 bytových družstev s 6,5 milionu členů a 2,5 milionu příbytků, které byly ve většině případů určeny pro rodiny s nízkými příjmy. V Keni Národní svaz bytových družstev podnítil program pro zlepšení nebezpečných chudinských čtvrtí, přičemž jejich obyvatele seskupil do družstev, aby získali přístup k důstojnému bydlení⁽¹⁹⁾.

6.7. Družstva představují cenný nástroj pro snížení zvýšeného procentního podílu neformální práce (50 % celkové práce na světě), která je vždy spojena s nedůstojnými životními a pracovními podmínkami. Iniciativy kolektivního podnikání spojené s družstvy přinášejí velkou společenskou hodnotu, která zvyšuje důstojnost a životní podmínky osob (důstojná práce), a reagují na model, jenž vytváří nejisté podmínky a nerovnost. Podniky a organizace sociální ekonomiky zastávají důležitou úlohu při posilování postavení nejzranitelnějších skupin, přičemž vyzdvihují ženy, mladé lidi a osoby se zdravotním postižením, a vytvářejí navíc udržitelné hospodářské příjmy a úspěšné sociální inovativní procesy.

6.8. Spolu s družstvy a vzájemnými společnostmi je nezbytné vyzdvihnout úlohu neziskových organizací, nevládních organizací, které jsou všechny nedílnou součástí sociální ekonomiky, v oblasti neziskového sektoru týkajícího se sociální činnosti. Tyto organizace mobilizují významné zdroje, mezi nimi zdroje dobrovolnické, které jim umožňují řídit služby sociální pomoci a zdravotnické, vzdělávací a další služby a v mnoha případech podporovat iniciativy v oblasti sociálního podnikání mezi místním obyvatelstvem.

6.9. Podnikatelské zkušenosti uvedené v předchozích bodech dokazují, že podnikový model sociální ekonomiky je inspirován systémem hodnot a participativní správou, díky nimž je obzvláště vhodný k vyřešení mnoha sociálních výzev, které jsou součástí cílů udržitelného rozvoje. Jak připomněl Evropský parlament, „k většině sociálních problémů by se mělo přistupovat na místní úrovni, aby se řešily praktické situace a problémy“⁽²⁰⁾. Je třeba zdůraznit úkol pracovní skupiny OSN pro sociální a solidární ekonomiku (UNTFSSSE) při prosazování sociální a solidární ekonomiky na světové úrovni, jakož i iniciativy Cooperatives Europe a projekt ACI-EU týkající se mezinárodního rozvoje prostřednictvím družstev.

⁽¹⁵⁾ ACI-OIT.

⁽¹⁶⁾ B. Fonteneau a P. Develtere, *African Responses to the Crisis through the Social Economy*.

⁽¹⁷⁾ ACI-OIT.

⁽¹⁸⁾ *Tamtéž*.

⁽¹⁹⁾ *Tamtéž*.

⁽²⁰⁾ Zpráva Evropského parlamentu o sociální ekonomice, 2008/2250(INI).

6.10. Vzhledem k tomu, že jsou pevně začleněny ve svých místních společenstvích, a jelikož jejich prioritou je uspokojit potřeby lidí, tyto podniky nepřesídlují, a účinně tak bojují proti odlivu obyvatel z venkovských oblastí a přispívají k rozvoji chudších regionů a obcí ⁽²¹⁾. Na této úrovni vyniká činnost Globálního fóra pro sociální ekonomiku (GSEF), které uspořádá své příští zasedání v EU (Bilbao, 2018).

6.11. Podnikový model sociální ekonomiky tak:

- vytváří bohatství ve venkovských a zaostalých zónách prostřednictvím tvorby a podpory podnikatelských iniciativ, které jsou hospodářsky životaschopné a udržitelné ze střednědobého a dlouhodobého hlediska;
- prosazuje a podporuje podnikatelské dovednosti a dovednosti v oblasti odborné přípravy a řízení podniků u sociálně vyloučených skupin a u obyvatelstva obecně, přičemž vytváří koordinační platformy na vnitrostátní úrovni;
- vytváří nástroje financování prostřednictvím úvěrových družstev nebo mikroúvěrů s cílem zaručit přístup k financování;
- zaručuje určité životní podmínky zranitelným skupinám prostřednictvím zlepšení přístupu k potravinám a základním sociálním službám, jako je zdravotnictví, vzdělávání, bydlení nebo čistá voda;
- usnadňuje snížení neformální práce prostřednictvím podnětí iniciativ kolektivního podnikání, pro něž družstva představují výborný nástroj; a
- přispívá k udržitelnému hospodářskému růstu tím, že snižuje negativní environmentální dopad.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽²¹⁾ COM(2004) 18 final, odstavec 4.3 (Podpora družstevních společností, není k dispozici v češtině).

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

527. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 5. A 6. ČERVENCE 2017

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění směrnice 2010/40/EU, pokud jde o dobu pro přijetí aktů v přenesené pravomoci

[COM(2017) 136 final – 2017/0060(COD)]

(2017/C 345/10)

Zpravodaj: **Jorge PEGADO LIZ**

Konzultace	Evropský parlament, 3. 4. 2017 Rada, 31. 3. 2017
Právní základ	Článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	7. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	124/1/3

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV bere na vědomí návrh Komise.

1.2. Výbor s tímto návrhem v zásadě souhlasí a vítá skutečnost, že Komise považovala za vhodné, aby přenesení pravomoci bylo prodlouženo na stanovené období a mohlo být obnoveno, pokud se Rada nebo Parlament nevysloví proti takovému obnovení, jak si to Výbor vždy přál.

2. Cíl návrhu

2.1. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/40/EU ze dne 7. července 2010⁽¹⁾ o rámci pro zavedení inteligentních dopravních systémů (ITS) v oblasti silniční dopravy a pro rozhraní s jinými druhy dopravy⁽²⁾ vyžaduje, aby pro akce ve čtyřech prioritních oblastech byly prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci přijaty specifikace.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 207, 6.8.2010, s. 1; Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 85.

⁽²⁾ Úř. věst. L 207, 6.8.2010, s. 1.

2.2. Směrnici byla Komisi svěřena pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci na omezenou dobu, a to do 27. srpna 2017. Od vstupu směrnice v platnost byly přijaty čtyři akty v přenesené pravomoci; pátý akt v přenesené pravomoci se zabývá poskytováním multimodálních informačních služeb o cestování v celé Unii.

2.3. V souvislosti s nedávno přijatou evropskou strategií týkající se spolupracujících inteligentních dopravních systémů ⁽³⁾ Komise v současné době spolupracuje s odborníky z členských států na stanovení právního a technického rámce na podporu zavádění spolupracujících inteligentních dopravních systémů. Kromě této práce je nutno stále se zabývat i několika dalšími akcemi ve čtyřech prioritních oblastech ⁽⁴⁾ směrnice, například specifikacemi a normami pro návaznost a interoperabilitu služeb v oblasti řízení provozu a nákladní dopravy (prioritní oblast II), specifikacemi pro jiné akce související s aplikacemi ITS pro bezpečnost silničního provozu a jeho ochranu před vnějšími hrozbami (prioritní oblast III) a definicemi nezbytných opatření pro integraci různých aplikací ITS do otevřené palubní platformy (prioritní oblast IV).

2.4. Aby mohla Komise přijmout další specifikace prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci, považuje za nezbytné, aby bylo přenesení pravomoci prodlouženo. Dále bude možná nutno aktualizovat specifikace, které již byly přijaty, aby odrážely technologický pokrok nebo zkušenosti s prováděním těchto specifikací v členských státech.

2.5. Komise proto navrhuje, aby se přenesení pravomoci prodloužilo o dobu pěti let ode dne 27. srpna 2017 a poté se automaticky prodloužilo o další pětileté období, pokud Evropský parlament nebo Rada nevysloví proti tomuto prodloužení námitku. Jediným cílem přezkoumávaného návrhu je tedy prodloužit přenesení pravomoci přijímat akty v přenesené pravomoci na Komisi o další pětileté období automaticky prodloužované o dobu pěti let, pokud Evropský parlament nebo Rada nevysloví proti tomuto prodloužení námitku, aniž by došlo ke změně cílů nebo oblasti působnosti směrnice o inteligentních dopravních systémech.

3. Souvislosti

3.1. Tento návrh Komise spadá do obecnějšího rámce jejího návrhu nařízení [COM(2016) 799 final], kterým se řada právních aktů stanovujících použití regulativního postupu s kontrolou přizpůsobuje článkům 290 a 291 SFEU a k němuž již EHSV vydal své stanovisko ⁽⁵⁾. Současně s tím, jak se lhůty stanovené pro přijetí aktů v přenesené pravomoci v různých platných legislativních nástrojích postupně chýlí ke konci, je třeba posoudit, zda je nutné původní lhůty prodloužit.

3.2. Komise informuje o studiích, které provedla, s cílem vyzdvihnout nutnost prodloužit (od srpna 2017) přenesení pravomoci, na jejímž základě může pro specifikace ITS přijímat akty v přenesené pravomoci. Jde zejména o:

- a) zprávu o provádění směrnice o inteligentních dopravních systémech z října 2014 ⁽⁶⁾;
- b) cílené konzultace, které se v nedávné době uskutečnily se skupinami zúčastněných stran, zejména Evropským výborem pro ITS a Evropskou poradní skupinou pro ITS.

4. Obecné připomínky

4.1. EHSV upozorňuje na své informační zprávy a stanoviska k aktům v přenesené pravomoci ⁽⁷⁾, jež byly shrnuty v jeho nedávném stanovisku k regulativnímu postupu s kontrolou ⁽⁸⁾, a připomíná hlavní myšlenky svého postoje.

4.2. EHSV má za to, že přenesení pravomoci musí být omezené ve všech svých prvcích, tedy na:

- a) určené cíle;
- b) přesný obsah;

⁽³⁾ Evropská strategie týkající se spolupracujících inteligentních dopravních systémů, milník na cestě ke spolupracujícím, propojeným a automatizovaným mobilitám [COM(2016) 766 final].

⁽⁴⁾ Viz příloha I směrnice.

⁽⁵⁾ INT/813 (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/transport/themes/its/road/action_plan/its_reports_en.htm.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 145; Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 104; INT/656 (informační zpráva).

⁽⁸⁾ INT/813 (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

c) výslovně vymezený dosah;

d) přesně ohraničené trvání.

4.3. Pokud jde zejména o dobu trvání, EHSV se vždy vyslovoval pro zásadu časově omezeného trvání, které lze případně obnovit na stejně dlouhou dobu, a to s výjimkou řádně odůvodněných případů.

4.4. EHSV konstatuje, že Komise v tomto návrhu stanovila dodatečné období pěti let počínaje 27. srpnem 2017, přičemž toto období bude moci být automaticky prodlouženo o stejně dlouhá období, pokud Evropský parlament nebo Rada nevysloví proti tomuto prodloužení námitku.

4.5. EHSV se domnívá, že tento návrh spojuje právní jistotu s pružností, která umožňuje zohlednit technologický vývoj a přijmout v přiměřené lhůtě technické, funkční a organizační specifikace nezbytné pro řádné fungování směrnice ITS v oblasti silniční dopravy, a zasluhuje si tak jeho souhlas.

4.6. EHSV se rovněž domnívá, že v případě, že by přenesení pravomoci na Komisi nebylo prodlouženo, ohrozilo by to celounijní integrované a koordinované zavádění interoperabilních inteligentních dopravních systémů v silniční dopravě a jejich rozhraní s jinými druhy dopravy, především v návaznosti na sdělení COM(2016) 766 final⁽⁹⁾.

4.7. Bude nicméně nutné, aby Komise v rámci přípravné činnosti vedla odpovídající konzultace, a to i na odborné úrovni, a aby tyto konzultace probíhaly v souladu se zásadami stanovenými v interinstitucionální dohodě o zdokonalení tvorby právních předpisů ze dne 13. dubna 2016. Zejména v zájmu zajištění rovné účasti na vypracovávání aktů v přenesené pravomoci musí Evropský parlament a Rada obdržet veškeré dokumenty současně s odborníky z členských států, přičemž odborníci těchto dvou orgánů musejí mít systematicky přístup na zasedání odborných skupin Komise, jež se věnují přípravě aktů v přenesené pravomoci.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽⁹⁾ Evropská strategie týkající se spolupracujících inteligentních dopravních systémů, milník na cestě ke spolupracujícím, spojeným a automatizovaným mobilním, 30. listopadu 2016. Stanovisko EHSV TEN/621 (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o posílení postavení orgánů pro hospodářskou soutěž v členských státech tak, aby mohly účinněji prosazovat pravidla, a o zajištění řádného fungování vnitřního trhu

[COM(2017) 142 final – 2017/0063 (COD)]

(2017/C 345/11)

Zpravodaj: **Juan MENDOZA CASTRO**

Konzultace	Evropský parlament, 26. 4. 2017 Rada, 27. 3. 2017
Právní základ	Článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	130/0/2

1. Závěry a doporučení

- 1.1. EHSV vítá návrh Komise, který považuje za nezbytné opatření k účinnému prosazování nařízení (ES) č. 1/2003.
- 1.2. Ačkoli přetrvávají rozdíly, došlo prostřednictvím dobrovolné harmonizace k výraznému sblížení režimů různých členských států, přičemž jako reference byly použity normy EU.
- 1.3. Systém zahájení řízení (*case allocation*) v rámci Evropské sítě pro hospodářskou soutěž musí zabránit možné duplicitě činností v různých členských státech.
- 1.4. EHSV navrhuje zvážit v budoucnu regulaci obsahu občanského a správního práva pomocí nařízení.
- 1.5. Politika hospodářské soutěže musí zaručit rovné příležitosti. EHSV poukazuje na to, že je důležité, aby vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž měly právní prostředky a nástroje k boji proti tajným kartelům, a zdůrazňuje vážné škody, které způsobuje zneužívání dominantního postavení.
- 1.6. Dodržování **základních práv** vyšetřovaných stran musí být slučitelné s plným uplatňováním článků 101 a 102 SFEU.
- 1.7. EHSV vyjadřuje znepokojení ohledně vážných nedostatků v oblasti **nezávislosti a zdrojů** vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž, které jsou v současnosti zjišťovány v mnoha členských státech. Je zásadní, aby vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž byly skutečně nezávislé na úřadech, proto musí řídicí funkce těchto orgánů zastávat nezávislí experti s uznanou odbornou praxí. Jejich personál musí být stabilní a mít přiměřenou odbornou přípravu.
- 1.8. Škody způsobené protisoutěžním jednáním jsou v mnoha případech obtížně napravitelné, či je dokonce nelze napravit vůbec, proto EHSV doporučuje, aby se pravomoci přidělené vnitrostátním orgánům pro hospodářskou soutěž uplatňovaly rovněž v preventivních opatřeních.
- 1.9. Výbor již uvedl, že výše **peněžitých sankcí** „by měla subjekty odrazovat a že by se sankce měly v případě opakovaného porušení pravidel zvyšovat“, a souhlasí s tím, že schopnost orgánů odpovědného za prosazování sankcionovat je ústředním prvkem politiky v oblasti hospodářské soutěže.
- 1.10. Zkušenost Komise, která obvykle prosazuje opatření **shovívavosti**, je možné považovat za pozitivní, a jejich jednotné prosazování vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž je důležité pro to, aby existovalo skutečné evropské právo hospodářské soutěže. Shovívavost by však neměla bránit tomu, aby poškozené strany (včetně spotřebitelů) obdržely náhradu za vzniklé škody prostřednictvím kolektivních žalob.

1.11. V důsledku nadnárodní povahy činností vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž je nezbytná jejich **vzájemná pomoc**.

1.12. Při provádění směrnice se musí **pozastavení promlčecích lhůt** přizpůsobit obecným pravidlům předpisů členských států.

1.13. Je vhodné přiznat vnitrostátním orgánům pro hospodářskou soutěž **pravomoc vést vlastní soudní spor**, neboť absence této pravomoci brání v některých členských státech jejich efektivitě.

1.14. EHSV poukazuje na to, že je důležité, aby vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž mohly využít veškeré druhy **důkazů** bez ohledu na nosič, na němž jsou uloženy.

1.15. Vzhledem k nedostatečným znalostem většiny občanů, pokud jde o právní předpisy v oblasti hospodářské soutěže, jsou zapotřebí informační kampaně.

2. Návrh Komise

2.1. Při prosazování pravidel EU v oblasti hospodářské soutěže jsou nezbytnými partnery Evropské komise členské státy EU. Od roku 2004 jsou vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž v členských státech EU nařízením Rady (ES) č. 1/2003 zmocněny k uplatňování pravidel EU v oblasti hospodářské soutěže spolu s Komisí. Po dobu více než deseti let prosazují Komise i vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž pravidla EU v oblasti hospodářské soutěže v úzké spolupráci s Evropskou sítí pro hospodářskou soutěž. Evropská síť pro hospodářskou soutěž byla výslovně za tímto účelem zřízena v roce 2004.

2.2. Prosazování pravidel EU v oblasti hospodářské soutěže ze strany Komise i vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž je nezbytným prvkem při vytváření otevřeného, konkurenčního a inovativního vnitřního trhu a má zásadní význam pro tvorbu pracovních příležitostí a růstu v důležitých hospodářských odvětvích, zejména v odvětví energetiky a telekomunikací, v digitálním odvětví a v odvětví dopravy.

2.3. Pravidla EU v oblasti hospodářské soutěže patří k určujícím znakům vnitřního trhu: je-li hospodářská soutěž narušena, nemůže vnitřní trh plně realizovat svůj potenciál a vytvářet vhodné podmínky pro trvalý hospodářský růst. Klíčovým aspektem vytvoření hlubšího a spravedlivějšího vnitřního trhu je zajištění účinného prosazování pravidel vnitřního trhu ve prospěch občanů.

2.4. Prosazování pravidel EU v oblasti hospodářské soutěže se nyní uskutečňuje v měřítku, jehož by Komise sama nebyla nikdy schopna dosáhnout. Komise obvykle šetří praktiky narušující hospodářskou soutěž nebo dohody ovlivňující hospodářskou soutěž ve třech či více členských státech nebo v případě, je-li to vhodné ke stanovení celoevropského precedentu. Vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž mají obvykle vhodné předpoklady k tomu, aby jednaly v případě významného ovlivnění hospodářské soutěže na jejich území. Vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž mají odborné znalosti týkající se způsobu fungování trhů v jejich členském státě.

2.5. S ohledem na účinnější prosazování pravidel EU v oblasti hospodářské soutěže ze strany vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž existuje nevyužitý potenciál. Nařízením (ES) č. 1/2003 se nezabývá prostředky a nástroji, jejichž prostřednictvím uplatňují vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž pravidla EU v oblasti hospodářské soutěže, a mnoho těchto orgánů nemá veškeré prostředky a nástroje, které jsou zapotřebí k účinnému prosazování článků 101 a 102 SFEU.

2.6. Tyto nedostatky a omezení nástrojů a záruk vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž znamenají, že se podniky podílející se na praktikách narušujících hospodářskou soutěž mohou setkávat s velmi rozdílnými výsledky řízení v závislosti na členských státech, v nichž působí: někdy nemusí vůbec podléhat prosazování podle článku 101 nebo článku 102 SFEU, nebo je toto prosazování neúčinné, například kvůli skutečnosti, že nelze získat důkazy o praktikách narušujících hospodářskou soutěž nebo že se podniky mohou vyhnout odpovědnosti za pokuty. Nestejné prosazování pravidel EU v oblasti hospodářské soutěže narušuje hospodářskou soutěž na vnitřním trhu a oslabuje systém decentralizovaného prosazování, který byl zaveden nařízením (ES) č. 1/2003.

2.7. Komise se proto domnívá, že je zapotřebí legislativní návrh s dvojím strategickým cílem:

— právní základ v podobě článku 103 SFEU má umožnit vnitrostátním orgánům pro hospodářskou soutěž účinněji provádět zásady EU v oblasti hospodářské soutěže, přičemž jim poskytuje nezbytné záruky týkající se nezávislosti, zdrojů a pravomocí,

— právní základ v podobě článku 114 SFEU má posílit vnitřní trh a odstranit vnitrostátní překážky, které vnitrostátním orgánům pro hospodářskou soutěž brání účinně prosazovat pravidla, aby se tak zabránilo narušení hospodářské soutěže a dosáhlo se jednotného prosazování pravidel, což bude přínosem pro spotřebitele a podniky.

2.8. Možnost vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž poskytovat si účinně vzájemnou pomoc mimoto zajistí rovnější podmínky a zaručí úzkou spolupráci v rámci Evropské sítě pro hospodářskou soutěž.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV vítá návrh Komise, který považuje za nezbytné opatření k účinnému prosazování nařízení (ES) č. 1/2003. Ustanovení evropského systému pro hospodářskou soutěž vyžaduje odstranění překážek a nedostatků bránících plnému prosazování článků 101 a 102 SFEU, které v současnosti existují v některých členských státech.

3.2. Decentralizace prosazování pravidel v oblasti hospodářské soutěže vyplývající z nařízení (ES) č. 1/2003 nevedla oproti tomu, jak se s obavami očekávalo, k rozříštění prováděcích pravomocí politiky hospodářské soutěže. Ačkoli přetrvávají rozdíly, došlo prostřednictvím dobrovolné harmonizace k výraznému sblížení režimů různých členských států, přičemž jako reference byly použity normy EU ⁽¹⁾.

3.3. EHSV zdůrazňuje, že vlivem existence souběžných pravomocí – EU a členských států – bude v určitých případech nutné usilovat o přizpůsobení zákonů a vnitrostátních institucí. Systém zahájení řízení (*case allocation*) v rámci Evropské sítě pro hospodářskou soutěž musí v každém případě zabránit možné duplicitě činností v různých členských státech.

3.4. Komise se domnívá, že směrnice je vhodným nástrojem, neboť respektuje „právní tradice a institucionální specifika členských států“. Cíl dosáhnout jednotného a soudržného prosazování pravidel ze strany vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž – zejména co se týče katalogu sankcí (kapitola V) a ochrany před pokutami nebo jejich snížení (kapitola VI) – však vyžaduje překonat velkou rozmanitost, která v současnosti existuje. EHSV proto navrhuje zvážit v budoucnu regulaci obsahu občanského a správního práva pomocí nařízení a současně ponechat členským státům úplnou nezávislost, pokud jde o trestní právo.

3.5. Politika hospodářské soutěže musí zaručit rovné příležitosti. EHSV poukazuje na to, že je důležité, aby vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž měly dostatečné právní prostředky a nástroje k boji proti tajným kartelům (definovaným v čl. 2 bodě 9 návrhu), a zdůrazňuje také vážné škody, které zneužívání dominantní pozice – obvykle ze strany velkých podniků nebo jejich sdružení – způsobuje jiným podnikům (zejména malým a středním podnikům), spotřebitelům a uživatelům.

3.6. Členské státy musí vzhledem k nedostatečným znalostem většiny občanů, pokud jde o právní předpisy v oblasti hospodářské soutěže, zvážit provádění informačních kampaní.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Základní práva

4.1.1. Návrh Komise uvádí obecné zásady práva Unie a Listinu základních práv Evropské unie ⁽²⁾, a proto tato záruka zahrnuje dodržování práv podniků na obhajobu, svobodu podnikání, právo na vlastnictví, na řádnou správu a na účinnou právní ochranu (články 16, 17, 41 a 47 Listiny).

4.1.2. EHSV připomíná, že s uznáním širokých pravomocí, které musí mít vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž pro výkon svých funkcí, se pojí stanovení ochrany a záruk práv vyšetřovaných stran a že musí být v souladu s plným prosazováním článků 101 a 102 SFEU. Prosazování těchto záruk musí zajistit vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž a případně vnitrostátní soudy. Podle judikatury Soudního dvora Evropské unie je obecnou zásadou práva Unie presumpce nevinny (čl. 48 odst. 1 Listiny), kterou musí členské státy při uplatňování práva hospodářské soutěže dodržovat ⁽³⁾. Evropský soud pro lidská práva potvrdil uplatňování článku 6 Evropské úmluvy o lidských právech (právo na spravedlivý proces) ⁽⁴⁾ a vyjádřil se k legitimitě Komise ⁽⁵⁾ a k zásadě zákazu dvojího trestu ⁽⁶⁾ během řízení týkajících se hospodářské soutěže.

⁽¹⁾ An academic View on the Role and Powers of National Competition Authorities, Evropský parlament, 2016.

⁽²⁾ Rozsudek ve věci Karlsson a další, C-292/97, bod 37.

⁽³⁾ Rozsudky ve věcech Eurus C-74/14, bod 38, E.ON Energie v. Komise C 89/11 P, bod 72 a VEBIC C 439/08, bod 63.

⁽⁴⁾ Věc Menarini Diagnostics S.R.L. v. Itálie.

⁽⁵⁾ C-12/03 P Komise v. Tetra Laval (2005).

⁽⁶⁾ Věc Menarini Diagnostics S.R.L. v. Itálie.

4.2. *Nezávislost a zdroje*

4.2.1. Záruka nezávislosti znamená vykonávat pravomoci „nestranně a v zájmu účinného a jednotného prosazování“ pravidel (čl. 4 odst. 1).

4.2.2. Od členských států se bude vyžadovat, aby zajistily, že zaměstnanci a členové rozhodovacích subjektů vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž budou vykonávat své funkce (čl. 4 odst. 2):

- nezávisle na politických a jiných vnějších vlivech,
- aniž by vyžadovali nebo přijímali pokyny od vlády či jiného veřejného nebo soukromého subjektu,
- za zdržení se jakéhokoli jednání, které není slučitelné s výkonem jejich funkcí,
- kromě toho
 - mohou být propuštěni pouze tehdy, pokud přestali splňovat podmínky nezbytné k výkonu své funkce nebo se podle vnitrostátního práva dopustili závažného pochybení,
 - důvody propuštění by měly být ve vnitrostátních právních předpisech stanoveny předem,
 - nesmí být propuštěni z důvodů spojených s plněním jejich funkcí a výkonem jejich pravomocí.

4.2.3. EHSV vyjadřuje znepokojení ohledně vážných nedostatků v tomto ohledu, které jsou podle Komise v současnosti zjišťovány v mnoha členských státech. Vhodné lidské, finanční a technické zdroje (článek 5) jsou pro to, aby vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž plnily své funkce, zásadní. Nezávislost znamená podstatnou samostatnost ve struktuře státu⁽⁷⁾, což nevylučuje:

- soudní přezkum,
- informování parlamentu,
- pravidelné zprávy o činnostech,
- sledování jeho rozpočtových přidělů.

4.2.4. EHSV považuje za zásadní, aby vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž byly skutečně nezávislé na úřadech. Proto musí řídicí funkce těchto orgánů zastávat nezávislí experti s uznanou odbornou praxí. Jejich personál musí být stabilní a mít přiměřenou odbornou přípravu.

4.3. *Pravomoci*

4.3.1. Pravomoci, které musí mít vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž (články 6 a 11), zahrnují:

- **kontrolu podnikatelských prostor bez předchozího oznámení a se soudním příkazem nebo bez něj v závislosti na právních předpisech daného členského státu**, což znamená minimálně právo vstupovat do „prostor, na pozemky a do dopravních prostředků podniků“, kontrolovat účetní knihy a ostatní obchodní záznamy, kopírovat nebo získávat „v jakékoli formě“ kopie, „zapečetit jakékoli podnikatelské prostory a účetní knihy nebo záznamy“ a požádat o vysvětlení. V případě zamítnutí správní nebo soudní kontroly ze strany podniku si mohou „orgány vyžádat potřebnou pomoc od policie nebo rovnocenného prosazovacího orgánu“, což „si lze vyžádat rovněž jako zajišťovací opatření“;
- **kontrolu ostatních prostor bez předchozího oznámení se soudním příkazem**, která se dohodne, pokud existuje „důvodné podezření“, že existují prvky, které mohou být významné pro závažné porušení článků 101 nebo 102 SFEU;
- **žádosti o informace**;
- **příkaz k ukončení zjištěného protiprávního jednání**;

⁽⁷⁾ UNCTAD (2008). Independence and accountability of competition authorities.

- **uložení předběžných opatření**, které se uplatní „v naléhavých případech, kdy hrozí vážné a nenapravitelné poškození hospodářské soutěže“, a „na základě zjištění zjevného porušení“ předpisů. Opatření platí určitou dobu a může být prodlouženo;
- **ustavení závazné povahy závazků nabídnutých podniky**.

4.3.2. Škody způsobené protisoutěžním jednáním jsou v mnoha případech obtížně napravitelné, či je dokonce nelze napravit vůbec, proto EHSV doporučuje, aby se pravomoci přidělené vnitrostátním orgánům pro hospodářskou soutěž uplatňovaly rovněž v preventivních opatřeních.

4.4. Pokuty za protiprávní jednání a penále

4.4.1. „Účinné, přiměřené a spravedlivé“ **pokuty za protiprávní jednání** se mohou uplatnit, pokud dojde „úmyslně nebo z nedbalosti“ k určitému jednání: nepodrobení se kontrole, porušení pečeti, uvedení nesprávné nebo zavádějící odpovědi či nepravdivé informace nebo porušení předběžných opatření. **Penále** zahrnují domnělá opomenutí, jako je mimo jiné odmítnutí podrobit se kontrole (články 12 a 15).

4.4.2. V souladu s obvyklým kritériem sankčního práva zohlední pokuty, které stanoví členské státy, „závažnost protiprávního jednání i dobu jeho trvání“, přičemž maximální výše pokut nesmí být „nižší než 10 % celkového celosvětového obrátu“ daného podniku „za hospodářský rok, který předchází přijetí rozhodnutí“ (čl. 13 odst. 1 a článek 14). Stanoví se různé možnosti odpovědnosti za úhradu v případech sdružení podniků (čl. 13 odst. 2).

4.4.3. Je třeba zdůraznit, že solidární rozšíření odpovědnosti za úhradu pokut na všechny členy sdružení nebo skupin podniků (čl. 13 odst. 2) zaplňuje mezeru v současné legislativě⁽⁸⁾.

4.4.4. Oblast návrhu zahrnuje pouze podniky, na něž se mohou uplatnit správní sankce. Jednání, která by mohla představovat trestný čin, jsou v pravomoci členských států. Soudní dvůr Evropské unie se již vyslovil ke slučitelnosti správních a trestních sankcí⁽⁹⁾.

4.4.5. Výbor uvedl, že výše peněžitých sankcí „by měla subjekty odrazovat a že by se sankce měly v případě opakovaného porušení pravidel zvyšovat“⁽¹⁰⁾, a souhlasí s tím, že schopnost orgánu odpovědného za prosazování sankcionovat je ústředním prvkem politiky v oblasti hospodářské soutěže. Vyjadřuje kromě toho své znepokojení ohledně toho, že právo hospodářské soutěže není v současnosti kvůli velkým rozdílům v právních předpisech a struktuře vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž prosazováno dostatečně.

4.5. Ochrana před pokutami nebo jejich snížení (shovívavost)

4.5.1. Členským státům se svěřuje pravomoc stanovit důvody a řízení za účelem ochrany před pokutami nebo jejich snížení, avšak v rámci, který je podrobně vysvětlen a zahrnuje:

- podmínky pro přiznání ochrany (článek 16) a snížení (článek 17),
- podmínky pro uplatnění těchto opatření (článek 18),
- formu žádostí (článek 19),
- rezervaci pořadí formální žádosti o ochranu (článek 20),
- zjednodušené žádosti, pokud se předkládají souběžně Komisi a vnitrostátnímu orgánu pro hospodářskou soutěž (článek 21),
- záruky pro ty, kteří žádají o ochranu (článek 22).

⁽⁸⁾ Rozsudek ve věci Akzo Nobel NV v. Komise, C-97/08 P, body 45 a 77.

⁽⁹⁾ Rozsudek ze dne 26. 2. 2013 ve věci C-617/10, Åkerberg Fransson.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko Zpráva o politice hospodářské soutěže v roce 2014 (Úř. věst. C 71, 24.2.2016, s. 33).

4.5.2. Odůvodnění návrhu spočívá v tom, že vzhledem k tomu, že jsou tyto nástroje klíčové pro odhalování tajných kartelů, vytvářejí velké rozdíly, které existují mezi vnitrostátními právními předpisy a jejich účinným uplatňováním, právní nejistotu, oslabují pobídky pro způsobilost k ochraně a vedou k neúčinnosti politiky hospodářské soutěže v EU. Kromě toho se má za to, že členské státy neuplatňují vzorový program, který vypracovala Evropská síť pro hospodářskou soutěž⁽¹⁾, jehož základní aspekty budou začleněny do nového nařízení.

4.5.3. Pro EHSV je jednotné uplatňování opatření shovívavosti ze strany vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž důležité kvůli tomu, aby existovalo skutečné evropské právo hospodářské soutěže, a zkušenost Komise, která tento typ opatření obvykle uplatňuje⁽²⁾, lze považovat za pozitivní. Shovívavost by však neměla bránit tomu, aby poškozené strany (včetně spotřebitelů) obdržely náhradu za vzniklé škody prostřednictvím kolektivních žalob.

4.6. **Vzájemná pomoc**

4.6.1. Spolupráce mezi vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž vyžaduje s ohledem na nové pravomoci, které jim svěřuje tento návrh, pomoc a podporu během kontroly (článek 23), což členskými státy ukládá povinnost zaručit oznámení předběžných námitek (článek 24) a splnit žádosti o výkon rozhodnutí (článek 25). Vymezuje se pravomoci v oblasti sporů (článek 26).

4.6.2. Vzhledem k nadnárodní povaze politiky hospodářské soutěže považuje EHSV za nezbytné tyto povinnosti uložit.

4.7. **Pozastavení běhu promlčecích lhůt pro uložení pokut**

4.7.1. Návrh Komise zvažuje dvě zvláštní možnosti pozastavení těchto lhůt: „po dobu trvání řízení u vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž ostatních členských států nebo u Komise v souvislosti s protiprávním jednáním týkajícím se stejné dohody, rozhodnutí sdružení podniků nebo jednání ve vzájemné shodě“ (čl. 27 odst. 1), a pokud existuje řízení u odvolacího soudu (čl. 27 odst. 2).

4.7.2. EHSV poukazuje na to, že se při provádění směrnice musí řešit možný rozpor s rámci, které stanoví rovněž možnosti přerušování lhůt v případě soudních žalob.

4.8. **Pravomoc vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž vést vlastní soudní spor**

4.8.1. Podle návrhu mají mít vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž procesní způsobilost podat žalobu přímo soudnímu orgánu a mají mít samy o sobě plné právo účastnit se řízení jako státní zástupce nebo žalovaný a požívat stejných práv jako ostatní strany řízení (článek 28).

4.8.2. EHSV se domnívá, že absence této pravomoci v současnosti ztěžuje jednání vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž v některých členských státech⁽³⁾, a proto je nezbytné ji ustavit, aby mohly plnit požadavky, které jim ukládá politika EU v oblasti hospodářské soutěže.

4.9. **Přípustnost důkazů u vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž⁽⁴⁾**

4.9.1. EHSV poukazuje na to, že je důležité, aby vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž mohly jako důkaz využít „dokumenty, ústní prohlášení, záznamy a veškeré jiné předměty obsahující informace bez ohledu na nosič, na němž jsou tyto informace uloženy“ (článek 30).

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁾ Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (Úř. věst. C 298, 8.12.2006, s. 17).

⁽²⁾ Viz Thompson Reuters. Cartel leniency in EU: overview. Příklady snížení a prominutí, které uplatnila Komise: Riberebro 50 % (Úř. věst. C 298, 8.12.2006, s. 17), Hitachi 30 %, a další, Philipps – prominutí, Hitachi 50 %, Schenker a další 55 % – 40 %; DHL – imunita (C-428/14, DHL v. AGCM), Eberspächer 45 % a Webasto – imunita.

⁽³⁾ Vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž Německa („Bundeskartellamt“) ve své odpovědi na dotazník Komise uvedl tento nedostatek jako jednu z příčin „výrazně nefunkčního“ systému.

⁽⁴⁾ Omezení týkající se používání informací (čl. 29 odst. 1). Komise sdělila, že znění tohoto článku možná přezkoumá.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o přeshraniční výměně kopií některých děl a jiných předmětů, které jsou chráněny autorským právem a právy s ním souvisejícími, v přístupném formátu mezi Uníí a třetími zeměmi, z nichž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení

[COM(2016) 595 final – 2016/0279 (COD)]

(2017/C 345/12)

Zpravodaj: **Pedro ALMEIDA FREIRE**

Konzultace	Rada, 5. 4. 2017 Evropský parlament, 28. 6. 2017
Právní základ	články 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	215/3/8

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV souhlasí s kompromisním návrhem, který předložilo předsednictví a díky němuž je možné rychle ratifikovat Marrákešskou smlouvu ⁽¹⁾.

1.2. Výbor očekává, že EU začne rychle provádět Marrákešskou smlouvu, která je důležitá a nezbytná k tomu, aby mnoha evropským občanům, kteří jsou nevidomí, zrakově postižení nebo mají jinou poruchu čtení, umožnila přístup k většímu počtu dostupných děl, čímž se jim otevrou dveře ke kultuře, vzdělávání, zaměstnání, a tedy ke skutečnému sociálnímu začlenění.

1.3. Výbor podporuje návrh nařízení ⁽²⁾ i návrh směrnice ⁽³⁾ na provedení Marrákešské smlouvy, neboť stanoví povinnou výjimku a zaručí, aby se tyto kopie v přístupných formátech vytvářely a vyměňovaly na jednotném trhu i mimo EU.

1.4. Výbor vítá, že cílem je umožnit přeshraniční výměnu těchto kopií mezi EU a třetími zeměmi, které jsou smluvními stranami Marrákešské smlouvy.

1.5. Hodnocení provádění Marrákešské smlouvy v EU by mělo být uskutečněno v přiměřené době.

2. Návrhy Komise a předsednictví

2.1. Komise návrh nařízení přijala dne 14. září 2016 jako součást balíčku týkajícího se autorských práv ⁽⁴⁾, jenž navrhuje soubor legislativních opatření se čtyřmi cíli:

— zaručit v EU širší on-line přístup k obsahu a oslovit nové publikum,

⁽¹⁾ Marrákešská smlouva o usnadnění přístupu k vydaným dílům pro osoby nevidomé, zrakově postižené nebo s jinou poruchou čtení.

⁽²⁾ COM(2016) 595 final.

⁽³⁾ COM(2016) 596 final.

⁽⁴⁾ COM(2016) 593 final, COM(2016) 594 final, COM(2016) 596 final (Úř. věst. C 125, 21.4.2017, s. 27).

- přizpůsobit určité výjimky digitálnímu a přeshraničnímu prostředí,
- podpořit dobře fungující a spravedlivý trh s autorskými právy,
- umožnit osobám nevidomým, zrakově postiženým nebo s jinou poruchou čtení lepší přístup k dílům nebo jinému předmětu ochrany.

2.2. Prostřednictvím tohoto nařízení Komise navrhuje právní předpis k provedení Marrákešské smlouvy o usnadnění přístupu k vydaným dílům pro osoby nevidomé, zrakově postižené nebo s jinou poruchou čtení.

2.3. Marrákešská smlouva byla přijata v roce 2013 v rámci Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) a jejím cílem je usnadnit dostupnost knih a dalších tištěných materiálů v přístupných formátech a jejich přeshraniční výměnu po celém světě. Unie⁽⁵⁾ ji podepsala v dubnu 2014.

2.4. Navrhovaná opatření jsou důležitá k tomu, aby se v souladu s Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením (UNCPRD)⁽⁶⁾ zajistilo, že autorská práva nebudou představovat bezdůvodnou nebo diskriminační překážku pro plnou účast všech občanů ve společnosti. Rovněž umožní vyměňovat kopie v přístupném formátu v rámci EU a s třetími zeměmi, které jsou smluvními stranami smlouvy, a vyhnout se zdvojení práce a plýtvání zdroji.

2.5. Ratifikační proces však čelil právní otázce, zda má Unie výlučnou pravomoc k ratifikaci smlouvy.

2.6. Komise se proto v červenci 2015 rozhodla požádat Soudní dvůr Evropské unie o posudek.

2.7. Mezitím Komise na základě článku 207 SFEU přijala svůj návrh COM(2016) 595 final. Konzultace s EHSV proto nebyla povinná.

2.8. Soudní dvůr⁽⁷⁾ dne 14. února 2017 potvrdil výlučnou pravomoc EU a zároveň uvedl, že Marrákešská smlouva nespadá do společné obchodní politiky.

2.9. Výbor stálých zástupců na svém zasedání dne 22. března odsouhlasil kompromisní návrh předsednictví, jímž bylo rozhodnuto změnit právní základ z článku 207 (společná obchodní politika) na článek 114 SFEU. V důsledku toho se konzultace Rady s EHSV stala povinnou.

3. Obecné připomínky

3.1. K právnímu základu

3.1.1. EHSV s ohledem na nedávný posudek Soudního dvora nemůže než souhlasit s kompromisním návrhem, který předložilo předsednictví a díky němuž je možné rychle ratifikovat Marrákešskou smlouvu.

3.1.2. Změnou právního základu se kromě toho stanovisko EHSV stává povinným a připomínky, které již byly v tomto ohledu uvedeny v našem nedávném stanovisku k balíčku týkajícímu se autorských práv⁽⁸⁾, tak získávají větší váhu.

3.2. K obsahu

3.2.1. EHSV se ve svém stanovisku k balíčku týkajícímu se autorských práv o stávajícím návrhu již zmínil. Výbor opakuje, že je důležité a nezbytné, aby EU brzy ratifikovala Marrákešskou smlouvu o usnadnění přístupu k vydaným dílům pro osoby nevidomé, zrakově postižené nebo s jinou poruchou čtení, jež vstoupila v platnost dne 30. září 2016. Tato smlouva přinese mnoha evropským občanům, kteří jsou nevidomí, zrakově postižení nebo mají jinou poruchu čtení, přístup k většímu počtu dostupných děl, čímž se jim otevřou dveře ke kultuře, vzdělávání, zaměstnání, a tedy ke skutečnému sociálnímu začlenění.

3.2.2. Návrhy nařízení a směrnice, jež byly součástí balíčku týkajícího se autorských práv, umožní Unii splnit mezinárodní povinnost stanovenou v rámci Marrákešské smlouvy. Je to také v souladu s povinnostmi EU odvozenými z Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 115 17.4.2014, s. 1.

⁽⁶⁾ UNCPRD.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 112, 10.4.2017, s. 3, posudek 3/15 Soudního dvora (velkého senátu), 14. února 2017.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 125, 21.4.2017, s. 27.

3.2.2.1. Návrh směrnice stanoví povinnou výjimku a zaručí její provedení, aby se tyto kopie v přístupných formátech vytvářely a vyměňovaly na jednotném trhu.

3.2.2.2. Tato výjimka je určena pro výhradní využití dotčenými osobami, jež jsou přesně definovány v čl. 2 odst. 2 návrhu nařízení.

3.2.2.3. Návrh nařízení umožní přeshraniční výměnu těchto kopií mezi EU a třetími zeměmi, které jsou smluvními stranami Marrákešské smlouvy.

4. Doplňující připomínky

4.1. EHSV souhlasí, že nařízení je jediným vhodným nástrojem k odstranění stávajících právních nesrovnalostí v členských státech.

4.2. Výbor zdůrazňuje, že členské státy by měly podle směrnice hrát důležitou roli při podpoře a zpřístupňování přístupných děl dotčeným osobám jak v jejich zemi, tak ve třetích zemích, které jsou smluvními stranami Marrákešské smlouvy.

4.3. EHSV je připraven se aktivně účastnit procesu hodnocení, který je stanoven jak v nařízení, tak ve směrnici.

4.4. Hodnocení by mělo zejména vzít v úvahu, že směrnice členským státům umožňuje uplatňovat pro nositele práv režimy náhrad. Jak směrnice dále stanoví, tyto režimy náhrad by měly být přísně sledovány, aby neměly negativní dopad na dostupnost a poskytování přístupných děl dotčeným osobám.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení Rady (EU) č. 904/2010 o správní spolupráci a boji proti podvodům v oblasti daně z přidané hodnoty

[COM(2016) 755 final – 2016/0371 (CNS)]

Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES a směrnice 2009/132/ES, pokud jde o určité povinnosti v oblasti daně z přidané hodnoty při poskytování služeb a prodeji zboží na dálku

[COM(2016) 757 final – 2016/0370 (CNS)]

Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o sazby daně z přidané hodnoty uplatňované na knihy, noviny a časopisy

[COM(2016) 758 final – 2016/0374 (CNS)]

(2017/C 345/13)

Zpravodaj: **Amarjite SINGH**

Konzultace	Rada Evropské unie, 20. 12. 2016 a 21. 12. 2016
Právní základ	Článek 113 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato ve specializované sekci	5. 5. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování	123/1/2
(pro/proti/zdrželi se hlasování):	

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV vítá balíček týkající se modernizace DPH pro přeshraniční elektronické obchodování a schvaluje jeho cíle i jeho zaměření na řešení otázek relevantních pro malé a střední podniky. Tato navrhovaná pravidla budou mít podstatný dopad na společnosti, které prodávají zboží a služby on-line, neboť jim umožní těžit ze spravedlivějších pravidel, nižších nákladů na dodržování předpisů a ze stejných podmínek, jaké mají společnosti z oblastí mimo EU. Z dlouhodobého hlediska tyto návrhy rovněž pomohou zajistit, aby systém DPH Evropské unie obstál i v budoucnu.

1.2. Zavedení systému zjednodušeného jednoho správního místa pro DPH mělo významný dopad na snížení nákladů na dodržování předpisů. Podniky různé velikosti však tyto úspory nemusely nutně zaznamenat ve stejné míře. Zejména malé a střední podniky měly potíže s různými prvky zjednodušeného jednoho správního místa týkajícími se dodržování předpisů a vyjádřily značné obavy. EHSV proto vítá skutečnost, že se navrhované změny systému zjednodušeného jednoho správního místa těmito obavami zabývají.

1.3. Vzhledem k dosavadnímu úspěchu zjednodušeného jednoho správního místa pro DPH při snižování nákladů na dodržování předpisů pro podniky zapojené do přeshraničního obchodu je rozšíření jeho působnosti na jiné služby, než které jsou v současnosti zahrnuty, a na získávání zboží uvnitř EU a dovoz zboží přirozeným krokem vpřed. Kromě možného snížení nákladů na dodržování předpisů vytvoří rozšíření působnosti také rovné podmínky v rámci elektronického obchodování, což bude mít pravděpodobně pozitivní dopad zejména na malé a střední podniky. Rozšíření působnosti zjednodušeného jednoho správního místa na zboží vytvoří podmínky pro možné zrušení systému osvobození zásilek nízké hodnoty od DPH, který vedl k narušení hospodářské soutěže a jenž dává podnikům usazeným mimo EU konkurenční výhodu oproti podnikům usazeným v EU. EHSV tedy navrhované rozšíření působnosti zjednodušeného jednoho správního místa vítá.

1.4. Změny sazeb DPH vztahující se na pravidla pro elektronické publikace by odstranily rozdíl mezi fyzickými a nefyzickými publikacemi a zajistily neutralitu na tomto trhu. Avšak ačkoli EHSV vítá odstranění tohoto narušení hospodářské soutěže, je si vědom rizika, které toto odstranění znamená pro základ DPH. EHSV také konstatuje, že Evropská komise vnímá navrhovaná opatření jako úvod k širší reformě struktury sazeb DPH v Evropské unii, a je znepokojen dopadem, který by toto odstranění harmonizace mělo na podniky zapojené do přeshraničního obchodu, zejména malé a střední podniky.

2. Obecné souvislosti

2.1. Komise navrhla praktická nová opatření jako součást balíčku týkajícího se modernizace DPH pro přeshraniční elektronické obchodování mezi podnikem a spotřebitelem. Opatření jsou zaměřena na podporu přeshraničního elektronického obchodování, pokud jde o dodržování souladu s předpisy v oblasti DPH, prostřednictvím odstranění překážek týkajících se DPH pro podniky působící on-line, zejména začínající podniky a malé a střední podniky, a prostřednictvím boje proti on-line podvodům v oblasti DPH ze strany podniků z oblastí mimo EU.

2.2. K těmto opatřením patří zejména:

2.2.1. změny stávajícího systému zjednodušeného jednoho správního místa, který umožňuje některým podnikům, aby plnily své povinnosti ohledně DPH v jakémkoli členském státě pomocí digitálního internetového portálu umístěného na stránkách jejich vlastní daňové správy a ve vlastním jazyce. Tyto změny zahrnují zavedení přeshraniční prahové hodnoty DPH uvnitř EU a nové zjednodušené požadavky na dodržování předpisů;

2.2.2. rozšíření působnosti stávajícího zjednodušeného jednoho správního místa na jiné služby, než na které se v současnosti vztahuje, uvnitř EU a na prodej zboží na dálku jak uvnitř EU, tak ze třetích zemí;

2.2.3. zrušení současných prahových hodnot pro prodej na dálku uvnitř EU a výjimky v oblasti DPH pro dovoz malých zásilek z oblastí mimo EU;

2.2.4. změna stávajících předpisů, jež členskými státy umožní uplatňovat sníženou sazbu DPH na elektronické publikace, jako jsou elektronické knihy a elektronické noviny, jak tomu již je v případě jejich tištěných ekvivalentů.

Změny týkající se zjednodušeného jednoho správního místa pro DPH

2.3. Systém zjednodušeného jednoho správního místa je plně funkční od 1. ledna 2015 a byl zaveden s cílem zjednodušit povinnosti týkající se dodržování předpisů v oblasti DPH pro podniky zapojené do přeshraničního obchodu v rámci Evropské unie. Díky zjednodušenému jednomu správnímu místu se podniky nemusejí registrovat v každém členském státě, v němž prodávají zboží nebo poskytují služby, a hlásit a odvádět zde DPH, ale stačí, aby podávaly čtvrtletní přiznání k DPH v EU on-line u svého příslušného vnitrostátního orgánu.

2.4. Navrhovaným změnám předcházely intenzivní konzultace, které Komise pořádala od února do září 2015. Postup, který zahrnoval hodnocení, konzultace, semináře a posouzení dopadu, se zaměřil zejména na dopad současných pravidel pro zjednodušené jedno správní místo pro DPH na malé a střední podniky. Odhalil, že malé a střední podniky zajímají zejména některé specifické otázky – jako je například nutnost stanovení prahové hodnoty, využívání pravidel domovské země pro některé zvláštní povinnosti týkající se DPH, např. fakturace a vedení záznamů, a koordinace auditu –, a tyto záležitosti se tedy odráží v navrhovaných změnách.

2.5. Podle navrhovaných pravidel bude zavedena nová přeshraniční prahová hodnota DPH uvnitř EU ve výši 10 000 EUR. V případě společností fungujících on-line, jejichž přeshraniční prodej je pod prahovou hodnotou, bude tento prodej považován za domácí prodej a DPH bude odváděno jejich vlastní daňové správě. Co se týče dodržování předpisů, byl zmírněn požadavek pro poskytovatele elektronických služeb s obratem menším než 100 000 EUR vydávat dva doklady. Kromě toho budou moci prodejci on-line uplatnit pravidla domovské země v oblastech, jako je fakturace a vedení záznamů, čímž se usnadní dodržování předpisů týkajících se DPH, a budou zavedeny nové koordinované audity, které zabrání tomu, aby se na tyto prodejce vztahovaly samostatné vnitrostátní požadavky v oblasti auditu.

Rozšíření působnosti zjednodušeného jednoho správního místa pro DPH

2.6. V současnosti se zjednodušené jedno správní místo vztahuje pouze na telekomunikační služby, služby rozhlasového a televizního vysílání a elektronicky poskytované služby. V souladu s navrhovanými změnami by se jeho působnost rozšířila na další dodávky služeb uvnitř EU a na prodej zboží na dálku jak uvnitř EU, tak ze třetích zemí. Podle navrhovaných pravidel by toto rozšíření bylo postupně zaváděno poté, co vstoupí v platnost změny stávajících pravidel pro zjednodušené jedno správní místo, přičemž vstup v platnost byl navržen ke dni 1. ledna 2021.

2.7. Navrhované rozšíření působnosti zjednodušeného jednoho správního místa na dovážené zboží objednané on-line významně zjednoduší výběr DPH. Komise je proto přesvědčena, že toto rozšíření vytvoří podmínky pro zrušení systému osvobození malých zásilek od DPH (anglicky „Low Value Consignment Relief“ – LVCR), v jehož rámci je dovoz zboží nepatrné hodnoty, která nepřesahuje celkovou hodnotu ve výši 22 EUR, osvobozen od DPH. Návrh tedy počítá s tím, že tato výjimka bude zrušena ke dni 1. ledna 2021.

Změny sazeb DPH na elektronické publikace

2.8. Podle současných pravidel mají členské státy možnost zdaňovat publikace na jakýchkoli fyzických nosičích při snížené sazbě DPH. Směrnice o DPH však členským státům neumožňuje uplatňovat na elektronické publikace stejné sazby DPH, které v současnosti platí pro fyzické publikace. Tento názor potvrdil v řadě nedávných rozsudků Soudní dvůr v souvislosti s uplatněním snížených sazeb na elektronické publikace několika členskými státy⁽¹⁾.

2.9. Podle navrhovaných pravidel budou členské státy moci uvést sazbu DPH na elektronické publikace do souladu s aktuálně platnou sazbou DPH na publikace tištěné, a to bez ohledu na to, jakou sazbu uplatňují. Tento návrh přichází po zvážení různých možností, jak uvést nakládání s elektronickými publikacemi do souladu s nakládáním s publikacemi fyzickými, a umožnil by členským státům uplatňovat snížené sazby nižší, než je 5 % minimum, pokud takovouto nižší než minimální sazbu uplatňují na fyzické knihy.

2.10. Výše uvedené návrhy by změnilly tři legislativní nástroje, konkrétně:

- směrnici Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (směrnice o DPH)⁽²⁾;
- nařízení Rady (EU) č. 904/2010 ze dne 7. října 2010 o správní spolupráci a boji proti podvodům v oblasti daně z přidané hodnoty⁽³⁾;
- směrnici Rady 2009/132/ES ze dne 19. října 2009, kterou se vymezuje oblast působnosti čl. 143 písm. b) a c) směrnice 2006/112/ES, pokud se jedná o osvobození některých druhů zboží od daně z přidané hodnoty při konečném dovozu⁽⁴⁾.

2.11. Odhaduje se, že celkově soubor opatření zvýší příjmy členských států z DPH do roku 2021 o 7 miliard EUR ročně a sníží administrativní zatížení podniků o 2,3 miliardy EUR ročně.

3. Obecné připomínky

3.1. DPH je jedním z hlavních zdrojů příjmů členských států EU – v současnosti představuje více než 20 % těchto příjmů, přičemž od roku 1995 došlo ke zvýšení o více než 10 %⁽⁵⁾. Poměrný význam této daně pro příjmy členských států se zvýšil v důsledku hospodářské a finanční krize, neboť členské státy začaly politiku v oblasti DPH využívat k řešení rozpočtových otázek. Mezi lety 2008 a 2014 zvýšilo 23 členských států sazbu DPH a/nebo rozšířilo základ DPH⁽⁶⁾. DPH hraje významnou a rostoucí úlohu, pokud jde o udržitelnost veřejných financí členských států a zachování výdajů na sociální zabezpečení.

⁽¹⁾ Věci C-219/13, K Oy; C-479/13, Komise proti Francii; C-502/13, Komise proti Lucembursku; C-390/15, RPO.

⁽²⁾ Úř. věst. L 347, 11.12.2006, s. 1.

⁽³⁾ Úř. věst. L 268, 12.10.2010, s. 1.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 292, 10.11.2009, s. 5.

⁽⁵⁾ R. de la Feria, „Blueprint for Reform of VAT Rates in Europe“ (2015), Intertax 43(2), 154–171.

⁽⁶⁾ Tamtéž.

3.2. Je zásadní, aby byl základ DPH chráněn jak před možnými případy podvodu, tak před vlastní erozí v důsledku rozsáhlého využívání snížených sazeb. V roce 2014 se výpadek příjmů z DPH v EU-27 odhadoval na 159,5 miliardy EUR, což je 14 % celkového příjmu z DPH⁽⁷⁾. I když tento výpadek zahrnuje ztrátu DPH například v důsledku chyb, úpadku a vyhýbání se daňovým povinnostem, jeho hlavní složkou je daňový únik. Eroze základu DPH v EU-27 je rovněž vysoká – téměř 50 % veškeré spotřeby je nezdaněno nebo zdaněno nižšími sazbami DPH.

3.3. EHSV tudíž vítá balíček týkající se modernizace DPH pro přeshraniční elektronické obchodování a schvaluje jeho cíle i jeho zaměření na řešení otázek relevantních pro malé a střední podniky. Tato navrhovaná pravidla budou mít podstatný dopad na společnosti, které prodávají zboží a služby on-line, neboť jim umožní těžit ze spravedlivějších pravidel, nižších nákladů na dodržování předpisů a ze stejných podmínek, jaké mají společnosti z oblastí mimo EU. Z dlouhodobého hlediska tyto návrhy rovněž pomohou zajistit, aby systém DPH Evropské unie obstál i v budoucnu.

Změny týkající se zjednodušeného jednoho správního místa pro DPH

3.4. Postupné zavádění systému zjednodušeného jednoho správního místa pro DPH, jehož poslední fáze vstoupila v platnost dne 1. ledna 2015, bylo jednou z nejvýznamnějších změn systému DPH Evropské unie od odstranění daňových hranic v roce 1993. Systém zjednodušeného jednoho správního místa umožňuje podnikům působícím v různých členských státech zvolit si jeden členský stát, svůj domovský stát, jako své jedno správní místo pro identifikaci pro účely DPH, pro podání příznání k DPH a pro odvod DPH dlužné ve všech členských státech.

3.5. Posouzení zavádění systému zjednodušeného jednoho správního místa pro DPH, které provedla Evropská komise, potvrzuje, že toto opatření mělo významný dopad na snížení nákladů na dodržování předpisů. Zjednodušené jedno správní místo ušetřilo podnikům 500 milionů EUR – v průměru 41 000 EUR na podnik – oproti alternativě přímé registrace a platby, což představuje 95 % snížení těchto nákladů.

3.6. Podniky různé velikosti však tyto úspory nemusely nutně zaznamenat ve stejné míře. Konzultace, které uspořádala Komise, naznačují, že ačkoli by malé a střední podniky mohly těžit ze snížení požadavků na registraci, v praxi měly potíže s několika prvky zjednodušeného jednoho správního místa týkajícími se dodržování předpisů. Tyto potíže naléhavěji pocítovaly malé a střední podniky usazené v členských státech, ve kterých je prahová hodnota pro registraci DPH nejvyšší, jako je Spojené království.

3.7. EHSV vítá skutečnost, že se navrhované změny systému zjednodušeného jednoho správního místa těmito otázkami zabývají.

Rozšíření působnosti zjednodušeného jednoho správního místa pro DPH

3.8. Rozšíření působnosti zjednodušeného jednoho správního místa považuje Komise za přední prioritu od roku 2011⁽⁸⁾. Vzhledem k dosavadnímu úspěchu zjednodušeného jednoho správního místa při snižování nákladů na dodržování předpisů pro podniky zapojené do přeshraničního obchodu je rozšíření jeho působnosti na jiné služby, než které jsou v současnosti zahrnuty, a na získávání zboží uvnitř EU a jeho dovoz přirozeným krokem vpřed.

3.9. Kromě možného snížení nákladů na dodržování předpisů vytvoří rozšíření působnosti také rovné podmínky v rámci elektronického obchodování, což bude mít pravděpodobně pozitivní dopad zejména na malé a střední podniky. Rozšíření působnosti odstraní nesoulad mezi podniky v oblasti elektronického obchodování, které podle současných pravidel mohou využívat zjednodušeného jednoho správního místa, a podniky, jež jsou rovněž zapojeny do přeshraničního elektronického obchodování, avšak kvůli povaze zboží nebo služeb, které dodávají, dosud těchto výhod v oblasti dodržování předpisů využívat nemohly. Z rozšíření působnosti budou těžit rovněž podniky v oblasti elektronického obchodování zapojené do různých druhů přeshraničního obchodu, na něž se dosud, pokud jde o dodržování předpisů, vztahovaly dva soubory povinností – konkrétně povinnosti v rámci systému zjednodušeného jednoho správního místa a povinnosti v rámci běžného režimu –, a nyní se na ně bude vztahovat pouze jeden soubor pravidel v rámci systému zjednodušeného jednoho správního místa.

⁽⁷⁾ CASE, Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2016 Final Report (Studie a zprávy týkající se výpadku příjmů z DPH v 28 členských státech EU: Závěrečná zpráva z roku 2016), TAXUD/2015/CC/131, 2016.

⁽⁸⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o budoucnosti DPH – Pro jednodušší, stabilnější a účinnější systém DPH uzpůsobený jednotnému trhu, COM(2011) 851 final, 6. prosince 2011.

3.10. Rozšíření působnosti zjednodušeného jednoho správního místa na zboží vytvoří podmínky pro možné zrušení systému osvobození zásilek nízké hodnoty od DPH. Zatímco v minulosti tento systém představoval vítané zjednodušení, objem zboží, jež z něj těží, údajně v letech 1999–2013 vzrostl o 286 %, což lze pravděpodobně vysvětlit zvýšením nákupů po internetu ze strany jednotlivců⁽⁹⁾. Tento nárůst zase vedl ke zvýšení ušlých příjmů z DPH ve všech členských státech.

3.11. Systém osvobození zásilek nízké hodnoty od DPH také vedl k narušení hospodářské soutěže tím, že dává podnikům usazeným mimo EU konkurenční výhodu oproti podnikům usazeným v EU. Tato konkurenční výhoda rovněž přinesla další dva nechtěné důsledky, a to zneužívání systému osvobození zásilek nízké hodnoty od DPH a narušení vzorců obchodu a dovozu.

3.12. EHSV tedy navrhované rozšíření působnosti zjednodušeného jednoho správního místa vítá.

Změny sazeb DPH na elektronické publikace

3.13. Seznam výrobků, na které se mohou vztahovat snížené sazby DPH, stanovený ve směrnici o DPH, pochází z roku 1992. Technologický vývoj a vývoj chování spotřebitelů během posledních 25 let vedly k mnoha právním obtížím s výkladem položek uvedených na tomto seznamu. Tyto právní obtíže měly za následek rozsáhlé právní spory na úrovni Soudního dvora Evropské unie.

3.14. V několika nedávných rozhodnutích dospěl Soudní dvůr Evropské unie k závěru, že položky zahrnuté na seznam fyzických publikací nelze vztáhnout na elektronické publikace pomocí právního výkladu. Tohoto cíle tak mohly dosáhnout jen právní změny stávajících pravidel ve směrnici o DPH.

3.15. Navrhovaná pravidla by odstranila rozdíl mezi fyzickými a nefyzickými publikacemi a zajistila neutralitu na tomto trhu. Avšak ačkoli EHSV vítá odstranění tohoto narušení hospodářské soutěže, je si vědom rizika, které toto odstranění znamená pro základ DPH. Zahrnutí elektronických publikací na seznam položek, na něž se může vztahovat snížená sazba, povede nejen k okamžité ztrátě příjmů, ale může jím také vzniknout příležitost pro použití argumentu, aby na seznam byly zahrnuty rovněž další položky, což by znamenalo další erozi základu. Kromě toho rozšíření uplatňování snížených sazeb nižších, než je 5 % minimum, na elektronické publikace v případě, že se tyto sazby uplatňují na fyzické knihy, může vést k dalším požadavkům na uplatňování nižších než minimálních sazeb. Tento vývoj by oslabil existenci minimální sazby, což by též vedlo k další erozi základu.

3.16. EHSV také konstatuje, že Evropská komise vnímá navrhovaná opatření jako úvod k širší reformě struktury sazeb DPH v Evropské unii⁽¹⁰⁾. I když se v současnosti zvažují dvě možnosti, tato širší reforma by obecně dala členským státům větší svobodu a flexibilitu při uplatňování snížených sazeb tím, že by v podstatě zrušila harmonizaci sazeb DPH.

3.17. EHSV je znepokojen dopadem, který by toto zrušení harmonizace mělo na podniky zapojené do přeshraničního obchodu, zejména malé a střední podniky, pro něž by bylo obtížné určit sazby DPH platné pro jejich výrobky v jednotlivých zemích EU.

3.18. EHSV si je také vědom skutečnosti, že článek 113 SFEU, který představuje právní základ pro schválení legislativy EU v oblasti DPH, světuje orgánům EU pravomoc schválit legislativu harmonizující DPH pouze za účelem ustavení a zlepšení vnitřního trhu.

⁽⁹⁾ E&Y, Assessment of the Application and Impact of the VAT Exemption for Importation of Small Consignment, Specific Contract No 7 TAXUD/2013/DE/334, závěrečná zpráva, květen 2015.

⁽¹⁰⁾ Evropská komise, otevřená veřejná konzultace k reformě sazeb DPH (návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o pravidla upravující uplatňování sazeb DPH).

4. Zvláštní připomínky

Změny týkající se zjednodušeného jednoho správního místa pro DPH

4.1. U malých a středních podniků usazených v zemích s vysokou prahovou hodnotou vedlo zavedení zjednodušeného jednoho správního místa k tomu, že se poprvé musely zaregistrovat pro účely DPH a musely začít dodržovat předpisy v této oblasti. Mnohým z nich hrozilo riziko, že budou kvůli výsledným novým nákladům na dodržování předpisů nuceny ukončit obchodní činnost, a proto skupina mikropodniků, z nichž velké množství bylo usazeno ve Spojeném království, vytvořila nátlakovou skupinu⁽¹¹⁾ s cílem upozornit na své obavy orgány EU a daňové orgány Spojeného království.

4.2. Stanovení prahové hodnoty 10 000 EUR, jež malým a středním podnikům dává možnost řídit se pravidly pro DPH platnými v jejich zemi, dokud této hodnoty nedosáhnou, je vítaným krokem, jenž bezpochyby zjednoduší operace pro malé podniky a podniky s částečnou pracovní dobou. EHSV tuto úpravu v zájmu mikropodniků vítá, má nicméně na paměti skutečnost, že začínající a rostoucí podniky mohou tuto prahovou hodnotu rychle překročit.

Rozšíření působnosti zjednodušeného jednoho správního místa pro DPH

4.3. Ve Spojeném království (Normanské ostrovy) a ve Finsku (Ålandské ostrovy) byly zaznamenány závažné případy zneužívání systému osvobození zásilek nízké hodnoty od DPH, kdy společnosti přemísťovaly svůj provoz mimo EU, aby tohoto systému využily⁽¹²⁾. Toto zneužívání vytváří další konkurenční nevýhodu pro společnosti v EU a zejména pro malé a střední podniky, které jsou obvykle postiženy výrazněji. V roce 2010 vytvořily malé a střední podniky usazené ve Spojeném království skupinu za účelem vedení kampaně proti údajnému zneužívání systému osvobození zásilek nízké hodnoty od DPH na Normanských ostrovech⁽¹³⁾.

4.4. Později jiná skupina zřízená malými a středními podniky usazenými ve Spojeném království a nazvaná VAT Fraud⁽¹⁴⁾ upozornila na problém údajných podvodů, kterých se dopouštějí on-line obchodníci z oblastí mimo EU a jež jsou spojeny se systémem osvobození zásilek nízké hodnoty od DPH. I když se podvody týkají zboží o hodnotě, na niž se tento systém nevztahuje, existence tohoto systému prý vytváří překážky prosazování DPH, neboť celní úředníci obtížně určují, které dodávky do něj spadají.

4.5. Systém osvobození zásilek nízké hodnoty od DPH údajně také ovlivnil vzorce obchodu a chování v oblasti dovozu mezi spotřebiteli v několika členských státech, konkrétně ve Slovinsku, Německu, Švédsku, Dánsku a Spojeném království⁽¹⁵⁾.

Změny sazeb DPH na elektronické publikace

4.6. S právními obtížemi ohledně výkladu položek zahrnutých na seznam těch, na něž se může vztahovat snížená sazba, je spojeno základní dilema systému DPH v Evropské unii: zda odstranit možné narušení hospodářské soutěže pomocí rozšíření seznamu položek, na něž se může vztahovat snížená sazba, což by vedlo k další erozi základu, nebo zda nadále rozsah seznamu těchto položek omezovat, a chránit tak daňový základ, ale umožnit narušení hospodářské soutěže.

4.7. Soudní dvůr Evropské unie zaujímá k těmto obtížím s výkladem individuální přístup. V rozhodnutích týkajících se zahrnutí elektronických publikací na tento seznam však Soudní dvůr došel k závěru, že tento seznam není možné na tyto položky vztáhnout, čímž přijal přísný právní výklad daných pravidel.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽¹¹⁾ S názvem EU VAT Action (www.euvataction.org).

⁽¹²⁾ E&Y, Assessment of the Application and Impact of the VAT Exemption for Importation of Small Consignment, Specific Contract No 7 TAXUD/2013/DE/334, závěrečná zpráva, květen 2015.

⁽¹³⁾ S názvem RAVAS – Retailers Against VAT Avoidance Schemes (www.ravas.org.uk).

⁽¹⁴⁾ www.vatfraud.org

⁽¹⁵⁾ E&Y, Assessment of the Application and Impact of the VAT Exemption for Importation of Small Consignment, Specific Contract No 7 TAXUD/2013/DE/334, závěrečná zpráva, květen 2015.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a nařízení (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004

(Text s významem pro EHP a Švýcarsko)

[COM(2016) 815 final – 2016/0397 (COD)]

(2017/C 345/14)

Zpravodaj: **Philip VON BROCKDORFF**

Spoluzpravodajka: **Christa SCHWENG**

Konzultace	Evropská komise: 17. 2. 2017 Rada: 15. 2. 2017
Právní základ	Článek 48 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí plenárního shromáždění	5. 7. 2017
Odpovědná specializovaná sekce	specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato ve specializované sekci	13. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	135/2/1

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV se domnívá, že by záměrem návrhu nového nařízení o koordinaci systémů sociálního zabezpečení mělo být usnadnění pohybu uchazečů o zaměstnání a pracovníků, nikoli jeho omezení. Důvodem je to, že lepší koordinace sociálního zabezpečení usnadňuje volný pohyb pracovníků tím, že poskytuje výhody jednak jim (rozvoj dovedností a vyšší přizpůsobivost), jednak zaměstnavatelům (motivovaná pracovní síla s odborným know-how). Pomáhá rovněž hospodářství jako celku tím, že řeší rozdíly v nezaměstnanosti mezi členskými státy EU, podporuje účinnější přidělování lidských zdrojů a přispívá k posílení růstu a konkurenceschopnosti EU.

1.2. Pravidla, která dobře fungují a jsou spravedlivá vůči těm, kteří jsou mobilní, ale rovněž vůči těm, kteří mobilní nejsou, představují důležité faktory politického přijetí mobility. EHSV je přesvědčen, že cílem nařízení by mělo být dosažení spravedlivé rovnováhy mezi domovskými a hostitelskými zeměmi.

1.3. Pokud jde o podmínky použitelné na občany, kteří mají nárok na „vývoz“ dávek dlouhodobé péče, když se stěhují do zahraničí, EHSV se domnívá, že nová pravidla zajišťují občanům lepší ochranu v přeshraničních situacích. EHSV však zdůrazňuje, že nová pravidla nestanoví nový nárok na dlouhodobou péči v každém členském státě, neboť ten závisí na existenci takových služeb v hostitelské zemi.

1.4. EHSV konstatuje, že jak návrh na přezkum nařízení EU o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, tak směrnice o vysílání pracovníků jsou relevantní pro mobilitu pracovních sil. Jelikož se však oba dva nástroje zabývají odlišnými otázkami, obývá se EHSV, že skutečnost, že se v nařízení o koordinaci systémů sociálního zabezpečení odkazuje na definice navrhované přezkoumané směrnice o vysílání pracovníků, ve skutečnosti v praxi povede k menší právní jasnosti.

1.5. EHSV poukazuje na to, že navrhovaný požadavek, aby pracovník pracoval v hostitelském členském státě alespoň 3 měsíce, než mu vznikne nárok na dávky v nezaměstnanosti, oddálí „sčítání dob“, které zakládají nárok na dávky. To sice může učinit pravidla pro cílové země spravedlivější, nicméně to může také negativně ovlivnit motivaci k mobilitě.

1.6. EHSV si klade otázku, jak může návrh na prodloužení doby pro „vývoz“ dávek v nezaměstnanosti ze současných 3 měsíců na 6 měsíců účinně zajistit pracovní příležitosti pro uchazeče o zaměstnání, neboť ty budou záviset na situaci na trhu práce, která se v jednotlivých zemích liší.

1.7. EHSV je přesvědčen, že větší sblížení, co se týče dávek, sčítání a aktivace, by pomohlo zlepšit a usnadnit koordinaci systémů sociálního zabezpečení. Větší účinnosti při podporování mobilních uchazečů o zaměstnání v nalezení vhodné práce by měly projevit také veřejné služby zaměstnanosti.

1.8. EHSV vyzývá členské státy, aby vynaložily větší odhodlání, pokud jde o usnadnění toho, aby mobilní občané, kteří nejsou ekonomicky aktivní, mohli odpovídajícím způsobem a v souladu se zásadou rovného zacházení přispívat do systému zdravotního pojištění v hostitelském členském státě. Členské státy by rovněž měly vzít v potaz výhody přijímání mobilních občanů obecně, i těch, kteří nejsou aktivní, avšak přesto určitým způsobem přispívají k hospodářství (a kulturní rozmanitosti) hostitelské země.

1.9. EHSV je v neposlední řadě toho názoru, že v navrhovaných nových pravidlech by nic nemělo omezovat základní práva uznávaná Listinou základních práv Evropské unie.

2. Navrhované změny pravidel pro koordinaci sociálního zabezpečení

2.1. Vzhledem k tomu, že se přeshraniční trh práce neustále vyvíjí a mění se vnitrostátní systémy sociálního zabezpečení, je samozřejmě nutné aktualizovat nebo upravit stávající pravidla. Tato skutečnost je kromě potřeby jednodušších a snazších metod vymáhání důvodem změn, které Evropská komise navrhla ve svém sdělení ze dne 13. prosince 2016.

2.2. Cílem tohoto návrhu je zajistit jednoznačnost a spravedlivá a vymahatelná pravidla pro usnadnění mobility pracovních sil. Volný pohyb pracovníků je i nadále jedním z klíčových pilířů vnitřního trhu. Také vnitrostátní orgány jsou však naléhavě vyzývány, aby bojovaly proti zneužívání nebo neoprávněnému pobírání dávek.

2.3. K hlavním navrhovaným změnám patří:

- i) Vývoz dávek v nezaměstnanosti: doba pro „vývoz“ dávek v nezaměstnanosti (kdy jsou dávky „vyvezeny“ do jiného členského státu, v němž dotyčná osoba hledá práci) se prodlužuje z minimální doby 3 měsíců na 6 měsíců, s možností dalšího prodloužení o zbývající dobu příslušného nároku.
- ii) Při posuzování toho, zda má uchazeč o zaměstnání nárok na dávky v nezaměstnanosti, se bude od členského státu požadovat, aby ověřil a vzal v potaz předchozí doby pojištění v jiných členských státech (jak je stanoveno v současných pravidlech). To je však možné, pouze pokud dotyčná osoba pracovala v tomto členském státě alespoň 3 měsíce (nový návrh). Pokud dotyčná osoba nesplňuje podmínky pro vznik příslušného nároku, státem odpovědným za vyplácení dávek bude členský stát, v němž byla tato osoba dříve zaměstnána.
- iii) Dávky v nezaměstnanosti pro příhraniční pracovníky: podle navrhovaných pravidel bude za vyplácení dávek v nezaměstnanosti odpovědný členský stát předchozího výkonu zaměstnání, pokud v něm tito pracovníci pracovali po dobu 12 měsíců. Nicméně podle stávajících pravidel platí příhraniční pracovníci v současnosti příspěvky a daně tomu členskému státu, v němž pracují. Pokud jde o dobu zaměstnání kratší než 12 měsíců, dávky v nezaměstnanosti bude vyplácet členský stát bydliště.
- iv) Sociální dávky pro ekonomicky neaktivní osoby: v tomto případě návrh usiluje o kodifikaci nedávné judikatury Evropského soudního dvora, podle níž ekonomicky neaktivní občané, kteří se přestěhují z jednoho členského státu do druhého, mohou získat přístup k sociálním dávkám pouze za předpokladu, že splňují podmínky legálního pobytu, jak stanoví směrnice o volném pohybu. Nicméně legální pobyt ekonomicky neaktivních osob vyžaduje, aby prokázaly, že mají dostatečné prostředky na obživu a jsou účastníky všeobecného zdravotního pojištění. Tato podmínka se nevztahuje na aktivní uchazeče o zaměstnání: jejich právo na pobyt v jiném členském státě je jim přímo přiznáno na základě článku 45 SFEU.

- v) Sociální zabezpečení pro vyslané pracovníky: uvádí se, že cílem navrhovaných pravidel je posílit správné nástroje týkající se koordinace sociálního zabezpečení vyslaných pracovníků, zajistit, aby vnitrostátní orgány disponovaly dostatečnými prostředky k ověření statusu sociálního zabezpečení těchto pracovníků, a zabránit potenciálním nekalým praktikám či zneužívání.
- vi) Rodinné dávky: návrh aktualizuje pravidla o příspěvcích na rodičovskou dovolenou, které rodičům kompenzují ztrátu příjmu nebo platu během doby věnované výchově dítěte. Návrh nemění stávající ustanovení týkající se vývozu přídatků na dítě. Nepočítá se ani s indexací přídatků na dítě.

3. Přehled systémů sociálního zabezpečení v celé EU

3.1. Systémy sociálního zabezpečení obvykle zahrnují oblasti, jako jsou dávky v nemoci, mateřství/otcovství, rodinné dávky, dávky ve stáří, v nezaměstnanosti a další obdobné dávky, a spadají do výlučné pravomoci vnitrostátních orgánů. To znamená, že každý stát je odpovědný za koncipování svého vlastního systému sociálního zabezpečení. Z tohoto důvodu se dávky sociálního zabezpečení pobírané občany v EU významně liší, jak pokud jde o skutečně obdržené dávky, tak pokud jde o způsob organizace systémů.

3.2. Za závažný problém považuje EHSV značný rozdíl ve fungování systémů sociálního zabezpečení v různých zemích EU: nejlepší systémy pomáhají snížit riziko chudoby o 60 %, zatímco nejméně účinné systémy přispívají ke snížení tohoto rizika o méně než 15 %, přičemž průměrná hodnota v EU je 35 %⁽¹⁾. Tento rozdíl je zčásti důvodem, proč mají občané EU v různých státech EU různé sociální podmínky. Je proto o to důležitější, aby se členské státy EU dohodly na zásadách účinných a spolehlivých systémů sociálního zabezpečení, jak požadoval EHSV ve svých stanoviscích *Zásady efektivních a spolehlivých systémů sociálních dávek*⁽²⁾ a *Evropský pilíř sociálních práv*⁽³⁾. Společné evropské hodnoty a hospodářský rozvoj vyžadují, aby byl v každém členském státě zaručen minimální příjem, základní zdravotní péče, poskytování vhodných sociálních služeb a sociální účast. To může přispět k posílení solidarity v členských státech a rovněž ke snížení makroekonomické nerovnováhy.

3.3. Volný pohyb pracovníků je jednou ze čtyř základních svobod pohybu v Evropské unii. EHSV se domnívá, že by se ve svých různých rozměrech měl více podporovat a respektovat, protože volný pohyb pracovníků v praxi neexistuje bez respektování sociálních práv mobilních občanů a pracovníků na základě zásady rovného zacházení, jak se uvádí výše. Koordinace systémů sociálního zabezpečení je jedním z těchto rozměrů. Historie jejího uplatňování je obecně úspěchem a přispělo v průběhu uplynulých desetiletí k tomu, že se miliony pracovníků požívajících jejich výhod staly nejlepšími „velvyslanci“ volného pohybu pracovníků.

3.4. V zájmu usnadnění volného pohybu pracovníků a občanů je nezbytné zlepšit koordinaci systémů sociálního zabezpečení, aby pracovníci a občané měli větší jasnost a záruky ohledně toho, na jaké dávky mají nárok. Za tímto účelem zavedla Evropská unie pravidla pro koordinaci vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení. Tato pravidla stanoví, v kterém členském státě je občan nebo pracovník pojištěn. Tato pravidla mají rovněž předcházet dvojímu vyplácení dávek v přeshraničních situacích a zároveň poskytují záruky pro osoby, které pracují v jiné zemi nebo hledají zaměstnání v EU.

3.5. Je třeba zdůraznit, že stávající pravidla se týkají koordinace, nikoli harmonizace systému sociálního zabezpečení. Tato pravidla jsou obsažena v nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. 987/2009. Pravidla EU jsou založena na čtyřech zásadách:

- i) jedna země: na osobu se v daném období uplatní systém sociálního zabezpečení pouze jednoho členského státu, takže platí příspěvky a pobírá dávky pouze v jedné zemi;
- ii) rovné zacházení: osoba má stejná práva a povinnosti jako státní příslušníci země, v níž je pojištěna;

⁽¹⁾ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=751&langId=cs>

⁽²⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 40.

⁽³⁾ Úř. věst. C 125, 21.4.2017, s. 10.

- iii) sčítání dob: v závislosti na daném případě, když určitá osoba uplatňuje nárok na dávku, je vyžadován důkaz o dobách pojištění, práce nebo pobytu v jiných členských státech (například k prokázání toho, že dotyčná osoba splňuje minimální dobu pojištění požadovanou podle vnitrostátního práva pro vznik nároku na pobírání dávek);
- iv) možnost vývozu: pokud má určitá osoba nárok na získání dávky od jednoho členského státu, bude mít nárok obdržet dávku i v případě, že žije v jiném členském státě.

3.6. Ustanovení nařízení (ES) č. 883/2004 a (ES) č. 987/2009 se vztahují na každého, kdo se vydá do jiného členského státu, aby se zde trvale usadil nebo zde dočasně pracoval či studoval. Tato ustanovení se mimo jiné vztahují i na osoby, které překračují hranice za účelem výkonu pracovní činnosti. Kromě toho mohou osoby hledající práci v jiném členském státě od svého členského státu pobírat dávky v nezaměstnanosti po stanovenou dobu v rámci období, kdy hledají zaměstnání.

4. Obecné připomínky

4.1. V roce 2015 mělo bydliště v jiném členském státě EU přibližně 11,3 milionu občanů EU-28 v produktivním věku (20–64 let), z nichž 8,5 milionu bylo zaměstnáno nebo hledalo zaměstnání (čísla ohledně obou aspektů se v jednotlivých členských státech liší). To představuje 3,7 % celkové populace EU v produktivním věku. V EU bylo 1,3 milionu přeshraničních pracovníků (kteří pracují v jiném členském státě EU, než je stát, v němž žijí). Počet vyslaných pracovníků činil přibližně 1,92 milionu. To představovalo 0,7 % celkové zaměstnanosti v EU s průměrnou dobou vyslání čtyři měsíce.

4.2. Koordinace sociálního zabezpečení usnadňuje volný pohyb pracovníků tím, že poskytuje dávky pracovníkům a nepřímou rovněž zaměstnavatelům i hospodářství jako celku, čímž přispívá k růstu a konkurenceschopnosti. Naprostá většina občanů, kteří jsou v EU mobilní, chce zlepšit své životní a pracovní perspektivy.

4.3. Z pohledu pracovníka poskytuje právo pracovat v jiném členském státě nejen pracovní příležitosti, ale usnadňuje rovněž rozvoj nových dovedností, zvyšuje přizpůsobivost a obohacuje samotného pracovníka prostřednictvím nových pracovních zkušeností. Pohyb pracovníků rovněž přispívá k řešení problému nedostatku pracovních sil a chybějících dovedností. Obvykle také přispívá k financování veřejných služeb v hostitelském členském státě a může pomoci částečně snížit daňovou zátěž způsobenou stárnutím populace a kompenzovat snížení příspěvků vyplývajících z přibývajících počtu starších občanů.

4.4. Z makroekonomického hlediska pomáhá mobilita pracovních sil řešit rozdíly v nezaměstnanosti mezi členskými státy EU a přispívá k účinnějšímu přidělování lidských zdrojů. Z výzkumu také vyplývá, že mobilita v rámci EU významně přispěla k zabránění vzniku další nestability v době doznávající finanční krize a hospodářské recese.

4.5. Probíhá-li mobilita pracovních sil za spravedlivých podmínek, může být přínosná pro pracovníky, podniky i společnost jako celek. Může být velkou příležitostí pro osobní, hospodářský a sociální rozvoj občanů a pracovníků, a je proto třeba ji usnadnit. Pravidla, která dobře fungují a jsou spravedlivá vůči těm, kteří jsou mobilní, ale rovněž vůči těm, kteří mobilní nejsou, představují důležité faktory politického přijetí mobility. Obecným cílem by mělo být dosažení spravedlivé rovnováhy mezi cílovými a domovskými zeměmi.

4.6. S ohledem na výše uvedené skutečnosti se EHSV domnívá, že veškeré navrhované změny by měly být zaměřeny na usnadnění pohybu uchazečů o zaměstnání a pracovníků, nikoli na jeho omezení. EHSV je rovněž toho názoru, že pravidla pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení by měla usnadnit přístup k zaměstnání osobám s různými soubory dovedností. Rovněž zacházení mezi pracovníky z EU a pracovníky z domovského členského státu, co se týče aktivních opatření na trhu práce, je stěžejní pro překlenutí sociálních rozdílů.

5. Konkrétní připomínky

5.1. Pokud jde o systém koordinace pro příhraniční pracovníky, EHSV bere na vědomí návrh přesunout odpovědnost za vyplácení dávek v nezaměstnanosti na členský stát, v němž byla naposledy vykonávána pracovní činnost, domnívá se však, že požadavek na výkon pracovní činnosti v tomto členském státě po minimální dobu 12 měsíců může omezit pozitivní účinky vyplývající z této změny. EHSV nicméně uznává, že návrh je rovněž výzvou pro členské státy, na něž je přenesena povinnost za vyplácení dávek.

5.2. Pokud jde o podmínky použitelné na občany, kteří mají nárok na „vývoz“ dávek dlouhodobé péče, když se stěhují do zahraničí, EHSV se domnívá, že nová pravidla zajišťují občanům lepší ochranu v přeshraničních situacích. Nová pravidla mají obzvláště velký význam s ohledem na stárnutí populace a podporu větší nezávislosti a mobility pro zdravotně postižené osoby, neboť vzrůstá počet občanů, kteří se stěhují z jednoho členského státu do druhého a potřebují dávky dlouhodobé péče. EHSV však zdůrazňuje, že nová pravidla nestanoví nový nárok na dlouhodobou péči v každém členském státě, neboť ten závisí na existenci takových služeb v hostitelské zemi.

5.3. EHSV je toho názoru, že nová pravidla zjednoduší postup pro zpětné získávání neoprávněně vyplacených dávek sociálního zabezpečení. Členské státy budou moci využívat jednotný doklad pro vymáhání neoprávněně vyplacených dávek sociálního zabezpečení a jasnější postupy, pokud jde o vzájemnou přeshraniční pomoc.

5.4. EHSV konstatuje, že jak návrh na přezkum nařízení EU o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, tak směrnice o vysílání pracovníků jsou relevantní pro mobilitu pracovních sil. Tyto dva nástroje se nicméně zabývají odlišnými otázkami. Zatímco směrnice o vysílání pracovníků se zabývá podmínkami zaměstnání vyslaných pracovníků (a jejich odměňování), cílem nařízení o koordinaci systémů sociálního zabezpečení je určit, který systém sociálního zabezpečení se použije. Novým návrhem se nemění působnost pravidel EU o koordinaci sociálního zabezpečení ani směrnice o vysílání pracovníků. EHSV se proto obává, že skutečnost, že se v nařízení o koordinaci systémů sociálního zabezpečení odkazuje na definice navrhované přezkoumané směrnice o vysílání pracovníků, což má usnadnit jejich provádění, ve skutečnosti v praxi povede k menší právní jasnosti. Odkaz v nařízení (které je závazné a přímo použitelné ve všech členských státech) na směrnici (závaznou pro členské státy, pouze pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo) vyvolává právní pochyby.

5.5. EHSV poukazuje na to, že je třeba zajistit jednotné podmínky pro použití konkrétních pravidel pro koordinaci sociálního zabezpečení vyslaných pracovníků. To zahrnuje určení situací, kdy bude vydáván formulář A1, prvků, které musí být ověřeny před jeho vydáním, a jeho stažení, pokud je napaden. Vzhledem k tomu, že tyto aspekty mohou být klíčové pro praktické provádění článků 12 a 13 nařízení (ES) č. 883/2004, je EHSV znepokojen svěřením tak nejasně definovaných pravomocí Evropské komisi. EHSV by uvítal zpětnou vazbu, pokud jde o provádění této přenesené pravomoci, a následně hodnocení dopadu nových postupů, neboť vysílání pracovníků je skutečně citlivou otázkou. EHSV rovněž vyjadřuje obavy, pokud jde o kumulativní účinek nových pravidel o vysílání pracovníků, výše uvedené technické změny nařízení o sociálním zabezpečení a vzrůstající počet vnitrostátních iniciativ zaměřených na kontrolu pracovníků z jiných zemí EU. Rostoucí složitost vyplývající z kombinace těchto různých nařízení bude pravděpodobně bránit přeshraniční mobilitě a měla by být bedlivě sledována na evropské úrovni. Kromě toho je rovněž nutné dodržovat pravidla sociálního zabezpečení týkající se vyslaných pracovníků.

5.6. Podle nových pravidel musí mobilní pracovník EU pracovat v hostitelském členském státě nejméně 3 měsíce, aby mu zde vznikl nárok na dávky v nezaměstnanosti. EHSV má za to, že tento návrh stanoví omezení přístupu k dávkám v nezaměstnanosti pro mobilní pracovníky v hostitelské zemi ve srovnání se stávajícími podmínkami (podle nichž ke vzniku takového nároku stačí vykonávat pracovní činnost pouze jeden den). Zaujetím tohoto postoje návrh ve skutečnosti oddaluje „sčítání dob“ (bez ohledu na poslední místo bydliště určité osoby), které zakládají nárok na dávky. Na jedné straně může toto opatření negativně ovlivnit motivaci k mobilitě, na straně druhé však může učinit pravidla pro cílové země spravedlivější.

5.7. Podle navrhovaných nových pravidel bude minimální doba, po kterou uchazeči o zaměstnání mohou vyvézt dávky v nezaměstnanosti vzniklé v jednom členském státě do jiného členského státu, prodloužena ze současných 3 na alespoň 6 měsíců, zatímco stávající nařízení ponechává rozhodnutí – 3 nebo 6 měsíců – na členském státě vyvážejícím dávku. EHSV vnímá tuto změnu jako uznání obtíží souvisejících s rychlým nalezením zaměstnání v jiném členském státě ze strany Komise. EHSV si nicméně klade otázku, jak může návrh na prodloužení doby pro „vývoz“ dávek v nezaměstnanosti účinně zajistit pracovní příležitosti pro uchazeče o zaměstnání, neboť ty budou záviset na situaci na trhu práce, která se v jednotlivých zemích liší. EHSV rovněž vyjadřuje pochyby ohledně užitečnosti tohoto návrhu v době, kdy nezaměstnanost, a zejména nezaměstnanost mládeže, zůstává v řadě členských států EU vysoká.

5.8. EHSV se domnívá, že navrhovaná nová pravidla neodstraňují stávající nedostatky koordinovaného systému sociálního zabezpečení, který byl původně navržen pro členské státy s relativně podobnými úrovněmi parity kupní síly a systémy sociálního zabezpečení. Je proto třeba zavést účinnější opatření pro sblížení, pokud jde o dobu trvání nároku na dávky v nezaměstnanosti, částku pobíraných dávek a sčítání dob pro aktivaci dávek v nezaměstnanosti. Toto sblížení by

pomohlo zlepšit a usnadnit koordinaci systémů sociálního zabezpečení. Otázkou, jak tohoto sblížení dosáhnout, je třeba se zabývat odděleně od tohoto stanoviska. Navrhovaná nová pravidla o „vývozu“ dávek v nezaměstnanosti v zásadě alespoň zajišťují posílenou spolupráci mezi veřejnými službami zaměstnanosti na všech úrovních. Revize upřesní povinnost služby zaměstnanosti v hostitelském členském státě podporovat uchazeče o zaměstnání při činnostech souvisejících s hledáním zaměstnání a monitorovat a podávat zprávy o jejich činnostech členskému státu odpovědnému za vyplácení dávek v nezaměstnanosti. EHSV se nicméně domnívá, že veřejné služby zaměstnanosti by měly vyvinout větší úsilí o podporu mobilních uchazečů o zaměstnání, aby našli jistá zaměstnání, zejména s ohledem na omezenou dobu, která je pro nalezení zaměstnání k dispozici, a tím přispět k dosažení většího sblížení, jak se uvádí v předchozím odstavci.

5.9. EHSV bere na vědomí skutečnost, že v případech mobilních občanů EU, kteří se stěhují z jednoho členského státu do druhého (hostitelského členského státu) a nevykonávají pracovní činnost ani aktivně nehledají práci, mohou navrhovaná nová pravidla umožnit přístup ke zvláštním dávkám sociálního zabezpečení za předpokladu, že bude v jednotlivých případech doloženo, že pracovník má právo legálního pobytu na základě práva EU, což je podmíněno tím, že má dostatečné prostředky na obživu a je účastníkem všeobecného zdravotního pojištění. Jinými slovy, členské státy musí splnit podmínky stanovené ve směrnici o volném pohybu (směrnice 2004/38/ES). Členské státy by rovněž měly vzít v potaz výhody přijímání mobilních občanů obecně, i těch, kteří jsou neaktivní a nepřispívají do systémů sociálního zabezpečení, avšak v konečném důsledku vždy určitým způsobem přispívají k hospodářství (a kulturní rozmanitosti) hostitelské země.

5.10. V bodě odůvodnění 5b návrhu Komise je uvedeno, že by členské státy měly zajistit, aby ekonomicky neaktivním mobilním občanům EU nebylo bráněno v tom, aby byli účastníky zdravotního pojištění v hostitelském členském státě. To rovněž znamená, že by těmto občanům mělo být umožněno, aby odpovídajícím způsobem přispívali do systému zdravotního pojištění v hostitelském členském státě. EHSV vyzývá k většímu odhodlání členských států, pokud jde o usnadnění této možnosti.

5.11. EHSV je toho názoru, že v navrhovaných nových pravidlech by nic nemělo omezovat základní práva uznávaná Listinou základních práv Evropské unie, především právo na lidskou důstojnost (článek 1), právo na sociální zabezpečení a sociální pomoc (článek 34) a právo na zdravotní péči (článek 35).

5.12. Závěrem EHSV sice uznává, že nelze ignorovat potřebu zajištění rovnováhy mezi přijímajícími a vysílajícími členskými státy, pokud jde o hledání zaměstnání, konstatuje ale, že navrhovaná nová pravidla nemusí nutně usnadnit pohyb uchazečů o zaměstnání. Nejzranitelnější a nejslabší skupiny evropských společností zůstanou stejně zranitelné, jako jsou dnes, a rovněž tak budou přetrvávat socioekonomické rozdíly mezi členskými státy EU a v jednotlivých členských státech.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Další kroky k udržitelné evropské budoucnosti — Evropské úsilí v oblasti udržitelnosti

[COM(2016) 739 final]

(2017/C 345/15)

Zpravodaj: **Etele BARÁTH**

Konzultace	Evropská komise, 8. 12. 2016
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí plenárního shromáždění	13. 12. 2016
Odpovědná specializovaná sekce	specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato ve specializované sekci	15. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	124/0/7

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV je zklamán tím, že sdělení *Další kroky k udržitelné evropské budoucnosti* vyvolává dojem, že všechny hlavní cíle a požadavky Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 již byly zahrnuty do stávajících politik EU a jsou v nich řešeny. Sdělení nezavádí do politik EU změnu paradigmatu, kterou přinesla Agenda 2030 směrem k novému modelu rozvoje, jenž bude ekonomicky udržitelnější, ze sociálního hlediska bude více podporovat začlenění a z environmentálního hlediska bude více životaschopný v dlouhodobém horizontu. Jak uvedlo Evropské centrum politické strategie⁽¹⁾, a také EHSV ve svých předchozích stanoviscích, je tato změna paradigmatu naléhavě nutná, aby 17 cílů udržitelného rozvoje mohlo být v EU řádně uplatňováno s ohledem na rostoucí sociální nerovnosti a vysokou míru nezaměstnanosti v Evropě, jakož i na neudržitelnou environmentální stopu evropského hospodářství.

1.2. EHSV vždy oceňoval vedoucí úlohu Komise při tvorbě Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030. Vzhledem k tomu, že 17 cílů udržitelného rozvoje je třeba uvést do praxe, se EHSV domnívá, že chybí konkrétní vedení ze strany EU, neboť EU nepředstavila ambiciózní plán pro akce týkající se realizace cílů udržitelného rozvoje s časovým horizontem do roku 2030 a neprokazuje ochotu kriticky přezkoumat a změnit své stávající politiky.

1.3. Dosud nebylo využito příležitosti, kterou nabízí Agenda pro udržitelný rozvoj 2030, k vytvoření nového proaktivního, transformačního a pozitivního obrazu Evropy, jak to požadují EHSV, Evropský parlament a četné hlasy z řad občanské společnosti, k vytvoření nové vize udržitelnější Evropy, která více podporuje začlenění a prospívá svým občanům, aniž by kohokoli opomíjela. Tato vize by měla být orientovaná do budoucnosti a stavět na hodnotách, jež učinily z Evropy úspěšný model: solidarita, lidská práva, sociální spravedlnost, rovnost, demokracie, účast podnikání a environmentální odpovědnost. Hodnotu evropského udržitelného rozvoje pro evropské občany neuznává dostatečně ani bílá kniha Komise o budoucnosti Evropy, ani Římské deklarace při příležitosti 60. výročí EU.

⁽¹⁾ EPSC Strategic Notes, Sustainability Now! A European Vision for Sustainability, 20. července 2016; stanovisko EHSV *Fórum evropské občanské společnosti pro udržitelný rozvoj* (Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 73); stanovisko EHSV *Udržitelný rozvoj – mapování vnitřních a vnějších politik EU* (Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 41).

1.4. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že Komise dosud nezahájila participativní proces, jehož výsledkem by byla zastřešující a integrovaná strategie pro udržitelnou Evropu do roku 2030 a na období poté. Tato strategie je nutná proto, aby Agendě OSN pro udržitelný rozvoj 2030 poskytla potřebný dlouhodobý horizont, koordinaci politik a soudržnost provádění. Měla by být součástí nového, jednotného, dlouhodobého strategického politického rámce pro období po roce 2020.

1.5. EHSV je znepokojen nedostatečnou koordinací mezi EU a členskými státy při provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030. Uvedená zastřešující strategie by měla sloužit jako společný rámec pro koordinovanou činnost.

1.6. EHSV oceňuje úsilí, které Komise vyvinula při určování potenciálního přínosu, jenž může mít deset priorit Komise při provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030. EHSV však zdůrazňuje skutečnost, že mapování politik EU pro účely cílů udržitelného rozvoje musí být doplněno o hloubkovou analýzu skutečných nedostatků v provádění cílů udržitelného rozvoje, které se v současné době v EU projevují. Pouze kontrola skutečného stavu umožní EU pojmenovat oblasti, kde je nejdříve třeba přijmout opatření a kriticky zhodnotit účinnost současných politik EU, pokud jde o provádění cílů udržitelného rozvoje.

1.7. EHSV vítá rozhodnutí Komise zahájit platformu mnoha zúčastněných stran o provádění cílů udržitelného rozvoje v EU⁽²⁾. EHSV poukazuje na to, že je třeba, aby nevládní zúčastněné strany byly schopny spolupracovat s institucionálními zástupci této platformy na stejné úrovni a aby přístup zahrnující více zúčastněných stran Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 ovlivnil politiky EU v oblasti udržitelného rozvoje. Platforma musí zapojit rozsáhlou škálu nevládních subjektů do celého cyklu provádění cílů udržitelného rozvoje v EU, a to od koncipování nových politických iniciativ, dlouhodobé strategie a činnosti zaměřené na zvyšování povědomí až po přezkum a sledování provádění politik a výměny osvědčených postupů. Platforma by měla rovněž usnadňovat mnohostrannou spolupráci a partnerství. EHSV bude podporovat činnosti platformy tím, že bude jmenovat jednoho člena, aby EHSV v platformě reprezentoval a poskytovat odborné znalosti, jakož i tím, že usnadní kontakty s občanskou společností a bude přispívat jinými činnostmi.

1.8. S ohledem na podporu udržitelného rozvoje se EHSV domnívá, že víceletý finanční rámec pro období po roce 2020 musí být sladěn s prioritami udržitelného rozvoje v EU. Je třeba výrazně navýšit podíl vlastních zdrojů a příjmů a učinit provádění účinnější a efektivnější.

1.9. Podle názoru EHSV je kromě všeobecně přijímaného ukazatele HDP, který se dosud jevil jako vhodný, třeba zavést i další ukazatele, které jsou schopné měřit nejen hospodářský růst, ale i jeho dopady a výsledky, pokud jde o blahobyt občanů a vstřícnost k životnímu prostředí⁽³⁾, neboť životaschopnost procesu rozvoje požadovaného do roku 2030 bude moci být zaručena jen prostřednictvím zajištění a monitorování komplexních sociálních a environmentálních změn.

2. Úvod

2.1. Světoví političtí představitelé se v roce 2015 prostřednictvím Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 dohodli na nebyvale širokém akčním plánu zaměřeném na vymýcení chudoby, ochranu planety, zajištění lidských práv a zaručení prosperity pro všechny. 17 cílů udržitelného rozvoje pro rok 2030 vyžaduje transformaci ode všech zemí, rozvojových a rozvinutých zemí.

2.2. Na základě výsledků několika konferencí vydal EHSV v roce 2016 svá doporučení pro provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 v EU, a to v rámci tří stanovisek⁽⁴⁾.

⁽²⁾ C(2017) 2941 final.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV *Nová opatření pro správu a provádění, které jsou zaměřena na rozvoj – hodnocení evropských strukturálních a investičních fondů a související doporučení* (Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 1); viz rovněž OECD, *Measuring Well-being and Progress* <http://www.oecd.org/statistics/measuring-well-being-and-progress.htm>.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV *Fórum evropské občanské společnosti pro udržitelný rozvoj* (Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 73); stanovisko EHSV *Udržitelný rozvoj – mapování vnitřních a vnějších politik EU* (Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 41); stanovisko EHSV *Agenda 2030 – Odhodlání Evropské unie globálně podporovat udržitelný rozvoj* (Úř. věst. C 34, 2.2.2017, s. 58).

2.3. Ve sdělení *Další kroky k udržitelné evropské budoucnosti*⁽⁵⁾ stanovila Komise svůj přístup k provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 jakožto součásti vnitřních a vnějších politik EU. Součástí sdělení bylo několik dalších dokumentů, zejména Sdělení o novém evropském konsenzu o rozvoji a Sdělení o obnoveném partnerství se zeměmi AKT. EHSV již poskytl své postoje k těmto sdělením konkrétně v samostatných stanoviscích⁽⁶⁾.

3. Obecné připomínky

3.1. Z úvodní části sdělení vyplývá, že je EU pevně odhodlána jednat jako průkopník v provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030⁽⁷⁾.

3.2. Komise však nedokázala reagovat na výzvu a prokázat vedoucí úlohu tím, že by předložila ambiciózní plán na provádění cílů udržitelného rozvoje.

3.3. Sdělení neplní svůj účel, jak je popsán v pracovním programu Komise na rok 2016, představit „nový přístup s cílem zajistit v Evropě po roce 2020 hospodářský rozvoj a sociální a environmentální udržitelnost a integrovaně začlenit provádění cílů udržitelného rozvoje do evropských vnitřních a vnějších politik“.

3.4. Podle sdělení spočívá reakce EU na Agendu pro udržitelný rozvoj 2030 ve dvojím přístupu: úplném začlenění cílů udržitelného rozvoje do stávajících politik EU a v úvaze o dlouhodobém provádění cílů udržitelného rozvoje po roce 2020.

3.5. EHSV uznává úsilí Komise, které se v tomto sdělení odráží, vedené snahou propojit cíle udržitelného rozvoje se současnými politikami EU a deseti pracovními prioritami Komise. Sdělení se však příliš zaměřuje na stávající činnosti vyplývající z politik EU. Komise nechápe Agendu pro udržitelný rozvoj 2030 jako výzvu ke kritickému přezkumu a změně vlastních politik. Sdělení neodráží změnu paradigmatu, kterou cíle udržitelného rozvoje představují⁽⁸⁾: „nový model rozvoje, jenž bude ekonomicky udržitelnější, ze sociálního hlediska bude více podporovat začlenění a z environmentálního hlediska bude trvale životaschopný, přičemž bude rovněž zaručovat spravedlivé sdílení zdrojů naší planety rostoucí světovou populací“⁽⁹⁾.

3.6. Komise ani Rada dosud nevyužily Agendu pro udržitelný rozvoj 2030 jako příležitost k vytvoření nového proaktivního, transformačního a pozitivního obrazu pro Evropu, jak požadují EHSV, Evropský parlament⁽¹⁰⁾ a četné hlasy z řad občanské společnosti, tedy k vytvoření nové vize udržitelnější Evropy, která více podporuje sociální začlenění a prospívá svým občanům, aniž by kohokoli opomíjela⁽¹¹⁾. Ani Bílá kniha Komise o budoucnosti Evropy, ani Římské prohlášení vedoucích představitelů 27 členských států, Komise, Evropské rady a Evropského parlamentu k 60. výročí dostatečně neodrážejí hodnotu dlouhodobého udržitelného rozvoje pro evropské občany a potřebu sjednocené Evropy pro jejich naplnění.

3.7. Sdělení kromě toho nestanoví naléhavě potřebný rámec budoucích opatření v rámci provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030. Komise zatím neplánuje zahájit participativní proces k vytvoření zastřešující a integrované strategie pro udržitelnou Evropu do roku 2030 a na období poté, jak ji k tomu vyzval EHSV⁽¹²⁾. Strategické rámce v Evropě v současnosti dosahují horizontu roku 2020. To je nepřijatelné, a to nejen proto, že agenda OSN stanoví časový rámec do roku 2030 a stejný časový rámec stanoví i Pařížská dohoda o klimatu, ale i s ohledem na délku procesu hospodářské

⁽⁵⁾ COM(2016) 739 final.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV Agenda 2030 – Odhodlání Evropské unie globálně podporovat cíle udržitelného rozvoje (Úř. věst. C 34, 2.2.2017, s. 58).

⁽⁷⁾ COM(2016) 739 final, s. 3.

⁽⁸⁾ *We need to turn around our economies*, projev místopředsedy Komise Franse Timmermanse na summitu OSN dne 27. září 2015.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 41, odstavec 3.4.

⁽¹⁰⁾ Usnesení ze dne 12. května 2016 <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0224+0+DOC+XML+V0//CS>.

⁽¹¹⁾ Společná výzva evropských organizací občanské společnosti a odborů evropským představitelům ze dne 21. března 2017 nazvaná *The Europe we want (Evropa jakou chceme)* <http://www.eesc.europa.eu/cs/node/42376>; prohlášení sítě Solidar nazvané *Our Common Future (Naše společná budoucnost)* <http://www.solidar.org/en/news/statement-our-common-european-future>.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 41, odstavec 1.5.

a sociální modernizace. Měla by být vytvořena jediná zastřešující strategie pro období po roce 2020, která bude vycházet z deseti pracovních priorit Evropské komise, strategie Evropa 2020 a jejích sedm stěžejních iniciativ a 11 tematických cílů politiky soudržnosti EU a zahrnovat víceletý finanční rámec na období po roce 2020.

3.8. Komise plně neuplatňuje vícestranný přístup stanovený v Agendě pro udržitelný rozvoj 2030. Na rozdíl od procesu vedoucího k přijetí Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 nebyl dosud přístup Komise příliš transparentní ani inkluzivní.

4. Konkrétní připomínky

4.1. *Mapování evropských politik přispívajících k naplňování cílů udržitelného rozvoje (kapitola 2.1 sdělení)*

4.1.1. Toto mapování se zdá být pouhým administrativním úkonem: jedná se o souhrnný přehled politik EU, které nějakým způsobem řeší problémy související s 17 cíli udržitelného rozvoje. Mapování dostatečně neodráží realitu v Evropě. Neospravedlňuje závěr Komise, že všech 17 cílů udržitelného rozvoje je už pokryto evropskými opatřeními, protože nebylo provedeno žádné posouzení toho, zda jsou tyto politiky skutečně účinné, nebo zda nejsou oslabovány jinými protichůdnými opatřeními. Například se uvádí, že problémy s chudobou a nerovností řeší strategie EU 2020, není však zmíněna skutečnost, že příslušné hlavní cíle EU 2020 nebudou dosaženy.

4.1.2. Mapování politik EU musí být proto doplněno o podrobnou analýzu nedostatků, aby bylo možné zhodnotit skutečnou pozici EU s ohledem na provádění cílů udržitelného rozvoje⁽¹³⁾. Pouze kontrola skutečného stavu umožní tvůrcům evropských politik stanovit správné priority pro provádění cílů udržitelného rozvoje. Závěry, které Komise vyvodila z mapování, nejsou důvěryhodné a nejsou založeny na faktech.

4.1.3. Společně se sdělením zveřejnil Eurostat počáteční statistický přehled současné situace v členských státech EU, pokud jde o cíle udržitelného rozvoje⁽¹⁴⁾. Komise se ovšem nepokusila potřebným způsobem propojit mapování, statistická fakta a stanovení politických priorit pro provádění cílů udržitelného rozvoje.

4.1.4. EHSV doufá, že zavedení úplného rámce sledování provádění cílů udržitelného rozvoje v EU umožní zaujmout přístup k určení hlavních nedostatků a výzev pro EU ve vztahu k Agendě 2030, který bude více založený na faktech.

4.1.5. Jak už EHSV zdůraznil, oblasti, ve kterých EU potřebuje vyvinout největší úsilí, aby dosáhla cílů udržitelného rozvoje, jsou snížení environmentální stopy a vytvoření Evropy, která bude více podporovat sociální začleňování: cíl udržitelného rozvoje 12 (udržitelná spotřeba a výroba); cíl udržitelného rozvoje 13 (opatření v oblasti klimatu); cíle udržitelného rozvoje 14 a 15 (ochrana ekosystémů); cíl udržitelného rozvoje 2 (udržitelné zemědělství); cíl udržitelného rozvoje 9 (investice do infrastruktury a inovací); cíl udržitelného rozvoje 10 (snížení nerovností); cíl udržitelného rozvoje 8 (důstojná práce a zaměstnanost); cíl udržitelného rozvoje 1 (snížení chudoby); cíl udržitelného rozvoje 5 (rovnost žen a mužů) a cíl udržitelného rozvoje 4 (vzdělávání)⁽¹⁵⁾.

4.2. *Přispění deseti priorit Komise k Agendě 2030 (kapitola 2.2 sdělení)*

4.2.1. Toto sdělení ukazuje, jak může deset pracovních priorit Komise přispět k provádění cílů udržitelného rozvoje. Komise by však měla mít odvalu provést v případě potřeby revizi svých pracovních priorit a případně je přizpůsobit tak, aby došlo k plnému využití veškerých možných synergií s činnostmi v rámci provádění cílů udržitelného rozvoje.

4.2.2. EHSV se domnívá, že by měla být věnována větší pozornost kulturnímu rozměru udržitelného rozvoje a úloze komunikace při podpoře Agendy pro udržitelný rozvoj 2030.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 41, odstavec 1.7.

⁽¹⁴⁾ Eurostat, Udržitelný rozvoj v Evropské unii, 2016.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 41, odstavec 4.1.

4.3. Řízení (kapitola 3.1 sdělení)

4.3.1. EHSV doporučuje zavést společně s dlouhodobou strategií provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 i rámec správy a koordinace, aby bylo možné zajistit soudržnost mezi centralizovanými a decentralizovanými opatřeními a spojit organizovanou občanskou společnost na vnitrostátní a regionální úrovni.

4.3.2. Semestr EU by se měl rozvinout v nástroj vertikální víceúrovňové koordinace provádění cílů udržitelného rozvoje v členských státech⁽¹⁶⁾. Komise ve svém sdělení bohužel nevyužila příležitost k dalšímu rozvoji evropského semestru v tomto směru.

4.3.3. EHSV je toho názoru, že ačkoli byl od roku 2010 udržitelný rozvoj zahrnut do strategie Evropa 2020, soudržnosti mezi hospodářskými, sociálními a environmentálními cíli nebylo dosaženo. Je třeba posílit mechanismy zajišťující soudržnost politik pro udržitelný rozvoj.

4.3.4. EHSV vítá integrovanější přístup, který je obsažen v nové struktuře Komise a koordinační úloze prvního místopředsedy při podpoře činnosti provádění cílů udržitelného rozvoje. Koordinační útvary v rámci Komise však bude třeba vybavit dostatečnými kapacitami, aby postup těchto procesů probíhal dostatečně energicky.

4.3.5. Využití potenciálu lepší správy závisí na vedoucích představitelích EU, tak aby bylo posíleno řízení, aby si uvědomili význam metody průřezové koordinace zaměřené na zlepšení interakcí a případně aby přenášelo kontrolu na sociálně-ekonomické subjekty během přípravné fáze v zájmu zajištění účinnější „účasti“. Díky tomu budou moci využít nezanedbatelných latentních sil, které se začnou uplatňovat během procesu provádění.

4.3.6. Sdělení Komise se bohužel nezabývá otázkou toho, jak tomuto procesu zajistit uznání nebo zlepšení.

4.4. Financování (kapitola 3.2 sdělení)

4.4.1. Zavedení víceletého finančního rámce pro období po roce 2020 musí být využito jakožto příležitost ke sladění vynakládání prostředků EU s prováděním priorit udržitelného rozvoje v EU.

4.4.2. EHSV uznává, že EU by měla dále rozvíjet systém finanční podpory, který zvyšuje výkonnost hospodářství na územní, regionální a místní úrovni a současně rozvíjí společné blaho, přičemž bere rovněž v úvahu požadavky na udržitelnost. Hospodářská prosperita by měla představovat hospodářský základ cílů udržitelného rozvoje, ale je třeba zavést právní předpis, který by ukládal splnění sociálních a environmentálních cílů. EHSV zastává názor, že reforma evropského daňového režimu by mohla upevnit zvyšování rozpočtových zdrojů a podpořit lepší provádění strategie do roku 2030.

4.4.3. Komise klade důraz zejména na otázky spojené s udržitelným financováním. EHSV se domnívá, že je obzvláště významné vytvořit vhodné rámcové podmínky pro soukromé a veřejné investory a pro rozsáhlé dlouhodobé investice do modernizace infrastruktury a inovací, které jsou zapotřebí, aby se usnadnil přechod k udržitelnějšímu hospodářství⁽¹⁷⁾.

4.5. Měření dosaženého pokroku (kapitola 3.3 sdělení)

4.5.1. EHSV oceňuje záměr Komise provádět podrobné a pravidelné sledování cílů udržitelného rozvoje v rámci EU a navrhnout širší spektrum průběžných postupů sledování v celé Komisi, v agenturách, ESVČ a v členských státech. Chybí však konkrétní informace o tom, jak by tento systém sledování měl vypadat.

4.5.2. EHSV vítá snahu Eurostatu o vytvoření souboru ukazatelů sledování provádění cílů udržitelného rozvoje v EU. EHSV zdůrazňuje, že rozhodnutí o sledování a zejména koncepce ukazatelů mají významné politické důsledky. Vývoj těchto ukazatelů musí proto probíhat v rámci rozpravy a je třeba jej transparentním způsobem předložit ke konzultaci občanské společnosti.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 41, odstavec 1.11, (stanovisko EHSV Roční analýza růstu na rok 2017, Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 73).

⁽¹⁷⁾ Stanovisko EHSV *Udržitelný rozvoj – mapování vnitřních a vnějších politik EU* (Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 41); viz rovněž stanovisko EHSV *k zelené knize Dlouhodobé financování evropské ekonomiky* (Úř. věst. C 327, 12.11.2013, s. 11); viz rovněž *The Green Book*, UK government https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/220541/green_book_complete.pdf.

4.5.3. EHSV očekává, že po zveřejnění pravidelné monitorovací zprávy Eurostatu týkající se cílů udržitelného rozvoje a po dostatečném časovém odstupu, který umožní organizacím občanské společnosti provést konzultace ve svých členských základnách, proběhne prostřednictvím mnohostranné platformy dialog o závěrech vyplývajících z procesu sledování a nezbytného přezkumu politik.

4.5.4. Několik studií EHSV potvrdilo názor, podle něhož je nezbytné zavést kromě všeobecně přijímaného ukazatele HDP, který se dosud jevil jako vhodný, další ukazatel, jenž by odrážel nejen hospodářský růst, ale také jeho dopady a výsledky (hrubý domácí výsledek). Sledování procesu požadovaného vývoje do roku 2030 se musí opírat o komplexní soubor hospodářských, sociálních ukazatelů a ukazatelů kvality životního prostředí⁽¹⁸⁾.

4.5.5. Rámec monitorování by měl mít vazbu na semestr EU.

4.5.6. Agenda OSN pro udržitelný rozvoj 2030 požaduje, aby vlády vypracovaly rámec pro sledování a přezkum a tím vytvořily nástroj pro celý politický cyklus tvorby strategie, a jejich provádění, sledování a přezkum. Fáze přezkumu doposud nebyla ve sdělení zohledněna. Důvodem může být skutečnost, že chybí zastřešující strategie a akční plán provádění cílů udržitelného rozvoje, které by mohly být pravidelně přezkoumávány.

4.6. **Sdílená odpovědnost a mnohostranný přístup**

4.6.1. Cíle udržitelného rozvoje jsou mnohostranným programem. Jejich realizace v praxi je možná pouze tehdy, pokud občanská společnost, podniky, odbory, obce a další zainteresované strany budou hrát aktivní úlohu a přijmou odpovědnost. Mechanismy participativní správy musí zajistit účast občanské společnosti na všech úrovních: od místní a vnitrostátní úrovně až po evropskou úroveň a úroveň OSN. Cíle udržitelného rozvoje vyžadují, aby orgány a zúčastněné strany navzájem spolupracovaly integrovaným způsobem napříč jednotlivými odvětvími.

4.6.2. V nedávném rozhodnutí Komise zahájila platforma mnoha zúčastněných stran o provádění cílů udržitelného rozvoje v EU⁽¹⁹⁾. EHSV vítá tento nový projekt a nabízí svou pomoc při tom, aby bylo provádění platformy úspěšné.

4.6.3. EHSV však lituje, že Komise ve svém sdělení nereagovala na návrh EHSV na vytvoření Evropského fóra pro udržitelný rozvoj v partnerství s Evropskou komisí a jeho doporučení ohledně koncepce tohoto fóra⁽²⁰⁾, které vycházely z výsledků prezentací týkajících se navrhovaného fóra, které proběhly v rámci konferencí, pracovních skupin Rady, Komise a konzultací se zúčastněnými stranami, jejichž účastníci vyjádřili fóru podporu.

4.7. EHSV oceňuje, že Komise ve svém rozhodnutí, kterým se zřizuje platforma mnoha zúčastněných stran, rozšířila její úkoly, pokud jde o sledování provádění cílů udržitelného rozvoje a výměny osvědčených postupů, a do úvah o dlouhodobém provádění cílů udržitelného rozvoje zahrнула poradní úlohu zástupců občanské společnosti, jakož i zapojení do sledování a přezkumu provádění politik. Platforma by měla rovněž usnadňovat mnohostrannou spolupráci a partnerství. EHSV je přesvědčen, že tento druh participativní platformy musí sehrát klíčovou úlohu v novém druhu evropské správy, která by měla být charakterizována sdílenou odpovědností.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁸⁾ Viz více o: ukazateli skutečného pokroku (GPI – Genuine progress indicator), indexu šťastné planety (Happy Planet index), indexu ekologické stopy („footprint index“) atd.

⁽¹⁹⁾ C(2017) 2941 final

⁽²⁰⁾ Stanovisko EHSV Fórum evropské občanské společnosti pro udržitelný rozvoj (Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 73).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Pracovní plán pro ekodesign na období 2016–2019

[COM(2016) 773 final]

(2017/C 345/16)

Zpravodaj: **Cillian LOHAN**

Konzultace	Evropská komise, 27. 1. 2017
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí předsednictva	13. 12. 2016
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato ve specializované sekci	15. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	130/0/1

1. Závěry a doporučení

1.1. Oblast působnosti pracovního plánu pro ekodesign na období 2016–2019 je příliš omezená na to, aby se mohl stát silným motorem radikální změny chování prostřednictvím dodavatelských řetězců zboží a služeb, která by proběhla rychlostí odrážející ambice akčního plánu pro oběhové hospodářství.

1.2. Ekodesign zboží a služeb musí jít nad rámec pouhých energetických hledisek. Ta jsou sice důležitá, je ale nezbytné se zaměřit na celý životní cyklus výrobků, včetně jejich trvanlivosti, snadné údržby a opravy, možnosti sdílení a digitalizace, opětovného použití, možnosti modernizace, recyklace a skutečného uplatnění po použití v podobě druhotných materiálů ve výrobcích, které vstupují na trh.

1.3. V zájmu zajištění soudržnosti různých strategií, které mají vytvořit nový hospodářský model, musí ekodesign zohlednit zásady oběhového hospodářství v kontextu digitalizace, sdílení a funkčnosti.

1.4. Měla by existovat možnost snadno vrátit části výrobku k opětovnému použití nebo repasování, aby stimulovaly vytvoření stabilního trhu s druhotnými surovinami.

1.5. Požadavky na označování mohou vést k lepším strategiím ekodesignu a pomoci spotřebitelům v rozhodování, a stát se tak faktorem změny chování. Označení by mělo uvádět i dobu životnosti výrobku nebo jeho důležitých částí.

1.6. EHSV opakuje, že podporuje využívání rozšířené odpovědnosti výrobce jakožto nástroje k prosazování přechodu na obchodní modely oběhového hospodářství, a zdůrazňuje, že i tato rozšířená odpovědnost může přispět k podpoře ekodesignu.

2. Souvislosti

2.1. Pracovní plán pro ekodesign na období 2016–2019 představuje přínos pro novou iniciativu Komise v oblasti oběhového hospodářství. Zastřešujícím cílem je podpora přechodu na takový model oběhového hospodářství, jenž zohledňuje celý životní cyklus výrobků a souvisejících materiálů.

2.2. Navazuje na předchozí pracovní plány pro ekodesign na období 2009–2011 a 2012–2014. Jeho právním základem jsou rámcová směrnice 2009/125/ES o ekodesignu a rámcová směrnice 2010/30/ES o označování energetickými štítky. Čl. 16 odst. 1 směrnice o ekodesignu stanoví pravidelné vypracování pracovních plánů.

2.3. Plán má posílit konkurenceschopnost Evropy, podpořit hospodářský růst a stimulovat tvorbu pracovních míst.

2.4. Panovalo určité očekávání, že revize směrnice o ekodesignu či aktualizace pracovního plánu povede k rozšíření oblasti působnosti předchozích iniciativ týkajících se ekodesignu.

3. Přezkum pracovního plánu pro ekodesign na období 2016–2019

3.1. Legislativní rámec tvořený směrnicí o ekodesignu a směrnicí o označování energetickými štítky má dvojitý účel⁽¹⁾. Zaprvé zajistit, aby pomocí ekodesignu mohly vstupovat na trh EU stále účinnější výrobky. Zadruhé prostřednictvím označování energetickými štítky zlepšit postavení spotřebitelů a podpořit je v nákupu nejúčinnějších výrobků.

3.2. Stávající pracovní plán obsahuje přijatá prováděcí opatření, včetně 28 nařízení o ekodesignu, 16 nařízení v přenesené pravomoci o označování energetickými štítky a 3 uznaných dobrovolných dohod.

3.3. Mezi další oblasti činnosti patří opatření v oblasti ekodesignu týkající se zařízení pro ohřev a chlazení vzduchu, jež bude mít formu nařízení, a řada změn nařízení, které mají zdokonalit zkoušky výrobků a díky ekodesignu a označování energetickými štítky omezit prostor pro podvody. Tyto iniciativy doplňují pracovní plán a jsou v něm zmíněny, nikoli však konkrétně obsaženy.

3.4. Hodnocení a popis stávající a probíhající činnosti se zaměřuje na označování energetickými štítky a zavedení aspektu ekodesignu pouze v souvislosti s účinností výkonu.

3.5. Do seznamu skupin výrobků, na něž jsou stávající právní předpisy či revize zaměřeny, byly doplněny nové skupiny. Jsou to:

- automatizační a řídicí systémy v budovách
- rychlovarné konvice
- vysoušeče rukou
- výtahy
- solární panely a měniče
- chladicí kontejnery
- vysokotlaké čističe.

4. Zásady ekodesignu

4.1. Ekodesign může přispět k oddělení hospodářského růstu od spotřeby zdrojů prostřednictvím omezeného využívání materiálů a energie, zvýšené míry recyklace a menší produkce odpadů⁽²⁾. Síla modelu oběhového hospodářství spočívá v souběžném vytváření hospodářské prosperity, sociálních výhod a environmentálních přínosů. Ekodesign může být významnou hnací silou sociální udržitelnosti.

4.2. Směrnice o ekodesignu byla sice použita ke zlepšení energetické účinnosti výrobků, ale mohla by být také intenzivněji využívána ke stimulaci designu výrobků oběhového hospodářství, například odstraněním takových strategií designu, které brání opravě či výměně vadných částí⁽³⁾.

4.3. Ekodesign umožňuje realizaci systémů kombinujících výrobky a služby a výrobků s nižší spotřebou zdrojů, s využitím obnovitelných a recyklovaných zdrojů a s vyloučením nebezpečných materiálů, ale zároveň s využitím součástí s delší životností a snazší údržbou, opravou, modernizací a recyklací. Lze rozlišovat mezi dvěma přístupy: přepracovaný design výrobku spočívající v postupném zlepšování stávajících výrobků a design nového výrobku zaměřený na vývoj

⁽¹⁾ Úř. věst. C 82, 3.3.2016, s. 6.

⁽²⁾ Ellen MacArthur Foundation, *Towards the circular economy: Opportunities for the consumer goods sector* (Na cestě k oběhovému hospodářství: příležitosti pro odvětví spotřebitelského zboží), 2013. K dispozici na internetových stránkách https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/publications/TCE_Report-2013.pdf.

⁽³⁾ European Environment Agency, *Environmental indicator report 2014: Environmental impacts of production-consumption systems in Europe* (Zpráva o ukazatelích životního prostředí za rok 2014: Dopady systémů výroby a spotřeby na životní prostředí v Evropě), 2014. K dispozici na internetových stránkách <https://www.eea.europa.eu/publications/environmental-indicator-report-2014>.

nových výrobků účinně využívajících zdroje, které lze opravit, modernizovat a recyklovat⁽⁴⁾. Doposud se prováděním směrnice o ekodesignu většinou upřednostňoval první, postupný přístup, nyní by se však mělo zintenzivnit uplatňování druhého přístupu ve spojení s rozvojem aktualizovaného a vhodného označování a s podporou prostřednictvím probíhající činnosti evropských normalizačních organizací v těchto oblastech.

4.4. Hlavním aspektem oběhového designu je skutečnost, že se výrobek může stát službou, přičemž důraz se přenáší z vlastnictví na užívání, z prodeje výrobku na uzavírání smluv založených na výkonu, například v případě systému kombinujícího výrobky a služby a dohod o úrovni služeb (SLA).

4.5. V souvislosti se zemědělstvím a s odvětvím produkce potravin je třeba poukázat na to, že systémy udržitelné – mj. zejména ekologické – produkce potravin jsou příkladem oběhového charakteru i ekodesignu zároveň.

4.6. Nedávno zahájená společná iniciativa EHSV a Evropské komise týkající se zřízení Evropské platformy zainteresovaných stran pro oběhové hospodářství, která bude složená z mnoha zúčastněných stran, může usnadnit mapování osvědčených postupů v této oblasti a určit politické překážky bránící přechodu k ekodesignu.

5. Nedostatky a opomenutí

5.1. Integrovaný přístup

5.1.1. Ekodesign zboží a služeb musí jít nad rámec pouhých energetických hledisek. Ta jsou sice důležitá, je ale nezbytné se zaměřit na celý životní cyklus výrobků, včetně jejich trvanlivosti, snadné údržby a opravy, možnosti sdílení a digitalizace, opětovného použití, možnosti modernizace, recyklace a skutečného uplatnění po použití v podobě druhotných materiálů ve výrobcích, které vstupují na trh. Ekodesign musí být součástí integrovaného přístupu, v jehož rámci jsou energetická účinnost a výkonnost výrobků společně zvažovány a přistupuje se k nim na stejném základě jako k účinnosti a výkonnosti z hlediska využívání zdrojů a materiálů.

5.1.2. Stávající pracovní plán uznává, že zaměření primárně na energetickou náročnost má svá omezení. Potřeba ucelenější strategie týkající se ekodesignu je zřejmá jak z důvodu soudržnosti, tak i srozumitelnosti. Samotná směrnice o ekodesignu se neomezuje pouze na energetickou náročnost výrobku spojeného se spotřebou energie, ale zabývá se širším spektrem podstatných částí těchto výrobků a obecnějším dopadem a náklady nedostatečně účinného využívání zdrojů.

5.1.3. Zásady oběhového hospodářství vyžadují, aby zboží a služby byly trvanlivé, opětovně použitelné, opravitelné a recyklovatelné. V zájmu zajištění soudržnosti různých strategií, které mají vytvořit nový hospodářský model⁽⁵⁾, musí ekodesign tyto zásady zasadit do kontextu digitalizace, sdílení⁽⁶⁾ a funkční⁽⁷⁾ ekonomiky. Rizika spojená se stávající nedůsledností mohou vést k nejistotě pro podnikatelskou sféru, jež zase brání inovacím a investicím do obchodních modelů založených na komplexnějším modelu oběhového hospodářství. Povedou také k vývoji usilujícímu o účinné využívání zdrojů za cenu nadměrné spotřeby energie a naopak. Stávající a budoucí výběr výrobků, který se doposud opíral o energetickou neúčinnost, by se měl rozšířit o výrobky a služby s vysokou mírou neúčinného využívání zdrojů.

5.1.4. Pro rozvoj oběhového hospodářství má zásadní význam stabilní trh s druhotnými surovinami. Ekodesign by měl podporovat takové návrhy výrobků a služeb, které umožňují demontovat jednotlivé části výrobku, tj. měla by existovat možnost snadno vracet jednotlivé části výrobku pro účely opětovného použití nebo repasování. Design by měl opětne uplatňování druhotných surovin využít k tomu, aby byly na trh dodávány čisté a vysoce kvalitní materiály.

⁽⁴⁾ Program OSN pro životní prostředí a Technická univerzita v Delftu, *Design for sustainability – A step-by-step approach* (Design pro udržitelnost – přístup založený na postupných krocích), 2009. K dispozici na internetových stránkách <http://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/8742/DesignforSustainability.pdf?sequence=3&isAllowed=y>.

⁽⁵⁾ Evropská agentura pro životní prostředí, *Circular by design – Products in the circular economy* (Designem k oběhovému charakteru – produkty v oběhovém hospodářství), zpráva č. 6-2017, červen 2017. K dispozici na internetových stránkách <https://www.eea.europa.eu/publications/circular-by-design>. EHSV se v současné době zabývá obecným potenciálem nových udržitelných hospodářských modelů ve zvláštním stanovisku (SC/048), které má být přijato ve druhé polovině roku 2017.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 36.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 1.

5.1.5. Design jakožto určující faktor spolehlivého trhu s druhotnými surovinami musí být využíván i vzhledem k významu trvanlivosti a modularity designu.

5.2. Změna chování

5.2.1. Ke změně spotřebitelského chování je třeba využívat celé řady strategií. K vyvolání rozsáhlé změny chování nebude stačit pouhé označování. V předchozích stanoviscích EHSV se již konstatovalo, že je nezbytné používat hospodářské nástroje⁽⁸⁾, označování doby použitelnosti výrobku⁽⁹⁾ a behaviorální ekonomii⁽¹⁰⁾ (zejména nepřímé pobídky⁽¹¹⁾) v rámci souboru nástrojů pro zajištění přechodu.

5.2.2. Požadavek na změnu chování se netýká jen spotřebitelů a koncových uživatelů. K vyvolání změny chování je třeba podporovat i podnikatelskou sféru prostřednictvím pobídek a jistoty ohledně směřování politik. Zásadní význam budou mít především pro malé a střední podniky, kde odborná příprava a podpůrné nástroje mohou rozšířit porozumění zásadám ekodesignu a jejich uplatňování a zajistit, aby byl přechod doprovázen vhodným přerozdělením pracovníků s cílem minimalizovat jejich nahrazování.

5.2.3. EHSV opakuje, že podporuje využívání rozšířené odpovědnosti výrobce jakožto nástroje k prosazování přechodu na obchodní modely oběhového hospodářství, a zdůrazňuje, že i tato rozšířená odpovědnost může přispět k podpoře ekodesignu.

5.2.4. Ve stanovisku EHSV Balíček opatření týkajících se oběhového hospodářství⁽¹²⁾ je zmíněna úloha nových modelů odpovědnosti, jež by zahrnovaly i leasingové služby k výrobku. Ekodesign by se tak mohl stát obchodním požadavkem, jenž by byl přínosný pro životní prostředí i společnost jako celek.

5.3. Ustanovení o přezkumu

5.3.1. Většina prováděcích opatření v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky obsahuje ustanovení o přezkumu, jenž má v nadcházejících letech proběhnout. Zaměří se konkrétně na účinné využívání zdrojů, možnost opravy, recyklace a trvanlivost výrobků.

5.3.2. EHSV zdůrazňuje, že je důležité uplatňovat tyto zásady u probíhajících studií prováděných u seznamu stávajících výrobků, a nikoli pouze u nových skupin výrobků, které mají být zahrnuty do tohoto pracovního plánu.

5.3.3. Tyto zásady by se měly uplatňovat nejen na přezkumy, ale měly by být již nyní začleněny do pracovního plánu pro ekodesign.

5.4. Vytvoření aktuálního, relevantního pracovního plánu pro ekodesign

5.4.1. EHSV konstatuje, že stávající pracovní plán pro ekodesign byl revidován s ohledem na akční plán pro oběhové hospodářství. Konzultace s konzultačním fórem, která se týkala návrhů uvedených v předloze pracovního plánu pro ekodesign a kterou stanoví článek 18 směrnice o ekodesignu, se však uskutečnila na konci října 2015, tedy před zahájením akčního plánu pro oběhové hospodářství.

5.4.2. Konzultační fórum by mělo vzít na vědomí oficiální postoj, který zaujala organizovaná občanská společnost prostřednictvím činnosti v EHSV.

5.4.3. Produkty IKT jsou v pracovním plánu zmiňovány pouze jako skupina „s jiným postupem“, a to kvůli komplikacím a potížím spojeným s rychle se vyvíjejícími výrobky a nejistotě ohledně budoucího vývoje na trhu. Upozorňuje se na to, že vývoj označení pro tyto produkty je obvykle příliš zdlouhavý (v průměru trvá 4 roky) a že dobrovolné dohody nezajišťují environmentální, hospodářské a sociální přínosy dostatečně důsledně a rychle.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 1.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 23.

⁽¹⁰⁾ Viz výše Evropská agentura pro životní prostředí, *Circular by design – Products in the circular economy* (Designem k oběhovému charakteru – produkty v oběhovém hospodářství), s. 31.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 28.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 98.

5.4.4. Zvláštní zacházení s produkty IKT v rámci pracovního plánu je důležité. Pro uvedenou oblast je třeba stanovit konkrétní jasný směr a cíl, aby bylo možné stimulovat inovace ekodesignu těchto výrobků. Pokud by byl ekodesign uplatněn například u mobilních telefonů, mohly by se tyto telefony stát jeho vlajkovou lodí, protože pomocí komunikačního zařízení by se široká veřejnost seznámila s praktickými aspekty ekodesignu a důsledky a přínosy, které pro ně má.

5.4.5. Platnost dohody mezi EU a USA o programu Energy Star má skončit v roce 2018. Stanoví tytéž dobrovolné požadavky na účinnost kancelářského zařízení v obou jurisdikcích. S ohledem na nový politický vývoj v USA může být prodloužení této dohody ohroženo. Přezkum by měl zohlednit konkurenční výhody důrazné podpory ekodesignu pro podnikatelskou sféru v Evropě. EU má příležitost stát se celosvětovým lídrem v této oblasti. Význam reciprocity a mezinárodních dohod při zavádění širokého uplatňování ekodesignu by neměl být podceňován.

5.4.6. Výslovně se naznačuje, že do plánu bude zařazen rozsáhlejší oddíl věnovaný přínosu ekodesignu pro oběhové hospodářství. Uznání skutečnosti, že je třeba rozšířit oblast působnosti, je sice vítané, musí však být doplněno o konkrétní krátké lhůty pro plnění.

5.4.7. Vytvoření sady nástrojů oběhového hospodářství pro ekodesign, jako je nedávno zveřejněná příručka nadace Ellen MacArthur o oběhovém designu, může usnadnit změnu, musí však být podpořeno přísnou právní úpravou a podloženo souvisejícím výzkumem, rozsáhlými konzultacemi se zainteresovanými stranami a normalizací. Z hlediska spotřebitelů i podnikatelské sféry bude míru využití této sady nástrojů určovat cena výrobku a hospodářské pobídky. Osvědčené postupy v této oblasti mohou vycházet ze zásady „znečišťovatel platí“.

5.4.8. Problémy v oblasti dozoru nad trhem a mezinárodní spolupráce by neměly být podceňovány. EHSV konstatuje, že na úrovni členských států je čím dál tím důležitější provádění a podávání zpráv na základě dozoru nad trhem, a pokud se tak neděje, bude zřejmě zapotřebí zavést na vnitrostátní úrovni přísnější mechanismus dohledu, který bude nepřímo nebo přímo koordinován prostřednictvím dohledu na úrovni EU. Může být rovněž nutné uvažovat o využívání různých mechanismů dohledu nebo kontrol nad rámcem těch, které se již v současné době v oblasti ekodesignu a označování energetickými štítky běžně používají, aby byla minimalizována přítomnost oportunistických výrobců a dovozců na trhu EU a aby byly chráněny a odměňovány investice společností, jež v oblasti ekodesignu a při označování, poskytování informací o produktech a vydávání prohlášení uplatňují řádné a transparentní postupy.

5.4.9. Pokud jde o spotřebitele a transparentnost, má rozhodující význam označování. Není však všelékem a nemusí být nejuvhodnějším nástrojem zejména ve vztazích mezi podniky, pokud jde o produkty či služby. Na označení by měla být pokud možno uvedena doba životnosti výrobku, nikoli pouze v první řadě údaje o energetické účinnosti. Například hodnocení budovy může být na základě její energetické náročnosti vysoké, ale budova by si zasloužila také větší uznání za materiály použité při její výstavbě. Anebo velké složité produkty (např. určité systémy vytápění, chlazení či větrání) by si zasloužily větší uznání za použité materiály a za možnost jejich opravy, nahrazení, recyklace a trvanlivost.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů — Úloha výroby energie z odpadů v oběhovém hospodářství

[COM(2017) 34 final]

(2017/C 345/17)

Zpravodaj: **Cillian LOHAN**

Spoluzpravodaj: **Antonello PEZZINI**

Konzultace	Evropská komise, 17. 2. 2017
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato ve specializované sekci	15. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování	140/0/2
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV se zasazuje za to, aby byla při rozhodování o nakládání s odpady dodržována hierarchie způsobů nakládání s odpady⁽¹⁾, včetně možností výroby energie z odpadů.

1.2. Měla by existovat koordinovaná informační strategie týkající se prvního kroku hierarchie způsobů nakládání s odpady, to znamená především předcházení vzniku odpadů.

1.3. EHSV prosazuje zásadu hodnocení udržitelnosti veřejných financí EU s ohledem na cíle udržitelného rozvoje⁽²⁾ a zastává názor, že veškeré veřejné financování by mělo vést k posílení blahobytu evropských občanů. Veřejné financování by se mělo rovněž řídit zásadou zákazu podpory činností, které poškozují občany.

1.4. Budoucí právní předpisy musí být oprostěny od nedostatků stávajících směrnic o nakládání s odpady, aby bylo zajištěno, že přechod na model oběhového hospodářství bude spravedlivý, soudržný a systémový.

1.5. Je důležité, aby nebyly vytvářeny infrastrukturní překážky dosahování vyšší míry recyklace v podobě investic do zastaralých procesů výroby energie z odpadů.

1.6. I když tříděný sběr odpadů představuje jednu z priorit, zejména v členských státech, které ve vysoké míře využívají skládky, je třeba, aby tento tříděný sběr doprovázela i vyšší míra recyklace, pokud má být pro dosažení přechodu na lepší oběhové hospodářství přínosný.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV Balíček opatření týkajících se oběhového hospodářství, bod 4.3 (Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 98).

⁽²⁾ Stanovisko EHSV Udržitelný rozvoj – mapování vnitřních a vnějších politik EU, bod 4.3.5.5 (Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 41).

1.7. Členské státy s velkým počtem spaloven v současné době nepřispívají k dosažení cílů vyšší míry recyklace, jež stanoví akční plán pro oběhové hospodářství⁽³⁾. Úkolem je přechod těchto členských států od závislosti na spalování k široké škále řešení v oblasti nakládání s odpady, a to za pomoci odrazujících a podněcujících politických opatření, jako jsou např.:

- zavádění daní,
- postupné rušení režimů podpory,
- moratorium na nová zařízení a vyřazování starších zařízení z provozu.

1.8. Přechodu na oběhové hospodářství v EU brání nedostatek náležitých cenových signálů. K tomu přispívají pokračující neopodstatněné dotace pro neudržitelné systémy výroby, jmenovitě v odvětví fosilních paliv⁽⁴⁾. EHSV vítá výslovně uvedenou spojitost mezi přístupem k prostředkům z politiky soudržnosti na jedné straně, a vnitrostátními plány pro nakládání s odpady a evropským akčním plánem pro oběhové hospodářství na druhé straně. Vazba na Evropský fond pro strategické investice by mohla být silnější.

1.9. Bioplyn nabízí na úrovni EU v mnoha ohledech četné příležitosti, mj. při vytváření pracovních míst, snižování emisí, zvyšování palivové bezpečnosti a v dalších oblastech. Měl by být vytvořen takový právní a politický rámec, který co nejlépe podpoří optimalizaci příslušných příležitostí, a to s využitím příkladů osvědčených postupů z členských států i dalších zemí.

1.9.1. Anaerobní digesce pro výrobu biometanu pro silniční dopravu je v souladu s Pařížskou dohodou. Z nedávného posouzení Komise⁽⁵⁾ vyplývá, že výroba bioplynu v EU by mohla vzrůst do roku 2030 přinejmenším na dvojnásobek, možná až na trojnásobek současné úrovně.

1.10. To vyžaduje změnu chování a kulturní změny, kterých může být dosaženo prostřednictvím vzdělávání na všech úrovních společnosti.

2. Obecné připomínky

2.1. Dne 2. prosince 2015 přijala Komise akční plán EU pro oběhové hospodářství, který obsahuje transformační plán s významným potenciálem v podobě nových pracovních míst a růstu a jehož cílem je podpora udržitelných vzorců spotřeby a výroby v souladu se závazky EU v rámci Agendy pro udržitelný rozvoj 2030. Toto sdělení se zaměřuje na energetické využívání odpadů a jejich místo v oběhovém hospodářství. Výroba energie z odpadů je široký pojem, pod který spadá mnohem více než jen spalování odpadů.

2.2. Hlavním cílem tohoto sdělení je zajistit, aby energetické využívání odpadů v EU podporovalo cíle akčního plánu pro oběhové hospodářství a aby důsledně dodržovalo hierarchii způsobů nakládání s odpady v EU. Toto sdělení rovněž zkoumá možnosti optimalizace úlohy výroby energie z odpadů tak, aby mohla přispět k plnění cílů stanovených ve strategii energetické unie a v Pařížské dohodě. Cílem přístupu k výrobě energie z odpadů, který je zde uveden, je zároveň poskytovat pobídky pro inovace a pomoci při vytváření vysoce kvalitních stálých pracovních míst tím, že je položen důraz na osvědčenou technologii, která účinně využívá energii.

2.3. V tomto stanovisku je obsažen postoj EHSV ke všem třem částem sdělení, jimiž jsou:

- začlenění procesů výroby energie z odpadů do hierarchie způsobů nakládání s odpady a úloha veřejné finanční podpory;

⁽³⁾ Sdělení Evropské komise *Uzavření cyklu – akční plán EU pro oběhové hospodářství*, COM(2015) 614 final, 2. prosince 2015.

⁽⁴⁾ David Coady, Ian Parry, Louis Sears, Baoping Shang, *How Large Are Global Energy Subsidies? (Jak velké jsou celosvětové dotace na energii?)*, pracovní dokument MMF, WP/15/105, květen 2015.

⁽⁵⁾ Evropská Komise, *Optimal use of biogas from waste streams. An assessment of the potential of biogas from digestion in the EU beyond 2020 (Optimální využití bioplynu z různých toků odpadů. Posouzení potenciálu bioplynu z anaerobní digesce v EU po roce 2020)*, březen 2017.

- výroba energie z odpadů při zpracovávání zbytkového odpadu: nalezení správné rovnováhy;
- optimalizace přispívání procesů pro výrobu energie z odpadů ke klimatickým a energetickým cílům EU v oběhovém hospodářství.

Stanovisko rovněž uvádí další aspekty, jež si z hlediska občanské společnosti zaslouží začlenění a jež vycházejí z již dříve přijatých postojů EHSV.

2.4. EHSV zdůrazňuje, že je nutné reagovat na bezprostřední potřeby EU týkající se nakládání s odpady v rámci stávajících právních předpisů a stávající infrastruktury pro nakládání s odpady. Ačkoliv některé nepříznivé postupy budou ještě přetrvávat, celkový dlouhodobý trend směřuje k modelu výroby s malým množstvím odpadů, v němž povýrobní fázi materiálových toků dominují předcházení vzniku odpadů, opětovné použití, regenerace a recyklace. Výzvu představuje podpora rychlého a trvalého spravedlivého přechodu k dlouhodobým cílům.

2.5. V roce 2015 vyprodukoval každý obyvatel EU v průměru zhruba 480 kg komunálního odpadu, přičemž množství odpadu ukládaného na skládkách se v jednotlivých zemích liší a pohybuje se od 3 kg v neúspěšnější zemi do 150 kg v nejméně úspěšné.

3. Postavení výroby energie z odpadů v hierarchii způsobů nakládání s odpady a úloha veřejné finanční podpory

3.1. EHSV se zasazuje za to, aby byla při rozhodování o nakládání s odpady dodržována hierarchie způsobů nakládání s odpady⁽⁶⁾, včetně možností výroby energie z odpadů.

3.2. Je třeba si uvědomit, že výroba energie z odpadů nemusí být vždy v souladu s ambicemi a zásadami oběhového hospodářství. Například spalování odpadních materiálů, které mohou být připraveny k opětovnému použití nebo recyklovány, není z hlediska účinného využívání zdrojů nejvhodnější volbou ani nejlepším využíváním surovin. Stejně tak přeprava odpadů na velké vzdálenosti při značných energetických nákladech, aby se prostřednictvím procesů výroby energie z odpadů dosáhlo poměrně nižší energetické návratnosti, by přinesla čisté náklady na energii a odpovídající klimatický dopad. Příkladů existuje více.

3.3. Na obrázku je znázorněn vztah mezi procesy výroby energie z odpadů ve sdělení a hierarchií způsobů nakládání s odpady.

Příklady procesů výroby energie z odpadů

Anaerobní digesce organického odpadu, při níž je digestát recyklován jako hnojivo

Spalování a spoluspalování odpadu s vysokou úrovní energetického využití
Zpracování odpadů na materiály, které se využijí jako pevná, kapalná nebo plynná paliva

Spalování a spoluspalování odpadu s omezeným energetickým využitím
Využívání zachyceného skládkového plynu

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV Balíček opatření týkajících se oběhového hospodářství, bod 4.3 (Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 98).

3.4. Vhodnost procesů výroby energie z odpadů nelze stanovit jen na základě hierarchie způsobů nakládání s odpady. EHSV prosazuje zásadu hodnocení udržitelnosti veřejných financí EU s ohledem na cíle udržitelného rozvoje a zastává názor, že veškeré veřejné financování by mělo vést k posílení blahobytu evropských občanů. Veřejné financování by se mělo rovněž řídit zásadou zákazu podpory činností, které poškozují občany.

3.5. Je důležité, aby nedostatky rámcové směrnice o odpadech nepronikly do všech iniciativ v oblasti oběhového hospodářství. Týká se to např. možnosti, aby byl členský stát vyňat z povinnosti tříděného sběru v důsledku technických nebo finančních překážek jeho provádění. Je třeba věnovat pozornost využívání veřejného financování na překonání technických problémů nebo použití nástrojů hospodářské politiky na odstranění finančních omezení bránících uplatňování osvědčených postupů. Existují oprávněné důvody, aby u materiálů obsahujících toxické látky byly před opětovným použitím nebo recyklací upřednostněny varianty odstranění nebo energetického využití.

3.6. Toto sdělení významně rozvíjí akční plán pro oběhové hospodářství a stanoví vysoké ambice pro zlepšení účinnosti procesů výroby energie z odpadů, přičemž klade větší důraz na hierarchii způsobů nakládání s odpady, která je rozhodujícím činitelem oběhovosti jednotlivých procesů. Právní předpisy, z nichž toto sdělení vychází, konkrétně rámcová směrnice o odpadech, jsou ovšem z minulosti zatíženy nedostatky, a pokud by se nepodařilo je vyřešit, mohly by způsobovat problémy a sdělení oslabovat. Je nezbytné přezkoumat klasifikaci odpadů, možná i na základě možností, které nabízí využívání nových technologií v zařízeních na výrobu energie z odpadů (např. poškozené rajče není uvedeno na trh, zatímco neprodané rajče se stane odpadem), případně včetně čistírenského kalu z obecní kanalizace pro procesy anaerobní digesce. Snahy o řešení těchto otázek v akčním plánu pro oběhové hospodářství se musí odrazit v nezbytných legislativních změnách na všech příslušných úrovních.

3.7. Postavení procesů výroby energie z odpadů v hierarchii způsobů nakládání s odpady může být zavádějící kvůli omezením, jimiž jsou procesy upraveny v právních předpisech. Toto postavení je určeno na základě definic, které vycházejí spíše z právních předpisů než z vědeckých analýz skutečného dopadu takových procesů výroby energie z odpadů.

3.8. Existují také technická hlediska metod výpočtu související s definicemi a prahovými hodnotami v rámcové směrnici o odpadech. Jedná se o metody výpočtu, které určují postavení jednotlivých procesů výroby energie z odpadů v hierarchii způsobů nakládání s odpady. Tyto podrobné výpočty by měla Komise důkladně přezkoumat, aby zajistila, že nyní už budou spolehlivé, zejména pokud jde o oběhové hospodářství, ale také cíle udržitelného rozvoje, energetické unie a Pařížské dohody.

3.9. Povinnosti třídění sběru, jež jsou součástí evropských právních předpisů o odpadech ⁽⁷⁾, představují klíčový aspekt lepšího nakládání s odpady.

3.10. Technologický pokrok bude i nadále nabízet lepší příležitosti pro maximální účinnost toků výrobků a energií, což povede k inovativním řešením pro účinnější postupy.

3.11. Ekodesign výrobků a služeb, jenž bude coby součást celoevropského systému pokrývat všechny oblasti, povede při docílení oběhového hospodářství ke snížení odpadu na minimum. Prvek ekodesignu zde má zásadní význam pro zajištění čistých, opravitelných, recyklovatelných, modulových výrobků a v konečném důsledku povede k odstranění odpadů v dnešním slova smyslu.

3.12. Výše uvedené body budou znamenat ubývání směsného odpadu určeného pro spalovny, a proto by se měly na vnitrostátní úrovni postupně rušit dotace pro spalovny a nemělo by se uvažovat o žádných nových investicích v této oblasti, s výjimkou modernizace stávající infrastruktury a zlepšování její účinnosti z hlediska využití zdrojů a energie.

⁽⁷⁾ Směrnice 2008/98/ES, zejména články 11 (papír, kovy, plasty, sklo a stavební a demoliční odpad) a článek 22 (biologický odpad) (Úř. věst. L 312, 22.11.2008, s. 3).

4. Procesy výroby energie z odpadů při zpracovávání zbytkového odpadu: nalezení správné rovnováhy

4.1. Je důležité, aby nebyly vytvářeny infrastrukturní překážky dosahování vyšší míry recyklace v podobě investic do zastaralých a energeticky neúčinných procesů výroby energie z odpadů.

4.2. V roce 2013 bylo mezi členskými státy přepravováno 2,5 Mt paliva získaného převážně z odpadů pro účely energetického využití⁽⁸⁾.

4.3. Hodnocení výroby energie z odpadů musí k tomuto prvku dopravy přihlížet, protože až když bude hledisko dopravy zahrnuto do měření emisí spojených s jednotlivými přístupy k nakládání s odpady, bude možné určit skutečný dopad tohoto procesu z hlediska emisí.

4.4. V rozmístění spaloven jsou mezi jednotlivými zeměpisnými oblastmi Evropy rozdíly. Většina fungujících spaloven v Evropě se nachází v Německu, Nizozemsku, Dánsku, Švédsku a Itálii. Obecně lze říci, že řada členských států stále nadměrně využívá skládky. To je třeba změnit v souladu s potřebami výzev a cílů stanovených v právních předpisech o odpadech souvisejících s akčním plánem pro oběhové hospodářství.

4.5. Členské státy, které nadměrně využívají skládky nebo mají nedostatek spaloven popřípadě vůbec žádné, by se měly především zaměřit na tříděný sběr. Tříděný sběr u zdroje má zásadní význam pro zajištění kvalitních odpadů s vysokou hodnotou pro recyklaci, což je třeba podporovat.

4.6. Existuje však mnoho příkladů na úrovni členských států, kdy je míra třídění odpadů vysoká, příslušná míra recyklace jí však neodpovídá. Tento zjevný rozpor je třeba řešit za pomoci politických nástrojů.

4.7. Toto sdělení vybízí vlády členských států, aby zaměřily podporu a strategie financování na jiné účely než na spalovny tím, že zvaží dobu návratnosti, dostupnost vstupních surovin a kapacitu v sousedních státech.

4.8. Využití nedaleké spalovny může v některých případech představovat nejlepší možnost, musí mu však předcházet analýza celého životního cyklu, v jejímž rámci mají zásadní význam související náklady na dopravu – ekonomické i environmentální.

4.9. S výjimkou některých velmi specifických okolností a s ohledem na technologický pokrok není pravděpodobné, že by spalování odpadu mohlo z hlediska využívání zdrojů nebo osvědčených postupů představovat nejúčinnější řešení problémů spojených s nakládáním s odpady.

4.10. Členské státy s velkým počtem spaloven v současné době nepřispívají k dosažení cílů vyšší míry recyklace. Úkol spočívá v ústupu těchto členských států od spalování, a to za pomoci odrazujících a podněcujících politických opatření, jako jsou např.:

— zavádění daní,

— postupné rušení režimů podpory,

— moratorium na nová zařízení a vyřazování starších zařízení z provozu.

4.11. EHSV zdůrazňuje, že zavedení všeobecné daně ze spalování bez toho, že by byly koncovému uživateli poskytnuty cenově dostupné alternativy, bude jednoduše znamenat vyšší náklady pro občany. Využití zdanění jako ekonomického nástroje musí být cílené a inteligentní.

4.12. Je třeba, aby v každém členském státě existoval účinný postup pro podávání žádostí a udělování povolení k výkonu činností v oblasti nakládání s odpady.

⁽⁸⁾ Evropské tematické středisko pro odpady a materiály v ekologickém hospodářství (ETC/WMG), *Assessment of waste incineration capacity and waste shipments in Europe (Posouzení kapacity spalování odpadů a přepravy odpadů v Evropě)*, leden 2017.

5. Optimalizace přispívání procesů pro výrobu energie z odpadů ke klimatickým a energetickým cílům EU v oběhovém hospodářství

5.1. EHSV souhlasí s tím, že výroba energie z odpadů může maximalizovat přispění oběhového hospodářství k dekarbonizaci jen tehdy, bude-li dodržovat hierarchii způsobů nakládání s odpady v souladu se strategií energetické unie a s Pařížskou dohodou. Anaerobní digesce pro výrobu biometanu pro silniční dopravu je v souladu s Pařížskou dohodou. Vozidla poháněná biometanem mohou být účinným pomocníkem při snižování emisí uhlíku v evropské dopravě.

5.2. Aby bylo možné optimalizovat přínos procesů výroby energie z odpadů k cílům v oblasti klimatu a energie v rámci oběhového hospodářství, je třeba zajistit, aby byly při využívání procesů výroby energie z odpadů uplatňovány nejúčinnější postupy a technologie. To je v souladu se změnami navrženými Komisí, které se týkají směrnice o obnovitelných zdrojích energie; tato kritéria by však měla být prosazována u všech nových zařízení na výrobu energie, bez ohledu na jejich velikost, včetně menších zařízení o výkonu nižším než 20 MW.

5.3. Zdanění sběru odpadu má stále větší dopad na rodinné a podnikové zdroje. Mělo by proto být využíváno prozíravě a s ohledem na ochranu životního prostředí.

5.4. Veřejný a soukromý sektor by měly mít možnost spolupracovat na dlouhodobých projektech s cílem konkretizovat kulturu oběhovosti. Důležitou úlohu při přechodu na udržitelnější způsoby nakládání s odpady může hrát rovněž sociální odpovědnost podniků.

5.5. Přechodu na oběhové hospodářství v EU brání nedostatek náležitých cenových signálů. K tomu přispívají pokračující neopodstatněné dotace pro neudržitelné systémy výroby, jmenovitě v odvětví fosilních paliv⁽⁹⁾. EHSV vítá výslovně uvedenou spojitost mezi přístupem k fondům politiky soudržnosti na jedné straně, a vnitrostátními a regionálními plány pro nakládání s odpady a evropským akčním plánem pro oběhové hospodářství na druhé straně.

5.6. Vazba na financování z Evropského fondu pro strategické investice by mohla být silnější, aby se zajistilo, že tyto investice budou upřednostňovat příležitosti podporující cíle akčního plánu pro oběhové hospodářství. Mohly by být zváženy některé formy pobídek s cílem vytvořit vhodný řetězec navazujících zařízení, jako je distribuce paliv a/nebo druhotných surovin, nebo s cílem vytvořit další výrobky pro potenciální využití.

6. Další příležitosti

6.1. Biometan

6.1.1. Ve sdělení se uvádí možnosti výroby bioplynu prostřednictvím anaerobní digesce. Pro řadu členských států představuje tato možnost příležitost a měla by být rozšířena. Z nedávného posouzení Komise⁽¹⁰⁾ vyplývá, že výroba bioplynu v EU by mohla vzrůst do roku 2030 přinejmenším na dvojnásobek, možná až na trojnásobek současné úrovně.

6.1.2. Bioplyn je v mnoha členských státech, zejména v Itálii a Německu, funkčním modelem. Tyto země se mohou jakožto funkční příklad stát zdrojem cenných poznatků získaných z praktických hledisek provádění.

6.1.3. V současné době jsou náklady na výrobu biometanu vyšší než náklady na výrobu fosilního metanu. Využívání biometanu je nicméně odůvodněno nepřímými náklady vznikajícími v souvislosti s mutagenními a karcinogenními látkami – např. NO_x a kouřem z fosilních paliv⁽¹¹⁾.

6.1.4. Případné vyšší náklady na výrobu biometanu jsou především v souladu s cíli zakotvenými v Pařížské dohodě o snížení emisí skleníkových plynů z tradičních paliv⁽¹²⁾.

⁽⁹⁾ David Coady, Ian Parry, Louis Sears, Baoping Shang, *How Large Are Global Energy Subsidies? (Jak velké jsou celosvětové dotace na energii?)*, pracovní dokument MMF, WP/15/105, květen 2015.

⁽¹⁰⁾ Evropská Komise, *Optimal use of biogas from waste streams. An assessment of the potential of biogas from digestion in the EU beyond 2020 (Optimální využití bioplynu z různých toků odpadů. Posouzení potenciálu bioplynu z anaerobní digesce v EU po roce 2020)*, březen 2017.

⁽¹¹⁾ COM/2017/011 final – 2017/04 (COD).

⁽¹²⁾ „Dílo chválí autora“, říká Machiavelli.

6.1.5. Je zásadní, aby výchozí suroviny používané při anaerobní digesti měly nízké nebo nulové dopady na nepřímou změnu ve využívání půdy a aby negativně neovlivňovaly produkci potravin. Zařízení na využívání bioplynu by se měla pokud možno nacházet v blízkosti zdroje výchozích surovin (především zemědělského odpadu) a měla by představovat řešení zohledňující hlediska nakládání s odpady a energetické potřeby. Je třeba zabránit tomu, aby stavba anaerobních vyhnívacích komor vytvářela poptávku po nové dodávce vstupních surovin, ať už ve formě odpadu, nebo zemědělských plodin.

6.1.6. Rozhodující význam má umístění zařízení na využívání bioplynu. Je třeba konkrétně stanovit způsoby účinného využívání takto vyrobené energie, aby nedocházelo k tomu, že účinně vyrobená energie bude nakonec vyplývána. Je rovněž důležité poznamenat, že anaerobní vyhnívací komory nejsou systémovým řešením pro všechny zemědělské regiony v EU, a že jejich podpora by měla být omezena na případy, kdy jsou k dispozici vstupní suroviny, které v současnosti představují problematický odpad.

6.1.7. Avšak vývoj dobře naplánované infrastruktury na výrobu a využívání bioplynu může představovat velmi účinný způsob nakládání se zemědělským odpadem, s látkami potenciálně škodlivými pro životní prostředí a může usnadňovat jejich bezpečné odstranění. Může rovněž pokrývat požadavky na ohřev a pohonné hmoty na úrovni obcí.

6.1.8. Anaerobní digestce může pomoci při řešení otázek veřejného zdraví, poskytovat půdní hnojivo, být zdrojem snížení emisí a stát se praktickým příkladem oběhového hospodářství.

6.1.9. Anaerobní digestce může být nejúčinnější při uplatňování zásad oběhového hospodářství, konkrétně koncepce malých smyček, kde se vstupní suroviny pro digesti získávají v místě a energetický výkon se používá také místně (s výjimkou případů, kdy palivo slouží jako pohonné hmoty pro nákladní automobily). Investice musí podporovat cíl omezení převozu odpadů na pokud možno nulové vzdálenosti.

6.1.10. V souvislosti se začleňováním bioplynu do skladby zdrojů energie na vnitrostátní nebo regionální úrovni by měly být vypracovány analýzy a měl by být přítom kladen důraz na růst zaměstnanosti a hospodářský růst. Měly být rovněž vzaty v úvahu možnosti, jak usnadnit a urychlit správné postupy povolování výstavby projektů anaerobních vyhnívacích komor.

6.1.11. Politická a hospodářská podpora projektům, které splňují všechna kritéria, bude motivovat inovace a může se stát jedním z mnoha nástrojů, jež pomohou přechodu na nízkouhlíkové hospodářství.

6.1.12. Přezkum mandátu M/475 Evropským výborem pro normalizaci by měl být rozšířen tak, aby biometan pocházející ze zdrojů, které nejsou v současnosti povoleny, jako např. ze skládkového plynu, plynu z čistíren odpadních vod, z kalu a netříděného komunálního a jiného odpadu, mohl být přidáván do sítí pro přepravu zemního plynu. Tento druh biometanu je už nyní dostupný.

6.1.13. Zásadní význam pro začlenění procesů anaerobní digestce do projektů, jež dosud nejsou finančně životaschopné, má Evropský fond pro strategické investice.

6.1.14. Používání vozidel poháněných bioplynem by mělo být podporováno podobnými pobídkami, jaké se tradičně používají pro odvětví fosilních paliv. Tyto pobídky by měly sloužit koncovému uživateli a měly by spotřebiteli nabídnout cenově výhodné a dostupné alternativní možnosti dopravy.

6.2. Kulturní změna a vzdělávání

6.2.1. Je třeba uznat problém vyplývající z kulturních rozdílů. Změny chování z hlediska třídění odpadů u zdroje by měly být řešeny jako potřeba kulturní změny. K dosažení tohoto cíle může být využita řada nástrojů, jež mohou mezi jinými zahrnovat např. nepřímé pobídky⁽¹³⁾.

6.2.2. Měla by existovat koordinovaná informační strategie týkající se prvního kroku hierarchie způsobů nakládání s odpady, to znamená především předcházení vzniku odpadů.

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV Směrem k uplatňování nepřímých pobídek v evropských politikách (Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 28).

6.2.3. Změny chování lze dosáhnout také přípravou programů týkajících se těchto témat ve školách. Mělo by se to týkat všech úrovní školy, od školek a základních škol až po vysoké školy a místa odborné přípravy na pracovišti, a mělo by jít o dlouhodobý přístup zaměřený na vzdělávání a informování dětí a občanů.

6.2.4. Univerzity a veřejné orgány mohou pomáhat legitimovat nové technologie a postupy a stát se vzory osvědčených postupů a ambasadory výroby energie z odpadů v regionech ⁽¹⁴⁾.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁴⁾ Příklady existují v řadě členských států, přičemž jedním z nich je University College Cork v Irsku, jež provozuje vlastní malokapacitní anaerobní vyhnívací komoru pro účely výzkumu.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2011/65/EU o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních

[COM(2017) 38 final – 2017/0013 (COD)]

(2017/C 345/18)

Zpravodaj: **Brian CURTIS**

Konzultace	Rada, 20. 2. 2017 Evropský parlament, 1. 2. 2017
Právní základ	články 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato ve specializované sekci	15. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	139/0/4

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV se domnívá, že změna směrnice přichází v pravý čas a že je nutná k tomu, aby se zabránilo vzniku překážek obchodu a narušování hospodářské soutěže v EU.

1.2. EHSV bere na vědomí, že proběhly rozsáhlé konzultace se zúčastněnými stranami a byla provedena posouzení dopadů a že se jejich výsledky odrážejí v návrhu Komise.

1.3. EHSV podporuje vynětí pískalových varhan z působnosti směrnice, a to jak z ekonomických, tak z kulturních důvodů: toto vynětí pomůže zabránit zrušení odhadem až 90 % pracovních míst v daném odvětví a roční ztrátě až 65 milionů EUR do roku 2025.

1.4. EHSV podporuje vynětí nesilničních pojízdných strojů s trakčním pohonem z působnosti směrnice. Podpoří se tak rozvoj tohoto průmyslového odvětví a zruší rozdílné zacházení s těmito stroji.

1.5. EHSV má za to, že má-li se předcházet vzniku odpadů, což má v nakládání s odpady nejvyšší prioritu, není tato směrnice sama o sobě dostačující. EHSV se domnívá, že k dosažení těchto cílů je zapotřebí, aby byla směrnice o omezení používání nebezpečných látek použita v kombinaci se směrnicí o ekodesignu a směrnicí o odpadních elektrických a elektronických zařízeních.

2. Obecné připomínky

2.1. Odůvodnění a cíle návrhu

2.1.1. Směrnice 2011/65/EU (dále jen „směrnice RoHS 2“) omezuje používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních (EEZ). Vztahuje se na všechna EEZ uvedená na trh EU bez ohledu na to, zda jsou vyrobená v EU nebo ve třetích zemích. Dotýká se zejména průmyslových výrobců, dovozců a distributorů EEZ a také zákazníků, kteří tato zařízení kupují.

2.1.2. Cílem směrnice RoHS 2 je předcházet vzniku odpadů, což má v nakládání s odpady nejvyšší prioritu. To zahrnuje opatření, která omezují obsah škodlivých látek v materiálech a výrobcích. Díky nižšímu množství nebezpečných látek v elektrickém a elektronickém odpadu se s takovým odpadem snadněji nakládá. Podporuje se tím opětovné použití výrobků a recyklace použitých materiálů, a přispívá se tak k oběhovému hospodářství.

2.1.3. Směrnice RoHS 2 je nutná k tomu, aby se zabránilo vzniku překážek obchodu a narušování hospodářské soutěže v EU, ke kterému by mohly vést rozdíly mezi právními a správními předpisy omezujícími používání nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních v různých členských státech. Dále přispívá k ochraně lidského zdraví a k environmentálně šetrnému využití a odstranění elektrického a elektronického odpadu.

2.1.4. Směrnice RoHS 2 je přepracovaným zněním předchozí směrnice 2002/95/ES (RoHS 1). Obě směrnice přispěly ke snížování používaného množství nebezpečných materiálů po celém světě – několik zemí, včetně Číny, Koreje a Spojených států, přijalo podobnou legislativu. Směrnice RoHS 2 zavedla nové definice a její působnost se rozšířila na zdravotnické prostředky a monitorovací a kontrolní přístroje. Dopad těchto opatření byl posouzen v rámci návrhu Komise v roce 2008. Nicméně směrnice RoHS 2 přinesla i další změny, a to „otevřenou oblast působnosti“, zavedením nové, 11. kategorie: „Jiná EEZ, která nespádají do žádné z výše uvedených kategorií“. Směrnice se tak vztahuje na všechna EEZ (s výjimkou výslovně vyloučených zařízení), jež lze navíc díky zavedení nové definice závislosti na elektřině vykládat širěji. Otevřená oblast působnosti se při přijímání směrnice RoHS 2 konkrétně neposuzovala.

2.1.5. Komise má mandát k tomu, aby posoudila, zda je nutné oblast působnosti směrnice měnit, a to s ohledem na otevřenou oblast působnosti zavedenou přepracovaným zněním z roku 2011. Komise toto posouzení působností směrnice RoHS 2 provedla a zjistila několik problémů, jež je potřeba vyřešit, aby předpis neměl nežádoucí účinky. V případě neexistence návrhu Komise by po 22. červenci 2019 vznikly tyto problémy:

- zákaz operací na sekundárním trhu (například další prodej, trh s použitým zbožím) pro nově zařazená EEZ, neboli tzv. okamžité zastavení (hard-stop),
- zrušení možnosti opravovat s použitím náhradních dílů podskupinu nově zařazených EEZ, pokud byla legálně uvedena na trh před tímto datem,
- rozdílná (trh narušující) úprava pro nesilniční pojízdné stroje s kabelovým napájením oproti jinak totožným strojům s bateriovým pohonem nebo motorem (v současnosti vyňaté z působnosti směrnice),
- faktický zákaz uvádět na trh EU píšťalové varhany (k jejich výrobě se používá olovo, a nespĺňují proto podmínky směrnice).

Tyto čtyři problémy by mohly mít vliv na trh EU, výrobce a občany a dále negativní hospodářské, environmentální, sociální a kulturní dopady.

Návrh Komise se proto zabývá problémy týkajícími se rozsahu působnosti, které nelze odstranit nahrazením příslušné látky nebo udělením výjimky a pokyny, například pro konkrétní skupiny výrobců, které trvale nespĺňují požadavky směrnice, nebo v případech, kdy rozsah působnosti vede k narušení trhu, zejména:

- operacemi na sekundárním trhu s EEZ, která spádají do působnosti směrnice RoHS 2, ale nikoliv do působnosti směrnice RoHS 1,
- náhradními díly k EEZ, která spádají do působnosti směrnice RoHS 2, ale nikoliv do působnosti směrnice RoHS 1,
- nesilničními pojízdnými stroji s trakčním pohonem a kabelovým napájením,
- píšťalovými varhany.

Kromě toho návrh zohledňuje zkušenosti s prováděním směrnice RoHS 2, v souladu s jejími cíli a požadavkem na právní jasnost.

2.2. Posouzení dopadů

2.2.1. Ve zprávě Komise o posouzení dopadů se uvádí, že obnovení sekundárního trhu a lepší dostupnost náhradních dílů k některým elektrickým a elektronickým zařízením (EEZ) bude mít tyto pozitivní dopady:

- nižší náklady a menší administrativní zátěž pro podniky, včetně malých a středních podniků, a orgány veřejné správy,
- nové tržní příležitosti pro opravárenský průmysl a druhotný prodej,
- pozitivní sociální dopady, mimo jiné na nemocnice v EU, které by po roce 2019 mohly ušetřit přibližně 170 milionů EUR díky možnosti dále prodávat a nakupovat použité zdravotnické prostředky,
- environmentální přínosy v podobě snížení celkové produkce odpadu: možnost prodloužit používání EEZ odloží konec jejich životnosti a likvidaci, a tím odsune produkce nebezpečného odpadu (odpadního elektrického a elektronického zařízení). Vliv výroby dalších náhradních dílů na životní prostředí je ve většině případů zanedbatelný ve srovnání s výhodami, které přináší udržení celého zařízení v provozu. Toto opatření zabrání v EU každý rok vzniku více než 3 000 tun nebezpečného odpadu, což podpoří oběhové hospodářství. Delší životnost EEZ povede také k dodatečným úsporám energie a surovin.

3. Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky

3.1. Tím, že se zabývá operacemi na sekundárním trhu, se návrh snaží uvést směrnici RoHS 2 znovu do plného souladu s obecnými zásadami EU pro právní předpisy týkající se výrobků.

3.2. Na základě směrnice RoHS 2 mohou být EEZ, jež nespádala do oblasti působnosti směrnice RoHS 1, avšak nesplňovala by požadavky směrnice RoHS 2, dodávána na trh až do 22. července 2019. Po tomto datu však budou jak první uvedení nevyhovujících EEZ na trh, tak operace s nimi na sekundárním trhu (např. další prodej) zakázány. Elektrická a elektronická zařízení, na něž se tento zákaz operací na sekundárním trhu vztahuje, jsou zdravotnické prostředky, monitorovací a kontrolní přístroje a další nově zařazená EEZ. Toto omezení operací na sekundárním trhu není v souladu s všeobecnou harmonizací právních předpisů EU týkajících se výrobků. Komise proto navrhuje toto okamžité zastavení operací na sekundárním trhu odstranit.

3.3. Směrnice RoHS 2 zavádí výjimku (z obecného omezení určitých látek) pro kabely a náhradní díly na opravy, opětovné použití, modernizaci funkcí nebo zvýšení kapacity skupin EEZ, které se postupně zařazují do její působnosti. Nově zařazená EEZ, s výjimkou zdravotnických prostředků a monitorovacích a kontrolních přístrojů, však neuvádí. V důsledku toho nebude možné po 22. červenci 2019 používat náhradní díly a vznikne neodůvodněný rozdíl v zacházení. Komise proto navrhuje zvláštní ustanovení, kterým se náhradní díly vyjmou z omezení vztahujícího se na určité látky, aby bylo možné veškeré EEZ v působnosti směrnice RoHS 2 uvedené na trh EU kdykoli opravit.

3.4. Směrnice RoHS 2 uvádí 10 konkrétních typů zařízení, která jsou z otevřené oblasti působnosti vyňata. Jeden z typů zařízení, jež jsou vyloučena („nesilniční pojezdové stroje určené výlučně k profesionálnímu použití“), zahrnuje pouze stroje s vlastním zdrojem energie. V důsledku tohoto ustanovení tak typy strojů, které jsou jinak identické, spadají do dvou různých regulačních režimů pouze proto, že mají jiný zdroj energie (vlastní, nebo externí). Komise navrhuje upravit definici „nesilničních pojezdových strojů určených výlučně k profesionálnímu použití“ tak, aby zahrnovala i stroje s trakčním pohonem.

3.5. Dále Komise navrhuje doplnit na seznam vyňatých zařízení pišťalové varhany, protože v nich používané látky nelze nijak nahradit.

3.6. Podle směrnice RoHS 2 by výjimky z omezení vztahujícího se na určité látky měly mít přesně danou omezenou platnost.

3.7. Ačkoli čl. 5 odst. 5 nestanoví zvláštní lhůtu pro vydání rozhodnutí Komise o žádosti o novou výjimku, časový rámec pro rozhodnutí o žádosti o obnovení výjimky je stanoven na maximálně šest měsíců před ukončením platnosti výjimky, což se v praxi ukázalo jako nereálné. Vzhledem k tomu, že žádost o obnovení výjimky musí být podána nejpozději

18 měsíců před skončením její platnosti, to znamená, že Komise musí o žádosti o prodloužení stávající výjimky rozhodnout během dvanácti měsíců po podání žádosti, ledaže vlivem zvláštních okolností existuje důvod ke stanovení jiné lhůty. Jelikož k posouzení žádosti o obnovení výjimky je nutné provést několik povinných kroků, je fakticky nemožné stanovenou lhůtu dodržet. Ustanovení, kterým se stanoví lhůta, v níž má Komise o žádosti o obnovení výjimky rozhodnout, by proto mělo být zrušeno.

4. Soulad s ostatními politikami EU

4.1. Změny, kterých se tento návrh týká, nemění základní přístup směrnice RoHS 2 a jeho soulad s ostatními právními předpisy. Směrnice RoHS 2 a nařízení REACH jsou z hlediska součinnosti politik konzistentní.

4.2. Směrnice RoHS 2 je v souladu i s dalšími právními předpisy týkajícími se výrobků, jako je směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/19/EU o odpadních elektrických a elektronických zařízeních a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/53/ES o vozidlech s ukončenou životností. Další právní předpisy EU mohou nezávisle obsahovat další povinnosti týkající se fáze používání EEZ, které se však nepřekrývají s požadavky směrnice RoHS 2.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů — Přezkum provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí: společné výzvy a jak sjednotit úsilí za účelem dosažení lepších výsledků

[COM(2017) 63 final]

(2017/C 345/19)

Zpravodaj: **Mihai MANOLIU**

Konzultace	23. 3. 2017
Právní základ	články 33 a 114 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí plenárního shromáždění	24. 1. 2017
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato ve specializované sekci	15. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování	139/1/4
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV se domnívá, že z přezkumu provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí (dále jen „přezkum“) vyplývá, že v mnoha členských státech EU je závažným problémem nedostatečné, roztržité a nerovnoměrné provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí. Mezi základními příčinami nedostatečného provádění, které byly určeny v přezkumu, je zjevně chybějící politická vůle vlád mnoha členských států učinit ze zásadního zlepšení politickou prioritou a poskytovat dostatečné zdroje. Zprávy o přezkumu provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí týkající se jednotlivých zemí ukazují, co vše ještě musí EU udělat, aby bylo dosaženo cílů a milníků stanovených v 7. akčním programu pro životní prostředí:

- chránit, zachovávat a rozvíjet přírodní bohatství Unie,
- změnit Unii v zelené a konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje,
- chránit občany Unie před environmentálními tlaky a riziky ovlivňujícími jejich zdraví a dobré životní podmínky.

1.2. EHSV zdůrazňuje, že řádné provádění *acquis* EU v oblasti životního prostředí je v zájmu evropských občanů a má skutečný hospodářský a sociální přínos. Pro zdraví občanů je nutné zdravé životní prostředí. Pro zemědělství a mnoho dalších ekonomických činností jsou nezbytné fungující ekosystémy. Dokonce i zavádění environmentálních norem ve všech členských státech zajišťuje rovné podmínky pro podniky. Změna orientace ekonomiky na postupy šetrné k životnímu prostředí poskytuje významný potenciál pro hospodářskou modernizaci a inovace, podnikatelské a pracovní příležitosti a dobré pracovní podmínky.

1.3. Za provádění jsou odpovědné především členské státy, zatímco Komise hraje důležitou úlohu při zajišťování toho, aby provádění probíhalo vhodně a rovnoměrně.

Klíčovými předpoklady úspěšného provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí na úrovni členských států jsou politická vůle, propojení environmentálních a ostatních politik a aktivní zapojení občanské společnosti do rozhodování a přezkumu.

1.4. Evropští občané si Evropskou unii cení pro její rozvinuté normy v oblasti ochrany životního prostředí. Nedostatečné provádění těchto norem podryvá důvěryhodnost EU, pokud jde o zajištění toho, aby byly tyto normy uplatňovány stejně všemi členskými státy EU.

1.5. EHSV vítá přezkum jako nový přístup a důležitý krok v probíhajícím procesu, jehož cílem je nastolit společný závazek Komise a členských států zlepšit provádění politik a právních předpisů v oblasti životního prostředí. V tomto procesu je nutné pokračovat s náležitým ohledem na součinnost, komplexní přístup, transparentnost a inkluzivnost.

1.6. EHSV podporuje integrovaný politický přístup přezkumu a poukazuje na to, že se musí týkat i propojení environmentálních a sociálních politik. Provádění cílů v oblasti životního prostředí lze zlepšit pouze tehdy, pokud budou sociální dopady, tedy důsledky pro trh práce a spotřebitele, zejména zranitelné skupiny, pečlivě řešeny a aktivně zohledněny. Důležitým nástrojem k dosažení cílů stanovených v právních předpisech v oblasti životního prostředí jsou tržní nástroje, například ekologické daňové reformy. EHSV v této souvislosti poukazuje na to, že závazek postupného rušení dotací s nepříznivým vlivem na životní prostředí musí být uveden do praxe.

1.7. Přezkum provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí by měl být v následujících letech dále rozpracován a jeho rozsah rozšířen na další oblasti práva, jež jsou podstatné z hlediska životního prostředí, jako jsou právní předpisy v oblasti klimatu a chemických látek.

1.8. Provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí by mělo být integrovaným způsobem zvažováno spolu s ostatními oblastmi politiky. V zájmu usnadnění průřezových řešení by měly být uspořádány společné diskuse s Radou ve složení pro životní prostředí a jinými složeními Rady. Měl by být dále vysvětlen vztah mezi evropským semestrem a přezkumem, aby se zajistilo optimální využití potenciálu různých nástrojů.

1.9. EHSV vítá úsilí Komise zřídit strukturované dialogy s vládami členských států na základě zjištění obsažených ve zprávách o jednotlivých zemích. Aby byly tyto dialogy účinné, musí být transparentní a poskytovat jasné výsledky a následná opatření. Měl by být zvážen a stanoven soubor podmínek platných pro všechny zúčastněné strany a nutných pro účinný průběh dialogu.

1.10. EHSV poukazuje na to, že účinné provádění opatření na ochranu životního prostředí závisí zčásti na tom, že se občanské společnosti (zaměstnavatelích, zaměstnancích a dalších zástupcích společnosti) dostane aktivní úlohy díky tomu, že veřejnost bude sledovat řádné provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí, a to prostřednictvím svobodného přístupu k informacím o životním prostředí, účasti na procesu tvorby politiky v oblasti životního prostředí a přístupu k právní ochraně. Občané musí mít přístup k přesným zprávám o provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí v místech, kde žijí a pracují. Veškerý pozitivní vývoj v oblasti ochrany životního prostředí zahrnoval významné zapojení občanské společnosti, která je strážcem demokracie.

1.11. EHSV lituje, že v přezkumu provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí není dostatečně zohledněna klíčová úloha občanské společnosti. Intenzivnější zapojení občanské společnosti by mohlo tento přezkum posílit. Organizace občanské společnosti na celostátní úrovni musí mít možnost přispět svými odbornými znalostmi a vzhledem ke zprávám o jednotlivých zemích i ke strukturovaným dialogům s jednotlivými zeměmi a k následným krokům. EHSV je připraven usnadnit dialog s občanskou společností na úrovni EU.

2. Úvod

2.1. Komise v květnu 2016 zahájila přezkum provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí⁽¹⁾ s cílem zlepšit provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí v členských státech Unie. Tento přezkum je kooperativní nástroj politiky založený na informacích, jež nezavádí žádné právní požadavky ani povinnosti na podávání zpráv. Je koncipován jako nepřetržitý proces se zprávami, které Komise vypracuje jednou za dva roky, a dialogem vedeným s členskými státy.

⁽¹⁾ COM(2016) 316 final.

2.2. V únoru 2017 zveřejnila Komise první sadu 28 zpráv o jednotlivých zemích pro každý členský stát a sdělení o přezkumu provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí se souhrnem zjištění a závěrů a opatření, která Komise přijme.

3. Obecné připomínky

3.1. EU má komplexní soubor právních předpisů v oblasti životního prostředí. Vážným problémem je však jeho řádné provádění. Zprávy o jednotlivých zemích vypracované v rámci přezkumu ukazují roztržitěné a nerovnoměrné provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí v členských státech EU. V přezkumu se správně popisují výhody řádného provádění pro kvalitu života evropských občanů, rovné podmínky pro podniky a vytváření pracovních míst⁽²⁾. Náklady vyplývající z neprovádění těchto předpisů se odhadují na 50 miliard EUR ročně⁽³⁾.

3.2. 7. akční program pro životní prostředí, přijatý Evropským parlamentem a Radou v roce 2013⁽⁴⁾, si za jednu z hlavních priorit vytyčil lepší provádění právních předpisů. EHSV oceňuje, že Komise tuto prioritu uvádí prostřednictvím přezkumu do praxe.

3.3. Zprávy o jednotlivých zemích shrnují informace, které nejsou zcela nové. Jejich jednoznačná přidaná hodnota však spočívá v tom, že mezery v provádění předpisů jsou poprvé řešeny komplexním a průřezovým způsobem zahrnujícím hlavní oblasti právních předpisů v oblasti životního prostředí a všechny členské státy. Tato nová úroveň hodnocení umožňuje analyzovat společné základní příčiny a strukturální překážky s cílem zajistit lepší provádění předpisů a vytvořit nápravná opatření a nástroje umožňující provádění.

3.4. Přístup přijatý v přezkumu také umožňuje přejít od reagování na špatné provádění právních předpisů pomocí řízení o nesplnění povinnosti k proaktivním opatřením řešícím základní příčiny nedostatečného provádění předpisů. Za provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí jsou však odpovědné hlavně členské státy EU. Je nutné přiznat, že mezi základními příčinami nedostatečného provádění, které byly určeny v přezkumu, je v mnoha případech zjevně nedostatečná politická vůle vlád mnoha členských států učinit ze zásadního zlepšení politickou prioritou a poskytovat za tímto účelem dostatečné zdroje⁽⁵⁾. EHSV by proto ocenil, kdyby přezkum mohl napomoci k zařazení potřeby zlepšit provádění předpisů do politické agendy v členských státech EU a při jednáních Rady.

3.5. Komise musí nedostatečné provádění právních předpisů EU členskými státy řešit prostřednictvím vhodných a přísných opatření, včetně řízení o nesplnění povinnosti. EHSV je znepokojen tím, že tato opatření dosud nebyla účinná. Evropští občané si Evropskou unii cení zčásti pro její rozvinuté normy v oblasti ochrany životního prostředí. Nedostatečné provádění těchto norem proto podřívá důvěryhodnost EU v očích jejích občanů.

3.6. Dobrým základem pro strukturovaný dialog mezi Komisí a každým členským státem jsou zprávy o jednotlivých zemích. Umožňují také, aby se členské státy učily od sebe navzájem, identifikovaly společné problémy a poučily se z osvědčených postupů dle zásady, že ve sdělení je síla.

3.7. Jelikož skutečnými aktéry při provádění opatření v oblasti životního prostředí jsou občané, místní komunity a podniky, musí občanská společnost zastávat při přezkumu aktivní roli. Zapojit občanskou společnost do tohoto úsilí jako partnera je zcela nezbytné.

3.8. EHSV oceňuje, že Komise považuje zapojení občanské společnosti za důležitý přínos ke krokům následujícím po přezkumu. V přezkumu však stále není přesně uvedeno, jakým způsobem by měla být občanská společnost zapojena. Účast občanské společnosti musí být zajištěna v průběhu celého přezkumu, nejen během následných kroků. Tento aspekt přezkumu je třeba rozpracovat.

⁽²⁾ COM(2017) 63 final, s. 2.

⁽³⁾ Evropský parlament, Ve stručnosti, Přezkum provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 354, 28.12.2013, s. 189.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2020 „Spokojený život v mezích naší planety“ (Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 77, odstavec 1.2).

4. Konkrétní připomínky

4.1. Rozsah přezkumu provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí

4.1.1. Přezkum zatím zahrnuje oběhové hospodářství a nakládání s odpady, přírodu a biologickou rozmanitost, kvalitu ovzduší a hluk a kvalitu vody a vodní hospodářství, tedy komplexní oblast právních předpisů týkajících se životního prostředí. Do následujícího kola by měla být zařazena další odvětví úzce související s těmito oblastmi politiky. Týká se to zejména zmírňování změny klimatu a přizpůsobení se této změně, tedy oblastí, jež jsou pro mnoho environmentálních politik, jako je ochrana přírody a biologické rozmanitosti a vodní hospodářství, klíčové. Pro zdravé životní prostředí, dobré životní podmínky a čisté oběhové hospodářství je zásadní provádění právních předpisů o chemických látkách.

4.2. Zprávy o jednotlivých zemích

4.2.1. Zprávy o jednotlivých zemích poskytují velmi dobrý přehled environmentálních problémů, kterým každý členský stát čelí, a jeho výsledků při provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí. EHSV také oceňuje, že zprávy o jednotlivých zemích odkazují na cíle udržitelného rozvoje, které s těmito problémy souvisejí. Dává se tak najevo, že zlepšování environmentální výkonnosti je součástí širšího přístupu v rámci udržitelného rozvoje usilujícího o hospodářský, sociální a environmentální pokrok integrovaným, uceleným a vyváženým způsobem.

4.2.2. Zprávy o jednotlivých zemích také občanům a organizacím občanské společnosti v příslušných zemích poskytují přidanou hodnotu: nejen že nevládním zúčastněným stranám zajišťují dobrý přehled situace v jejich zemi, ale také jim umožňují porovnávat výkonnost s ostatními členskými státy a identifikovat nedostatky a nevyužitý potenciál. Zprávy o jednotlivých zemích musí být považovány za cenný nástroj pro občanské společnosti v členských státech EU, díky němuž mohou činit své vlády odpovědnými za zajištění zdravého životního prostředí. Dávají občanské společnosti možnost dožadovat se lepšího provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí.

4.2.3. Tento potenciál by však mohl být dále posílen ještě větším zapojením občanské společnosti do přípravy zpráv o jednotlivých zemích, strukturálních dialogů a návazných kroků a také do přezkumu zpráv v následujícím dvouletém cyklu. Organizace občanské společnosti mají značné znalosti, které mohou být využity k určení hlavních environmentálních problémů, jimž jejich země čelí. Proto by s nimi měly být vedeny konzultace od samého počátku.

4.2.4. V zájmu ustavení přezkumu jako nepřetržitého procesu bude důležité sledovat pokrok v provádění doporučení předchozích kol zpráv o jednotlivých zemích a shrnout výsledky v následujícím kole přezkumu.

4.3. Základní příčiny nedostatečného provádění a nástroje umožňující lepší provádění

4.3.1. EHSV oceňuje, že Komise považuje přezkum za příležitost k analýze společných základních příčin nedostatečného provádění. V prvotním posouzení obsaženém ve sdělení by se mělo pokračovat s členskými státy, přičemž je třeba zohlednit přímé zkušenosti a znalosti nevládních zúčastněných stran i výzkum provedený akademickými pracovníky, think tanky a sítí Evropské unie pro provádění a vymáhání práva v oblasti životního prostředí (IMPEL).

4.3.2. Komise již určila důležité společné základní příčiny: neúčinnou koordinaci mezi místními, regionálními a celostátními orgány, nedostatečnou správní kapacitu a nedostatečné financování, nedostatek poznatků a údajů, nedostatečné mechanismy zajišťování dodržování předpisů a nedostatečnou integraci a soudržnost politik.

4.3.3. Komise uvádí několik příkladů lepší koordinace a integrace politik, například koordinovaný přístup k politice v oblasti čistého ovzduší a politikám v oblasti mobility. EHSV podporuje tento integrovaný politický přístup a poukazuje na to, že se musí týkat i propojení environmentálních a sociálních politik. Provádění cílů v oblasti životního prostředí lze zlepšit pouze tehdy, pokud budou sociální dopady, tedy důsledky pro trh práce a spotřebitele, zejména zranitelné skupiny, pečlivě řešeny a aktivně zohledněny.

4.3.4. Nedostatečná politická vůle je nakonec důvodem mnoha z těchto problémů⁽⁶⁾. Bude proto důležité, aby přezkum uspěl ve svém cíli zabývat se prováděním právních předpisů v oblasti životního prostředí jako politickou otázkou a zařadil jej do agendy EU.

4.3.5. EHSV také zdůrazňuje, že nezbytnými předpoklady pro řádné provádění předpisů jsou pravomoci a znalosti příslušných orgánů. K usnadnění toho, aby se občanská společnost zapojila do procesu přezkumu, jsou kromě toho nepostradatelné zvyšování povědomí a komunikace.

4.3.6. Komise zmiňuje tržní nástroje a investice jako nástroje umožňující lepší provádění cílů obsažených v právních rámcích pro životní prostředí. EHSV v jednom z dřívějších stanovisek poukázal na potenciál ekologických daňových reforem spočívajících v přesunutí daňové zátěže z práce na využívání zdrojů, čímž se dosáhne jak vytváření pracovních míst, tak hospodářské inovace a sníží se nepříznivé dopady na životní prostředí⁽⁷⁾.

4.3.7. V tomtéž stanovisku si EHSV stěžoval na trvajících dotace se škodlivým účinkem na životní prostředí. Bylo dosaženo jen malého pokroku. Jako důležité nástroje umožňující lepší provádění zmínila Komise ve sdělení jak daňovou reformu, tak postupné rušení dotací se škodlivým účinkem na životní prostředí. Nebyl však předložen žádný postup, jak tuto patovou situaci změnit.

4.4. *Cesta vpřed*

4.4.1. Jak Komise zdůraznila, odpovědnost za řádné provádění acquis EU v oblasti životního prostředí spočívá především na členských státech. Existují však zajisté také důležité otázky na úrovni EU, které mohou řádnému provádění předpisů překážet nebo ho podporovat. Inteligentní začleňování cílů v oblasti životního prostředí a jiných oblastí politiky musí začít na úrovni EU inteligentní a jednotnou regulací a vyčleněním finančních prostředků. Ekologizace SZP je toho dobrým příkladem a je třeba se z ní poučit. Větší soudržnost politik v oblasti udržitelného rozvoje na úrovni EU by také mohla přispět ke zlepšení environmentální výkonnosti v členských státech EU. Přezkum by také měl být využit jako mechanismus k získání zpětné vazby o tom, zda je třeba prováděné politiky či právní předpisy EU upravit nebo aktualizovat.

4.4.2. Komise na základě zjištění prvního kola přezkumu nabízí, že usnadní úsilí členských států zavedením strukturovaného dialogu o provádění s každým z členských států, poskytnutím individualizované podpory odborníkům členských států prostřednictvím jejich kolegů z jiných členských států a diskusí o společných strukturálních problémech v Radě. EHSV tato opatření vítá, přestože má pochybnosti, zda budou stačit ke zlepšení celkové kvality environmentální výkonnosti členských států.

4.5. *Strukturované dialogy*

4.5.1. Zavedení strukturovaných dialogů obdobně jako v evropském semestru bylo plánováno již v 7. akčním programu pro životní prostředí⁽⁸⁾. Ve sdělení chybí informace o praktických opatřeních k zajištění těchto dialogů, která by neměla být ponechána na uvážení vlád členských států. Měl by být zvážen a stanoven soubor podmínek platných pro všechny zúčastněné strany a nutných pro účinný průběh dialogu.

4.5.2. Musí být zajištěna vyvážená účast široké škály nevládních zainteresovaných stran i regionálních a místních orgánů. Je nutné je pozvat s dostatečným předstihem a musí jim být poskytnuty náležitě informace, aby mohly připravit své příspěvky.

4.5.3. Aby byly tyto dialogy účinné, musí být zorganizovány se zaměřením na výsledky. Měly by být jasně stanoveny a monitorovány výsledky a další kroky, závazky účastníků a lhůty. V 7. akčním programu pro životní prostředí se zmiňují „partnerské prováděcí dohody“ mezi Komisí a členskými státy. O tomto nástroji by se mělo uvažovat i v případě přezkumu provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí. Závazky mohou vzejít i od nevládních zúčastněných stran, jako je průmysl, maloobchod nebo zemědělství.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2020 „Spokojený život v mezích naší planety“, 7. akční program pro životní prostředí, Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 77.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV k tématu Tržní nástroje pro přechod EU na nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje (stanovisko z vlastní iniciativy), Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 1.

⁽⁸⁾ 7. akční program pro životní prostředí, bod 59.

4.6. *Vzájemná podpora*

4.6.1. EHSV vítá zorganizování vzájemné podpory mezi odborníky různých členských států. V úvahu by se měly vzít bohaté a dlouholeté zkušenosti sítě EU pro provádění a vymáhání práva v oblasti životního prostředí (IMPEL).

4.6.2. Výměna jednotlivých odborníků by měla být doplněna o širší programy vzájemné podpory mezi členskými státy, obdobně jako v případě projektů partnerství programu Phare, které úspěšně podporovaly přizpůsobování se *acquis* EU během procesu rozšíření EU v období 2004–2007. Mělo by se také zvážit zavedení programů vzájemného hodnocení podobně jako u programu hodnocení environmentální výkonnosti OECD⁽⁹⁾.

4.7. *Diskuse v Radě o společných strukturálních otázkách*

4.7.1. Komise má v úmyslu projednat v Radě společné strukturální překážky bránící řádnému provádění. Tak by se otázka provádění předpisů dostala do politické agendy. Chybí však informace o tom, jak to bude zajištěno.

4.7.2. Zároveň s „ekologizací“ evropského semestru byly v posledních letech provedeny pokusy využít tento ústřední mechanismus koordinace veřejné správy mezi Komisí a členskými státy i ke zlepšení environmentální výkonnosti. Na problémy související s environmentální výkonností by tak byli upozorněni přímo předsedové vlád a bylo by snadnější přijímat integrovaná řešení.

4.7.3. Ekologizace evropského semestru však dosud nebyla příliš úspěšná. Komise nechce nahradit proces ekologizace semestru přezkumem provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí. Vztah mezi evropským semestrem a přezkumem by však měl být v tomto případě dále vysvětlen, aby se zajistilo optimální využití potenciálu každého nástroje.

4.7.4. Diskuse během zasedání Rady ve složení pro životní prostředí pravděpodobně nebudou samy o sobě stačit. V zájmu usnadnění integrovaných a průřezových řešení by se mělo usilovat o společné diskuse s dalšími složeními Rady, například ve složení pro dopravu nebo pro zaměstnanost a sociální věci.

4.8. *Právní prostředky pro vymáhání právních předpisů*

4.8.1. Komise správně ujasnila, že by přezkum neměl nahradit právní kroky ke zlepšení provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí, neboť to nespadá do rozsahu přezkumu. Přístup přezkumu založený na větší spolupráci však bude úspěšný, pouze pokud bude možnost právních následků a sankcí uplatňována věrohodně a účinně. Týká se to řízení o nesplnění povinnosti zahájených Komisí v případě porušení právních předpisů v oblasti životního prostředí, ale i právních prostředků, díky nimž občané a občanské společnost činí vlády odpovědné na úrovni členských států a EU.

4.8.2. EHSV by Komisi a členskými státy rád připomněl, že některá opatření na posílení prosazování právních předpisů v oblasti životního prostředí byla zařazena do 7. akčního programu pro životní prostředí a dosud se o nich nemluvílo:

- rozšíření závazných kritérií pro výkon efektivních inspekcí a dohledu členských států na širší soubor právních předpisů Unie v oblasti životního prostředí,
- zajištění jednotných a účinných mechanismů na vnitrostátní úrovni sloužících k vyřizování stížností na provádění právních předpisů Unie v oblasti životního prostředí.

4.8.3. EHSV posoudí připravované sdělení Komise o přístupu veřejnosti k právní ochraně v oblasti životního prostředí v samostatném stanovisku.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽⁹⁾ <https://www.oecd.org/site/peerreview/environmentalperformancereviews.htm>.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů — Ceny energie a energetické náklady v Evropě

[COM(2016) 769 final]

(2017/C 345/20)

Zpravodajka: **Laure BATUT**

Konzultace	Evropská komise, 17. 2. 2017
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce:	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	14. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování	127/15/4
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) připomíná, že evropský energetický balíček hodlá učinit ze spotřebitele „ústřední bod systému“, a přál by si, aby byla stanovena definice tohoto konceptu a aby byl uplatňován. Spotřebitel bude moci plnit novou úlohu pouze tehdy, když se bude moci opírat o jasné dokumenty, které mu umožní jednat. EHSV věří, že k úspěchu „energetické unie“ je nezbytná vize do budoucna o tom, co je pro evropské občany a podniky v tomto projektu přínosné, jako např. více rovnosti.

1.2. EHSV se domnívá, že působení na poptávku po energii pomocí zvyšování informovanosti občanů a pracovníků (vzdělávání, odborná příprava) může vybudovat jejich odpovědnost za vlastní rozhodnutí a za chování v oblasti spotřeby energie. Energetická účinnost může být zahrnuta do posuzování energetických potřeb, může přispívat ke snížení spotřeby, a tedy mít vliv na náklady, i když se zvýší ceny. Nemůže však sama o sobě vyřešit problémy spojené se změnou klimatu, bezpečností dodávek energie či chudobou⁽¹⁾. Energetická účinnost a nulová spotřeba energie nejsou zdroje energie.

1.3. EHSV doporučuje, aby se v příštích letech více zkoumaly údaje, byla rovněž provedena studie o více zdrojích energie a zájem se soustředil na tři druhy spotřeby: spotřebu domácností, průmyslovou spotřebu a spotřebu podniků poskytujících služby.

1.4. Zpráva by měla také obsahovat hodnocení reakcí na poptávku po energii, aby se zjistila míra plnění potřeb za udržitelnou cenu (článek 14 SFEU).

1.5. EHSV doporučuje, aby se zpráva zaměřila na částky, s nimiž souhlasily podniky a/nebo spotřebitelé v oblasti výzkumu a vývoje a v zohlednění výzkumu týkajícího se skladování energie, které by se měly odrážet v cenách energie a v nákladech na financování sítí.

1.6. Měly by být posouzeny náklady na škody na životním prostředí a měly by být snadno pro všechny přístupné.

1.7. EHSV doporučuje, aby byl na začátku dvouletých zpráv Komise o cenách energie a nákladech na energii uveden seznam termínů, který by všem spotřebitelům usnadnil porozumění.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV Balíček předpisů v oblasti Čistá energie pro všechny Evropany, Úř. věst. C 246, 28.7.2017, s. 64.

1.8. V souladu s tímž cílem transparentnosti Výbor vyzývá Komisi, aby pro jednotlivé členské státy přidala záznamy, které by obsahovaly pět referenčních bodů na každý zdroj energie:

- roční rozdíl mezi velkoobchodními a maloobchodními cenami;
- podíl, který tvoří „suroviny“, „sítě“ a „daně“ v ceně pro spotřebitele;
- výše ročního zisku podniků hodnotového řetězce, ale hlavně domácích dodavatelů;
- procentní podíl a rozdělení finančních prostředků EU mezi stát a podniky;
- podíl regulovaných sazeb a sociálních sazeb v celkových maloobchodních cenách.

2. Úvod

2.1. V roce 2014 vypracovala Komise první zprávu o cenách energie a o nákladech na ni v Evropské unii (EU). Kvůli nedostatečné kvalitě shromážděných údajů Komise navrhla nařízení⁽²⁾ o evropských statistikách cen zemního plynu a elektřiny.

2.2. Cílem je ověřit současný stav rozvoje doposud nedokončeného vnitřního trhu s energií a pomoci stanovit, které kroky je v této oblasti sdílené pravomoci třeba učinit za účelem navýšení energetické účinnosti a bezpečnosti dodávek energie.

3. Shrnutí zprávy Komise

3.1. Posuzovaná zpráva Komise je tedy druhou zprávou. Hodnotí situaci v oblasti cen energie v odvětvích plynu, elektřiny a ropných produktů a jejich důsledky pro domácnosti a průmysl a vyzdvihuje strategické politiky EU zaměřené na vytvoření energetické unie.

4. Cena elektřiny

4.1. Komise uvádí požadavky umožňující ovlivnit cenu elektřiny: rozvíjet energetickou účinnost a využívat alternativní zdroje energie, v nichž chce mít Unie celosvětové prvenství.

4.2. Ve státech Unie narostl čistý dovoz elektřiny pocházející z fosilních paliv, čímž se zvýšila i závislost těchto států, což opět vyvolalo složité debaty o břidlicovém plynu a břidlicové ropě.

4.3. Velkoobchodní ceny od roku 2008 pravidelně klesaly a sblížily se na jednotném trhu, což přineslo pokles cen uhlí a plynu. Nicméně díky řadě faktorů na úrovni jednotlivých států se tento dopad neprojevil v maloobchodních cenách, které i nadále stoupají, neboť ve stejném období **se zvýšila průměrná cena pro domácnosti o 3,2 %:**

- v období 2008 až 2015 se energetická složka snížila o 15 %;
- síťová složka se zvýšila o 3,3 % ročně;
- složka „daně a poplatky“, která se dále dělí na dalších 10 dílčích složek⁽³⁾ a zahrnuje DPH, sociální sazby, zaměstnanost, cenové vyrovnání, bezpečnost dodávek energie, koncesní poplatky atd., narostla o 10 procentních bodů, z 28 % na 38 % ceny.

4.4. **Cena elektřiny určené pro průmyslové odběratele** narostla méně: v období 2008 až 2015 o 0,8–3,1 %, s tím, že „velcí“ odběratelé mohou využívat upravených sazeb.

4.5. Komise uvádí, že **mezi členskými státy jsou velké rozdíly**, které mohou být pro domácnosti až trojnásobné, což je způsobeno faktorem „daně a poplatky“ (59 % v Dánsku, 5 % na Maltě).

4.6. V průměru je elektrická energie v Evropě dražší než v USA, ale mnohem levnější než v Japonsku.

⁽²⁾ Úř. věst. L 311, 17.11.2016, s. 1.

⁽³⁾ COM(2016) 769 final, s. 7, poznámka pod čarou 8.

5. Ceny plynu

5.1. Plyn představuje 23 % spotřeby primární energie v EU, přičemž 15 % se využívá na výrobu elektřiny; plyn pokrývá „třetinu energetických potřeb domácností a podniků“.

5.2. EU je z 69 % závislá na dovozu plynu a na omezeném počtu dodavatelů. Je nucena se řídit kolísajícími cenovými trendy ve světě.

5.3. Od roku 2013 klesly velkoobchodní ceny o 50 %, což zapříčinila především nízká celosvětová poptávka, produkce břidlicového plynu v USA a smlouvy o dodávkách plynu vázané na ceny ropy.

5.4. Od roku 2008 rostly maloobchodní ceny pro **domácnosti** téměř o 2 % ročně. Zde hraje opět důležitou roli složka „daně a poplatky“, která narostla o 4,2 % ročně a spolu se síťovými náklady je příčinou velkých rozdílů mezi členskými státy – nejvyšší cena (ve Švédsku) představuje čtyřnásobek nejnižší ceny (v Rumunsku).

5.5. Pro **průmysl** a „velké“ průmyslové odběratele ceny klesly, přičemž při tvorbě cen je zde nejdůležitější „energetická“ složka. To umožňuje přizpůsobit velkoobchodní ceny cenám maloobchodním, a tím i ve větší míře sblížovat ceny na jednotném trhu.

5.6. Co se týče sblížování cen, je v celosvětovém měřítku Evropa v průměru, kdy od roku 2013 má sblížování klesavou tendenci, i když i nadále jsou zde ceny vyšší než v USA a v Rusku.

6. Ceny ropy

6.1. Od května 2014 do ledna 2016, tedy za 19 měsíců, cena surové ropy v dolarech klesla o 77 %, potom se zvýšila a ustálila se na polovině ceny z roku 2014.

6.2. Na **maloobchodní ceny** to mělo menší vliv, jelikož euro vůči dolaru pokleslo a důležitou součástí ceny tvoří i nadále daně a poplatky.

Evropská unie stanovila minimální sazby spotřebních daní⁽⁴⁾, ale členské státy je obvykle přesahují: v roce 2015 tvořily **daně** 63 % průměrné maloobchodní ceny benzínu a 57 % ceny nafty, s tím, že mezi jednotlivými státy jsou určité rozdíly.

6.3. V souhrnu lze uvést, že od předchozí zprávy ceny těchto tří zdrojů poklesly a tento pokles se odrazil ve velkoobchodních cenách. Odrazil se rovněž v maloobchodních cenách ropných produktů, zatímco ceny plynu a elektřiny narostly kvůli navýšení nákladů na sítě a především kvůli daním a poplatkům.

7. Výdaje domácností na energie

7.1. U těchto tří zdrojů je **spotřeba** domácností od roku 2008 **poměrně stabilní**.

Jejich **výdaje narostly** kvůli navýšení maloobchodních cen plynu a elektřiny (vyjma dopravy). Co se týče části prostředků věnované na energie, jsou mezi jednotlivými členskými státy velké rozdíly, což se nejvíce projevuje u chudých domácností: 8,6 % v roce 2016 oproti 6,2 % v roce 2004. V tomto období klesla spotřeba domácností o 4 %.

7.2. Komise poukazuje na to, že k řešení energetické chudoby jsou nutná sociální opatření zacílená na zranitelné spotřebitele.

8. Náklady průmyslových odběratelů na energie

8.1. Pro srovnání se v letech 2008 až 2013 u čtrnácti průmyslových odvětví náročných na zdroje náklady na energii pro průmyslové odběratele **snížily** a v průběhu uplynulých několika let tvoří podíl nákladů na energii v průměru 5 až 10 % výrobních nákladů. To je způsobeno poklesem cen pro velké odběratele, osvobozeními od daní a daňovými úlevami a nikoli nutně opatřeními zaměřenými na energetickou účinnost.

8.2. Komise se domnívá, že na mezinárodní úrovni Unie není vysoce energeticky náročnou ekonomikou a že by konkurenční a rádě fungující trh s energií měl co nejefektivnějším způsobem zajišťovat dodávky energie nezbytné pro podniky a domácnosti a současně omezovat veškeré dopady inflace a vyhýbat se státním dotacím, které neoprávněně narušují trh: v roce 2012 to bylo 113 miliard EUR, z čehož přibližně 17,2 miliardy EUR bylo určeno na přímé dotace, a v roce 2014 to bylo celkem 263 miliard EUR, což odpovídá 1,88 % HDP EU.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 283, 31.10.2003, s. 51 (neexistuje v českém znění – pozn. překl.).

9. Obecné připomínky

9.1. Energie má zásadní význam pro hospodářství a domácnosti. Její spotřeba způsobuje emise CO₂, které škodí klimatu a živým bytostem. Unie zahájila přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku. Pochopení mechanismů stanovování nákladů na energii a jejich cen by mělo být jedním z faktorů lepší transformace a boje s energetickou chudobou⁽⁵⁾.

9.2. Posuzovaná zpráva Komise ukazuje, že v Unii neexistuje *jedna* cena energií, ale že je *více* cen pro různé nosiče energie, které se liší v závislosti na zeměpisné poloze, vnitrostátních postupech, načasování a na způsobech spotřeby uživatelů.

9.3. V několika evropských zemích je zveřejňován barometr v oblasti cen energie (Evropská nadace pro otázky klimatu) pro domácnosti a Komise již dva roky zveřejňuje své zprávy.

10. Nosiče energie

10.1. Ropu, uhlí, plyn, což jsou spolu s biomasou, jadernou energií a elektřinou stále hlavní zdroje celosvětové spotřeby energie, nelze skladovat ani přepravovat ve stejném rozsahu:

- ropa se přepravuje jednoduše: její cena může být v rozsáhlých zeměpisných oblastech stejná;
- plyn je nutné zkvalitnit: vyžaduje nákladné infrastruktury a jejich podporu ze strany různých subjektů;
- elektřinu, produkt vyrobený z jiných zdrojů energie, nelze skladovat, k její výrobě a přepravě je nutná infrastruktura a konečné náklady odběratelů a průmyslových subjektů se liší.

10.2. Cenou energie je ovlivněna konkurenceschopnost určitého odvětví, a to podílem energie spotřebované přímo a energie, která je využívána pro mezispotřebu při výrobě zboží. Nízké náklady na energii mohou ovlivnit konkurenceschopnost (viz Spojené státy a břidlicový plyn), aniž by však současně strukturálně ovlivnily produktivitu.

10.3. Řada členských států dováží energii od svých unijních sousedů nebo ze sousedících zemí: geopolitická situace má vliv na bezpečnost dodávek a na ceny.

10.4. Cena za barel ropy je stále uváděna v dolarech: směnné kurzy, a tudíž celková konkurenceschopnost evropského hospodářství, ovlivňují hospodářskou soutěž a tvorbu cen určených konečným spotřebitelům.

10.5. Dopady cen energie, které hradí průmyslové subjekty a domácnosti, se projevují v celosvětové poptávce. V obchodním sektoru EU probíhá obchod se zbožím většinou v rámci Evropy a zahrnuje zpracované výrobky, které jsou vůči změnám cen energií citlivé.

11. Ceny a náklady

11.1. *Ceny

11.1.1. Náklady nebo ceny? V běžné řeči je snadné tyto dva výrazy zaměnit. Zpráva Komise [COM(2017) 769] by byla jasnější, kdyby začala právě touto otázkou.

11.1.2. Nejzřejmější je *cena*. Cena je vyjádřením směnné hodnoty jednotky zboží nebo energetické služby. Na zcela „volném“ trhu by byla vyváženým bodem mezi nabídkou a poptávkou.

11.1.3. Na složitém celosvětovém trhu existuje stejně tolik cen jako trhů. A v každé fázi jednotlivých transakcí je ovlivňují vnější faktory (externality). Zasahují také vnitropolitické faktory členských států, jako jsou struktury odvětví, zdanění, klima, kupní síla domácností, konkurenceschopnost podniků atd.

11.1.4. Energetická unie by tyto rozdíly a nespravedlnosti mezi evropskými občany mohla v souladu se zásadou subsidiarity vyrovnat.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 341, 21.11.2013, s. 21.

11.2. *Náklady

11.2.1. Náklady odpovídají cenám energetických komodit, které jsou nezbytné pro výrobu zboží nebo služeb a ceně za jejich zpřístupnění spotřebitelům (Les prix et les coûts des sources d'énergie – Ceny a náklady zdrojů energie), Jean-Marie Martin-Amouroux, 20. února 2017). Náklady se mohou značně lišit podle výrobního odvětví spotřebovávané energie [SWD(2016) 420 final].

11.2.2. U malých a středních podniků, které tvoří 90 % evropské průmyslové struktury a nejsou řazeny k energeticky náročným subjektům, mohou mít náklady na odebíranou energii a náklady na energii využívanou pro zpracování základních produktů, s nimiž pracují, silný dopad na nákladovou cenu vyrobených produktů a na jejich prodej.

11.2.3. Mimo to nejsou náklady na energie faktorem, který by bylo možné jednoduše změnit, jsou nuceným nákladem; jsou-li důležitým faktorem pro výrobní náklady, promítají se do prodejní ceny zboží, ovlivňují kupní sílu spotřebitelů a mohou zpomalit růst poptávky (v případě automobilů). Pro podniky zůstávají zdroje energie nahraditelné: pokud se přilíší navýší ceny ropy, přecházejí na plyn atd.

11.2.4. Otázka nákladů na energii se týká otázek evropské diplomacie, definice evropské průmyslové politiky, a to nejen pro energeticky náročná průmyslová odvětví.

12. Konkrétní připomínky

12.1. Projednávaný dokument je součástí balíčku „Čistá energie pro všechny Evropany“⁽⁶⁾, v němž Komise hodnotí ceny a náklady na energii v Evropě. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že se zde více nezdůrazňuje perspektiva transformace energetiky. Rozlišení nákladů podle jednotlivých zdrojů výroby elektřiny by umožnilo lepší pochopení. Energetický obsah zboží závisí na celém výrobním řetězci a na nákladech na energii. Jedná se zde o konkurenceschopnost podniků a také o jejich schopnost vytvářet udržitelná pracovní místa a chránit životní prostředí.

12.2. Díky jednotlivým evropským dokumentům se EU stala společným jmenovatelem v boji členských států proti skleníkovým plynům, za energetickou účinnost a za podporu obnovitelných energií. Ale volba finální skladby je na členských státech. Jsou mezi nimi rozdíly, zejména v oblasti zdanění a v zaměření boje se změnou klimatu. Tato situace je odpovědná za dumping a ztěžuje správu energetické unie⁽⁷⁾.

12.3. Přístup pocházející z osmdesátých let, zcela založený na hospodářské soutěži, nezohledňuje reálnou celosvětovou situaci v energetickém sektoru ani nová zaměření Unie: nyní je „ústředním bodem systému“ spotřebitel, není možné se vymlouvat na „nedokonalost trhu“, na širokou škálu vládních zásahů ve prospěch odvětví energetiky, což jsou vlastně „dotace“, ani na vysoké příjmy z daní do veřejné pokladny. Můžeme to nazvat přerozdělením, které kompenzuje cenu, již společnost platí za energii a která je nyní pro mnoho občanů neúnosná.

12.4. Nárůst cen energií, zejména elektřiny, může způsobit přesun pracovních míst a pro zaměstnance, podniky a investory je nezbytná stabilita veřejných politik.

12.5. Mezi lidmi i mezi jednotlivými členskými státy jsou i nadále patrné nerovnosti. Rozdíly jsou rovněž mezi podniky – velkými odběrateli a těmi ostatními – a mezi jednotlivci a podniky. Liberalizace evropského trhu, která zničila národní monopoly a zavedla hospodářskou soutěž, z níž měli mít užitek spotřebitelé, měla za následek zvýšení cen plynu a elektrické energie pro konečné spotřebitele a nezabránila tomu, aby vznikaly bezkonkurenční oligopoly. Výbor se domnívá, že pojem rovnosti mezi „spotřebiteli“, známý také jako cenové vyrovnání, by se mohl stát evropským pojmem.

12.6. Jedno sdělení Komise se týká urychlení inovací v oblasti čisté energie⁽⁸⁾ a „energetického systému“, který „v Evropě dosáhl bodu, odkud není návratu“ a kde „obnovitelné zdroje jsou ... stále konkurenceschopnější“. Evropská rada přijala opatření zaměřená na dekarbonizaci hospodářství a na integraci trhu s energií. Podíl obnovitelných zdrojů energie na výrobě elektřiny stále roste a míra energetické náročnosti, již se měří spotřeba energie v porovnání s hospodářskou výkonností, klesá, a to zejména ve vyspělých ekonomikách.

⁽⁶⁾ COM(2015) 80 final.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV Správa energetické unie (Úř. věst. C 246, 28.7.2017, s. 34).

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV Urychlení inovací v oblasti čisté energie (TEN/619), dosud nezveřejněno v Úředním věstníku.

12.7. Posuzované sdělení představuje balíček legislativních opatření založený na třech ústředních cílech:

- stanovit energetickou účinnost jako prioritou,
- dosáhnout prvenství v oblasti obnovitelných zdrojů energie;
- zajistit spravedlivé podmínky pro spotřebitele.

12.8. Přístup Unie k otázkám týkajícím se cen a nákladů by se měl zásadně změnit, měli by být zohledněni zranitelní spotřebitelé a mělo by být stanoveno, do jaké míry mají veřejné politiky financovat energie z obnovitelných zdrojů, s cílem zajistit, aby na domácnosti příliš nedopadalo vyplývající zdanění. Za účelem pokroku směrem k jednotnému trhu Komise zmiňuje regionální přístup, intuitivnější a vstřícnější vůči spotřebitelům.

12.9. Komise poukazuje na to, že k řešení energetické chudoby jsou nutná sociální opatření zacílená na zranitelné spotřebitele. To je správné, ale tato opatření nejsou financována z marží velkých podniků v odvětvích energetiky, ale díky ostatním občanům a jejich daním a z rozpočtu členských států.

12.10. Výbor poukazuje na to, že zpráva poskytuje celou řadu informací získaných od mnoha subjektů, avšak lituje, že tato **transparentnost** ohledně cen i nákladů nezahrnuje i domácnosti: u obnovitelných zdrojů mohou činit náklady na síť až 50 % (Zpráva Centra strategické analýzy 2012, Francie). Pro rozhodování spotřebitelů je nezbytné shromáždit dobré statistiky, jak se navrhuje v návrhu nařízení Komise (viz poznámka na s. 1). Měly by zahrnovat náklady na škody na životním prostředí a měly by být snadno dostupné pro ty, pro něž se tato opatření přijímají a kteří chtějí porozumět tomu, proč a jak získávají a platí energii.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1008/2008 o společných pravidlech pro provozování leteckých služeb ve Společenství

[COM(2016) 818 final – 2016/0411 (COD)]

(2017/C 345/21)

Zpravodaj: **Jacek KRAWCZYK**

Konzultace	Evropský parlament, 16. 2. 2017 Rada Evropské unie, 13. 2. 2017
Právní základ	čl. 100 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	14. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	135/1/1

1. Závěry a doporučení

1.1. Navrhovaná změna nařízení (ES) č. 1008/2008 (dále návrh) se svým rozsahem omezuje na čl. 13 odst. 3 písm. b). Navržená změna, bude-li schválena, zařazuje na počátek tohoto odstavce slova „ledaže mezinárodní dohoda uzavřená Uníí stanoví jinak“.

1.2. Výbor souhlasí se záměrem Komise vyřešit rozpornost právních předpisů, tedy čl. 13 odst. 3 písm. b) nařízení (ES) č. 1008/2008 a dohody mezi EU a USA o letecké dopravě (ATA) týkající se pronájmu letadla s posádkou. Odstranění rozporů a omezení u smluv o pronájmu s posádkou, které nejsou reciproční nebo je neupravuje dohoda ATA a zůstávají nejasná, by omezilo příležitosti leteckých společností EU a mohlo by vést k nadměrným a vzájemně odlišným interpretacím. Komise by měla brát vážně obavy, že nevhodné znění by mohlo ve skutečnosti odvádět od záměrů strategie EU v oblasti letectví a dlážit cestu k novým nežádoucím hybridním modelům podnikání.

1.3. Vzhledem k velmi technické povaze návrhu a jeho omezenému rozsahu a s ohledem na dále navrhované širší ujasnění nařízení (ES) č. 1008/2008 ohledně závazků veřejné služby a ustanovení týkajících se vlastnictví a kontroly se volba této jedné konkrétní změny může jevit jako sporná. Komise však již vyčlenila časové omezení smluv o pronájmu letadel s posádkou ve svém plánu hodnocení⁽¹⁾ k samostatnému přezkoumání. Kromě toho specifické aspekty ATA a vleklé diskuse o této otázce ve smíšeném výboru ATA (dále jen smíšený výbor) znamenají, že si to zasluhuje jednoznačné řešení. Jedná se o otázku specifické povahy, která by neměla být řešena ve stejných souvislostech jako politicky složité otázky, jako je například vlastnictví a kontrola. Z těchto důvodů je samostatné řešení navrhované změny oprávněné. Zaznamenali jsme, že Komise v této situaci nepovažuje za nutné posouzení dopadů. EHSV však uznává výhrady, které ohledně návrhu vznášejí odborové svazy a další organizace občanské společnosti.

⁽¹⁾ Evaluation of the regulation (EC) No 1008/2008 on common rules for the operation of air services in the Community (Hodnocení nařízení (ES) č. 1008/2008 o společných pravidlech pro provozování leteckých služeb ve Společenství), 21. listopadu 2016 (GR MOVE, oddělení E4, viz kapitola C1.

1.4. EHSV vyjadřuje znepokojení nad tím, že bez dalšího upřesnění navrhované úvodní věty čl. 13 odst. 3 písm. b) by vyjednávači a případně další zúčastněné strany mohly změnu chápat jako otevření dveří k opuštění podmínky „mimořádných okolností“ jako nástroje politiky, což by ovlivnilo zamýšlené jednání o nové dohodě o pronájmu letadel s posádkou nejen se Spojenými státy, ale rovněž s jakoukoli třetí zemí. EHSV je přesvědčen, že pokud se znění navrhované změny, které je velmi restriktivní povahy z hlediska rozsahu i obsahu, vhodným způsobem upřesní, budou moci proběhnout inkluzivní konzultace s co nejširším okruhem zúčastněných stran působících v odvětví i z řad občanské společnosti a bude možné zamezit nežádoucím dopadům změny čl. 13 odst. 3 písm. b) nařízení (ES) č. 1008/2008 a omezit diskuse na dohodu o pronajímání letadel s posádkou mezi EU a USA. Je důležité, aby Komise při konzultaci se zúčastněnými stranami zajistila, že se jí zúčastní všechny relevantní strany včetně uznaných sociálních partnerů a jiných organizací občanské společnosti.

1.5. EHSV očekává ohlášený rozsáhlejší budoucí přezkum nařízení (ES) č. 1008/2008 a zdůrazňuje potřebu inkluzivní konzultace s co nejširším okruhem zúčastněných subjektů působících v tomto odvětví i z řad občanské společnosti. EHSV je připraven takovou diskusi aktivně podpořit.

1.6. Vzhledem k absenci spolehlivých údajů z obou stran o současném stavu využívání pronájmu letadel s posádkou by při skutečném sjednávání smluv o pronájmu letadel s posádkou měly obě strany požadovat pro statistické účely jejich registraci u smíšeného výboru. Tento rejstřík by měl případně zahrnovat záznamy o sociálních podmínkách, aby se zajistily nejen spravedlivé pracovní podmínky zaměstnanců, ale také práva cestujících, která mohou být smlouvou ovlivněna.

2. Regulační souvislosti

2.1. Navrhovaná změna nařízení (ES) č. 1008/2008 se má svým rozsahem omezovat na čl. 13 odst. 3 písm. b) a dohodu ATA. Tento odstavec v současném znění uvádí, že kromě podmínky splnění všech bezpečnostních norem rovnocenných normám uloženým právem Společenství⁽²⁾ je právo leteckého dopravce Společenství najímat si letadla s posádkou zapsaná v leteckém rejstříku třetí země omezeno na uspokojení sezónních potřeb kapacity⁽³⁾, překonání provozních potíží⁽⁴⁾ nebo na situace výjimečné potřeby, kdy se uděluje schválení na dobu nejvýše sedmi měsíců, které lze prodloužit o dalších nejvýše sedm měsíců⁽⁵⁾. Navržená změna, bude-li schválena, zařazuje na počátek tohoto odstavce slova „ledaže mezinárodní dohoda uzavřená Uníí stanoví jinak“. Navrhované znění tudíž nemá dopad na práva orgánu vydávajícího licenci ani na základní požadavek splnění bezpečnostních norem Společenství.

2.2. Jedinou mezinárodní dohodou Evropské unie s třetí zemí, která je v této souvislosti relevantní, je dohoda ATA uzavřená s USA. Je třeba vyjasnit prostřednictvím pokynů pro výklad, že důvodem změny v navrhované podobě je náprava rozpornosti právní úpravy v čl. 13 odst. 3 písm. b) a v dohodě ATA. Pokud by navrhované změny byly řádně objasněny, měly by tedy význam jen pro jednu konkrétní mezinárodní dohodu o leteckých službách a nepřinesly by všeobecné zásadní změny politiky a právních předpisů v oblasti dohod o nájmu letadel s posádkou.

2.3. Jak Komise připomíná v důvodové zprávě návrhu, má tato iniciativa velmi specifický účel a omezený rozsah, a Komise proto nenavrhuje posouzení dopadů. Vzhledem k obavám z možných nadměrných interpretací navrhované změny a následných diskusích s USA a případně jinými třetími zeměmi ve střednědobém výhledu by Komise měla zvážit zdůvodnění svého návrhu nezačlenit posouzení dopadů. Musí být naprosto jasné, že dopady navrhované změny nařízení (ES) č. 1008/2008 vyplynou z obsahu obchodních smluv o pronájmu letadel s posádkou mezi smluvními stranami, nikoli z navrhované legislativní změny.

⁽²⁾ Čl. 13 odst. 3 písm. a) nařízení (ES) č. 1008/2008.

⁽³⁾ Čl. 13 odst. 3 písm. b) bod ii) nařízení (ES) č. 1008/2008.

⁽⁴⁾ Čl. 13 odst. 3 písm. b) bod iii) nařízení (ES) č. 1008/2008.

⁽⁵⁾ Čl. 13 odst. 3 písm. b) bod i) nařízení (ES) č. 1008/2008.

2.4. Plán Komise *Establishment of unrestricted wet-lease arrangements between the EU and the U.S. through a wet-lease agreement between the parties* ⁽⁶⁾ (Uzavírání neomezených ujednání o pronájmu letadel s posádkou mezi EU a USA na základě smlouvy o pronájmu letadel s posádkou mezi smluvními stranami) zdůrazňuje souvislosti tohoto legislativního návrhu, který upravuje dohodnuté zásady přeshraniční převoditelnosti letadel mezi Evropskou unií a Spojenými státy, čímž překonává patovou situaci v jednáních mezi EU a USA ve smíšeném výboru.

2.5. Návrh vychází vstříc požadavkům odvětví leteckých dopravců Společenství. Dohoda ATA podepsaná v roce 2007 umožňuje otevřený režim pronájmu letadel s posádkou mezi oběma stranami. Čas na překonání provozních obtíží a řešení sezónních potřeb kapacity je terminologicky vymezen; omezení dvou sedmiměsíčních období „výjimečných potřeb“ lze spatřovat v historickém kontextu ⁽⁷⁾, ale jeví se jako arbitrární a narušuje obchodní možnosti nového nasazení letadla u jiného dopravce. Vzhledem k tomu, že obvyklé období smluv o pronájmu letadel s posádkou je 36 měsíců, představuje omezení na dvakrát sedm měsíců pro dopravce v Evropské unii zdroj právní a obchodní nejistoty.

2.6. Komise tvrdí, že navrhovaná změna nemá žádný významný dopad na požadavky na pracovní sílu. Smlouvy o pronájmu letadel s posádkou jsou pro odborové organizace obecně velmi citlivým tématem. Nákladová omezení uplatňovaná dopravci ze zemí mimo EU se sídlem v zemích s nízkými sociálními standardy a tím i nízkými nákladovými základnami, a dokonce i odlišnosti legislativy v sociální oblasti různých zemí EU učinily pronájem letadel s posádkami klíčovou oblastí nepřetržitého monitorování ze strany sociálních partnerů. Pokud by nežádoucí a nepodložené interpretace této změny otevřely Pandořinu skříňku, mohla by otázka pronájmů letadel s posádkou rychle eskalovat do podoby závažného problému, a nezůstala by „technickou úpravou“ rozporné legislativy. Požadavky odborů tak budou muset být vyhodnoceny ve světle budoucího vývoje, a to jak v rámci jednání mezi EU a USA o pronájmech letadel s posádkou v rámci dohody ATA, tak v následné tržní praxi.

2.7. Znění návrhu změny svým odkazem na mezinárodní dohody otevírá cestu pro zvláštní dohodu o pronájmu letadel s posádkou mezi EU a USA, aniž by bylo nutné znovu jednat o celé dohodě ATA. Komise se tímto návrhem rozhodla pro takovou cestu, která bude řešit rozporná ustanovení cíleně, efektivně a rychle, přičemž se obnoví stabilní podmínky pro plánování obchodních stran a zabrání možným odvetným krokům subjektů v USA. Toho však lze dosáhnout jen tehdy, pokud Komise odpovídajícím způsobem objasní, že tato změna je navržena s cílem umožnit jednání s USA tím, že řeší rozpornou legislativu vztahující se k této jediné zemi.

2.8. EHSV se již v minulosti kladně vyjádřil k dohodě ATA a k jejímu provádění. Jak uvádí dřívější stanovisko EHSV, „koncept otevřeného leteckého prostoru (...) umožňuje pronájem letadel s posádkou (tzv. „wet lease“) za nediskriminačních, transparentních podmínek“ ⁽⁸⁾.

3. Posouzení návrhu

3.1. Evropská komise posoudila různé možnosti řešení tohoto problému ⁽⁹⁾.

3.1.1. Změny stávající dohody ATA by byly velmi časově náročné. Dosavadní průběh byl takový, že strany dohody ATA souhlasily s jejím provizorním uplatňováním od března 2008 a po ratifikaci parlamenty členských států přijala roku 2016 rozhodnutí Rada. S ohledem na příležitosti, které by odvětví mohlo promarnit, by bylo nepřiměřené a neodůvodněné se rozhodnout pro vyčerpávající postup vedoucí ke změnám ustanovení o pronájmu letadel s posádkou.

3.1.2. EU legálně nemůže stanovit odchylky od nařízení (ES) č. 1008/2008, které by se týkaly specificky USA, aby vyhověla požadavkům EU a USA, pokud jde o pronájem letadel s posádkou. Členské státy jsou vázány všemi ustanoveními nařízení EU.

3.1.3. Společná dohoda o recipročních omezeních, jakkoliv jednoznačná, by byla v rozporu s duchem dohody a poškodila by obchodní zájmy odvětví letecké dopravy.

⁽⁶⁾ Plán GR MOVE, oddělení E.1, 7. března 2016.

⁽⁷⁾ Toto omezení bylo zavedeno nařízením (ES) č. 1008/2008, aby se zabránilo nejednoznačnosti předchozích nařízení (EHS) č. 2407/92, (EHS) č. 2408/92 a (EHS) č. 2409/92 (které nařízení (ES) č. 1008/2008 nahradilo) ohledně přesného výkladu tzv. výjimečných potřeb.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 306, 16.12.2009, s. 1.

⁽⁹⁾ Plán Komise *Establishment of unrestricted wet-lease arrangements between the EU and the U.S. through a wet-lease agreement between the parties* (Uzavírání neomezených ujednání o pronájmu letadel s posádkou mezi EU a USA na základě smlouvy o pronájmu letadel s posádkou mezi smluvními stranami), s. 7.

3.1.4. Preferovaným řešením, jak opakovaně zdůrazňovaly zúčastněné subjekty, je dohoda o pronájmu letadel s posádkou uzavřená mezi EU a USA, která by byla v plném souladu s dohodou ATA a nebyla v rozporu s vnitrostátními ani unijními předpisy. Od ledna 2014 se projednávaly všechny otázky týkající se podrobností takové dohody. Dá se očekávat, že by mohlo být rychle dosaženo konsensu. Má se za to, že taková technická dohoda by se zakládala na současných přepravních právech, jako je tomu u dohody ATA, a nevytvářela by nová práva ani neměnila ta stávající. Komise by měla náležitě objasnit, že záměrem změny není měnit, upravovat nebo přidávat další přepravní práva mezi EU a USA. Taková dohoda by však vyžadovala změnu článku 13 nařízení (ES) č. 1008/2008, který stanoví časové omezení dvakrát sedm měsíců u nájmu letadel s posádkou pro dopravce z EU najímající letadla s posádkou od dopravců ze zemí mimo Evropskou unii. Zamýšlené znění zcela splňuje požadavek, aby se zohlednilo, že článek 13 by se měl uplatňovat pouze tehdy, když podmínky obsažené v čl. 13 písm. b) nejsou upraveny jinak v mezinárodní dohodě.

3.2. Hodnocení Komise dospělo k závěru, že navrhované opatření je vhodné, přiměřené a právně možné, jakož i v zájmu členských států a odvětví EU a nepřináší nevýhody žádné zúčastněné straně.

4. Souvislosti

4.1. Návrh Komise se zabývá pouze pronájmem letadel s posádkou. Takový nájem je obvykle prostředkem k zajištění kapacity během období přepravních špiček, výročních prohlídek s těžkou údržbou a neočekávaných provozních potíží v letadlovém parku. Tzv. wet-lease je smlouva o pronájmu, podle níž jeden letecký dopravce (pronajímatel) provádí lety, při kterých poskytuje letadlo s posádkou jinému leteckému dopravci (nájemci). Letadlo je v provozu na základě osvědčení leteckého provozovatele, takže podléhá provozní odpovědnosti pronajímatele.

4.2. Smlouvy o pronájmu letadel s posádkou se obecně v odvětví považují za výhodné řešení z hlediska provozní flexibility, které by nemělo být svévolně omezováno. V souladu s očekáváním odvětví letecké dopravy EU a většiny – ne-li všech – členských států očekává odvětví letecké dopravy a vláda USA řešení této problematiky ve stávajícím provozu i pro budoucí provozování letadel pronajatých s posádkou v rámci dvoustranných vztahů.

4.3. Návrh Komise by neměl měnit politiky ani zásady týkající se pronájmu letadel s posádkou. Měl by se zaměřit pouze na řešení konfliktu mezi právní úpravou nařízení EU (ES) č. 1008/2008 a dohodou ATA.

4.4. EHSV důrazně doporučuje, aby smíšený výbor shromažďoval statistické údaje týkající se pronájmů letadel s posádkou, které se uskutečňují na základě dohody ATA. Tento rejstřík by měl případně zahrnovat záznamy o sociálních podmínkách, aby se zajistily nejen spravedlivé pracovní podmínky zaměstnanců, ale také práva cestujících, která mohou být smlouvou ovlivněna.

5. Konkrétní připomínky

5.1. EHSV přijímá důvody, které Komisi vedly ke změně nařízení (ES) č. 1008/2008, aby bylo možné neomezeně uzavírat smlouvy o pronájmu letadel s posádkou na recipročním základě mezi dopravci z EU a USA na mezinárodní lety podle dohody ATA. Navrhované nové znění však nesmí umožnit – ať na základě dohody ATA nebo jakékoli budoucí dohody o letovém provozu se třetí zemí – dlouhodobý pronájem letadla s posádkou z důvodů jiných než těch, které jsou uvedeny v článku 13 nařízení. EHSV souhlasí s tím, že návrh týkající se dohody ATA představuje pružnější uspořádání – na recipročním základě – pronájmů letadel s posádkou na období obvykle nepřesahující 36 měsíců. Takové uspořádání by nemělo žádný vliv na sociální podmínky. EHSV by však byl velice znepokojen, pokud by navrhovaná změna omezení pronájmů letadel s posádkou byla prostředkem k zajištění dlouhodobých subdodavatelských uspořádání zhoršujících podmínky a omezujících práva pracovníků nebo cestujících. Vyzýváme proto Komisi, aby při sjednání podmínek plánované dohody o pronájmech letadel s posádkou mezi EU a USA formulovala text tak, aby takové postupy byly vyloučeny. Návrh nesmí být interpretován jako nástroj k pronájmu letadel leteckých společností, které by se mohly – ať úmyslně či neúmyslně – vyhnout dlouhodobě platné vnitrostátní legislativě v sociální oblasti.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů — Budování evropské ekonomiky založené na datech

[COM(2017) 9 final]

(2017/C 345/22)

Zpravodaj: **Joost Van Iersel**

Konzultace	Evropská komise, 17. 2. 2017
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	14. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání:	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování	148/0/7
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

Závěry

1.1. EHSV vítá sdělení nazvané Budování evropské ekonomiky založené na datech, které se týká zachování úlohy dat jakožto ústředního a klíčového prvku umožňujícího vznik nové ekonomiky⁽¹⁾.

1.2. Sdělení se zabývá jinými než osobními údaji nebo údaji plně anonymizovanými. Pokud jsou údaje považovány za osobní, použije se rámec pro ochranu údajů, zejména obecné nařízení o ochraně údajů.

1.3. Hlavním cílem je vybudovat evropský datový ekosystém jakožto nepostradatelný určující faktor hospodářského a sociálního pokroku a odolné konkurenceschopnosti, a to ve světě, jenž prochází radikální proměnou a v němž se ve Spojených státech amerických a v Asii nacházejí silní konkurenti. V zájmu podpory možností připojení a ukládání je napříč Evropou skutečně zapotřebí investic do infrastruktury financovaných veřejným i soukromým sektorem.

1.4. Pro vytvoření datového ekosystému je v prvé řadě nezbytné budovat informovanost v podnikatelské sféře, ve veřejných službách, ve společnosti i mezi členskými státy. Sdílení údajů vyžaduje větší důvěru, otevřenost a ochotu všech subjektů.

1.5. EHSV zdůrazňuje, že v sázce je mnohem více než právní a praktická ustanovení. V rámci současného procesu přeměny musí být naléhavě přizpůsobeny evropské klíčové kompetence. Evropa v této strategické oblasti zaostává. Podniky musí zaujmout proaktivní přístup, aby se mohly otevřít rostoucím tokům dat a vytvořit si schopnost zpracovávat data velkého objemu. Je třeba zavést flexibilní obchodní modely, které lze lépe přizpůsobovat.

1.6. Mezi nástroje, které umožní inovace a současně ochrání oprávněné zájmy podniků a občanů, patří celounijní platformy a pracovní setkání, terénní laboratoře, vytváření center excelence, budování společenství, továrny budoucnosti,

⁽¹⁾ Sdělení Budování evropské ekonomiky založené na datech, COM(2017) 9 final, 10. ledna 2017. Viz také motivační dopis 14 představitelů států a vlád ze dne 2. prosince 2016 týkající se volného pohybu dat Non-paper on the Free Flow of Data initiative.

testovací prostředí, výměny, aplikační programovací rozhraní, zprostředkování mezi společnostmi, vzorové smlouvy, propojení mezi vědeckou a podnikatelskou oblastí a společné technologické iniciativy, jakož i smluvní partnerství veřejného a soukromého sektoru, v jejichž rámci se veřejný i soukromý sektor zapojují například do rozsáhlých demonstračních projektů.

1.7. Soukromý kapitál a vyspělejší evropský trh rizikového kapitálu jsou nezbytné.

Doporučení

1.8. Komise by měla provést přesnou analýzu současné situace a obranných postojů vůči volnému toku dat v členských státech a zavést vhodná právní a technická ustanovení, aby tak odstranila bezdůvodné překážky. Odstranění bezdůvodných překážek pro volný tok dat by mělo být nedílnou součástí celoevropské průmyslové politiky. Otevření vnitrostátních trhů by mělo rovněž spadat do působnosti evropského semestru.

1.9. Lokalizací dat jsou postiženy především malé a střední podniky a inovace. EHSV velmi podporuje návrh Komise, aby se veškeré ukládání dat v členských státech řídilo zásadou volného pohybu. EHSV žádá o předložení časového harmonogramu a lhůt pro otevření vnitrostátních trhů. Touto problematikou by se měl zabývat i evropský semestr.

1.10. Velmi významným zdrojem dat je veřejný výzkum. Komise by měla vybízet k rozsáhlejšímu šíření v celé Evropě.

1.11. V soukromém sektoru by měla být zásadně dodržována smluvní svoboda. Obecný rámec EU pro normy je žádoucí, ale normy by v žádném případě neměly bránit inovacím. Je třeba podporovat přenositelnost.

1.12. Odpovědnost je ožehavou otázkou; možná bude nezbytné provést revizi směrnice o odpovědnosti za výrobky a zvážit přijetí zvláštních právních ustanovení pro komunikaci mezi stroji (M2M).

1.13. Komise by měla být vyzvána, aby vzala v úvahu aspekty dat v různých jazycích v rámci volného pohybu dat a přístupu k nim.

1.14. Rozhodující význam má lidský kapitál. Je třeba zavést programy EU zaměřené na přípravu zaměstnanců a mladých lidí na budoucí vývoj. Aby bylo například možné pokrýt všeobecnou potřebu většího počtu analytiků dat, mají prvořadý význam vzdělávání a profesní příprava na pracovišti.

1.15. Tyto procesy musí být řádně sledovány jak v podnikatelském prostředí, tak i ze strany Komise a na vnitrostátní úrovni, aby se na evropské úrovni vytvořily skutečné rovné podmínky.

2. Souvislosti

2.1. Je třeba rozlišovat mezi osobními a jinými než osobními údaji, tedy mezi osobními a nespecifikovanými hromadnými údaji. Obě kategorie jsou součástí digitálního trhu, jsou však zaměřeny na různé oblasti a jsou upraveny odlišnými právními předpisy EU⁽²⁾.

2.2. Sdělení týkající se dat velkého objemu⁽³⁾ navazující na sdělení Na cestě k prosperující ekonomice založené na datech⁽⁴⁾ se zabývá jinými než osobními či anonymními údaji.

2.3. Ve zvláštních případech se osobní a jiné než osobní údaje překrývají z důvodu možného vzájemného působení mezi oběma oblastmi a propojení mezi soukromým a veřejným sektorem. Například v oblasti zdravotnictví se částečně překrývají osobní zájmy pacientů, obchodní zájmy a veřejný zájem.

2.4. Změny jsou různorodé a nepředvídatelné. Probíhající procesy spojené s vertikálním a horizontálním větvením dat vytvářejí stále více příležitostí ke shromažďování, analýze a zpracovávání dat. Data velkého objemu představují klíčový stavební kámen budoucí „ekonomiky orientované na zákazníka“.

⁽²⁾ Úř. věst. C 71, 24.2.2016, s. 65.

⁽³⁾ Sdělení „Budování evropské ekonomiky založené na datech“, COM(2017) 9 final, 10. ledna 2017.

⁽⁴⁾ Sdělení COM(2014) 442 final, 2. červenec 2014 (Úř. věst. C 242, 23.7.2015, s. 61).

2.5. Data mají významné důsledky pro výrobní linky, interakci služeb a výroby a hodnotové řetězce. Posiluje se tím fragmentace hodnotových řetězců.

2.6. Rostoucí počet začínajících a rozvíjejících se podniků dokládá klíčovou úlohu dat. Malé a střední podniky jsou velmi závislé na podpůrném mezinárodním (evropském) kontextu a na financování.

2.7. Ekonomika orientovaná na zákazníka je výsledkem dat velkého objemu, komunikace mezi zařízeními (M2M) a volného toku dat. Vytváří propracované výrobky a služby. Těmto změnám se přizpůsobují všechna odvětví a všechny úrovně podniků. Mezi odvětvími a mezi velkými a malými podniky však existují značné rozdíly, přičemž podniky zastávají v hodnotových řetězcích odlišné postavení, panují mezi nimi různé závislosti a mají odlišné vyhlídky v oblasti výroby i poskytování služeb, a tudíž i nejrůznější názory.

2.8. Pokud však EU nevyužije plný potenciál digitalizace, bude v období do roku 2025 ohrožena velká část přidané hodnoty ve výši 605 miliard EUR. Na straně druhé jsou kladné stránky ještě působivější: studie Německého svazu průmyslu předpokládá, že do roku 2025 by v Evropě mohla být vytvořena přidaná hodnota ve výši 1,25 bilionu EUR.

2.9. Podobné procesy probíhají i ve světovém měřítku. Srovnávací studie dokládají, že EU v této oblasti zaostává, přestože v současnosti dosahuje v celé řadě odvětví ve světovém porovnání mimořádné hospodářské výkonnosti.

2.10. Mezi americkými a evropskými podniky existují velké kulturní rozdíly. V Evropě je hlavní hnací silou dat převážně část výrobního odvětví⁽⁵⁾. Naopak ve Spojených státech podněcují odvětví dat velkého objemu především společnosti založené na službách a datech, tzv. GAFA a v poslední době i NATU⁽⁶⁾. Ve Spojených státech existuje velký a dynamický vnitřní trh a výborné finanční podmínky. Podnikatelská sféra je nakloněná k podstupování rizik. Americké podniky mají navíc k dispozici rychlé sítě a obrovské kapacity pro ukládání. Podobně setrvale roste i řada velkých čínských platforem.

2.11. Zatímco Evropa zaostává, je pozoruhodné, že se sdělení Evropské komise nezmiňuje o hlavních mezinárodních konkurentech Evropy, ačkoliv jsou hlavním důvodem, proč Evropa musí bezodkladně posilovat svou výkonnost a rozvíjet koordinaci politik. Vnitrostátní cíle byly ve Spojených státech a v Číně stanoveny poměrně nedávno, přičemž mají v úmyslu získat a zajistit si ve světovém měřítku dominantní ekonomické postavení. Tyto dvě země, a vedle nich též jiné země, záměrně podporují a prosazují data velkého objemu, která pro ně představují nástroj k upevnění konkurenčních výhod společností se sídlem ve Spojených státech a čínských společnostech. Vláda Baracka Obamy přijala ve Spojených státech velmi jasný přístup k americké třetí průmyslové revoluci, jež je ekvivalentem Průmyslu 4.0 v EU a která představuje východisko k upevnění americké konkurenceschopnosti a k ekonomické převaze. Strategie *Amerika na prvním místě* pravděpodobně povede k dalšímu zintenzivnění této politiky. Další rozvoj oblasti dat velkého objemu musí být tudíž považován za geopolitický faktor.

3. Volný tok dat mezi členskými státy

3.1. Pokud jde o důvody vedoucí k tomu, že „evropská digitální ekonomika si ve srovnání s USA osvojuje datovou revoluci jen pomalu a rovněž postrádá srovnatelnou průmyslovou kapacitu“⁽⁷⁾, Komise správně poukazuje na souvislost mezi překážkami pro volný pohyb dat a pomalým rozvojem evropského trhu.

⁽⁵⁾ The Digital Transformation of Industry, Bundesverband der Deutschen Industrie, 1. 2. 2015.

⁽⁶⁾ Zkratka GAFA znamená Google, Apple, Facebook a Amazon, jejichž celkový obrát činí 468 miliard USD. NATU znamená Netflix, Airbnb, Tesla a Uber. Společná tržní hodnota společností GAFA činí v současnosti 2,3 bilionu USD. To je téměř stejná hodnota jako tržní hodnota 50 největších společností indexu EURO STOXX, jež činí 2,9 bilionu EUR. Tato skutečnost svědčí o finanční síle odvětví dat velkého objemu/platforem a jeho obrovské schopnosti vytvářet hodnotu.

⁽⁷⁾ COM(2017) 9 final, s. 2.

3.2. Zatímco ochrana údajů se ve Spojených státech řídí především zásadou záměrného poskytnutí údajů a v souvislosti se soukromými údaji spadá do oblasti ochrany spotřebitele, většina evropských zemí má platné právní předpisy na ochranu údajů a samotná ochrana údajů je často zakotvena jako ústavní právo. Na straně jedné lze evropský přístup k bezpečnosti údajů považovat za konkurenční výhodu, na straně druhé je však používání a zpracovávání dat velkého objemu zřejmě natolik omezováno, že brání inovacím.

3.3. Je nezbytné ukončit roztržičnost trhu. Komise musí být zmocněna k prošetření, zda a do jaké míry musí být odstraněny rozdíly v přístupech jednotlivých členských států, aby bylo možné zmírnit odlišnosti ve vývoji a přístupech.

3.4. Vzhledem ke stále rostoucímu množství dat v důsledku internetu věcí, továren budoucnosti a autonomních propojených systémů, jsou zvláště nutná opatření v evropském měřítku, jež mají strategický význam. Právní a technický základ pro volné toky dat napříč Evropou je základní prvek pro vybudování rozsáhlé a spolehlivé digitální ekonomiky⁽⁸⁾.

3.5. Musí být zavedena průmyslová politika EU. Musí být odstraněny bezdůvodné překážky volnému toku dat. Vnitřní trh není slučitelný s 28 různými průmyslovými politikami, z nichž každá stanoví odlišné nástroje a cíle. Není tomu jinak ani v digitálním věku⁽⁹⁾. Komise a vlády by proto měly jednat jako řídicí subjekty, které mají dlouhodobou vizi vymezující rovné podmínky a rámcové podmínky na základě partnerství veřejného a soukromého sektoru⁽¹⁰⁾.

3.6. Komise správně upozorňuje na argumenty používané vnitrostátními orgány k omezení toků dat. Opatření týkající se lokalizace dat, jež fakticky znovu zavádějí digitální „hraniční kontroly“⁽¹¹⁾, musí být nahrazeny uspokojivým evropským rámcem.

3.7. EHSV doporučuje provést podrobnou analýzu současné situace v členských státech a stávajících propastných rozdílů napříč Evropou. Nejpokročilejší ve vypracovávání údajů je špičková výroba v Německu, po níž následují klastry vyspělého zpracovatelského průmyslu v jiných zemích, velkých i malých. Na straně druhé ale například výrazně rostou i data velkého objemu založená na službách ve Francii a Spojeném království a v některých menších ekonomikách.

3.8. Obranné postoje členských států závažným způsobem brání volnému toku dat. Dosud bylo určeno nejméně 50 právních a správních překážek. Mezi členskými státy existují rovněž podstatné rozdíly v požadavcích na zadávání veřejných zakázek. Převládají odlišné kultury a zvyklosti. Vnitrostátní průmyslové politiky vedou ke vzniku odlišných právních prostředí, neexistuje žádný společný průmyslový rámec. Nedůvěru ohledně jiných než osobních údajů mohou vyvolávat i různé přístupy ke způsobu právní úpravy osobních údajů. Obranné postoje vládních institucí, jakož i v podnikatelské sféře v různých zemích se zpravidla vzájemně posilují.

3.9. Naopak pouze posílená důvěra mezi členskými státy vytvoří jednotný trh, jenž se stane bezpečným přístavem pro data a životodárnou půdou pro inovace.

3.10. K naplnění vnitrostátních cílů, k nimž patří podpora inovací a postupné vytváření přidané hodnoty, nejlépe napomůže vybudování společného trhu pro data velkého objemu, zajištění bezpečného uložení dat umožněného nejmodernější správou IKT ve velkém měřítku a sdružování možností.

3.11. Kromě toho, že lokalizace dat má kontraproduktivní dopad na transparentnost a brzdí inovace, má také negativní důsledky především pro malé a střední podniky, které působí přeshraničně. EHSV proto důrazně podporuje návrh Komise, aby byla „jakákoli činnost členského státu ovlivňující ukládání nebo zpracovávání dat vedena „zásadou volného pohybu dat v rámci EU“⁽¹²⁾.

⁽⁸⁾ Viz také dopis 14 vlád z roku 2016 na toto téma Non-paper on the Free Flow of Data initiative. Je to špatné znamení, že s výjimkou Spojeného království nepřipojila k tomuto dopisu svůj podpis žádná velká země?

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 71, 24.2.2016, s. 65 a Úř. věst. C 389, 21.10.2016, s. 50.

⁽¹⁰⁾ FME-CWM, nizozemské sdružení pro odvětví technologií, doporučuje vytvořit pro účely koordinace digitalizace v Nizozemsku skupinu pracovníků na nejvyšší vládní úrovni, 16. března 2017.

⁽¹¹⁾ COM(2017) 9 final, s. 5.

⁽¹²⁾ COM(2017) 9 final, s. 7.

3.12. EHSV trvá na tom, aby se otázkou otevření vnitrostátních trhů celoevropskému šíření dat zabýval i každoroční evropský semestr, mimo jiné i v rámci doporučení pro jednotlivé země. Otevřením veřejných údajů v celé Evropě se dokončí jednotný trh a vytvoří se rovné podmínky. K vytvoření společného základu přispívá i obecné nařízení o ochraně osobních údajů⁽¹³⁾.

3.13. Rovněž regiony a městské oblasti mají k dispozici dynamická data. Regionální platformy s veřejnými i soukromými subjekty budou podporovat regionální ekonomiky a mohou posílit regionální seskupení v mezinárodním kontextu. Je třeba přesvědčit regiony a města, aby jednaly v duchu otevřenosti. V tomto ohledu může EU při výměně osvědčených postupů a poskytování nejmodernějšího know-how regionálním subjektům hrát důležitou úlohu.

3.14. Velmi významným zdrojem dat je veřejný výzkum. Vzhledem k tomu, že se jedná o peníze daňových poplatníků, je důležité zajistit, aby tato data byla rozšířena ve větším měřítku. Zásobárny dat pocházejících z výzkumu mohou být přínosné zejména pro malé a střední podniky.

3.15. Tato veřejná data často narušují fungování soukromých subjektů. Smluvní ujednání se soukromým sektorem zjevně vede k odlišnému zacházení s údaji. Příkladem mohou být jiné než osobní údaje vypracovávané v oblasti dopravy, energetiky, získávané družicemi, uvedené v katastrofch nemovitostí a generované v rámci jiných veřejných služeb.

3.16. S ohledem na trestuhodně velké odlišnosti v Evropě EHSV upozorňuje, že neomezený tok dat napříč Evropou by rovněž mohl přispět ke sblížení vnitrostátních hospodářství, což je v popředí zájmu jak vyspělejších ekonomik, tak i ekonomik, které zaostávají. Je vhodné vyzvat veřejné správy jednotlivých států k tomu, aby se vzájemně podporovaly a mentorovaly za účelem zavedení správných mechanismů.

3.17. Sdělení se nezabývá aspekty dat v různých jazycích v rámci volného pohybu dat a přístupu k nim. EHSV se domnívá, že Komise by vzhledem k tomu, že jazykové údaje by rovněž mohly být pouze strojově generované údaje, měla zintenzivnit své úsilí o podporu výzkumu a inovací a zavedení automatického překladu údajů vyjádřených v různých jazycích ve všech úředních jazycích EU.

3.18. EHSV zdůrazňuje, že v zájmu budování vzájemné důvěry je nezbytné přijmout v Radě pro konkurenceschopnost i mimo ni celostní přístup a podporovat společné vědomí účelu. Zásadní význam má důvěra. Otevření evropského trhu volnému toku jiných než osobních údajů má také závažný politický dopad. V této souvislosti se nabízí nejrůznější otázky, například pokud jde o upevnění základu jednotného trhu a inovací ve velkých i menších společnostech, zajištění lepších vyhlídek na hospodářský růst a pracovní místa, podporu hospodářského sblížení členských států a konkurenceschopnost.

4. Přístup k datům a předávání dat na trhu

4.1. Sdělení se zabývá velkým počtem možných interakcí mezi společnostmi všech velikostí v oblasti dat (vztahy mezi podniky, B2B). Dále je třeba pamatovat na veřejné služby. Rozmanitost dat je nekonečná, a jejich vývoj tudíž nelze předvídat.

4.2. Komise správně upřednostňuje cíl spočívající v zajištění přístupu účastníků na trhu jakéhokoli druhu k velkým a různorodým souborům dat. Upozorňuje na celou řadu překážek bránících volnému přístupu a konstatuje, že „výměna dat v současné době zůstává omezená“⁽¹⁴⁾.

4.3. Důvody, proč si podniky ponechávají data pro sebe, jsou zcela zřejmé. Produkty a služby jsou vyráběny a poskytovány na základě výrobních programů podniků nebo obecněji strategií, které společnosti s nikým nesdílejí. Smluvní svoboda musí být zásadně dodržována a zajištěna⁽¹⁵⁾.

⁽¹³⁾ Obecné nařízení o ochraně údajů, květen 2016 (Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 90).

⁽¹⁴⁾ COM(2017) 9 final, s. 10.

⁽¹⁵⁾ Viz také připomínky organizace Orgalime k připravované iniciativě Evropské komise Budování evropské ekonomiky založené na datech, 21. září 2016, a dokument DIGITALEUROPE's Initial Views on Building the European Data Economy Communication, 14. února 2017.

4.4. Situace je velmi různorodá. Velké společnosti mají často k dispozici vlastní výzkum a celou škálu možných aplikací. Menší společnosti pak mají ze své podstaty omezené možnosti. Vždy však převažují argumenty ve prospěch sdílení dat s jinými společnostmi, přičemž přímé výhody mají všechny zúčastněné společnosti.

4.5. Práva duševního vlastnictví se na data pocházející z komunikace mezi stroji zpravidla nevztahují. Za této situace jsou právní předpisy EU v platnosti pro konkrétní aplikace, které potřebují právní ochranu. V ostatních případech zůstávají tato data a způsob, jakým se s nimi zachází, předmětem smluvních řešení, například vlastnictví dat a ceny.

4.6. Právní rámec pro data by měl zajistit ochranu práv podniků v téže míře, jako chrání fyzické zboží.

4.7. Není zapotřebí přijímat nová legislativní opatření. Stávající právní úprava se vztahuje na většinu oblastí a v případě potřeby může být přepracována v závislosti na konkrétních požadavcích digitálního věku.

4.8. Případný obecný rámec EU pro normy by vzhledem k současnému dynamickému a nepředvídatelnému vývoji v žádném případě neměl bránit inovacím. Platné normy často omezují inovace, a aniž bychom lépe porozuměli vývoji, lze nové normy stanovit jen obtížně. Je proto nezbytné hledat nové způsoby regulace. Je třeba podporovat přenositelnost.

4.9. Jednou z ožehavých otázek je odpovědnost⁽¹⁶⁾. V platnosti je několik směrnic, které bude možná nezbytné revidovat, neboť se rozšiřuje dosah technologií, například bude nutné upravit směrnici o odpovědnosti za výrobky tak, aby vyhovovala internetu věcí a umělé inteligenci. Komunikace mezi stroji může vyžadovat přijetí zvláštních právních ustanovení o odpovědnosti. S přihlédnutím k celé škále neustále se měnících vztahů mezi podniky, pokud jde o data, se EHSV domnívá, že stávající právní předpisy jsou z velké části uspokojivé. Jakýkoli nový právní předpis by měl podporovat inovace a určitě by jim neměl bránit.

4.10. Většího toku či přenosu dat lze dosáhnout uzavíráním smluv mezi podniky, přičemž by byly využívány stávající nebo nové platformy a pracovní semináře, pokud možno na mezinárodní úrovni, a aplikační programovací rozhraní⁽¹⁷⁾ a zintenzivnily by se cílené vztahy mezi oblastí vědy a podniky. Věda by na platformách a pracovních seminářích měla být rovněž zastoupena. Pro účely Průmyslu 4.0 již byla řada z nich zavedena, například regionální terénní laboratoře. Šíření dat vypracovaných výzkumnými středisky a financovaných z veřejných prostředků by mělo být povinné⁽¹⁸⁾.

4.11. EHSV upřednostňuje „testovací prostředí“ a otevřené trhy pro obchodování s daty, což povzbudí subjekty, které mají zájem o větší otevřenost. Je možné určit a konsolidovat oblasti se společným základem. Za určení potřeb pro testovací oblasti a usnadnění plodné a vysoce kvalitní spolupráce mezi zúčastněnými agenturami by měla být odpovědná jedna organizace.

4.12. EHSV upozorňuje na velmi užitečnou iniciativu, kterou v roce 2014 zahájila Komise a organizace Big Data Value Association⁽¹⁹⁾. Nedávné prohlášení obou partnerů upozornilo na čtyři hlavní nástroje, které má partnerství veřejného a soukromého sektoru využívat:

- rozsáhlé demonstrační projekty („průkopnické projekty“) v průmyslových odvětvích;
- integrace dat a experimentování s nimi („prostor pro inovace“);
- technické projekty v klíčových oblastech;
- vytváření sítí, budování společenství a politická podpora.

⁽¹⁶⁾ COM(2017) 9 final, s. 14 a 15.

⁽¹⁷⁾ COM(2017) 9 final, s. 12.

⁽¹⁸⁾ Valonsko plánuje vydat v této věci nařízení.

⁽¹⁹⁾ Tato iniciativa sdružuje Komisi, průmyslové subjekty a výzkumné ústavy v „partnerství veřejného a soukromého sektoru za účelem spolupráce v oblasti výzkumu a inovací týkajících se dat, posílení budování společenství v souvislosti s daty a vytvoření půdy pro prosperující evropskou ekonomiku založenou na datech“ (společné prohlášení Evropské komise a organizace Big Data Value Association).

Tento přístup by měl sloužit za vzor dalším evropským iniciativám. Existují nejen partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti výzkumu, ale i společné technologické iniciativy zaměřené na inovace.

4.13. Další možností mohou být evropské vzorové smlouvy o spolupráci.

5. Povědomí a podnikatelské myšlení

5.1. Robustní digitální ekonomika vyžaduje kromě právních a praktických ustanovení otevřenější přístup evropských podniků. Reagovat proaktivně na změny paradigmatu je především otázkou povědomí a způsobu myšlení.

5.2. Světové hospodářství jako celek prochází hlubokou proměnou. Všechna průmyslová odvětví – velká i malá – musí být zapojena do tohoto procesu, v němž by se nemělo rozlišovat mezi stávajícími a novými odvětvími, mezi „starými“ a „novými“. Evropské klíčové kompetence musí projít rychlejší a účinnější přeměnou a všechna odvětví musí mít možnost se do tohoto procesu zapojit.

5.3. Jedná se převážně o proces zdola nahoru, a tudíž záležitost pro podnikatelskou sféru a společnosti. EHSV poukazuje nejen na cenné nástroje, které mají podle Komise ⁽²⁰⁾ přimět trhy, aby věnovaly větší pozornost provádění proaktivních změn, ale i na nutnost změnit způsob myšlení u celé řady evropských podniků.

5.4. Data představují pro podniky problematickou otázku a v budoucnu se její význam ještě zvýší. Otevřeným datům je příznivě nakloněn jen omezený počet podniků. Bude užitečné disponovat seznamem příkladů, který by měla vypracovat Komise. Mnoho společností se navíc stále nesprávně domnívá, že jejich současná úroveň sofistikované výroby jim v budoucnu zaručí postavení na trhu.

5.5. Rozdíly mezi USA a Evropou jsou výrazné. Evropské zvyklosti v technických oborech se vyznačují uzavřeným způsobem myšlení. Pro získání konkurenční výhody mají rozhodující význam vyspělé technické obory a vysoká úroveň sofistikovanosti při zpracovávání údajů. Spojené státy dosáhly značného pokroku v oblasti vztahů mezi podnikem a spotřebitelem a jsou otevřenější v otázce volného přístupu k datům. Evropa dosáhla pokročilé úrovně, pokud jde o vysoce kvalitní výrobu a v oblasti vztahů mezi podniky, ale společnosti si přejí ponechat si kontrolu nad svými daty.

5.6. Je nezbytné vážně se zamyslet nad tím, zda je Evropa v současnosti schopna zabývat se náležitě otázkou dat velkého objemu. Jinak řečeno, podniky v EU se musí vyrovnat s tím, že schopností přeměnit data v podnikání disponují zejména Spojené státy, což znamená, že data, s nimiž budou muset nakládat, jsou ukládána na serverech amerických společností, a tudíž i příslušné algoritmy pro vytváření nových myšlenek ⁽²¹⁾.

5.7. Je naléhavě nutné přistoupit ke změně. Nejlepší způsob, jak postupovat dále, je přijmout strategii založenou na zachování stávající síly výrobního odvětví a současném postupném otevření se tokům dat. Ke změně nemůže dojít přes noc, ale pouze postupnými kroky. Evropská podnikatelská sféra musí najít neefektivnější evropský způsob, a sice neplavat proti proudu, ale změnit se přijatelným způsobem ⁽²²⁾.

5.8. Mnoho evropských společností musí dohnat ostatní společnosti tím, že budou podporovat schopnost pracovat s daty a zlepšovat výrobu. Může se to zdát zvláštní, ale v souvislosti s daty velkého objemu by otevřenost a transparentnost v celé řadě společností měly vycházet ze změny interních postupů a interních přístupů společností.

5.9. Klíčovým aspektem jsou flexibilní a snadněji přizpůsobitelné obchodní modely, které postupně nahrazují tradiční prostředí vertikálně integrovaných výrobních podniků ⁽²³⁾. Takové obchodní modely musí podnikům umožnit fungovat efektivněji v prostředí neustále rostoucího počtu výrobků a služeb a kompletní integrace výroby a služeb. Podniky musí někdy akceptovat nevýhody, aby získaly větší výhody.

⁽²⁰⁾ COM(2017) 9 final, s. 11–13.

⁽²¹⁾ Nejlepším příkladem je automobilový průmysl, evropský motor, na rozdíl od zcela nových koncepcí, např. Googlu, jež nebudou prodávat automobily, ale na rozhraní s klientem mobilitu a balíčky mobility.

⁽²²⁾ Viz White Paper Digital Platforms, bílá kniha Digitální regulační politika pro růst, inovace, konkurenceschopnost a účast, německá spolková vláda, Spolkové ministerstvo hospodářství a energetiky, březen 2017.

⁽²³⁾ Budoucí rozvoj automobilového průmyslu je výmluvným příkladem: viz zpráva EHSV CCMI/148, 22. února 2017.

5.10. Měly by být organizovány výměny názorů s cílem diskutovat o napětí mezi zachováním podnikové identity dat a nezbytnou potřebou inovací v mezinárodním kontextu, jakož i hledat nejučinnější přístupy pro otevření se podniků. Komise může být velmi užitečná při podpoře těchto výměn na evropské úrovni.

5.11. Je nezbytné vytvářet nápady, aby mohla vznikat centra excelence jakožto protiváha Silicon Valley a velkým americkým univerzitám.

5.12. Je totiž nezbytné prohloubit nedostatečně rozvinutý evropský kapitálový trh. Zpracovávání dat velkého objemu dynamickým způsobem vyžaduje nejen úspěšné začínající podniky, ale především rozvíjející se podniky, kterých je však příliš málo. Z toho důvodu je nepostradatelný dynamičtější evropský trh rizikového kapitálu. Je třeba hledat a přizpůsobovat opatření k posílení a podpoře jeho rozvoje s využitím osvědčených postupů, jako je izraelský příklad.

5.13. Spojené království má hospodářství vytvářející data, které kypí životem. EHSV je přesvědčen, že evropský a britský průmysl by měly nadále úzce spolupracovat v oblasti vytváření transparentních a otevřených dat.

6. Společnost a trh práce

6.1. Názory vyjádřené v dřívějších stanoviscích EHSV⁽²⁴⁾ týkající se dopadů Průmyslu 4.0 na společnost a trh práce jsou stejně důležité i v době volného toku dat. Je třeba zdůraznit některé aspekty.

6.2. Dynamika rozvoje a šíření dat vyžaduje plné porozumění ze strany společnosti a zejména pracovní síly v evropských podnicích. Je zapotřebí sdělovat aktuální informace za účelem podpory dostatečné znalosti o zásadním procesu transformace a jeho přijetí ze strany veřejnosti. Sociální partneři musejí hrát svou roli.

6.3. Rozhodující význam má lidský kapitál. Na všech úrovních by měl probíhat sociální dialog pro účely provedení nezbytných úprav a zavedení programů, které zaměstnance a mladé lidi připraví na novou realitu. Je zapotřebí mnohem více analytiků dat a vědců specializovaných na data.

6.4. Rovněž proto vyvstává výzva, že bude nezbytné vytvářet organizace nového typu pro účely odborné přípravy a spolupráce pracovníků ve všech vrstvách společnosti, jejichž činnost se sníží. Těmto výzvám nejsou stávající sociální systémy přizpůsobeny, až na některé výjimky jako jsou „nárazníkové společnosti“ ve Finsku, které převádějí bývalé administrativní zaměstnance na crowdworking a zároveň zachovávají jejich sociální pojištění. Všichni si musí být vědomi, že nyní pracujeme v jiném prostředí.

6.5. Součástí širší koncepce průmyslové politiky je také vývoj trhu práce a sociální začleňování. Studie nejčastěji uvádějí prognózu, že dojde ke ztrátě až 50 % pracovních míst, zejména mezi administrativními pracovníky, a k 20 % nárůstu počtu nových pracovních míst v důsledku digitalizace a nejmodernější výroby. Všechny dotčené strany by se měly zaměřit na proměnu, aby bylo možné odstranit překážky a přizpůsobit a usnadnit výsledky, které vytvářejí nové příležitosti pro občany, zejména v oblasti rozvoje služeb.

6.6. V popředí značného zájmu každého odvětví v každé zemi stojí vzdělávání a profesní příprava na pracovišti na všech úrovních pracovní síly. Nemělo by tomu tak být pouze v technických oblastech.

6.7. EHSV poukazuje na podpůrnou úlohu, kterou Komise může hrát tím, že bude udávat směr a určovat problémy a příležitosti. Mezi podniky, sociálními partnery a veřejnou správou by měla být na evropské úrovni organizována pracovní setkání a výměny názorů, včetně osvědčených postupů. Je nezbytné najít společný základ a společné přístupy a rozvíjet je v kontextu rozmanitosti různých kultur v Evropě.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽²⁴⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 161.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o respektování soukromého života a ochraně osobních údajů v elektronických komunikacích a o zrušení směrnice 2002/58/ES (nařízení o soukromí a elektronických komunikacích)

[COM(2017) 10 final – 2017/0003 (COD)]

(2017/C 345/23)

Zpravodajka: **Laure BATUT**

Konzultace	Evropský parlament, 16. 2. 2017 Rada Evropské unie, 9. 3. 2017
Právní základ	články 16 a 114 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	14. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	5. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	155/0/5

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že překrývání textů o ochraně údajů, jejich objem a provázanost a fakt, že k jejich pochopení je nutné přecházet od jednoho k druhému, je činí těžko srozumitelnými a jejich provádění obtížným pro všechny s výjimkou okruhu zasvěcených osob a že jejich přidaná hodnota není pro občany zřetelná. Tato koncepce chybí v celém návrhu nařízení. Doporučuje, aby byla na internetu zveřejněna shrnující brožura, která je popíše veřejnosti a učiní je srozumitelnými pro všechny.

1.2. EHSV zdůrazňuje, že z možností nabízených v posouzení dopadu zvolila Komise tu, jež „uměřeně“ posílí soukromí. Míří tím k zaručení rovnováhy se zájmy průmyslu? Komise neupřesňuje, které prvky „dalekosáhlého“ posílení soukromí by poškodily zájmy průmyslu. Tento postoj oslabuje text již od jeho přípravné fáze.

1.3. EHSV doporučuje Komisi, aby:

- 1) vzala v úvahu, že vše se může stát údajem a být předmětem elektronické komunikace, a mít tak důsledky pro soukromý život fyzických a právnických osob;
- 2) v návrhu (články 5, 8 a 11) upřesnila uplatňování Listiny základních práv EU a lidských práv, jakož i možnosti omezení, které lze stanovit vnitrostátními právními předpisy (bod odůvodnění 26);
- 3) revidovala články 5 a 6 návrhu. Internetové a mobilní služby umožňují elektronické komunikace, a jsou tak službami obecného zájmu, ke kterým musí existovat univerzální, dostupný a funkční přístup, aniž by spotřebitelé byli kvůli tomu, aby je mohli využívat, nuceni poskytovat souhlas se zpracováním svých údajů vyžadovaných operátorem. Je tedy třeba stanovit povinnost systematicky navrhnout uživatelům možnost odmítnutí z důvodu nesrozumitelných informací (cookies, systémy sledování atd.);
- 4) jasně stanovila, že lex specialis navrhovaný za účelem doplnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů je v souladu s obecnými zásadami tohoto textu a nesnižuje úroveň ochrany, kterou zavedl, a že jakékoli zpracování údajů včetně měření návštěvnosti internetových stránek (web audience measuring) podléhá zásadám obecného nařízení o ochraně osobních údajů (článek 8);

- 5) zajistila pro občany a podniky regulační stabilitu, a za tímto účelem vyjasnila znění nařízení a obsah prováděcích opatření, aby se zamezilo příliš velkému počtu aktů v přenesené pravomoci;
- 6) vypracovala strategii, která bude s to informovat všechny spotřebitele o tom, že Unie zůstává věrná svým zásadám respektování lidských práv, že má vůli zajistit respektování soukromého života nejen provozovateli elektronických komunikačních služeb, ale rovněž poskytovateli služeb over-the-top (OTT);
- 7) předešla tomu, že oblast zdraví bude představovat velkou trhlinu, pokud jde o využívání soukromého života a osobních údajů elektronickými komunikacemi za komerčními účely;
- 8) se zabývala otázkou kolaborativní ekonomiky, předáváním a využíváním údajů pomocí elektronických komunikací prostřednictvím platforem, které jsou často situovány mimo EU;
- 9) vzala v potaz internet věcí, který je velmi invazivní a může vést k narušení soukromí při převodu údajů prostřednictvím elektronických komunikací;
- 10) vzala v úvahu, co následuje po předání údajů, a zajistila ochranu údajů uchovávaných uživateli, neboť většina z nich je soukromých (bez ohledu na rozhraní, včetně cloud computingu);
- 11) vyjasnila ochranná opatření při předávání údajů mezi stroji (M2M) a vyhradila pro tuto otázku celý článek, nikoli jen bod odůvodnění (12);
- 12) vytvořila – s cílem pomoci občanům orientovat se ve změti textů a uplatňovat jejich práva – evropský portál (GŘ pro spravedlnost) poskytující přístup k evropským a vnitrostátním předpisům, právní ochraně a judikatuře (příklad: vyjasnit body odůvodnění 25 a články 12 a 13), který bude přístupný všem a srozumitelný;
- 13) poskytla dozorovým úřadům prostředky pro splnění jejich úkolů (evropský inspektor ochrany údajů, vnitrostátní orgány);
- 14) umožnila spotřebitelům v zájmu prosazení jejich práv podávat hromadné žaloby na evropské úrovni a zaslala v nové směrnici dále než v doporučení C(2013)401 a 3539 ⁽¹⁾.

2. Prvky právního rámce

2.1. Sítě elektronických komunikací prošly od vstupu v platnost **směrnice 95/46/ES a 2002/58/ES** ⁽²⁾ o ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací značným vývojem.

2.2. **Obecné nařízení o ochraně osobních údajů přijaté v roce 2016** (nařízení (EU) 2016/679) se stalo základem pro provádění opatření a stanovilo hlavní zásady, mimo jiné pro údaje v oblasti justice a trestního práva. Toto nařízení stanoví, že osobní údaje mohou být shromažďovány pouze při dodržení přísných podmínek a pro legitimní účely, přičemž je třeba respektovat důvěrnost (článek 5 obecného nařízení o ochraně osobních údajů).

2.2.1. Komise v **říjnu 2016** předložila návrh směrnice, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace ⁽³⁾ (obsahující 300 stran), který dosud nebyl přijat, ale na nějž odkazuje, pokud jde o některé definice, které se nevyskytují v obecném nařízení o ochraně osobních údajů ani v předloženém textu.

2.2.2. **Dva návrhy z ledna 2017** upřesňují některé aspekty na základě obecného nařízení o ochraně osobních údajů; jedná se o návrh nařízení o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů orgány a institucemi Unie (**COM(2017) 8 final**, zpravodaj: pan PEGADO LIZ) a předložený text (**COM(2017) 10 final**) o respektování soukromého života a ochraně osobních údajů.

2.3. Tři výše uvedené texty budou **použitelné ke stejnému datu, počínaje 25. květnem 2018**, a jejich cílem je harmonizace práva a kontrolních postupů.

2.4. Je třeba uvést, že za účelem usnadnění tohoto postupu bylo rozhodnuto použít k ochraně soukromého života evropské nařízení, a nikoli již směrnici.

⁽¹⁾ 11. 6. 2013 – IP/13/525 a Memo 13/531, GŘ pro spravedlnost.

⁽²⁾ Směrnice 2002/58/ES zakazuje zejména nežádoucí elektronickou poštu (spam) (článek 13) prostřednictvím zavedení, po provedení změny v roce 2009, tzv. zásady „opt-in“, podle níž musí operátor obdržet souhlas příjemce, aby mu mohl zasílat „komerční sdělení“.

⁽³⁾ COM (2016) 590 final ze dne 12. října 2016 – návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace, s. 2 (Úř. věst. C 125, 21.4.2017, s. 56).

3. Úvod

- 3.1. Občanská společnost si přeje vědět, zda v rýsujícím se, zcela digitalizovaném světě přináší Unie přidanou hodnotu, která zaručuje prostor, v němž se bez obav může odehrávat soukromý život.
- 3.2. Nepřetržitě generované údaje umožňují sledování a identifikaci uživatelů, ať se nacházejí kdekoli. Zpracovávání údajů prováděné ve fyzických střediscích, jež mají ve většině případů sídlo mimo Evropu, vzbuzuje obavy.
- 3.3. Data velkého objemu se stala zpeněžitelnou hodnotou; jejich inteligentní zpracování umožňuje „vyprofilovat“ fyzické a právnické osoby, „obchodovat“ s nimi a vydělat peníze, často bez vědomí uživatelů.
- 3.4. Především však musí přítomnost nových aktérů v oblasti zpracování údajů vedle poskytovatelů přístupu k internetu vést k revizi předpisů.

4. Shrnutí návrhu

- 4.1. Komise by pomocí tohoto textu chtěla vytvořit rovnováhu mezi spotřebiteli a průmyslem:

- povoluje operátorům používat údaje s tím, že ponechává kontrolu konečnému uživateli, který musí vyjádřit výslovný souhlas;
- požaduje po operátorech, aby uvedli, co s těmito údaji budou dělat;
- vyslovuje se pro třetí možnost v posouzení dopadů, která upřednostňuje „uměřené“ posílení soukromí, a nikoli pro čtvrtou možnost, v níž se navrhuje jeho „dalekosáhlé“ posílení.

4.2. Návrh má za cíl zavedení obecného nařízení o ochraně osobních údajů, které má obecnou působnost stejně jako důvěrnost soukromých údajů a právo na výmaz, a týká se konkrétního aspektu respektování soukromého života a ochrany osobních údajů v telekomunikacích a navrhuje zavedení přísnějších pravidel v oblasti ochrany soukromého života, jakož i koordinovaných kontrol a sankcí.

4.3. Nestanoví konkrétní opatření týkající se „trhlin“ v osobních údajích pocházejících od samotných uživatelů, ale potvrzuje již v prvních člancích (článek 5) zásadu důvěrného charakteru elektronických komunikací.

4.4. Poskytovatelé mohou zpracovávat obsah elektronických komunikací:

- s cílem poskytnout službu koncovému uživateli, který udělil svůj souhlas,
- pokud jde o dotčené koncové uživatele (čl. 6 odst. 3 písm. a) a b)), kteří udělili svůj souhlas.

4.5. Jsou povinni vymazat nebo anonymizovat obsah po jeho obdržení zamýšlenými příjemci.

4.6. Podle čl. 4 odst. 11 obecného nařízení o ochraně osobních údajů se „souhlasem“ subjektu údajů rozumí jakýkoli svobodný, konkrétní, informovaný a jednoznačný projev vůle, kterým tento subjekt dává prohlášením či jiným zjevným potvrzením své svolení ke zpracování svých osobních údajů.

4.7. Návrh zachovává požadavek na **výslovně vyjádřený souhlas** definovaný v obecném nařízení o ochraně osobních údajů, přičemž důkazní břemeno spočívá na operátorech.

4.8. „Zpracování“ je založeno na souhlasu. Správce musí být „schopen doložit, že subjekt údajů udělil souhlas se zpracováním svých osobních údajů“ (čl. 7 odst. 1 obecného nařízení o ochraně osobních údajů).

4.9. Právem EU nebo vnitrostátním právem by mohla být zavedena určitá omezení (povinností a práv), pokud jde o důvěrný charakter, s cílem zachovat veřejné zájmy nebo inspekční funkce.

4.10. Fyzické osoby musí vyjádřit svůj souhlas s tím, aby byly vedeny ve veřejně přístupném elektronickém registru, a musí mít možnost ověřit a opravit osobní údaje, jež se jich týkají (článek 15).

4.11. Právo vznést námitku umožní každému uživateli zablokovat používání jeho údajů svěřených třetí straně (například obchodníkovi), a poté při zaslání každé jednotlivé zprávy (článek 16). Nová pravidla umožní uživatelům lépe kontrolovat jejich parametry (cookies, identifikátory) a nevyžádaná sdělení (spamy, zprávy, SMS, volání) budou moci být v případě neudělení souhlasu uživatele blokována.

4.12. Pokud jde o identifikaci volání a blokování nežádoucích volání (články 12 a 14), nařízení zdůrazňuje, že těmito právy disponují rovněž právnické osoby.

4.13. Strukturování kontrolního systému je v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů (kapitola VI o dozorových úřadech a kapitola VII o spolupráci mezi dozorovými úřady).

4.13.1. Za zajištění dodržování pravidel o důvěrnosti budou odpovědné členské státy a jejich vnitrostátní orgány odpovědné za ochranu údajů. Ostatní dozorové orgány budou moci v rámci vzájemné pomoci navrhnout námítky, které mohou být případně předloženy vnitrostátním dozorovým orgánům. Tyto orgány spolupracují s vnitrostátními dozorovými orgány a Evropskou komisí v rámci mechanismu jednotnosti (článek 63 obecného nařízení o ochraně osobních údajů).

4.13.2. Zajišťováním jednotného uplatňování předmětného nařízení je pověřen Evropský sbor pro ochranu osobních údajů (články 68 a 70 obecného nařízení o ochraně osobních údajů).

Může vydávat pokyny, doporučení a osvědčené postupy, aby podporoval uplatňování nařízení.

4.14. Fyzickým a právnickým osobám, které jsou koncovými uživateli, je k dispozici právní ochrana v zájmu prosazení jejich zájmů, které jsou nepříznivě zasaženy porušením; tyto osoby budou moci obdržet náhradu utrpěné újmy.

4.15. Plánovaná výše správních pokut je odrazující, neboť je lze uložit subjektům porušujícím pravidla až do výše deseti milionů eur, a jedná-li se o podnik, až do výše 2 % celkového ročního obrátu celosvětově za předchozí finanční rok, podle toho, která hodnota je vyšší (článek 23); členské státy stanoví sankce pro případ, kdy neexistují správní pokuty, a informují o nich Komisi.

4.16. Nový předpis o respektování soukromého života a využívání osobních údajů bude **použitelný od 25. května 2018**, tj. ke stejnému datu jako obecné nařízení o ochraně osobních údajů z roku 2016, nařízení o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a návrh směrnice o evropském kodexu pro elektronické komunikace (přepřacované znění) (COM(2016) 590 final), pokud budou přijaty.

4.17. Oblast působnosti *lex specialis*, jímž se provádí obecné nařízení o ochraně osobních údajů:

— ***ratione jure: právní základ***

Vychází z článků 16 (ochrana údajů) a 114 (jednotný trh) SFEU, ale rovněž z článků 7 a 8 Listiny základních práv. Nařízení má doplnit obecné nařízení o ochraně osobních údajů, pokud jde o údaje, které mohou být považovány za osobní údaje.

— ***ratione personae: aktéři***

Jedná se o konečné uživatele (fyzické a právnické osoby) definované v návrhu evropského kodexu pro elektronické komunikace ve vztahu ke všem poskytovatelům komunikačních služeb, nejen tradičním poskytovatelům, ale především novým aktérům, jejichž nové služby nenabízejí uživatelům záruky. Takzvané technologie over-the-top (OTT) (zasílání rychlých zpráv, SMS, hlasové technologie založené na IP, vícenásobná rozhraní atd.) je v současnosti vyjímají z oblasti působnosti stávajících předpisů.

— ***ratione materiae: údaje***

Tento návrh nezahrnuje ustanovení o uchovávání údajů v cloudech a ponechává členským státům volnost jednat v souladu s článkem 23 obecného nařízení o ochraně osobních údajů (týkajícím se omezení práva vznést námítku) a judikaturou Soudního dvora (viz odstavce 1.3 důvodové zprávy).

Uživatel bude muset udělit souhlas s uchováním generovaných údajů a metadat (datum, čas, lokalizace atd.) v systémech; v případě, že souhlas neudělí, bude nutné tyto údaje anonymizovat nebo vymazat.

— ***ratione loci: kde?***

Zařízení provádí zpracování údajů v členských státech, nebo bude jedno z jejich zařízení umístěné v některém z členských států plnit úlohu hlavního subjektu pro provádění kontroly, svou úlohu budou hrát vnitrostátní dozorové úřady a na celý proces bude dohlížet evropský inspektor ochrany údajů.

4.18. Cíle EU: jednotný digitální trh

- Jedním z cílů jednotného digitálního trhu je vytvoření bezpečných podmínek pro digitální služby a získání důvěry uživatelů mj. za účelem rozvoje internetového obchodování a inovací a nepřímo za účelem tvorby pracovních míst a generování růstu (odstavec 1.1 důvodové zprávy).
- Předmětný návrh nařízení rovněž usiluje o harmonizaci textů a soulad mezi členskými státy.
- Každé tři roky provede Komise hodnocení provádění tohoto nařízení, které předloží Evropskému parlamentu, Radě a EHSV (článek 28).

5. Obecné připomínky

5.1. Výbor vítá, že se v celé Unii souběžně zavádí soudržný soubor pravidel, jejichž cílem je chránit práva fyzických a právnických osob související s používáním digitálních údajů prostřednictvím elektronických komunikací.

5.1.1. Vítá rovněž, že Unie plní svou úlohu ochránce práv občanů a spotřebitelů.

5.1.2. Zdůrazňuje, že i když cílem je harmonizace, výklad řady konceptů přísluší členským státům, což nařízení přeměňuje na jakousi směrnici, která ponechává značný prostor pro komercializaci soukromých údajů. Především oblast zdraví může být předmětem shromažďování obrovského množství soukromých údajů.

5.1.3. Čl. 11 odst. 1, čl. 13 odst. 2, čl. 16 odst. 4 a 5 a článek 24 jsou spíše ustanoveními, jež lze označit za „prováděcí“ opatření a která by byla vhodná pro směrnici, nikoli však pro nařízení. Operátorům je ponechána příliš velká volnost v zájmu zlepšení kvality služeb (články 5 a 6). Toto nařízení by mělo být nedílnou součástí návrhu směrnice nazvané „evropský kodex pro elektronické komunikace“ (COM(2016) 590 final).

5.1.4. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že překrývání těchto textů, jejich objem a jejich provázanost je činí těžko srozumitelnými pro všechny s výjimkou okruhu zasvěcených osob. Je totiž nutné neustále přecházet z jednoho dokumentu na druhý. Kromě toho není občanům dostatečně jasná jejich přidaná hodnota. Tato špatná srozumitelnost a složitost návrhu je v rozporu s duchem Programu pro účelnost a účinnost právních předpisů (REFIT) a cílem „zdokonalení tvorby právních předpisů“, povede k výkladovým obtížím a vytvoří mezery v oblasti ochrany.

5.1.5. Návrh nařízení kupříkladu neobsahuje definici pojmu „operátor“; je třeba odkazovat na návrh evropského kodexu pro elektronické komunikace⁽⁴⁾, který dosud nevstoupil v platnost a který pozmění pravidla odvětví v rámci jednotného digitálního trhu, totiž rámcovou směrnici 2002/21/ES v aktuálním znění, autorizační směrnici 2002/20/ES v aktuálním znění, směrnici o univerzální službě 2002/22/ES v aktuálním znění, přístupovou směrnici 2002/19/ES v aktuálním znění, nařízení (ES) č. 1211/2009 o zřízení sdružení BEREC, rozhodnutí č. 676/2002/ES o rádiovém spektru, rozhodnutí 2002/622/ES, kterým se zřizuje Skupina pro politiku rádiového spektra, a rozhodnutí č. 243/2012/EU o vytvoření víceletého programu politiky rádiového spektra. Základním referenčním dokumentem samozřejmě zůstává obecné nařízení o ochraně osobních údajů (viz odstavec 2.2), o jehož doplnění přezkoumávaný návrh usiluje, a které je tedy ve vztahu k tomuto návrhu podřídné.

5.2. EHSV zdůrazňuje zejména obsah článku 8, který se týká ochrany informací uchovávaných v koncových zařízeních a potenciálních výjimek a který je zásadní, neboť informační společnosti dává možnosti přístupu k soukromým údajům. Zdůrazňuje také obsah článku 12, který se týká omezení identifikace volající a spojené linky. Tyto články jsou pro nezasvěcené jedince málo srozumitelné.

5.2.1. Směrnice z roku 1995 (článek 2) definovala „osobní údaje“ jako „všechny informace týkající se identifikované nebo identifikovatelné fyzické osoby (konkrétní subjekt údajů)“. Předmětné nařízení rozšiřuje ochranu údajů na metadata a vztahuje se nyní jak na fyzické, tak na právnické osoby. Je potřeba znovu zdůraznit, že návrh má dvojí cíl: jednak chránit osobní údaje, jednak zajistit volný pohyb dat a služeb elektronických komunikací v EU (článek 1).

⁽⁴⁾ COM(2016)590 a přílohy 1–11 ze dne 12. října 2016 (Úř. věst. C 125, 21.4.2017, s. 56).

5.2.2. EHSV zdůrazňuje, že záměr chránit údaje právnických osob (čl. 1 odst. 2) narazí na ostatní texty, v nichž nefiguruje; není jasně stanoveno, že se mají uplatnit na jejich případ (viz obecné nařízení o ochraně osobních údajů, údaje v evropských orgánech).

5.3. EHSV si klade otázku, zda skutečným cílem tohoto návrhu není klást větší důraz na odstavec 2 jeho článku 1, totiž zajistit „volný pohyb dat elektronických komunikací a služeb elektronických komunikací v rámci Unie“, který neomezuje ani nezakazuje z důvodů souvisejících s respektováním soukromého života a komunikace fyzických osob, a nikoli skutečně zaručit to, co je stanoveno v odstavci 1 jeho článku 1, totiž „právo na respektování soukromého života a komunikace a ochranu fyzických a právnických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů“.

5.4. Vše závisí na vyjádření souhlasu dotčené (fyzické nebo právnické) osoby. EHSV se proto domnívá, že uživatelé by měli být informováni, proškoleni a zůstat opatrní, neboť jakmile udělí svůj souhlas, poskytovatel bude moci zpracovávat ve větší míře obsah a metadata s cílem dosáhnout co největšího účinku a zisku. Jaká část uživatelů před vyjádřením svého souhlasu ví, co je cookie a sledovač? Prioritami v souvislosti s tímto nařízením by tedy měly být osvěta uživatelů, aby byli s to využívat svých práv, stejně jako anonymizace a šifrování.

6. Konkrétní připomínky

6.1. Soukromé údaje by měly být shromažďovány pouze subjekty, které samy dodržují přísné podmínky a sledují známé a legitimní cíle (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

6.2. Výbor opět „vyjadřuje politování nad příliš četnými výjimkami a omezeními, jež se týkají stanovených zásad práva na ochranu osobních údajů⁽⁵⁾“. Měl by zůstat zachován přístup Evropské unie spočívající v zajištění rovnováhy mezi svobodou a bezpečností, spíše než rovnováhy mezi základními právy jedinců a průmyslem. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 ve své analýze návrhu nařízení (WP 247, stanovisko 01/2017, přijaté 4. dubna 2017, bod 17) důrazně uvedla, že návrh snižuje ochranu definovanou v obecném nařízení o ochraně osobních údajů, zejména pokud jde o polohu koncových zařízení a neomezení oblasti údajů, které je možné shromažďovat, a nezavádí automatickou ochranu soukromí (bod 19).

6.3. Údaje představují jakési prodloužení osoby, její stínovou identitu – „Shadow-ID“. Údaje náleží osobě, která je vytváří, avšak to, co se s nimi děje po zpracování, už tato osoba neovlivňuje. Každý stát zůstává odpovědný za uchování a předávání údajů; tato oblast se neharmonizuje z důvodu možných omezení práv uvedených v návrhu textu. Výbor poukazuje na riziko odlišností spojené s tím, že by omezení práv bylo ponecháno na rozhodnutí členských států.

6.4. Jedna otázka vyvstává zejména v případě osob pracujících v podnicích: komu náleží údaje, které tyto osoby vytvářejí v rámci své pracovní činnosti? A jak jsou chráněny?

6.5. Mechanismus kontroly není příliš jasný⁽⁶⁾; i přes dohled EIOÚ se záruky proti svévolnému jednání nezdají být dostatečné a doba nezbytnou k tomu, aby řízení dospělo k uložení sankcí, nebyla posouzena.

6.6. EHSV požaduje vytvoření evropského portálu, v němž budou shromážděny a aktualizovány všechny evropské a vnitrostátní předpisy, všechna práva, opravné prostředky, případy judikatury, praktické prvky, s cílem pomoci občanům a spotřebitelům orientovat se ve změti předpisů a provádění, aby mohli uplatňovat svá práva. Tento portál by měl vycházet alespoň z požadavků směrnice (EU) 2016/2102 ze dne 26. října 2016 o přístupnosti webových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru a ze zásad uvedených v bodech odůvodnění 12, 15 a 21 návrhu směrnice zvané *Evropský akt přístupnosti 2015/0278 (COD)* a měl by poskytovat přístupný a srozumitelný obsah všem konečným uživatelům. EHSV je připraven se zapojit do návrhové fáze tohoto portálu.

6.7. V článku 22 chybí odkaz na „hromadné žaloby“, jak již EHSV konstatoval ve svém stanovisku o evropském kodexu pro elektronické komunikace.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 125, 21.4.2017, s. 56 a Úř. věst. C 110, 9.5.2006, s. 83.

⁽⁶⁾ Kapitola IV, články 19 a 21, předmětného nařízení odkazuje na ustanovení kapitoly VIII, zejména na článek 68, obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

6.8. Omezení věcné působnosti (čl. 2 odst. 2), rozšíření pravomoci týkající se zpracování údajů bez souhlasu držitele práv (čl. 6 odst. 1 a 2) a nepravděpodobný pojem získání souhlasu VŠECH dotčených uživatelů (bod 3 pododstavec b) a čl. 8 odstavce 1, 2 a 3), omezení práv, jež mohou stanovit členské státy, pokud mají za to, že představují „nezbytná, vhodná a přiměřená opatření“, jsou příklady pravidel, jejichž obsah může být vykládán takovými způsoby, že je v rozporu se skutečnou ochranou soukromého života. Zvláštní pozornost je mj. třeba věnovat ochraně údajů týkajících se nezletilých osob.

6.9. EHSV je potěšen právem na kontrolu uvedeným v článku 12, ale shledává jeho formulaci obzvláště těžko srozumitelnou. Upřednostňuje se v ní podle všeho používání „neznámých“ nebo „skrytých“ telefonických hovorů, jako by anonymita byla doporučena, i když zásadou by měla být identifikace hovorů.

6.10. Nevyžádaná sdělení (článek 16) a přímý marketing jsou již předmětem směrnice o „nekalých obchodních praktikách“⁽⁷⁾. Standardním režimem by mělo být opt-in (přijetí), a nikoli opt-out (odmítnutí).

6.11. Plánuje se provádění hodnocení Komisí každé tři roky, avšak v digitální oblasti je tato lhůta příliš dlouhá. Po provedení dvou hodnocení bude digitální prostředí zcela změněno. Nicméně přenesená pravomoc (článek 25), jež bude moci být rozšířena, by měla být vykonávána po stanovenou dobu, která bude moci být případně obnovena.

6.12. Právní předpisy musí chránit práva uživatelů (článek 3 SEU) a současně zajistit právní stabilitu nezbytnou pro obchodní činnost. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že v návrhu nefiguruje pohyb údajů mezi stroji (M2M): je třeba odkazovat na návrh evropského kodexu pro elektronické komunikace (návrh směrnice, články 2 a 4).

6.12.1. Internet věcí⁽⁸⁾ povede „BigData“ (data velkého objemu) k „Huge Data“ (data obrovského objemu) a poté k „All Data“ (veškeré údaje). Je klíčem pro budoucí vlny inovací. A stroje, malé či velké, komunikují a předávají si soukromé údaje (vaše hodinky zaznamenávají vaši srdeční frekvenci a odesílají ji do počítače vašeho lékaře atp.). Celá řada aktérů digitálního trhu vytvořila svou vlastní platformu vyhrazenou pro propojené předměty: Amazon, Microsoft, Intel, nebo, ve Francii, Orange a La Poste.

6.12.2. Internet věcí se v každodenním životě může snadno stát předmětem zlovolných narušení; množství osobních informací, které mohou být shromažďovány dálkově, se zvyšuje (geolokalizace, údaje o zdraví, zvukové a obrazové toky). Trhliny v ochraně údajů jsou zajímavé mj. pro pojišťovny, které začínají nabízet svým klientům, aby si pořídili zařízení připojená na internet a chovali se odpovědněji.

6.13. Celá řada gigantů v oblasti internetových služeb usiluje o přerod svých původních aplikací na platformy: je tak třeba rozlišovat aplikaci Facebook od platformy Facebook, která umožňuje vývojářům vytvářet aplikace přístupné z uživatelských profilů. Kupříkladu Amazon byl v minulosti webovou aplikací specializovanou na on-line prodej. Dnes se z něj stala platforma, která tak umožňuje třetím stranám – od jednotlivců po velké skupiny – uvádět na trh jejich výrobky při využívání zdrojů Amazonu: reputace, logistika atd. Všechny tyto činnosti se uskutečňují na základě předávání osobních údajů.

6.14. V rámci kolaborativní ekonomiky vzniká obrovské množství platform: „platforma, v jejímž rámci se zejména elektronickými prostředky dostává do kontaktu široká škála osob, které mají k dispozici zboží nebo služby, a široká škála uživatelů“⁽⁹⁾. Zatímco jsou tyto platformy vyhledávány pro činnost a pracovní místa, jež generují, EHSV si klade otázku, jak předávání údajů, které vytvářejí, bude moci být kontrolováno, jak při uplatňování obecného nařízení o ochraně osobních údajů, tak při uplatňování tohoto nařízení.

V Bruselu dne 5. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽⁷⁾ Úř. věst. L 149, 11.6.2005, s. 22, články 8 a 9.

⁽⁸⁾ WP247/17 – stanovisko ze dne 1. dubna 2017, bod 19 (Úř. věst. C 12, 15.1.2015, s. 1).

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 125, 21.4.2017, s. 56.

ISSN 1977-0863 (elektronické vydání)
ISSN 1725-5163 (papírové vydání)

Úřad pro publikace Evropské unie
2985 Lucemburk
LUXEMBURSKO

CS